

REGNSKAP 2013
BUDSJETT 2014

Totalregnskap for **REINDRIFTSNÆRINGEN**



Ø k o n o m i s k u t v a l g

NOVEMBER 2014

Forord

Mandatet til Økonomisk utvalg for reindriften er gitt ved instruks fastsatt av Landbruksdepartementet 16. juli 1993. Utvalgets oppgave er å fremstille et økonomisk grunnlagsmateriale som danner utgangspunkt for forhandlingene om en næringsavtale mellom Staten og reindriftnæringen.

Totalregnskapet for reindriftnæringen, som legges frem i denne rapporten, viser en oversikt over de samlede verdiene som er skapt i næringen ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital. Regnskapet viser altså samlede inntekter, kostnader og resultat for hele reindriftnæringen i Norge. I tillegg til regnskap for 2013 legger utvalget også frem et budsjett for 2014.

Utvalget har medregnet denne rapporten lagt frem 36 totalregnskap for reindriften siden 1978. Til sammen gir disse regnskapene oversikt over reindriftens økonomi i perioden 1975-2013.

Ved siden av å legge frem materiale som viser det økonomiske resultatet for reindriftnæringen totalt, er det også utvalgets oppgave å gi oversikt over utviklingen regionalt for de enkelte reinbeiteområder.

I tillegg er det egne kapitler i rapporten som presenterer henholdsvis reindriftsavtalen, de langsiktige utviklingstrekkene for reindriften (fra 2003 til 2013), husholdsinntekter for familier som driver reindrift, økologiske forhold, samt vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene.

Landbruksdirektoratet, avdeling reindrift, er sekretariat for utvalget.

Januar 2015
Lars Johan Rustad

Sammendrag

Sammendrag av reindriftens totalregnskap i perioden 2010-13, og endring fra 2012 til 2013 (1.000 kr), samt budsjett 2014 (1.000 kr)

Regnskaps- poster	Regnskapstall				Endring	Budsjett
	2010	2011	2012	2013	Endring	2014
Produksjonsbaserte inntekter	174 259	142 660	122 825	117 844	-4 981	128 500
Kjøtt og biprodukter	141 201	117 554	109 838	114 110	4 273	110 900
Endring i reinhjordverdien	3 696	-3 905	-16 039	-29 781	-13 742	-15 900
Binæringsinntekter	6 077	3 582	3 659	5 293	1 634	5 300
Andre prod.bas. innt. 1)	23 284	25 429	25 367	28 222	2 854	28 200
Statstilskudd:	87 198	76 878	65 438	70 628	5 190	81 600
Ordinære tilskudd	57 824	53 367	42 643	50 308	7 666	58 100
Andre tilskudd	15 391	12 078	13 758	12 800	-958	14 800
Ekstraordinære tilskudd	0	463	579	579	0	0
Tilskudd til binæringer	4 082	1 664	2 668	1 105	-1 563	2 700
Verdiskapningsprogram	2 830	1 949	873	944	71	900
Tiltak mot radioaktivitet	837	1 532	835	715	-121	900
Konfl.demp. tiltak rovvilt	6 233	5 825	4 082	4 177	95	4 200
Erstatninger:	72 155	79 904	76 000	71 861	-4 139	73 900
Tap av rein	66 082	76 098	72 672	67 725	-4 947	69 500
Arealinngrep	6 073	3 806	3 328	4 136	808	4 400
Sum inntekter:	333 611	299 443	264 262	260 333	-3 930	284 000
Kostnader:						
Siidaandelenes kostnader	139 307	130 724	137 905	153 435	15 530	157 408
Felleskostnader	25 601	23 799	27 170	28 754	1 583	29 500
Kostnader i tamreinlag	7 799	8 893	9 178	9 159	-20	9 800
Sum kostnader:	172 707	163 416	174 253	191 347	17 094	196 708
Vederlag for arbeid og kap.	160 905	136 027	90 009	68 986	-21 023	87 292
Renter på lånt kapital	8 354	9 720	9 520	9 855	335	9 900
Vederlag for arbeid og egenkapital						
Totalt (1.000 kr)	152 551	126 307	80 489	59 130	-21 359	77 392
Per årsverk (kr)	152 857	126 560	85 700	62 112	-23 588	81 294
Per siidaandel (kr)	266 232	221 203	141 957	103 556	-38 401	135 538
Sum årsverk	998	998	939	952	13	955
Antall siidaandeler 2)	573	571	567	571	4	576
Vederlag for arbeid og kapital, eks erstatninger for arealinngrep						
Totalt (1.000 kr)	146 478	122 501	77 161	54 994	-22 167	72 992
Per årsverk (kr)	146 772	122 746	82 157	57 767	-24 390	76 453
Per siidaandel (kr)	255 634	214 537	136 087	96 312	-39 775	126 783

1) Posten omfatter arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter.

2) Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (39 i 2013) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

Totalregnskapet viser en nedgang i resultatmålene fra 2012 til 2013. Vederlag til arbeid og egenkapital reduseres fra 80,5 mill. kr i 2012 til 59,1 mill. kr i 2013 (-21,4 mill. kr). Målt pr. årsverk reduseres vederlag til arbeid og egenkapital fra kr. 85.700 kr i 2012 til kr. 62.112 i 2013, og målt pr. siidaandel reduseres vederlag til arbeid og egenkapital fra kr. 141.957 i 2012 til kr. 103.556 i 2013.

Sum produksjonsbaserte inntekter reduseres fra 122,8 mill. kr i 2012 til 117,8 mill. kr i 2013 (-5,0 mill. kr). Det er en økning i kjøttinntektene på 4,3 mill. kr, mens den totale livdyrverdien er beregnet til -13,7 mill. kr.

Postene andre produksjonsbaserte inntekter økes med 2,9 mill. kr fra 2012, mens posten binæringsinntekter øker med 1,6 mill. kr.

Sum statstilskudd økes fra 65,4 mill. kr i 2012 til 70,6 mill. kr i 2013 (+5,2 mill. kr). Økningen kan i all hovedsak knyttes til posten Ordinære tilskudd (+7,7 mill. kr.).

Tilskudd til binæringer reduseres med -1,6 mill. kr i forhold til 2012, mens de øvrige tilskuddene kun har små endringer.

Erstatningene for tap av rein ble redusert fra 72,7 mill. kr i 2012 til 67,7 mill. kr i 2013 (-5,0 mill. kr), og erstatningene for arealinngrep hadde en økning fra 3,3 mill. kr i 2012 til 4,1 mill. kr i 2013 (+0,8 mill. kr).

Totalt sett gir dette en reduksjon i de samlede inntektene fra 264,3 mill. kr i 2012 til 260,3 mill. kr i 2013 (-3,9 mill. kr).

Siidaandelens kostnader øker fra 137,9 mill. kr. i 2012 til 153,4 mill. kr. i 2013 (+15,5 mill. kr.) og felleskostnadene øker fra 27,2 mill. kr i 2012 til 28,8 mill. kr i 2013 (+1,6 mill. kr). Tamreinlagenes kostnader er tilnærmet uendret fra 2012 til 2013.

I sum gir dette en økning i de totale kostnadene fra 174,3 mill. kr i 2012 til 191,3 mill. kr i 2013 (+17,1 mill. kr).

Renter på lånt kapital økes fra 9,5 mill. kr i 2012 til 9,9 mill. kr i 2013 (+0,4 mill. kr).

Rovvilttapene påvirker resultatet av driften i de fleste reinbeiteområdene. Oppgitte rovvilttap utgjør 86 % av de oppgitte totale tapene av rein i 2012/13 (2011/12: 86 %). I 2012/13 ble det utbetalt erstatninger for 28 % av de oppgitte rovvilttapene (2011/12: 25 %).

Antall siidaandeler i samisk reindrift økte fra 529 i 2012 til 532 i 2013 (+3) og reintallet ble redusert fra 258.500 i 2012 til 248.200 i 2013 (-10.300 dyr). Gjennomsnittlig reintall pr. siidaandel ble redusert fra 462 dyr i 2012 til 440 dyr i 2013 (-22 dyr).

Budsjett 2014

Budsjett for 2014 bygger i hovedsak på innrapporterte slaktedata fra registrerte slakterier pr. november 2014, anslag fra slakteriene over hvor mye som forventes slaktet ut året, og regnskapstall pr. 1. november.

Ut fra de opplysninger man i november satt inne med, forventes det at kjøttinntektene vil gå noe ned. Dette som en følge av et lavt slakteuttak. Det budsjetteres med en total økning i statstilskuddene. Når det gjelder erstatningene, budsjetteres det med en liten økning. Reinhjordverdien antas å gå ned. Erstatningsutbetalinger for rein tatt av rovvilt, arealinngrep og øvrig tap av rein i trafikken framkommer som følge av en gjennomsnittberegning ut fra de tre siste år.

De totale kostnadene og rentekostnadene antas i 2014 å være på omtrent samme nivå som i 2013, men noe justert for generell prisendring.

Med utgangspunkt i de forutsetningene som ligger til grunn for Økonomisk utvalgs budsjett, er vederlag til arbeid og egenkapital beregnet til 77,4 mill. kr i 2014. Dette representerer en økning på 18,3 mill. kr fra 2013. Endring i samlet livdyrverdi er da inkludert.

Čoahkkáigeassu

Boazodoalu oppalašrehketdoalu čoahkkáigeassu 2010-13, ja rievdamat 2012:s 2013 rádjái, (1.000 kr), ja 2014 bušeahtta (1.000 kr)

Rehketdoalu-poasttat	Rehketdoalulogut				Rievdama	Bušeahtta
	2010	2011	2012	2013	Endring	2014
Buvttadan dietnasat	174 259	142 660	122 825	117 844	-4 981	128 500
Biergodietnasat	141 201	117 554	109 838	114 110	4 273	110 900
Ealloárvvu rievdan	3 696	-3 905	-16 039	-29 781	-13 742	-15 900
Lassiealáhusdietnasat	6 077	3 582	3 659	5 293	1 634	5 300
Eará buvttadandietnasat ¹⁾	23 284	25 429	25 367	28 222	2 854	28 200
Stáhtadoarjagat	87 198	76 878	65 438	70 628	5 190	81 600
Njuolggodoarjagat	57 824	53 367	42 643	50 308	7 666	58 100
Eará doarjagat	15 391	12 078	13 758	12 800	-958	14 800
Earenoamášdoarjagat	0	463	579	579	0	0
Lotnolasealáhus doarj.	4 082	1 664	2 668	1 105	-1 563	2 700
Árvoháhkandoarjagat	2 830	1 949	873	944	71	900
Doaimmat radioakt. Vuostá	837	1 532	835	715	-121	900
Doaimmat riidoeast.borassp.	6 233	5 825	4 082	4 177	95	4 200
Buhtadusat	72 155	79 904	76 000	71 861	-4 139	73 900
Boazomassimat	66 082	76 098	72 672	67 725	-4 947	69 500
Areálabáhkemat	6 073	3 806	3 328	4 136	808	4 400
Supmi sisaboadut:	333 611	299 443	264 262	260 333	-3 930	284 000
Golut						
Doaluid golut	139 307	130 724	137 905	153 435	15 530	157 408
Oktasašgolut	25 601	23 799	27 170	28 754	1 583	29 500
Boazoserviivid golut	7 799	8 893	9 178	9 159	-20	9 800
Supmi golut:	172 707	163 416	174 253	191 347	17 094	196 708
Buhtadus barggu ja kap ovddas	160 905	136 027	90 009	68 986	-21 023	87 292
Reanttut luoikkah.kap ovddas	8 354	9 720	9 520	9 855	335	9 900
Buhtadus barggu ja ieškap.ovddas						
Oktiibuot (1000 kr)	152 551	126 307	80 489	59 130	-21 359	77 392
Ovttaskas jahkedoaim. (kr)	152 857	126 560	85 700	62 112	-23 588	81 294
Ovttaskas doaluid (kr)	266 232	221 203	141 957	103 556	-38 401	135 538
Galle jahkedoaimma	998	998	939	952	13	955
Galle ovttaskas doalu ²⁾	573	571	567	571	4	576

1) Poasta sisttisoallá bargodietnasiid, láigodietnasiid ja eará doaibmadietnasiid.

2) Boazoserviivid jahkedoaimmat (39 jagis 2013) leat mielde sámi boazodoalu siidaosiid logus.

Oppalašrehketdoallu čájeha ahte boadusmihtut njidjet 2012 rájes 2013 rádjái. Buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas njiedjá 80,5 milj. ruvnnos 2012:s 59,1 milj. ruvdnui 2013:s (-21,4 milj. ruvno). Go mihtida ovttaskas jahkedoaimmaid mielde, de njiedjá buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas 85.700 ruvnnos 2012:s 62.112 ruvdnui 2013:s, ja go mihtida

ovttaskas siidaosiid mielde, de njiedjá buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas 141.957 ruvnnos 2012:s 103.556 ruvdnu 2013:s.

Buvttadandietnasiid submi njiedjá 122,8 milj. ruvnnos 2012:s 117,8 milj. ruvdnu 2013:s (-5 milj. ruvno). Biergodietnasat leat lassánan 4,3 milj. ruvnnuin, ja ealihanbohccuid oppalaš árva rehkenastojuvvo -13,7 milj. ruvdnu

Eará buvttadandietnasat-poasta lea lassánan 2,9 milj. ruvnnuin 2012 rájes, ja lassidietnasiid-poasta lea lassánan 1,6 milj. ruvnnuin.

Stáhtadoarjaga supmi lassána 65,4 milj. ruvnnos 2012:s 70,6 milj. ruvdnu 2013:s (+5,2 milj. ruvno). Lassáneapmi čadno earenoamážit Dábálaš doarjagat-postii (+7,7 milj. ruvno).

Lotnolasealáhus doarjagat njidjet 1,6 milj. ruvnnain 2012:s 2013 rádjái, eará doarjagat eai balljo rievdda.

Boazomassimiid buhtadusat njidje 72,7 milj. ruvnnos 2012:s 67,7 milj. ruvdnu 2013:s (-5 milj. ruvno), ja areálabáhkemiid buhtadusat lassánedje 3,3 milj. ruvnnos 2012:s 4,1 milj. ruvdnu 2013:s (+0,8 milj. ruvno).

Oppalaččat leat oppalaš dietnasat njiedjan 264,3 milj. ruvnnos 2012:s 191,3 milj. ruvdnu 2013:s (-3,9 milj. ruvno).

Siidaosiid golut leat lassánan 137,9 milj. ruvnnos 2012:s 153,4 milj. ruvdnu 2013:s (+15,5 milj. ruvno), ja oktasašgolut leat lassánan 27,2 milj. ruvnnos 2012:s 28,8 milj. ruvdnu 2013:s (+1,6 milj. ruvno).

Boazoservviid golut eai leat balljo rievdan 2012:s 2013 rádjái.

Oktiibuot mearkaša dat ahte ollislaš golut lassánit 174,3 milj. ruvnnos 2012:s 191,3 milj. ruvdnu 2013:s (+17,1 milj. ruvno).

Reanttu luoikkahuvvon kapitála dáfus lassánit 9,5 milj. ruvnnos 2012:s 9,9 milj. ruvdnu 2013:s.

Boraspirevahágiin lea stuora mearkašupmi doaimma bohtosiidda eanas boazodoalloguovlluin. Diedihuvvon boraspirevahágit dahket 86 % oppalaš diedihuvvon boazomassimiin 2012/13:s (2011/12: 86 %). Leat máksojuvvon buhtadusat 28 % ovddas 2012/13 diedihuvvon boraspirevahágiin (2011/12: 25 %).

Siidaosiid lohku lea lassánan 529:s 2012:s 532:ii 2013:s (+3), ja boazolohku lea njiedján 258.500 bohccos 2012:s 248.200 bohccui 2013:s (-10.300 bohcco). Gaskamearálaš boazolohku juohke siidaosi nammii njiejai 462 bohccos 2012:s 440 bohccui 2013:s (-22 bohcco).

2014 bušeahhta

2014 bušeahhta lea vuosttažettiin ráhkaduvvon raporterejuvvon njuovvandieđuid vuodul maid registrerejuvvon njuovahagat leat dieđihan skábmamánu 2014 rádjái, das man olu doivot njuovvat jagi loahpageahčái, ja skábmamánu 1. b rehketdoalloguid vuodul.

Biergodietnasat vurdojuvvojit njiedjat dan geažil go njuovvanhivvodat unnu. Bušetterejuvvo ahte stáhtadoarjagat lassánit oppalaččat. Buhtadusaid dáfus bušetterejuvvo veaháš lassáneapmi. Ealloárvvu rievdan vurdjojuvvo njiedjat veaháš. Buhtadusmáksimat bohccuid ovddas maid boraspiret goddet, buhtadusmáksimat areálabahkkemiid ja eará boazomassimiid geažil johtolagas rehkenastojuvvojit mañemus golmma jagi gaskameari vuodul.

Ollislaš golut ja reantogolut vurdojuvvojit leat sullii seamma dásis 2014:s go 2013:s.

Daid eavttuid mielde mat leat Ekonomalaš lávdegotti bušeahas vuodđun, árvoštallojuvvo buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas 77,4 milj. ruvdnui 2014:s. Dat dahká 18,3 milj. ruvnno lassáneami 2013 rájes. Dalle lea ealihanbohccuid oppalaš árvo rehkenastojuvvon mielde.

Innhold

Innledning:

Forord	1
Sammendrag	2
Innhold	1
1. Økonomisk utvalg	1
1.1 Mandat.....	1
1.2 Medlemmer og sekretariat.....	1
1.3 Utvalgets arbeid.....	1
2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken	3
2.1 Reindriftspolitiske mål.....	3
2.2 Reindriftspolitiske virkemidler.....	4
3. Grunnlag og forutsetninger	6
3.1 Prinsipper.....	6
3.2 Materiale og metode.....	7
4. Totalregnskap 2013 og budsjett 2014	14
4.1 Produksjonsbaserte inntekter.....	14
4.2 Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovviltskader.....	24
4.3 Erstatninger.....	32
4.4 Kostnader.....	34
4.5 Kapitalforhold.....	44
4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler.....	46
4.7 Sammendrag av totalregnskapet.....	48
4.8 Budsjett 2014.....	56
Tilleggsinformasjon	61
5. Nærmere om Reindriftsavtalen	61
5.1 Innledning.....	61
5.2 Reindriftsavtalen 2014/15.....	62
5.3 Fordeling av reindriftsavtalens ramme.....	63
5.4 Reindriften utviklingsfond.....	64
6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften	77
7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier	96
7.1 Inntekter utenfor reindriftnæringen.....	96
7.2 Strukturutvikling og sysselsetting.....	100
8. Vurderinger av materialet	110
8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene.....	110
8.2 Generelle vurderinger.....	135
Vedlegg	138
1. Tabeller.....	138

1. Økonomisk utvalg

1.1 Mandat

Ifølge hovedavtalen for reindriftsnæringen mellom Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) og staten ved Landbruksdepartementet av 26. februar 1993, skal det føres forhandlinger om en løpende reindriftsavtale. Landbruksdepartementet har 16. juli 1993, i medhold av hovedavtalen, fastsatt nærmere instruks for Økonomisk utvalg for reindriften. Utvalgets mandat fremgår av instruksens § 1, der det heter:

"Utvalget skal legge frem et økonomisk grunnlagsmateriale for reindriften som utgangspunkt for forhandlingene mellom Staten ved Landbruksdepartementet og reindriftsnæringen ved Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) om en næringsavtale for reindriften.

Utvalget har ansvaret for å fremskaffe nødvendige opplysninger, og tilrettelegge materialet for avtalepartene. Materialet skal gi en oversikt over den økonomiske situasjonen i næringen, herunder hovedtrekk i utviklingen, både for den enkelte driftsenhet, distrikter, tamreinlag, områder og for næringen som helhet."

1.2 Medlemmer og sekretariat

Partene oppnevner to medlemmer hver til utvalget. Landbruks- og matdepartementet oppnevner i tillegg en leder etter samråd med NRL. Funksjonstiden er 4 år, og følger Reindriftsstyrets funksjonstid. Økonomisk utvalg ble første gang oppnevnt i januar 1977.

Økonomisk utvalg har følgende sammensetning for perioden 2014-2017:

- Lars Johan Rustad, leder, avd.dir., Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning
- Marit Meløy Utsi, rådgiver, Sametinget
- Odd Erling Smuk, reineier, Varangerbotn, Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Morten Floor, fagdirektør, Landbruks- og matdepartementet
- Eva Bendikke B. Jåma, reineier, Limingen, Norske Reindriftsamers Landsforbund

Varamedlemmer:

- Per M. Sara, sekretær, Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Sunna M. Pentha, seniorrådgiver, Landbruks- og matdepartementet

Landbruksdirektoratet er sekretariat for utvalget.

1.3 Utvalgets arbeid

Utvalgets oppgave er å legge frem et materiale som viser det samlede økonomiske resultatet for reindriftsnæringen totalt og regionalt. I tillegg skal utvalget beregne det økonomiske resultatet og utviklingen regionalt for de enkelte reinbeiteområder.

Rapporten inneholder også egne kapitler som presenterer henholdsvis reindriftsavtalen, langsiktige utviklingstrekk for reindriften (fra 2003 til 2013), og husholdsinntekter for reindriftsfamilier.

2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken

De reindriftspolitiske målene bygger i dag i hovedsak på St.meld. nr. 28 (1991-1992) – *En bærekraftig reindrift* og Meld. St. nr. 9 (2011-2012) *Velkommen til bords*. De økonomiske virkemidlene fremgår av de årlige reindrifftsavtalene, mens de juridiske virkemidlene er gitt i Lov om reindrift (reindrifftsloven) av 15. juni 2007 nr. 40.

2.1 Reindriftspolitiske mål

Mål og retningslinjer for reindriftspolitikken er trukket opp i St. meld. nr. 28 (1991-1992) *En bærekraftig reindrift*, og av Stortinget i Innst. S. nr. 167 (1991-1992). I innstillingen konkretiseres ”En bærekraftig reindrift” gjennom målene om en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift. Målene står i innbyrdes sammenheng; økologisk bærekraft gir grunnlag for økonomisk bærekraft, og sammen gir økologisk og økonomisk bærekraft mulighet for å ivareta og utvikle kulturell bærekraft.

Økologisk bærekraft forutsetter at det legges avgjørende vekt på å forvalte beitegrunnet slik at beitebalansen sikres. Dette oppnås ved regulering av reintallet og ved økt oppmerksomhet på effektene av ulike typer inngrep i ressursgrunnet. Inngrep i ressursgrunnet kan være ulike typer utbygginger, forurensninger, rovvilttrykk og menneskelige inngrep – inkludert næringens egen utøvelse i form av barmarkskjøring, gjerdebygging o.l. Målsettingen forutsetter videre at det ut fra overordnede nasjonale mål om en bærekraftig utvikling gjennomføres en beitebruk og driftsmessig tilpasning i reindriften som skjer på naturens premisser, og som bevarer og utvikler miljøkvalitet i vid forstand.

Økonomisk bærekraft forutsetter at det legges vekt på produktivitet, kostnadseffektivitet, inntektsnivå og inntjeningsvevne. Det forutsetter videre at det er et rimelig forhold mellom næringens ressursgrunnlag og det antall mennesker som skal finne inntekts- og sysselsettingsmuligheter i reindriften, med de markeds- og inntektsmuligheter som er til stede. En bedre utnyttelse av verdiskapingspotensialet er sentral i denne sammenheng. Næringen har stor betydning for opprettholdelse og utvikling av et levende samisk samfunn – økonomisk, sosialt og kulturelt. Stabil sysselsetting og klare rammebetingelser for den enkelte næringsutøver bidrar til at reindriften kan stå frem som sentral bærer av samisk kultur.

Målsettingen om *kulturell bærekraft* forutsetter at reindriftspolitikken også ses i en samepolitisk sammenheng. Sikring av næringens materielle grunnlag blir i en slik sammenheng en nødvendig del av en kulturell bærekraft.

I etterkant av behandlingen av St. meld. nr. 28 (1991-1992) har Stortinget to ganger i året behandlet reindriftspolitikken – ved den årlige reindrifftsavtaleproposisjonen og ved behandlingen av det årlige statsbudsjettet. Regjeringen og Stortinget har videreført hovedlinjene i meldingen, men det er også gjennomført løpende og nødvendige tilpasninger, og nye momenter i forvaltningen av reindriften har blitt vektlagt.

Våren 2012 behandlet Stortinget Meld. St. nr. 9 (2011-2012). Ved behandlingen av meldingen sluttet Stortingets flertall seg til Regjeringens reindriftspolitik. I innstillingen viste

Næringskomiteen til at regjeringen vil sikre ei bærekraftig reindriftsnæring gjennom tilpasset reintall, reduserte tap og økt produksjon. I den forbindelse understreker komiteen betydningen av at reintallet reduseres i de områder der det er for mye rein, og at dette også er svært viktig for å ivareta hensynet til dyrevelferd.

Flertallet i komiteen sluttet seg til at delmålene om en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft blir videreført. Mindretallet, bestående av representanter fra Høyre og Fremskrittspartiet, påpekte at målet om kulturell bærekraft som er beskrevet i meldingen, vil forsterke reindriftens problemer og vil ikke være forenlig med delmålene om økologisk og økonomisk bærekraft. Videre påpekte disse at reindriften, som andre næringer, må ta inn over seg at en modernisering av driften ved hjelp av teknologi også vil medføre behov for færre hender i næringen.

Flertallet støtter også at næringsaspektet i de reindriftspolitiske virkemidlene forsterkes. I den forbindelse ble det påpekt at reinkjøtt er en arktisk delikatesse som har et markedspotensial som bør utnyttes i større grad enn i dag, og det er viktig at næringen øker sin innsats med produktutvikling og markedsføring.

I forbindelse med daværende regjeringens arbeid med å forenkle og effektivisere den offentlige forvaltningen av reindrifta ble det understreket at gjennomføring av reindriftspolitikken forutsetter en effektiv offentlig forvaltning av reindrift. Videre at forvaltningen må kunne ivareta en god dialog og samhandling med reindriften og med samfunnet for øvrig.

Den nye regjeringen har i sin regjeringserklæring signalisert at de vil legge frem en stortingsmelding om bærekraft i reindriften. Videre ønsker de å endre reindriftsloven slik at økologisk bærekraft prioriteres. I tillegg ønsker ny regjering å ha større oppmerksomhet omkring å sikre næringens rammevilkår slik at næringen på sikt blir mindre avhengig av overføringer, samt likebehandle bønder og reineiere når det gjelder avgifter på driftsmidler.

I Reindriftsavtalen 2014/15 fremgår at det er en politisk målsetning å utvikle reindriftsnæringen som en rasjonell markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. Regjeringen ønsker å legge mer til rette for de utøverne som har reindrift som hovedvirksomhet.

2.2 Reindriftspolitiske virkemidler

Reindriften er regulert gjennom reindriftsloven av 15. juni 2007. Loven konstituerer ikke reindriftsretten, men gir en nærmere definisjon av innholdet i disse rettighetene, samt en regulering og styring av utøvelsen. Dette innebærer at reindriftens rettsstilling ikke er uttømmende regulert gjennom loven. Loven må suppleres med rettigheter ervervet gjennom sedvane, alders tids bruk m.v. I reindriftsloven legges det opp til en større grad av egenforvaltning av interne forhold i reindriftsnæringen, enn hva som har vært tilfelle tidligere. Det arbeidsmessige fellesskapet siida utgjør et viktig element i bestemmelsene om intern organisering. Begrepet siidaandel har erstattet driftsenhetsbegrepet.

Formålet med reindriftsloven (§ 1) er å legge til rette for en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift med basis i samisk kultur, tradisjon og sedvane til gagn for reindriftsbefolkningen selv og samfunnet for øvrig. For å nå disse målene skal loven gi grunnlag for en hensiktsmessig organisering og forvaltning av reindriften. Reindriften skal bevares som et viktig grunnlag for samisk kultur og samfunnsliv i samsvar med Grunnlovens § 110 a og

folkerettens regler om urbefolkning og minoriteter. Loven skal videre bidra til sikring av reindriftsarealene i det samiske reinbeiteområdet som reindriftens viktigste ressursgrunnlag.

Ansvar for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindriftsretten, øvrige rettighetshavere og myndighetene. Utenfor det samiske reinbeiteområdet skal loven legge forholdene til rette for en økologisk og økonomisk bærekraftig utnyttning av reinbeiteressursene i de områder der reindrift foregår. Det påpekes for øvrig at det er en rekke juridiske styringsverktøy ved siden av reindriftsloven som har betydning for reindriften. Herunder nevnes plan- og bygningsloven, naturmangfoldloven, energiloven, fjelloven og finnmarksloven.

Historisk har man omtalt reindriftsretten som en kollektiv rett. Dette innebærer at det er samene som sådan som har ervervet en rett til å drive reindrift på de arealer hvor det fra gammelt av har vært utøvet slik bruk. Det er reindriftssamene som etnisk gruppe som er bærere av denne rettigheten, og ikke enkeltpersoner eller mindre grupperinger innenfor dette kollektivet. Den enkelte har en andel i den kollektive rett, og ikke eksklusive rettigheter som nyter særskilt vern internt. Dette utgangspunktet vil i dag måtte nyanseres. I den senere tid har det innenfor reindriftsretten skjedd en relativt stor rettsutvikling knyttet til rettigheter. Både rettspraksis, arbeidet med rammebetingelser i reindriften og arbeidet frem mot en ny lov viser klart at siidaer kan etablere særskilte rettigheter over den grunn de disponerer. Reindriftsloven har en rekke bestemmelser som klargjør og fremhever at det skal tas hensyn til etablerte rettigheter.

Stortinget godkjente 1. juni 1993 Hovedavtalen for reindrift (St.prp. nr. 66 (1992-1993)), og ga Landbruksdepartementet (nå Landbruks- og matdepartementet) fullmakt til å forhandle med Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) om ettårige avtaler for reindriftsnæringen. Reindriftsavtalen er, ved siden av reindriftsloven, det viktigste operative redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindriftspolitikken. Gjennom reindriftsavtalen bestemmes bruken av de *økonomiske virkemidlene*, bl.a. ut fra reindriftslovens intensjon og bestemmelser. Dette skal bidra til at utviklingen går i retning av de målene som Stortinget har fastsatt.

Det vises til kapittel 5 for nærmere omtale av reindriftsavtalen.

Ut over de nevnte virkemidlene viser Økonomisk utvalg også til gjeldende konsultasjonsavtale mellom statlige myndigheter og Sametinget. Som urfolk har samene rett til å bli konsultert i saker som angår dem. Denne retten er nedfelt i ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige saker, artikkel 6. Konvensjonen ble ratifisert av Norge den 19.06.1990. I «Avtale om prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget» er det fastsatt nærmere prosedyrer for hvordan konsultasjonene med Sametinget skal foregå. Ved kongelig resolusjon 1. juli 2005 ble det stadfestet at de avtalte prosedyrene skal gjelde for hele statsforvaltningen. Statlige myndigheter kan også ifølge denne avtalen ha en plikt til å konsultere med andre samiske interesser i tillegg til Sametinget. Dette gjelder særlig i saker som direkte berører samiske næringer, slik som reindriften, og kan bl.a. være i forbindelse med utarbeidelse av verneplaner, etablering av energiltak, samt ved leting og utvinning av mineraler innenfor reinbeiteområdene. Konsultasjoner med reindriften vil bidra til å få frem nødvendig kunnskap om hvordan slike tiltak vil virke inn på reindriften.

3. Grunnlag og forutsetninger

3.1 Prinsipper

Totalregnskapet for reindriften viser en oversikt over verdiene som skapes i næringen ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital. Kalenderåret er utgangspunkt for beregningene. På grunn av ulik periodisering er opplysninger om slakteuttak i totalregnskapet ikke direkte sammenlignbare med tilsvarende opplysninger i ressursregnskap for reindriftsnæringen som tar utgangspunkt i driftsår.

Publikasjonen er inndelt i åtte kapitler. I hovedoversikten i kapittel 4 er regnskap for 2013 sammenlignet med regnskapene for de fire foregående år. Budsjett for 2014 presenteres i kapittel 4.8. Kapittel 5 omhandler reindriftsavtalen, med spesiell vekt på tilskuddsordningene. I kapittel 6 presenteres langsiktige utviklingstrekk for reindriften (fra 2004 til 2013). Kapittel 7 omhandler husholdsinntekter og strukturelle forhold, mens kapittel 8 gir en vurdering av utviklingen både totalt og i de ulike reinbeiteområdene – i hovedsak på bakgrunn av nøkkeltall fra kapitlene 4, 6 og 7.

I reindriftsloven benyttes begrepet siidaandel. Tallmaterialet legges fra og med 2007 fram pr. siidaandel. Disse tallene vil være direkte sammenlignbare med tall knyttet til det tidligere begrepet driftsenhet.

Næringens kjøttinntekter omfatter førstehåndssalg og hjemmeforbruk av ikke foredlede produkter av rein – slik som kjøtt, innmat, skinn og gevir. Inntektene korrigeres for endringer i den samlede livdyrverdien. I tillegg til inntektene fra salg av ikke foredlede reinprodukter, er binæringsinntekter, andre produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger med på inntektssiden i totalregnskapet.

På kostnadssiden inngår næringens bruk av varer og tjenester fra andre sektorer. Posten er inndelt i siidaandelens kostnader, distriktenes kostnader (felleskostnader) og kostnader i tamreinlag.

Resultatmålet som beregnes viser vederlag til arbeid og kapital. Arbeid består av næringsutøvernes egen arbeidskraft og leid arbeid. Utgifter til leid arbeid tas derfor ikke med under kostnader. Ved å gjøre fradrag for renter på lånt kapital, fremkommer vederlag til arbeid og egenkapital. Resultatet beregnes samlet for næringen, pr. årsverk og pr. siidaandel. Som hovedregel er alle beregninger som ligger til grunn for fremstillingen, gjort uten forkortelser og med flere desimaler enn det som fremkommer i tabellene. Dette innebærer at det i enkelte tabeller ikke er nøyaktig samsvar mellom del- og totalsummer. Totaltallene er basert på originaldata og er således korrekte.

3.2 Materiale og metode

Generelt

Gruppering av tallmaterialet

Datamaterialet er i hovedsak gruppert etter reinbeiteområder. Som følge av ulike driftsforhold er imidlertid Øst-Finnmark reinbeiteområde oppsplittet i Polmak/Varanger og Karasjok. Polmak/Varanger er ikke et ensartet sogn. Delingen er først og fremst begrunnet med et ønske om å skille ut Karasjok, slik at dette sognet kan sammenlignes med Vest-Finnmark reinbeiteområde. Fra og med 2006 er resultatene fra Karasjok splittet opp i to soner; Karasjok øst og Karasjok vest, samt Vest-Finnmark i tre soner; Kautokeino øst, Kautokeino midt og Kautokeino vest. Denne splittingen er gjort i kapittel 4 og kapittel 5.5. Årsaken til dette er ønske om å fremstille sammenlignbare resultater over tid i allerede eksisterende soner innenfor disse områdene som er store og har ulik driftsformer.

Tidsangivelse

Datamaterialet i totalregnskapet er i hovedsak knyttet til kalenderår, men tallmateriale som er hentet fra reineiernes Melding om reindrift (ressursregnskapet) gjelder for driftsåret. Et driftsår varer fra 1. april (inngående beholdning) til 31. mars påfølgende år (utgående beholdning). I totalregnskapet brukes foregående driftsårs korrigerede utgående beholdning som utgangspunkt når det gjelder fastsettelse av antall aktive siidaandeler og reintall i kalenderåret. Dette betyr at antall aktive siidaandeler og korrigert reintall pr. 31. mars i driftsåret 2012/13 gir henholdsvis antall aktive siidaandeler og reintall i kalenderåret 2013. Det er gjort tilbakeregninger i forhold til tidligere publisert materiale for faktiske korreksjoner i reintallet.

Produksjonsbaserte inntekter

Priser

I utarbeidelsen av totalregnskapet er det bruttopris fra slakteriene som legges til grunn for beregning av kjøttinntektene. Slakteriene skal rapportere månedlig til Landbruksdirektoratet, og rapporten skal blant annet inneholde brutto- og nettopris pr. skrott.

Årsaken til at totalregnskapet baserer seg på bruttopris, er at slakte- og fraktkostnadene blir ført opp som kostnader i totalregnskapets kostnadskapittel. Ved beregning av vederlag til arbeid og egenkapital er kostnadene trukket fra inntektene. Bruttopris består dermed av skrottopris med tillegg av slakte- og fraktkostnader, eks.mva. Nettoprisen er kun skrottopris.

Rapporteringene fra slakteriene hadde flere feil i årene 2006 – 2009. Dette gav utslag på gjennomsnittlige priser pr. kg produsert kjøtt. Feilen kunne spores tilbake til 2006, men uregelmessigheter i innrapporteringen fra slakteriene på brutto- og nettopriser gjorde det ikke mulig å beregne nye priser for årene tilbake i tid uten å gjennomføre nye runder med rapportering. Den største feilfaktoren var varierende plassering av brutto- og nettopriser (i feltene på rapporteringsfilene). Det ble også brukt ulike definisjoner av brutto- og nettopriser, og i noen tilfeller ga dobbeltførte frakt- og slaktekostnader for høy bruttopris. De slakteriene som har hatt feil er 3 av de største slakteriene, og i 2009 sto disse alene for 72 % av den totale slaktingen.

Beregningene ble korrigert for året 2009. Siden 2009 har rapporteringen vært mer konsekvent. Fra og med 2009 er det beregnet reelle gjennomsnittspriser.

Konsekvensene av feilrapporteringene er at gjennomsnittsprisene for årene 2006-2008 er for høye. Dette gir for høye kjøttinntekter. Det totale inntektsbildet for næringen i denne perioden er dermed ikke korrekt. Økonomisk utvalg har forsøkt å synliggjøre dette i alle figurene som omhandler inntekt og resultat ved å sette inn en merknad om bruddet mellom 2008 og 2009.

I tillegg til feilrapporteringen fra slakteriene og konsekvensene av dette, har man fra og med kalenderåret 2009 vurdert konsekvensene av leieslakt i den totale prisberegningen. Leieslakt inngår i slakterienes rapporteringer, men i og med at det kun oppgis kostnader for selve slaktingen, vil disse være med på å trekke gjennomsnittsprisen pr. kilo kjøtt ned.

I det totale slakteuttaket er kvantum av leieslakt inkludert, men i prisberegningene er leieslaktet trukket ut. Ved beregning av totale kjøttinntekter er leieslaktet igjen iberegnet i kvantumet, og de totale inntektene baserer seg dermed på det totale kvantumet levert slakteri, multiplisert med gjennomsnittsprisen som er funnet ved å trekke ut leieslaktet. Denne metoden er benyttet fra og med 2009. På enkelte områder ga dette store utslag i inntektsbildet, og spesielt i Troms fikk man en høyere gjennomsnittspris og forbedring av resultatmålene. For nærmere informasjon om de enkelte reinbeiteområdene, se sammendrag av totalregnskapet i kap. 4.7, samt kap.8.1.

Med bakgrunn i ovenstående kan vi dermed kun sammenligne prisene for 2013 med prisen for perioden 2009-2012. For tidligere år (2008 og eldre) bygger ikke datagrunnlaget på de samme forutsetningene. Nøyaktigheten er dermed ikke god nok for direkte sammenligning. Konsekvensene av brutto/netto-problematikken gjorde at gjennomsnittlig pris pr. kg kjøtt ble redusert, mens konsekvensen av å ta ut leieslaktet gjorde at prisen igjen økte noe i forhold til tidligere metode for prisberegning.

Kjøttinntekter

Ut fra de data Økonomisk utvalg har tilgang til, er det ikke mulig å skille ut inntekter fra kjøtt og inntekter fra biprodukter fra de totale kjøttinntektene. Med begrepet biprodukter menes de delene av reinsdyret som ikke benyttes til den ordinære kjøttproduksjonen, eksempelvis horn, skinn, hjerte, lever og blod. Dette innebærer at betegnelsen kjøttinntekter omfatter inntektene av kjøtt og biprodukter *til sammen*. Slakterapporter fra registrerte slakteribedrifter danner grunnlag for beregning av offentlig godkjente slakt. Fra og med kalenderåret 1999 er disse opplysningene hentet fra Landbruksdirektoratets database "Basis". Her er alt slakt fra slakteriene registrert på eiernivå med opplysninger om vekt, pris, alder og kjønn for hvert enkelt slaktedyr. I 2009 ble forvaltningens nye databasesystem "Grunnmur" tatt i bruk og mange av opplysningene er hentet derfra.

Utgangspunktet for beregning av privat forbruk og omsetning er satt til 20 dyr pr. siidaandel. For tamreinlagene er privat forbruk og omsetning satt til 50 dyr til sammen. For regnskapsåret 2013 har man fortsatt valgt å holde fast ved forutsetningen om et gjennomsnittlig uttak på 20/50 dyr. Dette gjøres for å sikre et sammenlignbart datagrunnlag fra år til år. Det understrekes at utvalget fortløpende vurderer grunnlaget for beregning av privat forbruk og omsetning med utgangspunkt i gjeldende forskrifter og data fra Melding om reindrift.

Privat forbruk og omsetning regnes å ha samme verdi pr. kg som slakt (voksne dyr) ved registrerte slakterier. Samlet for hele reindriften beregnes gjennomsnittspris ved å veie den totale prisen i det enkelte reinbeiteområde i forhold til områdets totale kvantum.

For øvrig bemerkes det at fra og med 2003 har flere av slakteriene innrapportert betydelig høyere priser. Dette har sammenheng med endringene i tilskuddsordningene over Reindriftsavtalen fra og med driftsåret 2003/2004 – herunder særlig innføringen av

produksjonspremien og minimumskravet på 50 000 kr i avgiftspliktig inntekt fra salg av rein i siidaandelinnehaver(ne)s merke for å være tilskuddsberettiget.

Endring i den samlede livdyrverdien

Ved å korrigere kjøttinntektene for endringer i den samlede livdyrverdien, fremkommer næringens *produksjonsinntekter*. Endringer i livdyrverdien er et uttrykk for verdien av bestandsendringer – *dvs. endringer i reintall, flokksammensetning og dyrevekter* – i løpet av en periode. Siden kalenderåret er utgangspunkt for beregningene i totalregnskapet, er det verdien av endringene i den totale livdyrverdien fra 1. januar til 31. desember som er interessant.

Reintall pr. 1. januar 2013 beregnes på grunnlag av korrigert reintall pr. 31. mars 2013 (korrigert utgående beholdning i driftsåret 2012/2013) og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars 2013. Reintall pr. 31. desember 2013 estimeres med utgangspunkt i *beregnet korrigert reintall*¹ pr. 31. mars 2014 (beregnet korrigert utgående beholdning i driftsåret 2013/2014) og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars 2014. Endringer i antall og vekt for voksen rein og kalv beregnes separat.

Reintallet pr. 1. januar varierer fra år til år, både på grunn av reelle endringer i reintallet og på grunn av forskyvning i slaktetidspunkt. Bestandsendringer fra 1. januar til 31. desember i kalenderåret verdsettes til full slakteverdi. Verdiøkning inntektsføres, mens verdinedgang føres til fradrag. Verdiendringer som følge av endret prisnivå påvirker ikke inntektsnivået, da det tas utgangspunkt i samme pris for inngående og utgående beholdning.

Binæringsinntekter

Binæringsinntektene omfatter inntekter fra duodji og utmarksnæringer, og er en integrert del av den samiske reindriftsøkonomien. Et helhetlig bilde av økonomien forutsetter derfor en synliggjøring av disse inntektene.

Andre produksjonsbaserte inntekter

Posten ”Andre produksjonsbaserte inntekter” omfatter arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter. Arbeidsinntektene beregnes med utgangspunkt i Landbruksdirektoratets regnskapstall over utbetalinger til reindriftsutøvere på postene ressurovervåking (veing, telling, beitekartlegging og beiteovervåking) og måling av radioaktivitet. De øvrige postene beregnes på grunnlag av det samme materialet som siidaandelens kostnader beregnes ut fra.

Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak i forhold til rovviltskader

Tilskudd med inntektsvirkning

Tilskudd med inntektsvirkning for reindriftsnæringen er med i totalregnskapet under betegnelsen inntektsoverføringer. Posten er inndelt i direkte tilskudd, andre tilskudd og ekstraordinære tilskudd.

De direkte tilskuddene gjennom sammenligningsperioden omfatter distriktstilskudd, produksjonstilskudd/-premie, driftstilskudd inkl. etableringstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd (til og med 2011), ektefelle- og samboertillegg, samt særskilt tilskudd til

¹ Korrigert reintall pr. 31. mars 2013 beregnes på grunnlag av ukorrigert reintall pr. 31. mars 2013 (ukorrigert utgående beholdning i driftsåret 2012/13) og en kalkulert korreksjonsfaktor basert på faktiske reintallkorreksjoner de fire foregående driftsårene.

siidaandeler i Vest-Finnmark (f.o.m 2010 t.o.m 2012). Som følge av endringer i Reindrifftsavtalen fra og med 2003/2004, er ikke postene produksjonstilskudd, de ulike typer driftstilskudd og ektefelle tillegg fra og med 2004 direkte sammenlignbare med tilsvarende tilskudd for tidligere år.

Andre tilskudd gjennom sammenligningsperioden omfatter tilskudd til investeringer (gjerder, bygninger og anlegg), pramming/transport, utdanningsstipend (avviklet over en treårsperiode fra og med 2009), fagbrevordning i reindriften, tiltak konvensjonsbeiter, avviklingslønn (utbetalinger til og med 2010), tidligpensjon, ordning med avløsning ved svangerskap/fødsel. Tilskudd til innløsning av siidaandeler vil gjelde fram til det enkelte distrikt har fått godkjent sine bruksregler. Fra og med 2004 er avviklingsbonus i forbindelse med reintallstilpasningen i Vest-Finnmark tatt med under innløsning av siidaandel. Enkelte av tilskuddene er under avvikling, men tas med i oversikten da det i tabellene framkommer tall knyttet til postene.

Posten ekstraordinære tilskudd har rommet ulike ordninger over tid. Eksempler i denne sammenheng er tap ved ulykker og implementering av bruksregler.

Utbetalte erstatninger over reindrifftsavtalen tas med under erstatninger.

Tilskudd til næringskombinasjoner

Tilskudd til næringskombinasjoner omfatter midler til etablererstipend, investeringstilskudd og driftsstøtte til næringskombinasjoner, forvaltet av Sametinget.

Sametinget har opprettet en egen næringsavtale for duodji som trådte i kraft 1. januar 2006. Innføringen av denne næringsavtalen innebærer endringer i tilskuddsordningene. Fra og med 2006 kan det over denne avtalen gis støtte til forprosjekter, produktutvikling, markedsføring og investeringer. Samtidig kan det gis etablererstipend, tilskudd til utnyttelse av utmarksressurser og kompetanseheving for å utvikle næringsvirksomheter. Over næringsavtalen for duodji kan det også gis støtte til henholdsvis utviklings- og investeringstiltak, drift og velferdsordninger.

Reinprogrammet

Reinprogrammet ble gjort operativt fra høsten 2012. Programmet skal være tilpasset bedriftenes utfordringer. Samtidig skal reiselivsbasert næringsutvikling i reindriften, samt samarbeidstiltak mellom reindriften og foredlingsbedrifter inngå i programmet. I reindrifftsavtalen for 2014/15 fremgår det at Reinprogrammet og Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat skal samordnes.

Tiltak mot radioaktivitet

Etter Tsjernobyli-ulykken ble det satt i verk tiltak for å holde reindrifftsutøverne økonomisk skadesløse, og for å kunne nytte en så stor del som mulig av reinen som mat. For å få tatt ut slaktedyrene når radioaktiviteten er lavest, og før det er nødvendig å sette inn mer kostnadskrevende tiltak som føring eller kassasjon, gis det kompensasjon for vekttap og merkostnader ved tidlig- og fremskyndet slakting. Det gis også tilskudd til nedføring av slaktedyrr. Refusjoner i forbindelse med kassasjon av slakt inngår i verdien av kjøtt og biprodukter. Kostnader for reinbeitedistrikter og reineiere er inkludert i næringens totale kostnader. Økt arbeidsforbruk og eventuelle inntektsvirkninger som følge av dette er inkludert, men ikke spesifisert. Tilskudd til tiltak mot radioaktivitet er med som egen post under statstilskudd.

Forebyggende og konfliktdepende tiltak mot tap av rein til rovvilt

Dagens rovviltforvaltning baserer seg på Stortingsmelding nr. 15 (2003-2004), hvor anbefalingene var at landet skulle deles inn i nye og større forvaltningsregioner uavhengig av

fylkes- og kommunegrenser. De fylkesvise rovviltutvalgene ble med bakgrunn i dette erstattet av rovviltnemnder i hver region. For å sikre at det nasjonale ansvaret for levedyktige bestander av rovviltartene blir ivaretatt har regjeringen fastsatt minimumstall for årlige ynglinger av hver art i den enkelte region. Nærmere om regionsinndeling og bestandsmål finnes i rovviltforskriften.

De regionale rovviltnemndene forvalter i dag midler til forebyggende og konfliktdepende tiltak mot tap av rein til rovvilt. Midlene utbetales av fylkesmannen, som dermed er vår kilde til tabellene i publikasjonen. Disse tilskuddene skal benyttes til forebyggende og konfliktdepende tiltak. De mest aktuelle tiltakene er intensiv gjeting i kalveperioden/under flytting og foring/kalving på inngjerdet område. Tilskudd til tiltak ytes både forskuddsvis etter søknad og etterskuddsvis etter mottakers dokumenterte forbruk.

Erstatninger

Erstatninger regnes også som inntekter til næringen. De ordningene som er med i totalregnskapet er erstatninger fra Miljødirektoratet ved rovvilttap, erstatninger over reindriftsavtalen ved omfattende tap av rein, erstatninger fra Jernbaneverket for rein drept av tog og erstatninger fra forsikringsselskapene for rein drept av bil.

Erstatningsbeløpene for rein drept av bil beregnes med utgangspunkt i erstatningssatsene fra Miljødirektoratet og oppgitte trafikktap fra Melding om reindrift² – fratrukket det antall rein som er drept av tog og erstattet av Jernbaneverket. Årsaken til at erstatningssatsene fra Miljødirektoratet legges til grunn, er at forsikringsselskapene og Jernbaneverket oppgir at de bruker disse satsene ved beregning av erstatningsbeløp.

Erstatninger for arealinngrep anvendes i hovedsak til dekning av felles kostnader, og beregnes ut fra regnskaper for reinbeitedistrikter og reindriftsfond. Disse erstatningene inntektsføres i en egen post, som omfatter årlige erstatninger, engangserstatninger og renteavkastning fra tidligere innvilgede erstatninger. I de tilfeller distrikter faller utenfor tilskuddsordningene som følge av de krav som er satt av avtalepartene og hvor distriktene ikke har søkt om tilskudd, har ikke Økonomisk utvalg oversikt over disse distriktenes regnskap og erstatninger.

Kostnader

Siidaandelenes kostnader

Fra og med 2009 er alle innleverte næringsoppgaver lagt til grunn for beregninger av siidaandelenes kostnader. Tidligere ble kostnadene beregnet ut fra et *utvalg* av næringsoppgaver og selvangivelser. Systemendringer og andre metoder for dataoverføringer har derimot muliggjort et bredere informasjonsgrunnlag.

Felleskostnader

Felleskostnader beregnes på grunnlag av regnskaper fra reinbeitedistrikter og reindriftsfond. For distrikter der regnskap mangler, beregnes totaltallene med utgangspunkt i gjennomsnittskostnader pr. rein i de øvrige distriktene, og antall rein i de distriktene der regnskap mangler. I tilfeller der dette gir et åpenbart feilaktig bilde av kostnadene, legges tall fra tidligere års regnskap til grunn for de aktuelle distriktene.

I tillegg til distrikts- og fondskostnadene er overføringer i forbindelse med pramming av rein tatt med under felleskostnadene.

² Melding om reindrift post 2.3.1 (tidligere post 3.2.1) ”Trafikkdrept rein”.

Tamreinlagenes kostnader

Tamreinlagenes kostnader beregnes med utgangspunkt i samtlige lags regnskaper. Som ellers i totalregnskapet holdes lønnsutgiftene utenfor. Dette har sammenheng med at vederlag til arbeid og egenkapital skal omfatte godtgjørelse for egen og leid arbeidskraft. Som følge av organisasjonsformen, gir dette særlig utslag for tamreinlagene, der lønnsutgiftene er en betydelig kostnadspost.

Kapitalforhold

Reindriftsnæringens kapital domineres av en hovedverdi – reinen. Balanseverdi beregnes med utgangspunkt i reintall, flokksammensetning og livdyrverdi. Sistnevnte beregnes på grunnlag av gjennomsnittlige priser og slaktevekter.

Andre eiendeler (balanseverdi på driftsbygninger, private reindriftsanlegg og maskinelle hjelpemidler) og gjeld beregnes på grunnlag av det samme materialet som siidaandelens kostnader. Som gjeld regnes siidaandelens lån, avbetalingsgjeld og ikke innbetalt merverdi- og arbeidsgiveravgift. Kapitalberegningene omfatter ikke eiendeler og gjeld i reinbeitedistrikter, eller i private og offentlige fond. Dette har sammenheng med manglende balanseføring i fellesregnskapene.

Sammendrag av totalregnskapet og årsverksberegninger

Sammendrag av totalregnskapet viser sum inntekter, sum kostnader, renter på lånt kapital, antall siidaandeler og antall årsverk. Det beregnes vederlag til *arbeid og kapital*, og vederlag til *arbeid og egenkapital*. Disse resultatmålene beregnes både totalt, pr. siidaandel og pr. årsverk. Renter på lånt kapital omfatter både næringsgjeld og privatgjeld i siidaandelene.

En ny arbeidstidsundersøkelse ble igangsatt i 2012 og ferdigstilt i 2013. Den nye undersøkelsen bygger på spørreskjema som ble sendt ut til alle siidaandelsledere. I spørreskjemaet ble innehaverne bedt om å anslå arbeidsinnsatsen til seg selv, familie og andre som har bidratt med arbeidskraft i siste driftsår. Svarprosenten var liten, men er større enn ved forrige undersøkelse og representerer hele reindriften bedre. Den nye beregningen tar hensyn til innehavers kjønn og alder, antall reineiere i siidaandelen og reinbeiteområde.

Det nye datagrunnlaget gir også mulighet for å beregne kvinners arbeidsinnsats i reindriften. Beregningen er basert på kvinnelige innehavere, felles siidaandeler og kvinnelige ektefeller/samboere. Innehavere og ektefeller bidrar med 80 prosent av arbeidsforbruket, slik at kvinners totale arbeidsinnsats er noe høyere enn denne beregningen.

Reindriftsfradraget

Fra og med skatteåret 2003 er det innført et fradrag i alminnelig inntekt for skattytere med positiv næringsinntekt fra reindriften. Hensikten med innføringen er å legge til rette for økt produksjon og verdiskaping i næringen. Totalregnskapet er, i likhet med Totalkalkylen for jordbruket, et sektorregnskap hvor resultatmålet er på nivå *før* skatt. Som følge av dette, og som følge av at den skattemessige virkningen av reindriftsfradraget er vanskelig å beregne, er virkningen av reindriftsfradraget ikke innarbeidet i totalregnskapet.

Reindriftsfradraget har, fra og med inntektsåret 2009, fulgt økningen av jordbruksfradraget.

For 2012 utgjorde fradraget inntil kr 63 500 pluss 38 % av inntekt i reindriftsnæring som overstiger kr 63 500 opp til et maksimalt fradrag på kr 166 400 pr. skattyter. Dette innebærer at næringsinntekt mellom 0 og kr 63 500 gir reindriftsfradrag lik inntekten. Dersom næringsinntekten er mellom kr 63 500 og kr 334 289 er fradraget kr 63 500 pluss 38 % av

næringsinntekt over kr 63 500. Når næringsinntekten er kr 334 290 eller høyere får man maksimalt fradrag på kr 166 400.

Tabell 3.2.1 viser den områdevisse fordelingen av antall reindrifftsfradrag for regnskapsåret 2012. Tabellen er basert på opplysninger fra skattemyndighetene, og er representativ for hele næringen da utvalget består av samtlige utøvere som har levert næringsoppgave. Tilsvarende oversikt for regnskapsåret 2013 er ikke utarbeidet.

Tabell 3.2.1 Prosentvis fordeling av antall oppnådde reindrifftsfradrag for 2012, etter fradragenens størrelse

Reinbeite- område	Fordeling av reindrifftsfradrag (%)		
	< 63.500 kr	63.500 - 166.400	>166.400
Polmak/Varanger	0 %	52 %	48 %
Karasjok øst	18 %	82 %	0 %
Karasjok vest	43 %	57 %	0 %
Øst-Finnmark	22 %	61 %	18 %
Kautokeino øst	52 %	48 %	0 %
Kautokeino midt	45 %	55 %	0 %
Kautokeino vest	57 %	40 %	3 %
Vest-Finnmark	50 %	49 %	1 %
Troms	11 %	83 %	6 %
Nordland	7 %	59 %	33 %
Nord-Tr.lag	20 %	34 %	46 %
Sør-Tr./Hedmark	3 %	45 %	52 %
Totalt 2012	28 %	54 %	18 %

Det fremgår av tabell 3.2.1 at i alt 18 % av siidaandelslederne i utvalget oppnådde fullt reindrifftsfradrag på 166 400 kr for regnskapsåret 2012. Andelen siidaandelsledere som oppnådde fullt reindrifftsfradrag var høyest i Sør-Trøndelag (52 %). I Karasjok øst og vest, samt Kautokeino øst og midt, var det ingen av utøverne som oppnådde maksimalt fradrag.

Totalt reindrifftsfradrag i 2012 var 29,1 mill. kr.

Langsiktige utviklingstrekk

Sammenligning av tallmateriale over et lengre tidsrom skaper behov for omregning til faste priser. Da det ikke er utarbeidet egne indekser spesielt tilpasset reindrifften, er konsumprisindeksen nyttet ved alle beregningene.

4. Totalregnskap 2013 og budsjett 2014

Inntektssiden i totalregnskapet består av produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger. Under posten produksjonsbaserte inntekter inngår kjøttinntekter, endringer i samlet livdyrverdi, binæringsinntekter og andre produksjonsbaserte inntekter. Kostnadssiden består av siidaandelens kostnader, felleskostnader og kostnader i tamreinlag. I tillegg inngår kapitalkostnader og sysselsetting (antall årsverk og siidaandeler) i totalregnskapet. I det følgende omtales de ulike postene hver for seg. Deretter oppsummeres totalregnskapet for 2013 i kapittel 4.7, mens kapittel 4.8 viser budsjettet for 2014.

4.1 Produksjonsbaserte inntekter

Kjøttinntekter

Samlet slaktekvantum, gjennomsnittspris og verdi for 2013, samt gjennomsnittspris og verdi for 2012, er vist i tabell 4.1.1. For ytterligere omtale av prisutviklingen i kroner pr. kilo henvises det til tabell 4.1.5. Flere detaljer om kjøttinntektene er presentert i vedleggstabellene 1 og 2.

Tabell 4.1.1 Kjøttinntekter i 2013 og 2012 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	Tonn slakt i 2013			2013		2012		
	Slakteri	Privat ¹⁾	Totalt	Kr per kg	Verdi 1.000 kr	Tonn slakt	Kr per kg	Verdi 1.000 kr
Polmak/Varanger	260	27	287	64,13	18 403	377	55,56	20 931
Karasjok Øst	88	31	119	61,50	7 329	169	59,95	10 110
Karasjok Vest	155	39	194	59,00	11 436	156	57,28	8 915
Øst-Finnmark	504	96	600	62,09	37 168	701	56,89	39 956
Kautokeino Øst	130	35	166	62,92	10 419	158	52,82	8 326
Kautokeino Midt	195	48	243	52,79	12 802	190	53,52	10 147
Kautokeino Vest	140	28	167	57,17	9 555	157	54,74	8 569
Vest-Finnmark	464	109	573	56,95	32 654	502	53,70	26 965
Troms	38	35	74	59,10	4 352	72	75,35	5 437
Nordland	54	35	89	59,76	5 317	89	62,05	5 494
Nord-Trøndelag	92	26	118	60,82	7 173	103	57,92	5 985
Sør-Tr./Hedmark	199	21	221	63,75	14 064	186	61,75	11 492
Tamreinlag	191	8	199	67,34	13 383	228	63,53	14 510
Totalt i 2013	1 542	331	1 873	60,92	114 110			
Totalt i 2012						1 882	58,37	109 838

¹⁾ Beregnet privat forbruk og omsetning (20 dyr pr. siidaandel og 50 dyr totalt for tamreinlagene).

Tabell 4.1.1 viser en oppgang i de totale kjøttinntektene fra 109,8 mill. kr i 2012 til 114,1 mill. kr i 2013. Tallet for 2011 var på 117,6 mill. kr.

Økningen skyldes en oppgang i prisen for 2013. Den totale gjennomsnittsprisen for landet sett under ett er for 2013 på 60,92 kr pr. kg (2012 58,37 kr pr. kg). Slaktekvantumet ble redusert med 0,5 %, fra 1 882 tonn i 2012 til 1 873 tonn i 2013.

Gjennomsnittsprisene gikk jevnt nedover i perioden 2009-2012, etter å ha hatt en topp i 2008 med en pris på 76,79 kr. pr. kg. Det har vært noen tekniske endringer som påvirker prisutviklingen fra og med 2009, og det henvises her til avsnittet om priser under kapittel 3.2.

Antall slakt

Tabell 4.1.2 viser fordelingen av antall dyr slaktet ved registrerte slakterier mellom ulike sesonger i kalenderårene 2011, 2012 og 2013, samt vinterslakt 2014.

Tabell 4.1.2 Fordeling av antall slakt til slakteri mellom ulike sesonger

Reinbeite- område	Kalenderår			Driftsår			Vinterslakt		
	2011	2012	2013	2011/12	2012/13	2013/14	2012	2013	2014
Polmak/ Varanger	18 889	17 651	12 594	15 491	17 287	11 490	779	393	2
Karasjok øst	3 899	6 418	4 215	4 524	6 063	3 103	1 476	1 118	31
Karasjok vest	5 703	5 609	7 549	5 222	5 250	7 602	1 561	1 118	1 194
Øst-Finnmark	28 491	29 678	24 358	25 237	28 600	22 195	3 816	2 629	1 227
Kautokeino øst	6 412	5 974	6 485	6 543	5 579	7 154	426	22	695
Kautokeino midt	6 148	6 967	10 170	3 746	8 975	8 927	431	2 439	1 532
Kautokeino vest	5 924	6 488	7 209	4 195	4 611	7 752	2 729	857	1 139
Vest-Finnmark	18 484	19 429	23 864	14 484	19 165	23 833	3 586	3 318	3 366
Troms	807	1 184	1 317	841	1 130	1 346	54	0	29
Nordland	1 918	2 002	1 829	2 058	1 884	1 778	212	93	158
Nord-Trøndelag	3 531	3 209	3 860	4 022	3 827	3 688	1 139	1 740	1 679
Sør-Tr./ Hedmark	6 600	6 476	8 000	7 130	7 012	6 926	1 996	2 532	1 512
Tamreinlag	7 332	7 040	6 614	6 957	7 065	6 583	0	6	0
Totalt	67 163	69 018	69 842	60 729	68 683	66 349	10 803	10 318	7 971

Av tabell 4.1.2 fremgår det at det totale antallet dyr slaktet ved registrerte slakterier har en økning fra 69 018 i kalenderåret 2012 til 69 842 i kalenderåret 2013.

Tabell 4.1.2 viser også en nedgang i antall slaktedyr mellom driftsårene 2012/13 og 2013/14. Totalt er reduksjonen på 2 334 dyr til 66 349 dyr.

Selv om slakteuttaket på landsbasis ligger stabilt de siste tre år er det variasjoner på regionalt nivå, særlig mellom 2012 og 2013. Spesielt Polmak/Varanger har for 2013 hatt en nedgang på omtrent 5000 dyr til slakteri i forhold til 2012. Kautokeino midtre sone hadde den største økningen i slakteuttak fra 7000 dyr i 2012 til omtrent 10 000 dyr i 2013. Dersom man ser på utviklingen per driftsår har spesielt Vest-Finnmark hatt en økning fra det svake uttaket i 2011/12 på 14 500 til et uttak på 23 800 i 2013/14. Økningen skyldes et økt slakteuttak i Kautokeino midtre sone i 2012/13 og en økning i Kautokeino vestre sone i 2013/14. Til tross for siste års økning i Vest-Finnmark er det fortsatt potensiale for økt slakteuttak i dette reinbeiteområdet. Tilsvarende gjelder for sonene i Karasjok hvor samlet slakteuttak er lavere enn uttaket i Polmak/Varanger som har et betydelig lavere reintall.

Totalt i Øst-Finnmark er det en reduksjon på 5 320 slaktedyr i 2013, sammenlignet med 2012, mens det i Vest-Finnmark er en økning i slakteuttaket på 4 435 dyr i samme periode.

Finnmark har 69 % av det totale antall slakt for kalenderåret 2013. Tilsvarende tall for 2012, 2011, 2010, 2009 og 2008 er hhv. 71%, 70, 73, 73 % og 68 %.

Andel vinterslakt i 2013 utgjør 15 % av det totale uttaket, tilsvarende tall for 2012, 2011, 2010 og 2009 var hhv. 18%, 20%, 14% og 9 %. Både Sør-Trøndelag og Karasjok-Øst har en reduksjon i vinterslakt fra 2012 til 2013, med henholdsvis 1 020 og 1 087 dyr. Den totale andelen vinterslakt har vært synkende i alle områder i perioden 2005-2008, men fra og med 2009 har uttaket igjen tatt seg opp. Ser man bort fra en topp i 2011, med opprettelsen av reguleringslageret denne vinteren som en medvirkende årsak til økningen, ser det nå ut som at antall vinterslakt har stabilisert seg på rundt 8-10 000 dyr.

Hverken i Øst- eller Vest-Finnmark kan man for driftsåret 2013/14 registrere en økning i vinterslakt sammenlignet med de to tidligere år. Dette til tross for forlenget frist for kalveslaktetilskudd.

Slaktevekter

Tabell 4.1.3 viser utviklingen i gjennomsnittlige slaktevekter for slakt til slakteri, og andelen kalveslakt de fem siste årene. Samlet gjennomsnittsvekt i 2013 er 22,1 kg. For voksne rein er slaktevekten 30,7 kg i gjennomsnitt, og for kalv er slaktevekten 19,0 kg i gjennomsnitt. Vektene var lavest i 2010, men er nå på omtrent samme nivå som foregående år. Til og med 2010 viser tabellen en økende andel kalveslakt, noe som kan skyldes endret flokkstruktur, ønske om minimering av tap og tilpasning til de økonomiske virkemidlene over reindriftsavtalen samt bruksreglene. I 2013 gikk kalveandelen noe opp. De totale gjennomsnittlige slaktevekter bør sees i sammenheng med endringene i kalveuttaket for de ulike år.

Slaktevektene er lavest i Finnmark og i de årene hvor Finnmarks andel av slakteuttaket øker, reduseres da de gjennomsnittlige slaktevektene. I 2013 har Finnmark 69 % av det totale slakteuttaket i landet, hvorav 74 % av denne andelen er kalv. I antall tonn, har Finnmark 63 % av det totale uttaket i landet, noe som gjenspeiler lavere slaktevekter i dette området enn områdene for øvrig.

**Tabell 4.1.3 Utvikling i gjennomsnittsvекter
(slakt til slakteri) i perioden 2009-13 (kg)**

Gj.sn.vekter	2009	2010	2011	2012	2013
Kalv	19,0	18,2	19,0	18,7	19,0
Voksne	31,0	30,0	29,7	30,1	30,7
Totalt	22,6	21,8	22,5	22,5	22,1
Andel kalv totalt	70 %	70 %	67 %	66 %	73 %
Andel kalv Finnmark	70 %	69 %	65 %	65 %	74 %

Tabell 4.1.4 gir en noe mer detaljert oversikt over slaktevektene for slakt levert til slakteri i 2012 og 2013. Det går frem av tabellen at etter å ha økt med 0,7 kg fra 2010 til 2011, holdt vektene seg stabilt i 2012, mens det var en reduksjon på 0,4 kg i 2013. Tamreinlagene hadde den største reduksjonen fra 2012 til 2013 med 2,4 kg, men har fortsatt høyest slaktevekter.

Tabell 4.1.4 Gjennomsnittlige slaktevekter (slakt til slakteri) for kalv, voksne dyr og totalt i 2012 og 2013 (kg)

Reinbeite- område	Gj.sn. slaktevekter kalv			Gj.sn. slaktevekter voksne			Gj.sn. slaktevekter tot.		
	2012	2013	Endring	2012	2013	Endring	2012	2013	Endring
Polmak/Varanger	17,7	18,9	1,2	27,9	30,4	2,5	20,0	20,7	0,7
Karasjok øst	16,6	18,1	1,5	29,4	29,7	0,2	21,4	21,0	-0,5
Karasjok vest	15,8	16,2	0,4	25,9	27,7	1,8	21,4	20,5	-0,8
Øst-Finnmark	17,3	18,1	0,8	27,7	28,9	1,3	20,5	20,7	0,1
Kautokeino øst	17,1	18,2	1,1	26,9	29,0	2,1	21,0	20,1	-0,9
Kautokeino midt	16,2	16,2	0,0	27,4	25,5	-1,9	19,9	19,1	-0,8
Kautokeino vest	15,6	16,5	0,9	24,7	25,5	0,8	20,0	19,4	-0,7
Vest-Finnmark	16,3	16,9	0,6	26,1	26,1	-0,1	20,3	19,5	-0,8
Troms	22,0	23,4	1,4	39,7	37,5	-2,2	28,8	29,2	0,4
Nordland	21,2	22,0	0,8	40,6	43,0	2,4	28,4	29,4	1,0
Nord-Trøndelag	19,6	19,7	0,1	34,6	33,0	-1,6	23,8	23,9	0,1
Sør-Tr./ Hedmark	21,6	21,6	0,0	36,0	35,4	-0,6	25,4	24,9	-0,5
Tamreinlag	26,1	24,6	-1,5	42,4	40,8	-1,6	31,2	28,8	-2,4
Totalt	18,7	19,0	0,3	30,1	30,7	0,6	22,5	22,1	-0,4

Tabellene 4.1.3 og 4.1.4 sier ikke noe om fordelingen og utviklingen av gjennomsnittlige slaktevekter for dyr innenfor ulike kjønns- og alderskategorier. For slike oversikter henvises det til ressursregnskapet.

Priser

Tabell 4.1.5 viser prisutviklingen i perioden 2009 til 2013. Det går frem av tabellen at den totale gjennomsnittsprisen er redusert med kr 15,55 pr. kg fra 2009 til 2012, mens det fra 2012 til 2013 har vært en økning på kr 2,54 pr. kg.

Prisøkningen til og med 2008 har hatt sammenheng med økt etterspørsel, økt konkurranse gjennom flere aktører på markedet, og at det siden 2003 ikke har vært gitt adgang til import av reinsdyrkjøtt med redusert toll. I 2009 ble det imidlertid også avdekket feil i prisrapporteringen fra slakteriene, hvor det framkom at man gjennom noen år har rapportert for høye priser. Dette ble korrigert for i pris- og inntektsberegninger under utarbeidelsen av Totalregnskapet for 2009. Dette, i kombinasjon med en vanskelig markedssituasjon, gjorde at man for første gang på mange år fikk en prisreduksjon. Markedskreftene i årene etter bidro til ytterligere prisreduksjon, og den negative tendensen fortsatte til og med 2012. For 2013 er det igjen en økning i prisen. Se for øvrig kap. 3.2 for nærmere omtale av prisundersøkelsen.

Tabell 4.1.5 Prisutvikling i perioden 2009-13, og endring fra 2012 til 2013 (kr. pr.kg. kjøtt omsatt via slakteri)

Reinbeite- område	Pris	Pris	Pris	Pris	Pris	Endring	
	2009	2010	2011	2012	2013	2012-2013	
Polmak/ Varanger	74,58	69,23	65,16	55,56	64,13	8,57	15,4 %
Karasjok øst	71,46	64,96	65,28	59,95	61,50	1,55	2,6 %
Karasjok vest	69,02	69,19	66,97	57,28	59,00	1,72	3,0 %
Øst-Finnmark	72,15	68,17	65,56	56,89	62,09	5,20	9,1 %
Kautokeino øst	71,73	63,29	62,95	52,82	62,92	10,10	19,1 %
Kautokeino midt	70,09	58,00	58,84	53,52	52,79	-0,73	-1,4 %
Kautokeino vest	69,07	60,77	59,27	54,74	57,17	2,43	4,4 %
Vest-Finnmark	70,37	60,17	60,35	53,70	56,95	3,25	6,0 %
Troms	77,79	73,91	85,41	75,35	59,10	-16,25	-21,6 %
Nordland	80,52	70,41	61,42	62,05	59,76	-2,29	-3,7 %
Nord-Trøndelag	84,41	74,03	59,16	57,92	60,82	2,90	5,0 %
Sør-Tr./ Hedmar	77,96	75,94	63,25	61,75	63,75	2,00	3,2 %
Tamreinlag	79,58	75,40	60,92	63,53	67,34	3,81	6,0 %
Totalt	73,92	67,44	63,50	58,37	60,92	2,54	4,4 %

Verdi av kjøttproduksjonen

Utviklingen i verdien av den totale kjøttproduksjonen fra og med 2009 fremgår av tabell 4.1.6.

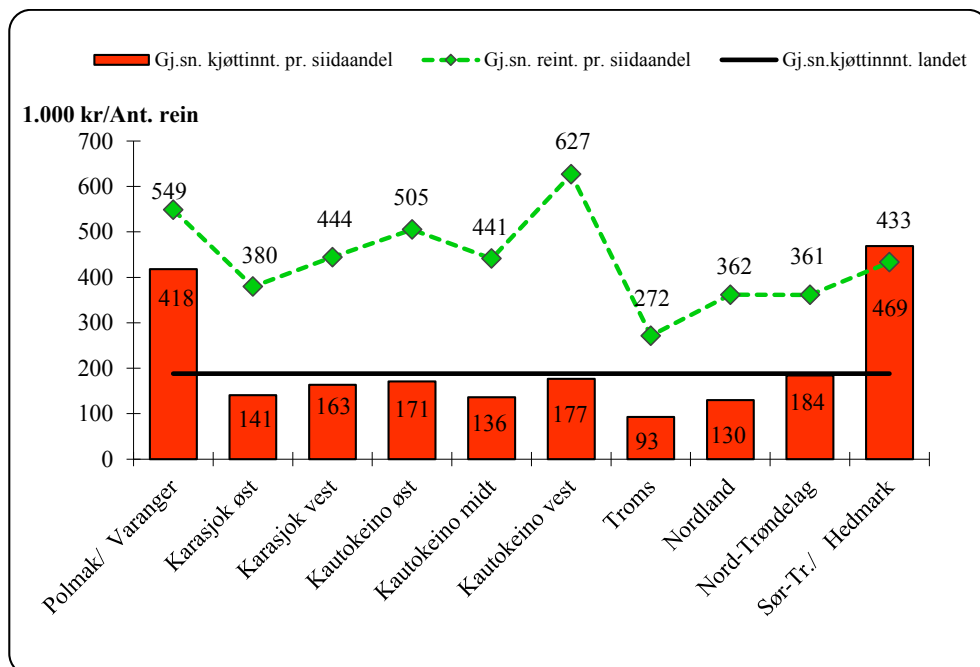
Tabell 4.1.6. Utvikling i verdien av den totale kjøttproduksjonen i perioden 2009-13 (1.000 kr)

Reinbeite- område	Verdi 2009	Verdi 2010	Verdi 2011	Verdi 2012	Verdi 2013	Endring 2012-13	
						Beløp	%
Polmak/ Varanger	20 408	23 280	26 722	20 931	18 403	-2 528	-12,08
Karasjok øst	17 421	11 355	7 274	10 110	7 329	-2 780	-27,50
Karasjok vest	12 902	11 941	11 235	8 915	11 436	2 521	28,28
Øst-Finnmark	50 732	46 577	45 231	39 956	37 168	-2 788	-6,98
Kautokeino øst	15 176	11 202	9 968	8 326	10 419	2 093	25,14
Kautokeino midt	19 563	17 841	10 651	10 147	12 802	2 656	26,17
Kautokeino vest	11 346	14 020	8 647	8 569	9 555	985	11,50
Vest-Finnmark	46 017	42 967	29 279	26 965	32 654	5 689	21,10
Troms	5 761	5 718	5 296	5 437	4 352	-1 085	-19,96
Nordland	6 100	8 838	5 316	5 494	5 317	-177	-3,23
Nord-Trøndelag	7 944	9 824	6 603	5 985	7 173	1 188	19,86
Sør-Tr./ Hedmark	13 643	13 623	11 897	11 492	14 064	2 572	22,38
Tamreinlag	16 637	13 654	13 932	14 510	13 383	-1 127	-7,77
Totalt	146 833	141 201	117 554	109 838	114 110	4 273	3,89

Tabell 4.1.6 viser utviklingen i verdien av den totale kjøttproduksjonen. Den totale verdien av kjøttproduksjonen hadde i årene fra 2005 til 2008 en jevn økning. Sammenlignet med slaktekvantumet i 2008 har uttaket i årene etter variert noe, men aldri mer enn om lag 10% sammenlignet med 2008. Vi ser allikevel at den totale verdien av kjøttproduksjonen har vært jevnt nedadgående, og at den fra 2008 til 2012 ble redusert med om lag 31%. Den totale

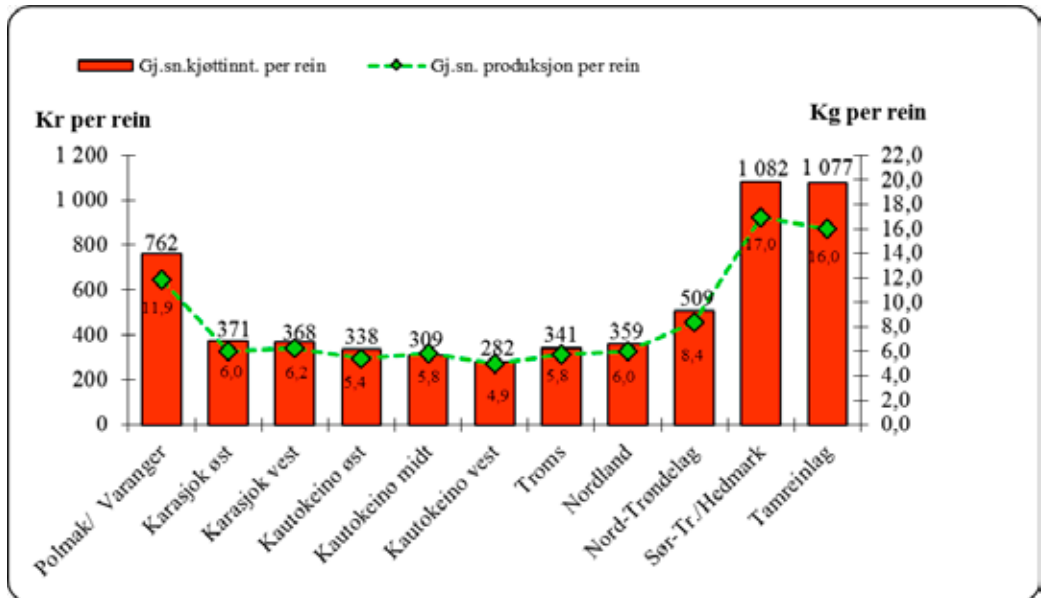
verdireduksjonen samsvarer med lavere priser pr. kilo kjøtt. For 2013 registreres en oppgang på 3,9 % sammenlignet med 2012.

Figur 4.1.1 viser variasjonen i gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. siidaandel mellom de ulike reinbeiteområdene/-sonene. Av områdene er det kun Polmak/Varanger, og Sør-Trøndelag/Hedmark som ligger over landsgjennomsnittet på kr 187 925. Gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. siidaandel i 2012 var 178 852.



Figur 4.1.1 Gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. siidaandel (samisk reindrift) i 2013 (1000 kr). Kurven viser gjennomsnittlig reintall pr. siidaandel. Linjen viser gjennomsnittlig kjøttinntekt for den samiske reindriften i hele landet.

I området for samisk reindrift er det for 2013 registrert 532 aktive siidaandeler. Gjennomsnittlig reintall pr. siidaandel er på 440 dyr i 2013. Polmak/Varanger, Karasjok vest, Kautokeino-øst og Nordland har reduksjon i reintallet, i øvrige områder er det økning.



Figur 4.1.2 Gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. rein i vårflokk i 2013 (kr. pr. rein).
Kurven viser produksjon pr. rein i vårflokk (kg pr. rein).

Figur 4.1.2 viser gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. rein, som varierer mellom kr 282 i Kautokeino vest og kr 1 082 i Sør-Trøndelag/Hedmark. Gjennomsnittlig kjøttinntekt pr. rein for landet er kr. 460, noe som tilsvarer en økning fra foregående år på kr. 35. Økningen i gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. rein skyldes i hovedsak de økte prisene.

Gjennomsnittlig produksjon pr. rein i vårflokk er 7,6 kg i 2013, noe som er en økning på 0,3 kg. fra 2012. Det er stor variasjon mellom områdene; i Finnmark skiller Polmak/Varanger seg ut med 11,9 kg pr rein, mens ellers i landet er det tamreinlagene og Sør-Trøndelag/Hedmark som har høyest produksjon med hhv. 16,0 og 17,0 kg pr. rein. I områdene for øvrig ligger den gjennomsnittlige produksjonen pr. rein i vårflokk mellom 4,9-8,4 kg. Med produksjon menes her summen av slakt til slakteri og beregnet privat forbruk og omsetning. For nærmere omtale av produksjon vises det til Ressursregnskap for reindriftsnæringen.

Endring i samlet livdyrverdi

Tabell 4.1.7 viser korrigerte reintall pr. 31. mars i perioden fra 2009 til 2013, og beregnet korrigeret reintall pr. 31. mars 2014. Tallene er avrundet til nærmeste hundre. Tabellen bygger på opplysninger fra Melding om reindrift. Det vises for øvrig til Ressursregnskap for reindriftsnæringen når det gjelder oversikter over reintall.

Tabell 4.1.7 Korrigert reintall pr. 31. mars i perioden 2009-13, og reintall pr. 31. mars 2014

Reinbeite- område	2009	2010	2011	2012	2013	Beregnet 2014
Polmak/Varanger	25 700	23 500	28 400	27 200	24 100	23 100
Karasjok Øst	30 400	28 700	27 600	26 400	19 700	20 600
Karasjok Vest	31 700	31 600	31 600	31 100	31 100	25 300
Øst-Finnmark	87 800	83 800	87 600	84 700	75 000	69 100
Kautokeino Øst	27 300	28 000	31 000	32 200	30 800	27 400
Kautokeino Midt	41 200	40 500	36 900	41 800	41 500	36 800
Kautokeino Vest	27 400	29 600	28 100	32 600	33 800	31 700
Vest-Finnmark	95 900	98 200	96 000	106 500	106 100	95 800
Troms	12 200	12 400	11 700	12 800	12 800	12 300
Nordland	14 500	15 600	14 500	14 800	14 800	14 600
Nord-Trøndelag	12 900	12 700	13 500	13 900	14 100	14 100
Sør-Tr./Hedmark	13 700	13 800	13 800	13 700	13 000	13 000
Tamreinlag	12 300	12 100	12 300	12 100	12 400	12 900
Totalt	249 300	248 600	249 400	258 500	248 200	231 800

Tabell 4.1.7 viser en økning i reintallet fra 249 300 dyr i 2009 til 258 500 dyr i 2012 (+ca 9 200 dyr). For 2013 var det en reduksjon i reintallet ned til 248 200. Foreløpig innrapporterte reintall viser en ytterligere reduksjon i for 2014 (-16 400).

Tabellene 4.1.8 og 4.1.9 viser verdi- og mengdeberegninger for endringer i den totale livdyrverdien. Reintall pr. 31. mars ligger til grunn for beregningene. Siden totalregnskapet periodiseres etter kalenderår, er det imidlertid endringene i samlet livdyrverdi fra 1. januar til 31. desember som er interessant. Reintall pr. 1. januar beregnes på grunnlag av henholdsvis korrigert reintall pr. 31. mars og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars gjeldende kalenderår. Reintall pr. 31. desember estimeres på grunnlag av henholdsvis (beregnet) korrigert reintall pr. 31. mars og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars påfølgende kalenderår. Det henvises for øvrig til kapittel 3.2 for nærmere metodebeskrivelse.

Tabell 4.1.8 Produksjon, bestand og verdi i perioden 2009-13

	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Slakteuttak (Ant.)</i>					
- Slakteri	72 495	80 885	67 163	69 018	69 842
- Privat	11 160	10 960	11 260	10 780	10 840
- Totalt	83 655	91 845	78 423	79 798	80 682
<i>Bestandsendring</i>	5 232	3 131	-2 759	-12 046	-18 642
Totalt antall	88 887	94 976	75 664	67 752	62 040
Tonn slakt	1 986	2 094	1 851	1 882	1 873
<i>Bestandsendring</i>	107	50	-64	-280	-505
Totalt tonn	2 093	2 144	1 788	1 602	1 368
Verdi slakt 1.000 kr	146 833	141 201	117 554	109 838	114 110
<i>Bestandsendring</i>	8 078	3 696	-3 905	-16 039	-29 781
Tot. verdi 1.000 kr	154 910	144 898	113 650	93 798	84 329

Tabell 4.1.8 viser at endringene i den samlede livdyrverdien i 2013 utgjør en nedgang på 18 642 dyr. Målt i slaktekvantum og verdi utgjør endringen en reduksjon på henholdsvis 505 tonn og 29,8 mill. kr sammenlignet med 2012.

Tabell 4.1.9 Verdi av endring i samlet livdyrverdi for perioden 1. januar - 31. desember i 2013 og 2012

Reinbeiteområde	Antall rein	Tonn	Kr per kg	2013	2012
				Verdi 1.000 kr	Verdi 1.000 kr
Polmak/Varanger	-1 423	-46	64,13	-2 968	-5 677
Karasjok Øst	-177	-30	61,50	-1 869	-9 110
Karasjok Vest	-5 683	-128	59,00	-7 524	-6
Øst-Finnmark	-7 283	-204	62,09	-12 361	-14 792
Kautokeino Øst	-2 785	-63	62,92	-3 988	-2 603
Kautokeino Midt	-5 612	-110	52,79	-5 814	1 613
Kautokeino Vest	-1 844	-40	57,17	-2 276	-1 190
Vest-Finnmark	-10 241	-213	56,95	-12 079	-2 180
Troms	-422	-23	59,10	-1 383	464
Nordland	-118	-23	59,76	-1 377	-1 232
Nord-Trøndelag	-24	-11	60,82	-643	1 449
Sør-Tr./Hedmark	-1 018	-38	63,75	-2 397	-485
Tamreinlag	464	7	67,34	458	737
Totalt	-18 642	-505	60,92	-29 781	-16 039

Det går frem av tabell 4.1.9 at den totale livdyrverdien er redusert med 29,7 mill. kr i løpet av 2013. Reduksjonen er størst i Kautokeino midtre og Karasjok vestre sone.

Binæringsinntekter

Duodji, jakt, fiske, bærplukking ol. er integrerte deler av den samiske reindriften. Et helhetlig bilde av økonomien forutsetter derfor en synliggjøring også av denne delen av næringen. Tabell 4.1.10 viser samlede binæringsinntekter i samisk reindrift i perioden 2009 til 2013. Tabellen bygger på opplysninger fra selvangivelser og næringsoppgaver.

Tabell 4.1.10 Binæringsinntekter i perioden 2009-13 (1.000 kr)

Reinbeiteområder	2009	2010	2011	2012	2013
Polmak/Varanger	63	102	128	143	261
Karasjok øst	173	229	354	740	378
Karasjok vest	409	395	139	84	360
Øst-Finnmark	645	726	621	966	999
Kautokeino øst	1 569	1 000	208	209	475
Kautokeino midt	835	688	597	719	1 060
Kautokeino vest	724	478	525	627	433
Vest-Finnmark	3 128	2 166	1 331	1 555	1 967
Troms	139	183	206	220	199
Nordland	479	1 389	392	273	215
Nord-Trøndelag	159	242	218	331	259
Sør-Tr.lag/Hedmark	1 249	1 371	815	314	1 654
Totalt:	5 800	6 077	3 582	3 659	5 293

Det går frem av tabellen at de totale binæringsinntektene har en økning på ca 1,6 mill. kr fra 2012.

Det gjøres oppmerksom på at tallene ikke er direkte sammenlignbare fra år til år, da det er variasjoner i antall leverte næringsoppgaver. Tilskudd til næringskombinasjoner, som forvaltes av Sametinget, er omtalt i kap. 4.2.

Andre produksjonsbaserte inntekter

Under posten andre produksjonsbaserte inntekter inngår arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter. Tabell 4.1.11 gir en oversikt over andre produksjonsbaserte inntekter i 2013, fordelt etter type inntekt.

Tabell 4.1.11 Andre produksjonsbaserte inntekter i 2013 (1.000 kr)

Reinbeite-område	Arbeids-inntekter	Leie-inntekter	Andre dr.-rel. innt.	Totalt 2013
Polmak/Varanger	363	0	4 617	4 980
Karasjok øst	0	1 989	2 097	4 086
Karasjok vest	0	0	1 457	1 457
Øst-Finnmark	363	1 989	8 171	10 523
Kautokeino øst	423	55	247	726
Kautokeino midt	700	0	1 453	2 154
Kautokeino vest	0	3	603	606
Vest-Finnmark	1 124	58	2 304	3 485
Troms	0	228	3 055	3 283
Nordland	0	16	4 125	4 141
Nord-Trøndelag	51	0	4 757	4 808
Sør-Tr./Hedmark	0	0	1 981	1 981
Totalt	1 537	2 290	24 394	28 222

Tabellen viser at andre produksjonsbaserte inntekter utgjør til sammen 24,4 mill. kr, som er en nedgang på 1,0 mill. kr i forhold til nivået i 2011 og 2012. For nærmere omtale av beregning av inntektene henvises det til kapittel 3.2.

4.2 Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovviltskader

Tilskudd med inntektsvirkning

Direkte tilskudd og andre tilskudd

Tilskudd med inntektsvirkning tas med i totalregnskapet under betegnelsen inntektsoverføringer. Inntektsoverføringene er fordelt i hovedgruppene direkte tilskudd og andre tilskudd. Til de direkte tilskuddene hører distriktstilskudd, produksjonspremie, driftstilskudd inkl. etableringstilskudd, kalveslaktetilskudd, særskilt prøveordning for Vest-Finnmark og ektefelle tillegg.

Andre tilskudd gjennom perioden omfatter ordningene med tilskudd til investeringer (sperre- og arbeidsgjerder, slakteanlegg, gjeterhytter og livdyrlån), tilskudd til pramming/flytting, utdanningsstipend (siste utbetaling 2011), fagbrevordning i reindriften, tiltak konvensjonsbeiter, avviklingslønn, og tilskudd til innløsning av siidaandeler (utgått). Begrunnelsen for å ta med tilskudd til innløsning i totalregnskapet, er et ønske om å synliggjøre de totale inntektsoverføringene til næringen.

Inntektsoverføringer i perioden 2009-2013 etter inntektspost, og inntektsoverføringer i 2013 etter inntektspost og reinbeiteområde er vist i tabellene 4.2.1 og 4.2.2. Totale tilskudd i perioden 2009-2013 er presentert i figur 4.2.1. Figurene 4.2.2 og 4.2.3 viser henholdsvis inntektsoverføringer pr. siidaandel og inntektsoverføringer pr.kg.

Tabell 4.2.1 viser en økning i direkte tilskudd på 7,7 mill. kr, og en reduksjon i andre tilskudd på 1,0 mill. kr fra 2012 til 2013. Totalt utgjør de totale inntektsoverføringene en økning på 6,7 mill. kr i 2013. Blant de direkte tilskuddene er det for 2013 en betydelig økning i kalvetilskuddet fra 2012, med en økning på 83%.

Tabell 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2009-2013 (1.000 kr)

Post	2009	2010	2011	2012	2013
Distriktstilskudd	7 104	9 849	8 713	8 923	9 964
Produksjonspremie	22 902	23 175	21 100	15 510	18 126
Driftstilskudd ¹⁾	6 313	6 953	7 670	7 750	8 269
Kalvetilskudd	8 579	6 136	6 611	6 233	11 410
Tidligslaktetilskudd	5 446	3 898	1 453	0	0
Prøveordning Vest-Finmm.	0	5 083	5 160	1 720	0
Ektefelle tillegg	2 800	2 730	2 660	2 508	2 539
Sum direkte tilskudd:	53 143	57 824	53 367	42 643	50 308
Investeringer ²⁾	6 913	5 018	1 994	2 298	4 660
Pramming/transport	4 803	4 942	5 238	5 752	5 901
Tiltak konvensjonsbeiter	635	2 144	1 282	2 033	1 661
Utdanningsstipend	1 384	952	210	0	0
Fagbrevordning i reindriften	942	978	1 555	1 425	1 000
Avviklingslønn	8	6	0	0	0
Innløsning av siidaandel	4 500	1 350	1 800	2 250	450
Sum andre tilskudd:	19 186	15 391	12 078	13 758	13 672
Totalt:	72 329	73 216	65 445	56 400	63 980

- 1) Særskilt driftstilskudd til ungdom er inkludert i driftstilskuddet fra 2009 til 2013.
- 2) Investeringer i 2009 omfatter ingen større prosjekt, men flere små. Investeringer i 2010 omfatter blant annet tilskudd på 1 mill. kr til Holtan Rein DA. Investeringer i 2011 omfatter ingen større prosjekt, men flere små. Investeringer i 2012 omfatter blant annet tilskudd til slakterier i Troms og Nordland, samt to større gjerdeprosjekter i Karasjok. Investeringer i 2013 fordeler seg på gjeterhytter med 1,2 mill. kr. og gjerder/anlegg 3.5mill. kr. Gjerder og slakteanlegg gjelder i hovedsak gjerdeanlegg ved Boazurusttet og ved Guorbavuopmi.

Det henvises for øvrig til vedleggstabell 3 for fordeling av ordinære inntektsoverføringer mellom reinbeiteområdene i perioden 2009-2013, og til vedleggstabell 4 for fordeling av inntektsoverføringer pr. siidaandel i 2013.

Tabell 4.2.2 gir en oversikt over inntektsoverføringer for 2013 etter inntektspost og reinbeiteområde.

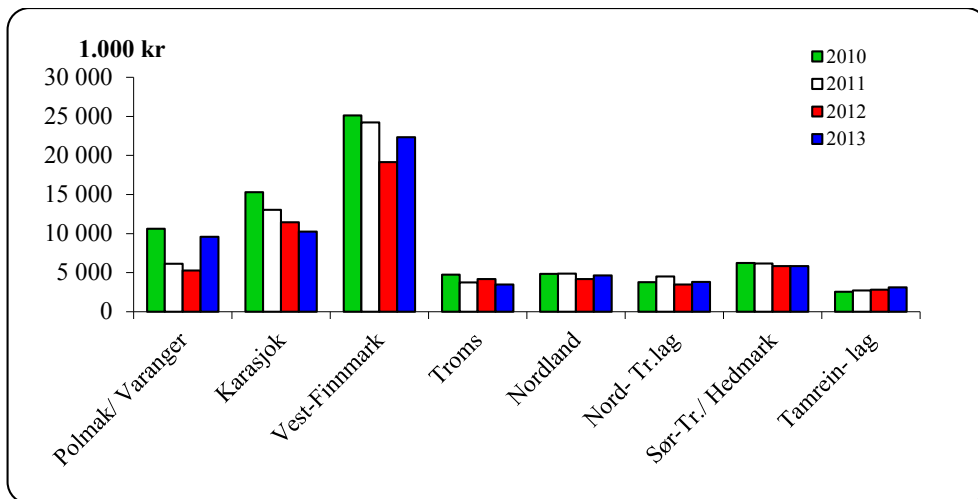
Tabell 4.2.2 Inntektsoverføringer i 2013 etter inntektspost og reinbeiteområde (1.000 kr)

Tilskudd	Øst-Finmm.	Vest-Finmm.	Troms	Nordl.	Nord-Tr.lag	S-Tr/Hedm.	Tamr.lag	Totalt
Distriktstilskudd	2 897	2 854	858	1 184	905	556	712	9 964
Produksjonspremie	6 118	5 363	705	940	1 113	2 847	1 040	18 126
Driftstilskudd	3 083	2 637	559	687	595	656	54	8 269
Kalvetilskudd	5 023	2 569	149	250	672	1 418	1 329	11 410
Ektefelle tillegg	584	765	170	255	383	383	0	2 539
Sum direkte tilskudd	17 705	14 186	2 441	3 315	3 668	5 858	3 135	50 308
Investeringer	1 248	2 115	125	150	150	0	0	3 787
Pramming/transport	885	5 016	0	0	0	0	0	5 901
Tiltak konvensjonsbeiter	0	0	927	734	0	0	0	1 661
Utdanningsstipend	0	1 000	0	0	0	0	0	1 000
Innløsning av siidaandel	0	0	0	450	0	0	0	450
Sum andre tilskudd	2 133	8 131	1 052	1 334	150	0	0	12 800
Sum tilskudd 2013	19 837	22 317	3 493	4 649	3 818	5 858	3 135	63 108
Sum tilskudd 2012	16 720	19 155	4 175	4 195	3 486	5 848	2 819	56 400
Sum tilskudd 2011	19 211	24 216	3 741	4 889	4 500	6 175	2 713	65 445
Sum tilskudd 2010	25 910	25 123	4 744	4 833	3 788	6 244	2 574	73 216
Sum tilskudd 2009	21 645	27 763	3 486	6 220	4 299	6 208	2 708	72 329

Tabell 4.2.2 forts. Inntektsoverføringer i Finnmark i 2013 etter inntektspost (1.000 kr)

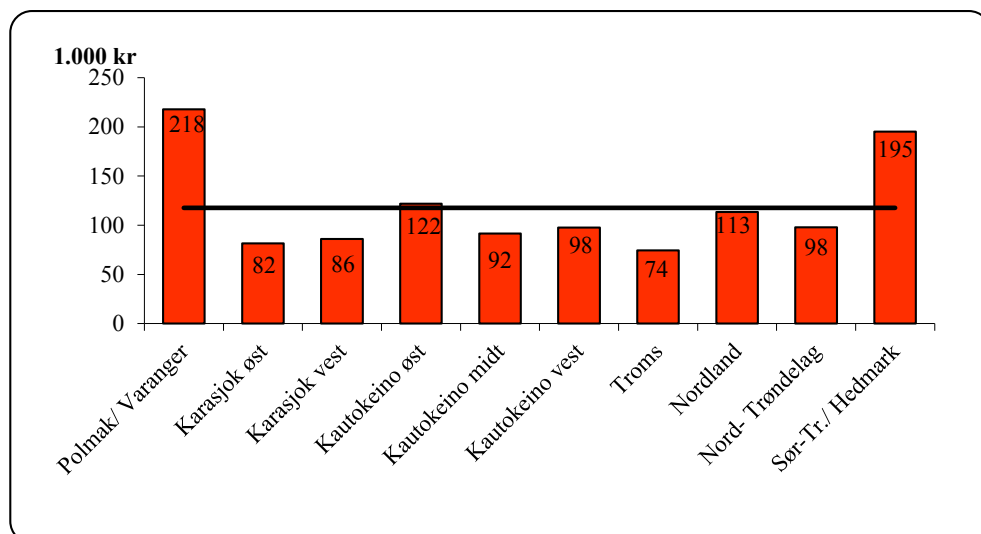
Tilskudd	Polmak/Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Øst-Finnmark	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest	Vest-Finnmark
Distriktstilskudd	931	786	1 180	2 897	661	1 802	391	2 854
Produksjonstilskudd	3 240	1 468	1 410	6 118	1 867	2 075	1 421	5 363
Driftstilskudd	1 107	967	1 010	3 083	1 008	1 114	515	2 637
Kalvetilskudd	3 850	712	461	5 023	984	1 231	354	2 569
Ektefelle tillegg	255	159	170	584	255	383	128	765
Sum direkte tilskudd	9 382	4 092	4 230	17 705	4 774	6 604	2 808	14 186
Investeringer	200	150	898	1 248	180	416	1 519	2 115
Pramming/transport	0	0	885	885	2 479	1 593	944	5 016
Utdanningsstipend	0	0	0	0	0	0	0	1 000
Sum andre tilskudd	200	150	1 783	2 133	2 659	2 009	2 463	8 131
Sum tilskudd 2013	9 582	4 242	6 013	19 837	7 433	8 613	5 271	22 317
Sum tilskudd 2012	5 278	3 534	7 909	16 720	6 043	9 162	3 951	19 155

Av tabell 4.2.2 og figur 4.2.1 går det fram at de totale inntektsoverføringene har en reduksjon i både Karasjok og Troms, samtidig som Polmak/Varanger og Vest-Finnmark har den største oppgangen fra 2012. Økningen i Polmak/Varanger fra 5,3 mill. kr i 2012 til 9,6 mil. kr i 2013 skyldes økning i kalveslaktetilskudd og produksjonspremie. Økningen i Vest-Finnmark skyldes blant annet økning i investeringer og i tilskudd til pramming/transport for 2013.



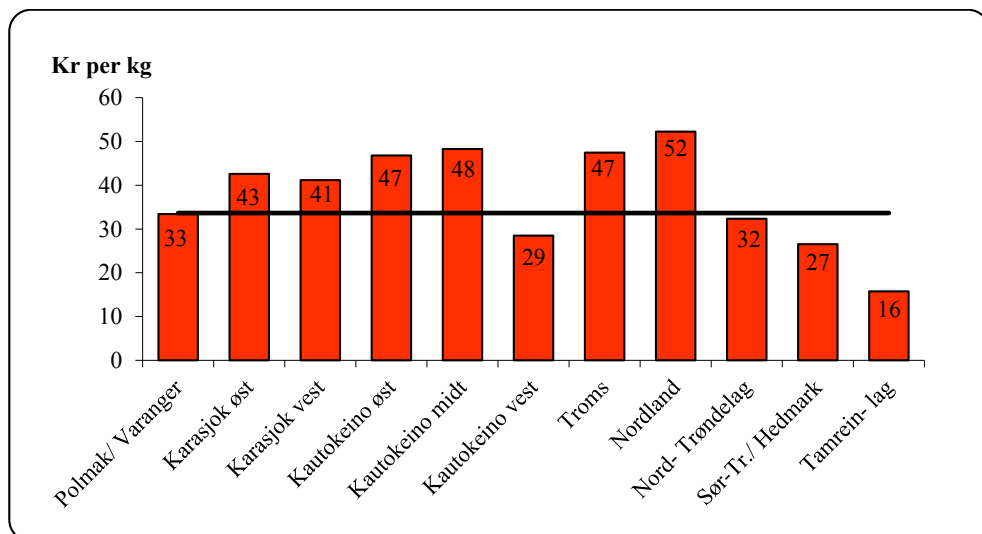
Figur 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2010-13 (1.000 kr)

Figur 4.2.2 viser forskjellene mellom reinbeiteområdene når det gjelder overføringer pr. siidaandel. Gjennomsnittet for alle områder er kr 118 000 pr. siidaandel, dette er en økning på kr. 12 000 fra 2012. Figuren viser også at Sør-Trøndelag/Hedmark har et gjennomsnitt på kr 195 000 pr. andel og Polmak/Varanger ligger høyest i landet med kr. 281 000 per andel. Reintall, flokkstruktur, slakteuttak og kravene avtalepartene setter, vil være styrende for hva de enkelte områder får i utbetalinger pr. siidaandel. Dette gjelder i hovedsak de produksjonsavhengige tilskuddene samt enkelte ordninger over Reindriftens Utviklingsfond.



Figur 4.2.2 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer pr. siidaandel og gjennomsnitt for alle områder i 2013 (1.000 kr)

Dersom inntektsoverføringene relateres til produsert kvantum, ser bildet noe annerledes ut. Fig. 4.2.3 viser kr 34 i inntektsoverføring pr. kg kjøtt i landsgjennomsnitt, som er en økning på kr. 4 fra 2012, men vi ser at de to områdene som ligger høyest i overføringer pr. siidaandel ligger blant de laveste når overføringene relateres til kg produsert kjøtt. Nordland ligger for 2013 høyest med 52 kr pr. kg produsert kjøtt.



Figur 4.2.3 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer pr.kg. kjøtt i 2013

Ekstraordinære tilskudd

Ekstraordinære tilskudd føres som egen post under statstilskudd. Posten har i sammenligningsperioden rommet flere ulike tiltak:

- I 2008 er det gjort en del utbetalinger til områdene fra Troms og sørover for implementering av bruksregler. I tillegg har Nord-Trøndelag fått utbetalt for tap ved ulykker.
- I 2009 og 2010 er det ikke utbetalt noen ekstraordinære tilskudd.
- I 2011 omfatter posten tap ved ulykker hos tamreinlagene.
- I 2012 omfatter hoveddelen av utbetalingene støtte til et distrikt i Karasjok for deres arbeid med reintall og beitesoner. Øvrige utbetalinger er knyttet til flere mindre prosjekter, deriblant støtte til materiell for etablering av arbeidsstue og hengebru.
- I 2013 omfatter posten tap ved ulykke hos et reinbeitedistrikt.

Tilskudd til næringskombinasjoner

Tilskudd til næringskombinasjoner omfatter etablererstipend, investeringstilskudd og driftstilskudd til næringskombinasjoner, som er forvaltet av Sametinget. Tabell 4.2.3 viser utbetalingene av tilskudd til næringskombinasjoner i perioden 2009-2013.

Tabell 4.2.3 Tilskudd til næringskombinasjoner i perioden 2009-13 (1.000 kr)

Reinbeiteomr.	Totalt				
	2013	2012	2011	2010	2009
Polmak/Varanger		239	65	199	317
Karasjok Øst		167	0	78	275
Karasjok Vest		550	166	835	727
Øst-Finnmark	126	956	231	1 112	1 319
Kautokeino Øst		30	58	493	
Kautokeino Midt		641	532	538	1 053
Kautokeino Vest		72	170	321	433
Vest-Finnmark	538	743	760	1 352	1 486
Troms	354	943	645	666	0
Nordland	87	0	0	104	150
Nord-Tr.lag	0	26	28	489	136
Sør-Tr./Hedmark	0	0	0	359	0
Totalt	1 105	2668	1664	4 082	3 091

De totale tilskuddene med inntektsvirkning til næringskombinasjoner økte fra 1,7 mill. kr i 2011 til 2,7 mill. kr i 2012 (+1,0 mill. kr). I 2013 er utbetalingen av tilskudd redusert til 1,1 mill. kr (-1,6 mill. kr). Avtalepartene har fram til reindriftsavtalen 2014/2015 satt av 2 mill. kr årlig over reindriftsavtalen til næringskombinasjoner som forvaltes av Sametinget.

Reinprogrammet/ Verdiskapingsprogrammet for reindrift

I forbindelse med Reindrifftsavtalen 2012/13 ble avtalepartene enige om å avvikle verdiskapningsprogrammet for reindrift og etablere et nytt program tilsvarende Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat som skulle hete Reinprogrammet.

Reinprogrammet ble etablert i forbindelse med forhandlingene om reindrifftsavtalen for 2012/13. Reinprogrammet avløser det tidligere Verdiskapingsprogrammet for reindrift. Hovedformålet med Reinprogrammet er å oppnå mer verdiskapning innen produksjon, kommersialisering og salg av reinkjøtt og biprodukter fra rein. Samtidig inngår reiselivsbasert næringsutvikling i reindriften, samt samarbeidstiltak mellom reindriften og foredlingsbedrifter i programmet.

Tabell 4.2.4 Utbetalinger over Verdiskapingsprogrammet/Reinprogrammet (1.000 kr)

Reinbeite omr.	2001-2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013 ¹⁾	Tot.
Polmak/Var.	1970	876	0	420	80	477	210	397	0	0	0	4 430
Kara. øst ²⁾	2208	462	279	0	0	975	0	995	410	0	852	6 181
Kara. vest	0	0	0	0	800	468	400	0	0	0	0	1 668
Øst-Finnmark	4178	1338	279	420	880	1920	610	1392	410	0	852	12 279
Kauto øst	0			368	182	156	250	36	0	0	0	992
Kauto midt	0			115	77	259	68	286	134	228	0	1 167
Kauto vest	0			75	36	447	1205	161	0	36	0	1 960
Vest-Finnmark	1152	4206	2256	558	295	862	1523	483	134	264	0	11 733
Troms	879	1789	0	78	118	412	25	39	0	0	0	3 340
Nordland	1877	1032	0	367	80	731	40	476	1254	585	92	6 534
Nord-Tr.lag	229	2064	78	0	0	0	0	114	0	0	0	2 485
Sør-Tr./Hedm.	590	175	108	0	0	151	24	326	151	24	0	1 549
Tamreinlag	198	450	0	0	0	0	0	0	0	0	0	648
Totalt	9103	11054	2721	1423	1373	4076	2222	2830	1949	873	944	38 568

1) Reinprogrammet var operativt fom.01.01.2013

2) Utbetalingene til Karasjok fra 2001 til 2005 er lagt til Karasjok Øst p.g.a at soneinndelingen først ble innført i 2006.

Tabell 4.2.4 viser at utbetalingene til reindrifftsutøvere over programmet er varierer mellom nær 0,9 mill. kr i 2012 til 11,1 mill. kr i 2004. I 2013 ble det utbetalt 0,9 mill. kr. til reindrifftsutøvere over Reinprogrammet. Totalt er det utbetalt 38,6 mill. kr til reindrifftsutøvere over programmene siden oppstarten i 2001. Det understrekes at tabellen ikke gir en fullstendig oversikt over utbetalingene, ved at det kun er midler til reindrifftsutøvere som er med. Det bevilges også midler til bedrifter o.l. som har som formål å øke verdiskapingen i reindriftnæringen. Det vises til kapittel 5.4 for nærmere omtale av programmet, og for en total oversikt over innvilgede prosjekter.

Tiltak mot radioaktiv forurensing

Midler til ulike tiltak mot radioaktivitet i 2013 er vist i tabell 4.2.5. Vedleggstabell 5 viser de årlige utbetalingene fra 1989-2013. For nærmere omtale av radioaktiv forurensing og økologi vises det til kapittel 6.2.

Det går frem av tabell 4.2.5 at de samlede midlene til tiltak mot radioaktivitet i 2013 er 0,7 mill. kr. Nivået er 0,12 mill. kr. lavere enn i 2012.

Tabell 4.2.5 Tiltak mot radioaktivitet i 2013 etter tiltakstype (1.000 kr)

Reinbeite- område	Anlegg/ foring/tap	Tidlig slakt	Tiltak matrein	Nedføring	Totalt
Nordland	18	33	0	0	51
Nord-Trøndelag	320	16	0	0	335
Sør-Tr./Hedmark	0	0	0	0	0
Tamreinlag	0	329	0	0	329
Totalt	337	378	0	0	716

Bortsett fra i 2011, har utbetalinger for tiltak mot radioaktivitet blitt redusert de siste årene. Imidlertid varierer forekomsten av radioaktivitet i beitevekster mellom år. Som følge av dette vil også utbetalte midler knyttet til tiltak mot radioaktivitet variere. Tabell 4.2.5 omfatter bare tiltak som er inntektsgivende for reieneieren.

Forebyggende og konfliktdependende tiltak mot rovviltskader.

Tabell 4.2.6 viser utbetalinger fra fylkesmannen til ulike tiltak mot rovviltskader i reindrifta for kalenderåret 2013. For nærmere omtale av tiltak og tap til rovvilt vises det til kapittel 6 og til Ressursregnskapet for reindriftsnæringen.

Tabell 4.2.6 Forebyggende tiltak mot rovvilt etter tiltakstype for 2013 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	Utvidet tilsyn i kombinas jon med andre tiltak	Tiltak ved kalving	Akutt	Flytting av rein	Annet	Totalt
Polmak/Varanger	20	0	130	0	0	150
Karasjok Øst	65	0	20	0	0	85
Karasjok Vest	90	20	80	0	0	190
Øst-Finnmark	175	20	230	0	0	425
Kautokeino Øst	10	0	0	0	0	10
Kautokeino Midt	75	10	24	0	0	109
Kautokeino Vest	40	0	0	0	0	40
Vest-Finnmark	125	10	24	0	0	159
Troms	210	0	0	0	0	210
Nordland	1 369	0	0	1 013	471	2 853
Nord-Trøndelag	225	0	0	125	180	530
Sør-Tr.lag/Hedm.	0	0	0	0	0	0
Totalt 2013	2 104	30	254	1 138	651	4 177
<i>Totalt 2012</i>	<i>2049</i>	<i>60</i>	<i>133</i>	<i>685</i>	<i>1155</i>	<i>4 082</i>

Det fremgår av tabellen at de samlede bevilgede midlene til forebyggende og konfliktdependende tiltak mot rovviltskader er på 4,2 mill. kr i 2013. Dette er en liten økning fra 2012.

4.3 Erstatninger

Erstatninger er delt i to underposter; erstatning for tap av rein og erstatning for arealinngrep.

Erstatning for tap av rein

Under erstatninger for tap av rein inngår erstatninger fra Miljødirektoratet for tap av rein til rovvilt, erstatninger over reindrifftsavtalen ved omfattende tap av rein, erstatninger fra Jernbaneverket for rein drept av tog og *beregnete* erstatninger fra forsikringsselskapene for rein drept i trafikken.

Tabell 4.3.1 Erstatning for tap av rein i perioden 2009-13 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2009	2010	2011	2012	2013
Polmak/Varanger	4 407	5 073	6 542	6 064	7 926
Karasjok øst	5 220	4 874	7 279	7 386	4 710
Karasjok vest	5 588	5 493	9 012	7 429	7 368
Øst-Finnmark	15 214	15 440	22 832	20 879	20 003
Kautokeino øst	3 888	4 077	4 020	3 658	2 025
Kautokeino midt	5 835	5 643	6 161	5 221	5 295
Kautokeino vest	3 775	4 220	3 488	4 322	2 770
Vest-Finnmark	13 498	13 940	13 670	13 200	10 089
Troms	7 903	8 515	10 358	10 292	11 136
Nordland	11 923	13 374	13 804	13 836	13 719
Nord-Trøndelag	10 453	10 460	11 092	10 672	9 226
Sør-Tr./Hedmark	4 177	3 291	3 385	3 021	3 146
Tamreinlagene	293	1 062	957	772	405
Totalt	63 460	66 082	76 098	72 672	67 725

Tabell 4.3.1 viser at erstatningsutbetalingene er betydelige. Det er erstatninger fra Miljødirektoratet for tap av rein til rovvilt som står for hovedtyngden, disse utgjør om lag 93% av de totale erstatningsutbetalingene for tap av rein. Oversikten fra Miljødirektoratet viser også at utbetalingene herfra har hatt en nedgang på ca. 10% fra 2012 til 2013.

Dersom vi ser på de enkelte områder, viser detaljoversikten at samtlige områder unntatt Troms har en reduksjon på erstatningsutbetalinger for tap av rein til rovvilt sammenlignet med 2012.

Det gjøres oppmerksom på at tapt produksjonspremie knyttet til erstattede rein tatt av rovvilt er inkludert i erstatningsutbetalingene.

For ytterligere informasjon om fordelingen av tap av rein henvises det til vedleggstabell 6.

Erstatning for arealinngrep

Tabell 4.3.2 viser en oversikt over erstatningene for arealinngrep i perioden 2010-2013.

Tabell 4.3.2 Erstatning for arealinngrep i perioden 2010-13 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2010	2011	2012	2013
Polmak/Varanger	1 804	854	155	156
Karasjok øst	275	275	325	2 039
Karasjok vest	0	0	0	0
Øst-Finnmark	2 079	1 129	480	2 195
Kautokeino øst	0	0	0	19
Kautokeino midt	0	474	289	340
Kautokeino vest	533	496	114	624
Vest-Finnmark	533	970	403	982
Troms	766	822	97	0
Nordland	1 423	625	1 016	669
Nord-Trøndelag	410	260	872	289
Sør-Trøndelag	862	0	461	0
Sum	6 073	3 806	3 328	4 136

Årlige erstatninger inntektsføres i sin helhet. Forrentningen av oppsparte erstatninger inntektsføres også. Grunnet manglende spesifikasjon i grunnlagsmaterialet kan også renter fra andre oppsparte fond inngå her. Så langt man kan se av regnskapene, brukes midlene i hovedsak til dekning av distriktenes kostnader, men det forekommer også tilfeller der erstatningene utbetales direkte til reieiere for å kompensere reduserte inntekter hos den enkelte.

Det påpekes at distrikts- og fondsregnskapene er bakgrunnsmateriale for arealerstatningene i totalregnskapet. Dette innebærer at eventuelle erstatninger utbetalt direkte til den enkelte ikke er med i oversikten. Det understrekes for øvrig at oversikten over erstatninger for arealinngrep er usikker. Dette skyldes manglende spesifikasjon i grunnlagsmaterialet.

4.4 Kostnader

Siidaandelenes kostnader

Siidaandelenes kostnader i perioden 2010-2013 er presentert i tabell 4.4.1. Tabell 4.4.2 viser siidaandelenes kostnader i 2013 fordelt etter kostnadsart.

Tabell 4.4.1 Siidaandelenes kostnader i perioden 2010-13 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2010	2011	2012	2013
Polmak/ Varanger	19 941	15 881	18 009	17 895
Karasjok Øst	14 544	10 831	17 900	18 689
Karasjok Vest	13 978	15 057	13 689	16 604
Øst-Finnmark	48 463	41 769	49 598	53 188
Kautokeino Øst	16 375	15 426	15 058	15 298
Kautokeino Midt	18 628	17 845	17 030	19 429
Kautokeino Vest	14 069	11 707	12 494	17 299
Vest-Finnmark	49 072	44 978	44 583	52 026
Troms	9 451	9 699	8 963	10 530
Nordland	13 883	14 313	16 318	18 019
Nord-Trøndelag	8 927	9 700	8 543	10 154
Sør-Tr./ Hedmark	9 511	10 265	9 901	9 518
Totalt	139 307	130 724	137 905	153 435

Det fremgår av tabell 4.4.1 at siidaandelenes samlede kostnader øker med 15,5 mill. kr i forhold til 2012 (+11 %). Kautokeino vest, Karasjok vest og Nord-Trøndelag er de områdene som har størst prosentvis økning, med hhv 38 %, 21 % og 19 %. Vest-Finnmark har en total økning på 17% sammenlignet med 2012. I to reinbeiteområder henholdsvis Polmak/Varanger og Sør-Tr./Hedmark finner vi en reduksjon.

Kjøretøy/maskiner og avskrivninger er de postene som utgjør størstedelen av kostnadene for landet sett under ett, med hhv 18% og 23% av de totale kostnadene.

En sammenligning mellom tabell 4.4.2 og tilsvarende tabell i fjorårets publikasjon viser at avskrivninger (+6,2 mill. kr), kjøretøy/maskiner (+0,8 mill. kr), varekjøp (+3,3 mill. kr) og fremmedtjenester (+1,1 mill. kr) er postene som øker mest. Posten frakt og transport er den posten som i forhold til 2012 har størst reduksjon, med 0,2 mill. kr.

Tabell 4.4.2 Siidaandelenes kostnader i 2013 etter kostnadsart (1.000 kr)

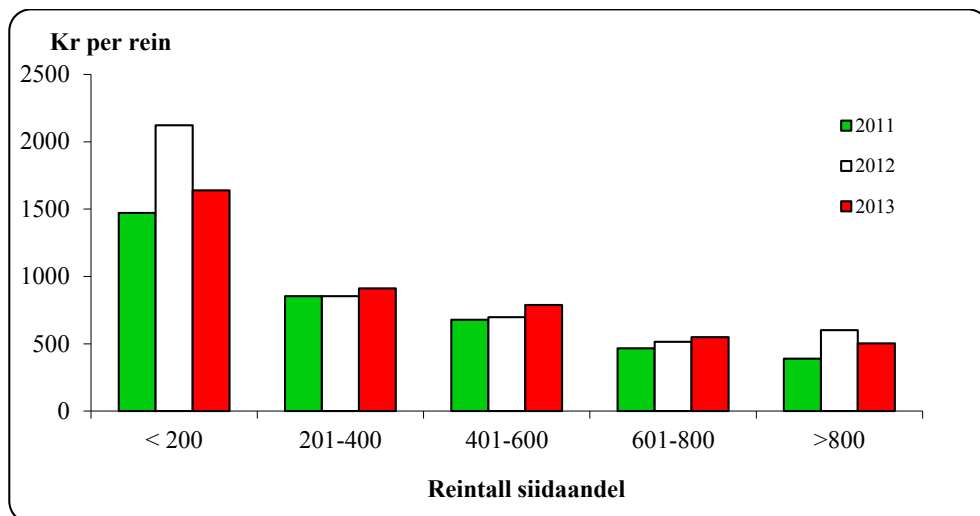
Kostnadsart	Øst-Finm.	Vest-Finm.	Troms	Nordl.	Nord-Tr.lag	Sør-Tr.lag	Totalt 2013
Frakt og transport	905	415	104	145	50	70	1689
Varekjøp	9019	2409	1478	3500	1304	1838	19547
Reiser	996	263	243	324	296	139	2261
Utstyr	5444	6688	1388	2205	1823	1112	18662
Kjøretøyer og maskiner	7944	11923	2056	3268	1028	1547	27766
Bygninger og anlegg	1400	1631	232	332	334	186	4115
Avskrivninger	10554	15047	2173	3105	1797	1861	34537
Strøm, energi	2796	2633	365	590	531	474	7389
Administrasjon	1395	1498	472	539	443	296	4643
Leie	442	482	216	529	435	108	2213
Forsikring	1143	1354	310	492	218	200	3715
Salg og reklame	336	24	4	28	380	0	773
Fremmedtjenester	6018	5845	359	2166	1123	1345	16856
Provisjonskostnad	0	0	0	0	0	0	0
Diverse	4797	1814	1129	797	390	342	9269
Totalt	53 188	52 026	10530	18019	10154	9518	153435

Tabell 4.4.2 forts. Siidaandelenes kostnader i Finnmark i 2013 fordelt på soner (1.000 kr)

Kostnadsart	Polmak/Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Frakt og transport	20	116	769	61	266	88
Varekjøp	2624	4861	1533	534	1294	582
Reiser	394	375	227	86	93	84
Utstyr	2103	1315	2026	1860	2808	2020
Kjøretøyer og maskiner	1095	3008	3841	3689	5171	3063
Bygninger og anlegg	354	458	589	302	811	518
Avskrivninger	2749	3770	4034	3543	4211	7294
Strøm, energi	810	1333	654	1066	814	753
Administrasjon	406	480	509	527	475	496
Leie	251	123	67	157	193	132
Forsikring	393	464	286	504	502	348
Salg og reklame	1	266	70	0	21	3
Fremmedtjenester	4862	748	408	2400	2000	1444
Provisjonskostnad	0	0	0	0	0	0
Diverse	1833	1372	1592	570	770	474
Totalt	17895	18689	16604	15298	19429	17299

Kostnadene i tabellene 4.4.1 og 4.4.2 er fordelt etter reinbeiteområder og soner. Denne grupperingen er hensiktsmessig ut fra en områdevis inndeling av regnskapet for øvrig, og ut fra ønsket om regionaliserte data. Bakgrunnsmateriale viser imidlertid at kostnadene kan variere mer innenfor det enkelte reinbeiteområde enn mellom reinbeiteområdene.

I tillegg til at kostnadene varierer innen og mellom beiteområder, er det også til dels betydelige kostnadsvariasjoner mellom reindriftsutøvere i ulike reintallsgrupper. Figur 4.4.1 gir en oversikt over variasjonen i gjennomsnittlige kostnader pr. rein fordelt etter siidaandelens reintall.



Figur 4.4.1. Gjennomsnittlige kostnader (kr pr. rein) i perioden 2011-13, etter siidaandelens reintall.

Det går frem av figur 4.4.1 at siidaandeler som har under 200 rein har de klart høyeste kostnadene pr. rein. Det er gruppene med lavest og høyest reintall som reduserer sine kostnader sammenlignet med 2012.

Når det gjelder type kostnader i gruppene, viser bakgrunns materialet at kostnader til kjøretøy og maskiner utgjør en høyere andel (av de totale kostnader) i den største reintallsgruppen tett fulgt av den minste, at avskrivninger utgjør omtrent like mye i samtlige grupper unntatt i gruppen med over 800 rein, og at det for gruppen over 800 rein er kostnader til fremmedtjenester som utgjør hovedtyngden av de totale kostnadene.

Felleskostnader i samisk reindrift/Distriktenes kostnader

Utviklingen i felleskostnadene de fire siste årene er fremstilt i tabell 4.4.3. Felleskostnader etter kostnadsart er vist i tabell 4.4.4.

Tabell 4.4.3 Felleskostnader i perioden 2010-13 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2010	2011	2012	2013
Polmak/ Varanger	5 638	5 818	5 596	3 790
Karasjok Øst	2 716	1 737	1 984	1 418
Karasjok Vest	1 043	705	412	3 902
Øst-Finnmark	9 397	8 260	7 993	9 109
Kautokeino Øst	873	225	539	666
Kautokeino Midt	1 179	1 511	1 866	2 570
Kautokeino Vest	1 473	1 801	3 462	1 678
Vest-Finnmark	3 525	3 537	5 867	4 915
Troms	5 166	3 848	5 304	4 817
Nordland	1 840	4 408	3 638	5 998
Nord-Trøndelag	3 669	2 125	2 528	1 985
Sør-Tr./ Hedmark	2 003	1 621	1 841	1 930
Totalt	25 601	23 799	27 170	28 754

Det fremgår av tabell 4.4.3 at de totale felleskostnadene i sammenligningsperioden var lavest i 2011. Vi ser også at det i perioden har svingt noe, men at tendensen allikevel er oppadgående. Felleskostnadene i 2013 ligger 12,5% høyere enn i 2010. Varekjøp utgjør den største posten. Sammenlignet med 2012 er det posten diverse som har den største prosentvise økningen.

For øvrig påpekes det av Økonomisk utvalg at datagrunnlaget for fordeling av felleskostnadene er noe usikkert på grunn av ulik detaljeringsgrad, og det bemerkes også at det ikke foreligger datagrunnlag for alle distrikter alle år. Det kan også foreligge forskjeller i organisering og regnskapspraksis mellom distrikter, som igjen fører til forskjellige måter å postere kostnader på.

Felleskostnadene for de ulike områdene kan til dels ha store variasjoner mellom år, og også variasjoner mellom de ulike utgiftspostene mellom år.

Tabell 4.4.4 Felleskostnader i 2013 etter kostnadsart (1.000 kr)

Kostnadsart	Polm./ Var.	Karasj. Øst	Karasj. Vest	Kautok. Øst	Kautok. Midt	Kautok. Vest	Troms	Nord- land	Nord- Tr.lag	Sør-Tr/ Hedm.
Frakt/transp.	327	267	0	176	47	397	45	993	614	508
Varekjøp	162	158	3 430	63	400	171	2 120	1 973	54	15
Reiser	25	112	0	0	83	37	0	59	6	8
Utstyr	0	0	0	0	3	121	0	0	0	0
Kj.tøy/mask.	26	13	0	0	32	62	68	23	160	6
Bygn./anl.	179	31	8	49	89	3	0	208	19	135
Avskr.	529	122	0	142	126	250	453	325	0	67
Strøm/energi	19	0	0	0	0	3	0	16	86	12
Adm.	234	237	0	120	237	262	39	111	28	77
Leie	135	0	0	56	3	141	0	80	4	24
Forsikring	30	17	0	5	12	5	1	32	62	23
Fremmedtj.	478	24	0	16	777	26	0	442	0	0
Diverse	1 647	437	464	39	762	199	2 090	1 734	952	1 055
Totalt	3 790	1 418	3 902	666	2 570	1 678	4 817	5 998	1 985	1 930

Tabell 4.4.4 viser at postene diverse (33%) og varekjøp (30%) utgjør de største andelene av felleskostnadene i samisk reindrift i 2013.

For 2013 er det oppført lave kostnader på posten for utstyr. Dette kan ha sammenheng med at utgifter på utstyr isteden er ført på posten for varekjøp.

Kostnader i tamreinlag

Tamreinlagenes totale kostnader for perioden 2010 til 2013 er vist i tabell 4.4.5. Kostnadene steg til og med 2009, mens man i 2010 reduserte kostnadene. I 2011 og 2012 økte kostnadene igjen. For 2013 er kostnadene på samme nivå som i 2012.

Differansen på de ulike postene mellom år må tilskrives ulik detaljeringsgrad i grunnlagsmaterialet.

Tabell 4.4.5 Tamreinlagenes totale kostnader i perioden 2010-13 (1.000 kr)

Kostnader	2010	2011	2012	2013
Frakt og transport	0	0	68	0
Varekjøp	960	5 242	1 100	5 045
Reiser	0	0	173	0
Utstyr	5 584	2 513	5 896	0
Kjøretøyer og maskiner	0	0	243	0
Bygninger og anlegg	0	0	17	0
Avskrivninger	759	741	730	931
Strøm, energi	0	0	0	0
Administrasjon	44	0	0	0
Leie	452	398	779	406
Forsikring	0	0	0	0
Fremmedtjenester	0	0	0	0
Diverse	0	0	173	2 777
Totalt	7 799	8 893	9 178	9 159

Fordeling av totale kostnader

Tabell 4.4.6 viser reindriftsnæringens totale kostnader, som er summen av siidaandelens kostnader, felleskostnader i samisk reindrift og tamreinlagenes kostnader. Fra 2012 til 2013 er det en økning i kostnadene på alle områdene; siidaandelens kostnader øker med 15,5 mill. kr, felleskostnadene i samisk reindrift øker med 1,6 mill. kr, mens tamreinlagenes kostnader ligger tilnærmet stabilt. I sum gir dette en økning på 17,1 mill. kr, (9,8%) fra 2012.

Tabell 4.4.6 Totale kostnader i 2013 etter kostnadsart (1.000 kr)

Kostnadsart	Øst- Finnm.	Vest- Finnm.	Troms	Nord- land	Nord- Tr. lag	Sør-Tr/ Hedm.	Tamrein- lag	Totalt
Frakt og transport	1 499	1 036	149	1 138	665	578	0	5 064
Varekjøp	12 768	3 043	3 598	5 473	1 358	1 853	5 045	33 138
Reiser	1 132	383	243	383	302	147	0	2 590
Utstyr	5 444	6 812	1 388	2 205	1 823	1 112	0	18 786
Kjøretøy/mask.	7 982	12 017	2 124	3 291	1 189	1 553	0	28 156
Anlegg	1 618	1 771	232	540	353	321	0	4 835
Avskrivninger	11 204	15 566	2 625	3 430	1 797	1 928	931	37 481
Støm, energi	2 815	2 636	365	606	617	486	0	7 526
Administrasjon	1 866	2 118	512	650	471	374	0	5 990
Leie	577	683	216	610	439	132	406	3 062
Forsikringer	1 190	1 376	311	523	280	222	0	3 902
Salg og reklame	336	24	4	28	380	0	0	773
Fremmedtjenester	6 520	6 663	359	2 608	1 123	1 345	0	18 619
Provisjon	0	0	0	0	0	0	0	0
Diverse	7 345	2 813	3 219	2 531	1 341	1 397	2 777	21 425
Totalt	62 298	56 941	15 347	24 017	12 138	11 448	9 159	191 347

Tabell 4.4.6 forts. Totale kostnader i Finnmark i 2013 etter kostnadsart fordelt på soner (1.000 kr)

Kostnadsart	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Frakt og transport	347	383	769	238	313	485
Varekjøp	2 785	5 020	4 963	597	1 694	753
Reiser	418	487	227	86	176	121
Utstyr	2 103	1 315	2 026	1 860	2 811	2 142
Kjøretøyer og maskiner	1 121	3 021	3 841	3 689	5 203	3 125
Anlegg	533	488	597	351	900	521
Avskrivninger	3 278	3 892	4 034	3 685	4 337	7 544
Støm, energi	829	1 333	654	1 066	814	756
Administrasjon	641	717	509	647	712	758
Leie	387	123	67	213	197	274
Forsikringer	423	481	286	509	514	353
Salg og reklame	1	266	70	0	21	3
Fremmedtjenester	5 341	771	408	2 416	2 777	1 470
Provisjon	0	0	0	0	0	0
Diverse	3 480	1 810	2 055	609	1 532	673
Totalt	21 685	20 107	20 506	15 964	21 999	18 978

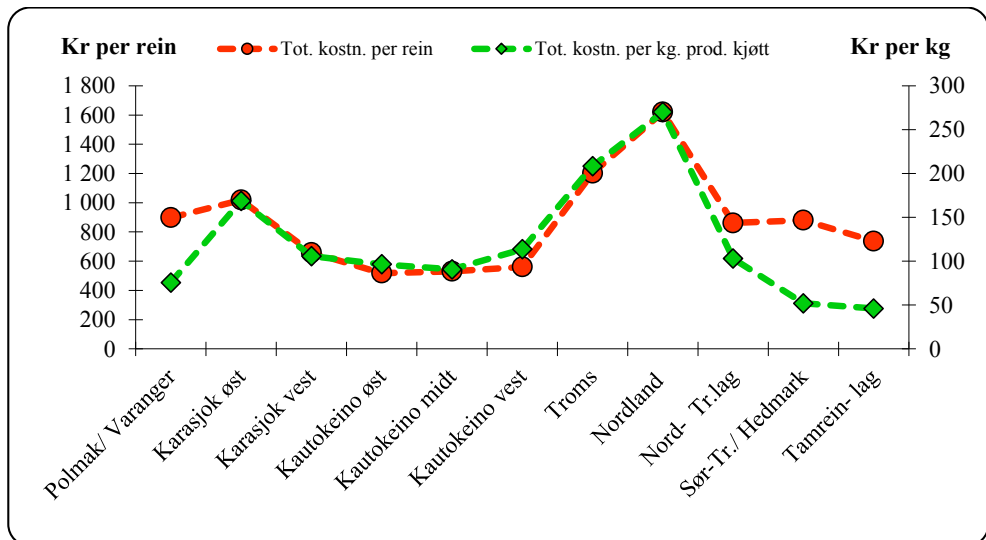
Det går frem av tabell 4.4.6 at postene varekjøp, kjøretøy/maskiner, avskrivninger og utstyr i sum utgjør de største kostnadspostene når en ser på samtlige reinbeiteområder under ett. Pga. detaljeringsgraden i datagrunnlaget kan imidlertid noe av kostnadene være ført på forskjellige poster over år.

Tabell 4.4.7 viser utviklingen på de ulike kostnadsartene de fire siste årene, totalt for hele landet. Vi ser at det er store utslag på de ulike utgiftspostene mellom år og at dette gjelder særlig fra 2012 til 2013. En forklaring til dette kan være at kostnader er ført på forskjellige utgiftsposter for 2013 sammenlignet med tidligere.

Tabell 4.4.7 Totale kostnader i perioden 2009-2013 etter kostnadsart (1.000 kr)

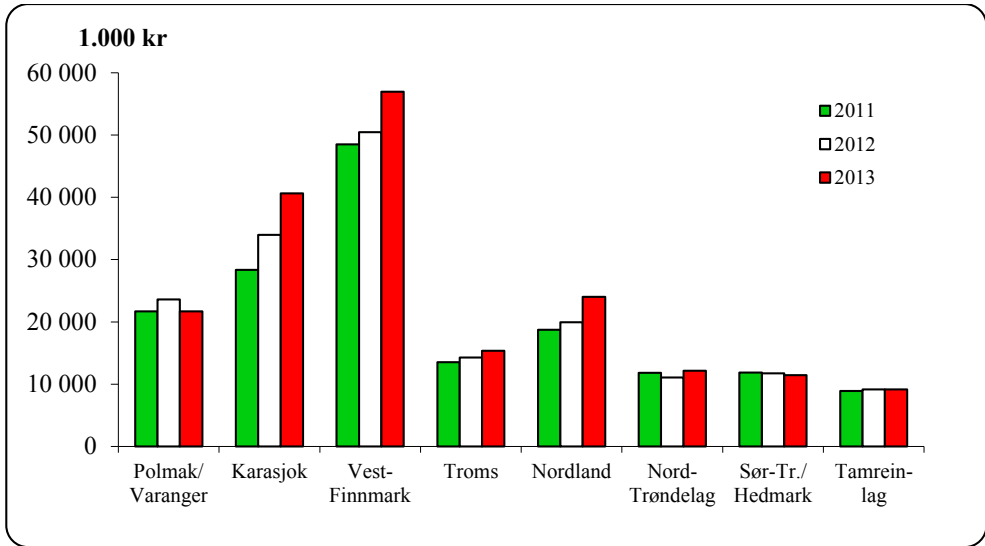
Kostnadsart	2010	2011	2012	2013
Frakt/transport	6 320	4 198	3 949	5 064
Varekjøp	22 171	25 648	23 126	33 138
Reiser	3 708	2 498	2 562	2 590
Utstyr	26 155	23 531	28 507	18 786
Kjøretøy og mask.	29 982	27 651	29 419	28 156
Bygn./anlegg	8 429	5 687	6 113	4 835
Avskrivninger	28 935	30 106	31 322	37 481
Strøm/energi	7 404	7 073	6 503	7 526
Administrasjon	7 026	8 678	6 452	5 990
Leie	3 865	4 178	3 972	3 062
Forsikringer	3 364	3 669	3 373	3 902
Salg og reklame	600	567	477	773
Fremmedtjenester	17 266	12 532	16 798	18 619
Provisjon	11	6	0	0
Diverse	7 472	7 406	11 680	21 425
SUM	172 708	163 428	174 253	191 347

Figur 4.4.2 viser totale kostnader pr. rein og pr.kg. produsert kjøtt. Det fremgår av figuren at Nordland har de høyeste kostnadene i forhold til reintall, mens Karasjok vest og samtlige soner i Vest-Finnmark har de laveste kostnadene i forhold til reintall. Nordland har også de høyeste kostnadene i forhold til produksjon.



Figur 4.4.2 Totale kostnader (eksklusive renter) pr.rein og pr.kg. prod. kjøtt i 2013.

Figur 4.4.3 viser totale kostnader de tre siste årene. Det går frem av figuren at det kun er Sør-Trøndelag som har en reduksjon i sine kostnader i forhold til 2012.



Figur 4.4.3 Totale kostnader (eksklusive renter) i perioden 2011-13 (1.000 kr)

Slakterienes priser

Kostnader til frakt og slakting er tatt med i siidaandelens kostnader som hentes fra skatte- og næringsoppgaver, og taes med i sammendragene derfra. Det har allikevel blitt markert et behov for å synliggjøre de områdevis forskjellene på slaktekostnader oppgitt av slakteri. Fra og med 2011 har vi derfor framskaffet en oversikt som viser slakterienes slakte- og fraktekostnader, definert områdevis. Det gjøres oppmerksom på at tallene inneholder en viss grad av usikkerhet fordi vi ikke kan skille fraktekostnadene fra selve slaktekostnadene, og at forskjellene dermed kan være innbyrdes skjevfordelt. Tabell 4.4.8 viser slakterienes oppgitte priser til slakt og frakt, pr. kg produsert kjøtt. Tallene er hentet fra slakterienes rapportering på månedlig slakting, og omfatter både leieslakt og oppkjøp. Tallene er eks.mva.

Tabell 4.4.8 Slakterienes priser på slakting, inkl. frakt

	Andel slakt (%)	Pris pr kg	Andel slakt (%)	Pris pr kg	Andel slakt (%)	Pris pr kg
Reindriftsområde	2013		2012		2011	
Øst- Finnmark	57,93 %	14,32	43,89 %	13,75	58,97 %	12,98
Vest-Finnmark	5,04 %	15,39	17,97 %	15,38	6,26 %	15,14
Troms	2,30 %	13,58	3,47 %	14,51	2,19 %	14,05
Nordland	2,13 %	9,31	4,22 %	9,06	4,59 %	9,39
Nord- Trøndelag	5,61 %	15,64	3,56 %	14,64	7,43 %	11,39
Sør-Tr./ Hedmark	14,45 %	14,59	15,98 %	14,78	15,03 %	14,50
Øvrige	12,53 %	8,19	10,91 %	7,70	5,53 %	7,76
Totalt	100 %	13,59	100 %	13,37	100 %	12,65

Tabellen viser at slaktekostnadene har økt i alle områder bortsett fra i Troms og Sør-Trøndelag/Hedmark i forhold til 2012. Variasjonen innad i områdene er liten. I Nord-Trøndelag ser man derimot at kostnaden har variert noe de tre siste årene. Dette kan være et resultat av feilregistrering i rapporteringsskjemaene, hvor enkelte slakteri ikke har konsekvent føring av nettopriser. Denne eventuelle skjevføringen har imidlertid ingen betydning for øvrige beregninger i publikasjonen, da det i den generelle pris- og inntektsberegningen legges andre registreringer fra rapporteringen til grunn.

Gjennomgang av de siste års slakterapporter har medført endringer i tabell 4.4.8 i forhold til tidligere publiserte tall, dette med bakgrunn i at man i større grad enn tidligere har avdekket skjevføringer som definert ovenfor.

Bakgrunns materialet viser at områdenes andel slakt varierer innenfor områdene. Blant annet har Øst-Finnmark økt sin andel betraktelig sammenlignet med 2012, mens Vest-Finnmark har redusert sin andel av det totale slaktet utført ved slakteri.

4.5 Kapitalforhold

Satsene for beregning av balanseverdi for den samlede livdyrverdien er utarbeidet med utgangspunkt i en modell for beregning av veiledende livdyrpriser. Livdyrprisen består av en grunnpris beregnet på grunnlag av gjennomsnittlig kjøttpris og gjennomsnittlige slaktevekter pr. dyrekategori i de ulike reinbeiteområdene. Til grunnprisen legges et livdyrtilllegg på 25 %. Balanseverdier for kalv og voksne dyr beregnes på grunnlag av de kalkulerte livdyrprisene (pr. dyrekategori) og flokksammensetningen det enkelte år. Korrigert reintall ligger til grunn for beregning av balanseverdien for livdyrene.

Beregninger vedrørende gjeld og renter gjøres med utgangspunkt i siidaandelinnehavernes (og eventuelle ektefeller/samboeres) totale gjeld (næringsgjeld, privat gjeld og skyldig merverdiavgift). Manglende spesifisering i grunnlagsmaterialet er årsaken til at total gjeld er valgt som utgangspunkt for beregningene.

En oversikt over siidaandelens samlede kapitalforhold i 2013 er gitt i tabell 4.5.1. Sammendrag for årene 2010-2013 er vist i tabell 4.5.2.

Tabell 4.5.1 Siidaandelens samlede kapitalforhold i 2013 (1.000 kr)

Reinbeite- område	Eiendeler			Gjeld (prosent)			Egenkapital	
	Rein	Annet	Totalt	Kroner	2013 ¹⁾	2012 ¹⁾	2013	2012
Polmak/Varanger	55990	16496	72486	13609	18,8 %	22,0 %	58877	52630
Karasjok Øst	43062	45184	88246	25026	28,4 %	19,9 %	63221	82360
Karasjok Vest	58203	26833	85036	15692	18,5 %	22,8 %	69344	57302
Øst-Finnmark	157255	88513	245768	54327	22,1 %	21,4 %	191441	192293
Kautokeino Øst	66110	23839	89949	22477	25,0 %	29,7 %	67471	54786
Kautokeino Midt	64617	25770	90387	31618	35,0 %	31,4 %	58770	66289
Kautokeino Vest	57048	18869	75917	15301	20,2 %	22,6 %	60616	55209
Vest-Finnmark	187775	68478	256252	69395	27,1 %	28,3 %	186857	176283
Troms	32683	13226	45909	9930	21,6 %	17,9 %	35979	45730
Nordland	42921	19188	62109	12480	20,1 %	23,8 %	49629	43616
Nord-Trøndelag	32805	8901	41706	8842	21,2 %	22,4 %	32864	30360
Sør-Tr./Hedmark	34105	10938	45043	11764	26,1 %	33,8 %	33280	31777
Totalt	487544	209244	696787	166737	23,9 %	24,7 %	530050	520060

1) Gjeld i prosent av sum eiendeler

Den totale gjeldsandelen ligger på 23,9% av sum eiendeler. Til sammenligning kan nevnes at gjeldsandelen de ti foregående årene (2003 – 2012) har ligget mellom 15,7 og 24,7%.

Tabell 4.5.2 Siidaandelenes samlede kapitalforhold i perioden 2010-13 (1.000 kr)

Kapitalforhold	2010	2011	2012	2013
Livdyrverdi	485 606	514 904	484 638	487 544
Andre aktiva	176 075	211 873	205 972	209 244
Sum aktiva	661 681	726 777	690 610	696 787
Gjeld	149 399	173 933	170 459	166 737
Gjeld i %	22,6 %	23,9 %	24,7 %	23,9 %
Egenkapital	512 282	552 844	520 151	530 050

Det fremgår av tabell 4.5.2 at balanseverdien for rein var på sitt høyeste nivå i sammenligningsperioden i 2009, men at denne var noe lavere enn i 2008 (Fram til 2008 var det økning i både reintall og priser). Det henvises til tabell 4.1.5 for oversikt over prisutvikling og 4.1.7 for oversikt over utviklingen i reintall i sammenligningsperioden.

Tabellen viser at verdien av andre aktiva har økt betraktelig fra 2009 og utover i perioden, dette i likhet med sum gjeld. Livdyrverdien var i 2012 på sitt laveste gjennom hele sammenligningsperioden, og som nevnt ovenfor kan dette relateres til prisutviklingen i næringen. For 2013 har livdyrverdien en mindre økning sammenlignet med 2012.

Rentekostnader for samisk reindrift og tamreinlag i perioden fra 2010 til 2013 er vist i tabell 4.5.3, og sammendrag for årene 2010-13 for samisk reindrift er vist i tabell 4.5.4.

Tabell 4.5.3 Rentekostnader i perioden 2010-13 (1.000 kr)

Område	2010	2011	2012	2013
Polmak/Varanger	561	692	788	735
Karasjok Øst 1)	925	1 163	1 143	1 286
Karasjok Vest	939	1 336	977	903
Øst-Finnmark	2 425	3 191	2 908	2 924
Kautokeino Øst	1 324	1 191	1 248	1 254
Kautokeino Midt	1 559	1 786	1 800	1 978
Kautokeino Vest	574	756	821	953
Vest-Finnmark	3 457	3 733	3 870	4 185
Troms	446	558	573	622
Nordland	649	843	775	858
Nord-Trøndelag	523	509	548	520
Sør-Tr./Hedmark	842	879	848	703
Totalt samisk reindrift	8 341	9 713	9 522	9 811
Tamreinlag	13	7	45	45
Totalt	8 354	9 720	9 566	9 855

Det går frem av tabell 4.5.3 at de totale rentekostnadene for 2013 er på sitt høyeste for sammenligningsperioden.

Tabell 4.5.4 Total gjeld, renter og rentesats i samisk reindrift i perioden 2010-13 (1.000 kr)

	2010	2011	2012	2013
Gjeld	149 399	173 933	170 459	166 737
Renter	8 341	9 713	9 522	9 811
Rentesats	5,6 %	5,6 %	5,6 %	5,9 %

Den totale gjelden var økende fram til og med 2008, med en reduksjon i 2009. Tabell 4.5.4 viser at gjelden, etter en reduksjon i 2009 sammenlignet med årene før, igjen har vært økende de påfølgende årene. I 2013 ser vi at nivået er noe lavere enn i 2011 og 2012. Rentesatsen har i sammenligningsperioden vært stabil. Perioden sett under ett synes imidlertid rentesatsen å være noe høy i forhold til sammenlignbare næringer. En årsak til dette er at næringens kapital i hovedsak er bundet opp mot verdien av reinflokkene, og ikke til fast eiendom som gir større sikkerhet for lån, og dermed lavere rentesats. Siidaandelinnehaverens kapitalssituasjon er i hovedsak stabil med lav gjeld sett i forhold til sammenlignbare næringer, men dette utelukker ikke at enkelte siidaandeler kan ha problemer med den totale gjeldsbelastningen.

4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler

Ved beregning av antall årsverk tas det hensyn til antall aktive siidaandeler, utøvers alder, mannlig eller kvinnelig innehaver, om det er felles siidaandel og antall reineiere i siidaandelene utenom innehaver. For nærmere omtale av årsverksberegninger henvises det til kapittel 7.2.

Det beregnede arbeidsforbruket for 2013 er spesifisert i tabell 4.6.1. Ved beregningene er det lagt til grunn at et årsverk er 1 800 timer. Arbeidsforbruket i tamreinlagene beregnes i forhold til et fast antall rein pr. årsverk.

Tabell 4.6.1 Arbeidsforbruk og antall siidaandeler i 2013

Reinbeite-område	Timer per enhet	Årsverk per enhet	Årsverk Totalt	Rein per årsverk	Antall Siidaandeler
Polmak/Varanger	2 105	1,17	51	446	44
Karasjok Øst	3 689	2,05	109	184	53
Karasjok Vest	3 736	2,08	145	212	70
Øst-Finnmark	3 292	1,83	305	241	167
Kautokeino Øst	3 181	1,77	108	286	61
Kautokeino Midt	3 590	1,99	187	220	94
Kautokeino Vest	2 827	1,57	85	385	54
Vest-Finnmark	3 273	1,82	380	275	209
Troms	2 372	1,32	63	187	48
Nordland	2 999	1,67	67	216	40
Nord-Trøndelag	2 384	1,32	52	265	39
Sør-Tr./Hedmark	2 840	1,58	46	272	29
Tamreinlag ¹⁾			39	320	
Totalt	3088	1,72	952	256	532

Tabell 4.6.1 viser at det i 2013 var totalt 532 aktive siidaandeler og 952 årsverk i reindriften. Det påpekes at antall siidaandeler er aktive andeler, altså med rein. I publikasjoner tidligere enn 2012 har man lagt til grunn samtlige andeler, også de uten rein. Det fremgår videre at

arbeidsforbruket målt i timer pr. andel er høyest i Karasjok vest, og lavest i Polmak/Varanger. Differansen er på 1 631 timer. Målt i antall rein pr. årsverk varierer arbeidsforbruket fra 184 rein i Karasjok Øst til 446 rein i Polmak/Varanger.

4.7 Sammendrag av totalregnskapet

Sammendrag av reindriftens totalregnskap for perioden 2010-13 er vist i tabell 4.7.1. Tabell 4.7.2 viser totalregnskapet for 2013 fordelt etter reinbeiteområder. De enkelte elementene i totalregnskapet er kommentert foran. Her gis derfor bare et kort sammendrag av hovedlinjene i utviklingen.

Tabell 4.7.1 Sammendrag av reindriftens totalregnskap i perioden 2010-13, og endring fra 2012 til 2013 (1.000 kr)

Regnskapsposter	2010	2011	2012	2013	Endring
Produksjonsbaserte inntekter:	174 259	142 660	122 825	117 844	-4 981
Kjøtt og biprodukter	141 201	117 554	109 838	114 110	4 273
Endring i samlet livdyrverdi	3 696	-3 905	-16 039	-29 781	-13 742
Binæringsinntekter	6 077	3 582	3 659	5 293	1 634
Andre prod.baserte innt. 1)	23 284	25 429	25 367	28 222	2 854
Statstilskudd:	87 198	76 878	65 438	70 628	5 190
Ordinære tilskudd	57 824	53 367	42 643	50 308	7 666
Andre tilskudd	15 391	12 078	13 758	12 800	-958
Ekstraordinære tilskudd	0	463	579	579	0
Tilskudd til binæringer	4 082	1 664	2 668	1 105	-1 563
Verdiskapningsprogram	2 830	1 949	873	944	71
Tiltak mot radioaktivitet	837	1 532	835	715	-121
Konfl.demp. tiltak rovvilt	6 233	5 825	4 082	4 177	95
Erstatninger:	72 155	79 904	76 000	71 861	-4 139
Tap av rein	66 082	76 098	72 672	67 725	-4 947
Arealinngrep	6 073	3 806	3 328	4 136	808
Sum inntekter:	333 611	299 443	264 262	260 333	-3 929
Kostnader:					0
Siidaandelens kostnader	139 307	130 724	137 905	153 435	15 530
Felleskostnader	25 601	23 799	27 170	28 754	1 583
Kostnader i tamreinlag	7 799	8 893	9 178	9 159	-20
Sum kostnader:	172 707	163 416	174 253	191 347	17 094
Vederlag for arbeid og kapital	160 905	136 027	90 009	68 986	-21 023
Renter på lånt kapital	8 354	9 720	9 520	9 159	-361
Vederlag for arbeid og egenkapital					
Totalt (1.000 kr)	152 551	126 307	80 489	59 130	-21 359
Per årsverk (kr)	152 857	126 560	85 700	62 112	-23 588
Per siidaandel (kr)	266 232	221 203	141 957	103 556	-38 401
Sum årsverk	998	998	939	952	13
Antall siidaandeler 2)	573	571	567	571	4
Vederlag for arbeid og kapital, eks erstatninger for arealinngrep					
Totalt (1.000 kr)	146 478	122 501	77 161	55 691	-21 471
Per årsverk (kr)	146 772	122 746	82 157	58 499	-23 658
Per siidaandel (kr)	255 634	214 537	136 087	97 532	-38 555

1) Posten omfatter arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter.

2) Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (39 i 2013) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

Tabell 4.7.1 viser en nedgang i resultatmålene fra 2012 til 2013. Vederlag til arbeid og egenkapital reduseres fra 80,5 mill. kr i 2012 til 59,1 mill. kr i 2013 (-21,4 mill. kr). Målt pr. årsverk utgjør resultatmålet vederlag til arbeid og egenkapital kr 62 100 i 2013 (2012: kr 85 700). Tilsvarende tall pr. siidaandel er kr 103 600 (2012: kr 142 000 kr).

At resultatmålene er på et lavere nivå i 2013 enn i 2012 kan i hovedsak forklares med en markant økning i siidaandelens kostnader, reduksjon i produksjonsbaserte inntekter og nedgang i erstatninger av tapt rein.

Variasjoner i reintallet fra år til år, sammenholdt med områdenes priser og gjennomsnittsvekter, skaper endringene i samlet livdyrverdi. For 2013 er denne beregnet til -29,8 mill. kr.

I 2012 var de produksjonsbaserte inntektene på 122,8 mill.kr, mens de i 2013 var på 117,8 mill. kr. Totalt er dette en reduksjon på 5,0 mill. kr.

Statstilskuddene øker fra 65,4 mill. kr i 2012 til 70,6 mill. kr i 2013 (+5,2 mill. kr). Dette skyldes en økning i ordinære tilskudd.

Erstatningene reduseres fra 76,0 mill. kr i 2012 til 71,9 mill. kr i 2013, en endring på -4,1 mill. kr. Reduksjonen kommer som en følge av mindre erstatningsutbetalinger for tap av rein.

Totalt sett innebærer dette en reduksjon i sum inntekter fra 264,3 mill. kr i 2012 til 260,3 mill. kr i 2013 (-3,9 mill. kr).

De totale kostnadene i næringen øker fra 174,3 mill. kr i 2012 til 191,3 mill. kr i 2013, og dette kommer som en følge av økning i siidaandelens kostnader, og en mindre økning i felleskostnader.

Vederlag til arbeid og kapital (totale inntekter minus totale kostnader ekskl. renter) reduseres fra 90,0 mill. kr i 2012 til 69,0 mill. kr i 2013 og renter på lånt kapital økes fra 9,5 mill. kr i 2012 til 9,8 mill. kr i 2013. Totalt gir dette en reduksjon i vederlag til arbeid og egenkapital fra 80,5 mill. kr i 2012 til 59,1 mill. kr i 2013 (-21,4 mill. kr).

Tabell 4.7.2 viser totalregnskapet for 2013 fordelt etter reinbeiteområder. Det går frem av tabellen at det er klare nivåforskjeller i resultatene mellom reinbeiteområdene. Vederlag til arbeid og egenkapital for Sør-Trøndelag som ligger høyest, utgjør 264 200 kr. pr. årsverk. For Vest-Finnmark som ligger lavest, viser tilsvarende beregning -2664,- kr. pr. årsverk.

Tabell 4.7.2 Totalregnskap for 2013 fordelt etter reinbeiteområder (1.000 kr)

Regnskapsposter	Øst- Finnm.	Vest- Finnm.	Troms	Nord- land	Nord- Tr.lag	Sør-Tr./ Hedm.	Sum samisk reindrift	Tam rein lag	Totalt
Prod.baserte innt.	36 328	26 028	6 451	8 296	11 598	15 302	104 003	13 841	117 844
Kjøtt og biprod.	37 168	32 654	4 352	5 317	7 173	14 064	100 728	13 383	114 110
Endr. i samlet livdyrverdi	-12 361	-12 079	-1 383	-1 377	-643	-2 397	-30 239	458	-29 781
Binæringsinntekter	999	1 967	199	215	259	1 654	5 293	0	5 293
Andre prod.bas.innt.	10 523	3 485	3 283	4 141	4 808	1 981	28 222	0	28 222
Statstilskudd:	21 665	23 014	4 057	7 732	4 764	5 858	67 091	3 537	70 628
Ordinære tilskudd	17 705	14 186	2 441	3 315	3 668	5 858	47 173	3 135	50 308
Andre tilskudd	2 133	8 131	1 052	1 334	150	0	12 800	0	12 800
Ekstraord. tilskudd	425	0	0	0	81	0	506	73	579
Tilskudd til binæringer	126	538	354	87	0	0	1 105	0	1 105
Verdiskapningsprogr.	852	0	0	92	0	0	944	0	944
Tiltak mot radioakt.	0	0	0	51	335	0	386	329	715
Konfl.demp.rovvilt	425	159	210	2 853	530	0	4 177	0	4 177
Erstatninger:	22 199	11 072	11 136	14 389	9 515	3 146	71 457	405	71 861
Tap av rein	20 003	10 089	11 136	13 719	9 226	3 146	67 320	405	67 725
Arealinngrep	2 195	982	0	669	289	0	4 136	0	4 136
Sum inntekter	80 192	60 114	21 644	30 416	25 877	24 307	242 551	17 782	260 333
Kostnader:									
Siidaandelenes kostn.	53 188	52 026	10 530	18 019	10 154	9 518	153 435	0	153 435
Felleskostnader	9 109	4 915	4 817	5 998	1 985	1 930	28 754	0	28 754
Kostn. i tamreinlag								9 159	9 159
Sum kostnader	62 298	56 941	15 347	24 017	12 138	11 448	182 188	9 159	191 347
Vederlag for arbeid og kapital	17 894	3 173	6 298	6 399	13 739	12 859	60 362	8 623	68 986
Renter på lånt kapital	2 924	4 185	622	858	520	703	9 811	45	9 855
Vederlag for arbeid og egenkapital									
Totalt (1.000 kr)	14 971	-1 012	5 676	5 542	13 219	12 157	50 553	8 579	59 130
Per årsverk (kr)	49 085	-2 664	90 093	82 711	254 209	264 274	55 370	219 967	62 112
Per siidaandel (kr) 1)	89 646	-4 843	118 248	138 540	338 945	419 193	95 024		103 556
Sum årsverk	305	380	63	67	52	46	913	39	952
Antall siidaandeler	167	209	48	40	39	29	532		571
Vederlag for arbeid og egenkapital i 2012:									
Totalt (1.000 kr)	14 372	8 962	9 971	10 089	16 558	10 487	70 439	10 050	80 489
Per årsverk (kr)	50 252	23 835	138 486	146 217	324 667	218 479	78 179	264 474	80 650
Per siidaandel (kr) 1)	86 578	43 295	207 729	258 692	424 564	349 567	133 155		141 956
Antall årsverk i 2012	286	376	72	69	51	48	901	38	998
Antall siidaand. i 2012	166	207	48	39	39	30	529		567

1) Gjennomsnittstall beregnet ut fra totalt antall aktive siidaandeler, dvs. siidaandeler med rein, innenfor hvert reinbeiteområde. Dette innebærer at også siidaandeler med lav eller ingen produksjon inngår i beregningen.

Endringer i den samlede livdyrverdien fremkommer i hovedsak som følge av endringer i reintall og flokksammensetning. Tabell 4.7.2 viser at disse endringene har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene. I tillegg til at endringer i livdyrverdien har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene innenfor samme år, har de som tidligere nevnt også avgjørende betydning for endringer i resultatmålene innenfor et område mellom år.

Fra 2012 til 2013 utgjør endringene i samlet livdyrverdi følgende verdiendring i mill. kr for de ulike reinbeiteområdene:

- **Øst-Finnmark:** -12,4
- **Vest-Finnmark:** -12,1
- **Troms:** -1,4
- **Nordland:** -1,4
- **Nord-Trøndelag:** -0,6
- **Sør-Trøndelag/Hedmark:** -2,4
- **Tamreinlag:** +0,5

Endringene fra 2012 til 2013 i totalregnskapets hovedposter gir følgende forklaring til endringene i resultatmålene i de ulike reinbeiteområdene.

Øst-Finnmark: Resultatmålene ligger på omtrent samme nivå. De produksjonsbaserte inntektene og statstilskuddene øker med henholdsvis 1,3 mill. kroner og 3,2 mill. kroner. Erstatninger for arealinngrep øker med 1,7 mill. kroner. Totalt øker inntektene med 5,3 mill. kroner. Samtidig øker kostnadene med 4,7 mill. kroner. Antall siidaandeler er gått opp fra 166 til 167.

Vest-Finnmark: Resultatmålene har en betydelig reduksjon. Inntekter fra kjøtt- og biprodukter og statstilskuddene øker med henholdsvis 5,7 mill. kroner og 2,4 mill. kroner. En endring i livdyrverdien på -12,1 mill. kroner er hovedårsaken til at de totale inntektene reduseres med 3,2 mill. kroner. Kombinert med en økning av kostnadene med 6,5 mill. kroner medfører dette en betydelig reduksjon i vederlaget. Antall siidaandeler er gått opp fra 207 til 209.

Troms: Resultatmålene har en betydelig reduksjon. En reduksjon i inntektene fra kjøtt og biprodukter og en endring i livdyrverdien på -1,4 mill. kroner bidrar til en reduksjon i de produksjonsbaserte inntektene på 2,6 mill. kroner. Samtidig øker kostnadene med 1,1 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret.

Nordland: Resultatmålene har en reduksjon. De produksjonsbaserte inntektene, statstilskuddene og erstatningene ligger tilnærmet på samme nivå. Imidlertid øker kostnadene med 4,1 mill. kroner og er dermed hovedårsaken til reduksjonen i vederlaget. Antall siidaandeler er gått opp fra 39 til 40.

Nord-Trøndelag: Resultatmålene har en reduksjon. De produksjonsbaserte inntektene og statstilskuddene ligger tilnærmet på samme nivå. Erstatningene reduseres med vel 2,0 mill. kroner. Kombinert med en økning av kostnadene med 1,1 mill. kroner medfører dette en reduksjon i vederlaget. Antall siidaandeler er uendret.

Sør-Trøndelag/Hedmark: Resultatmålene har en økning. Inntekter fra kjøtt og biprodukter og binæringsinntekter øker med henholdsvis 2,6 mill. kroner og 1,3 mill. kroner. Kombinert med en endring av livdyrverdien med -2,4 mill. kroner blir ikke økningen av de produksjonsbaserte inntektene mer enn 1,7 mill. kroner. Sør-Trøndelag/Hedmark er sammen med tamreinlagene det eneste området hvor kostnadene er tilnærmet uendret. Antall siidaandeler reduseres fra 30 til 29.

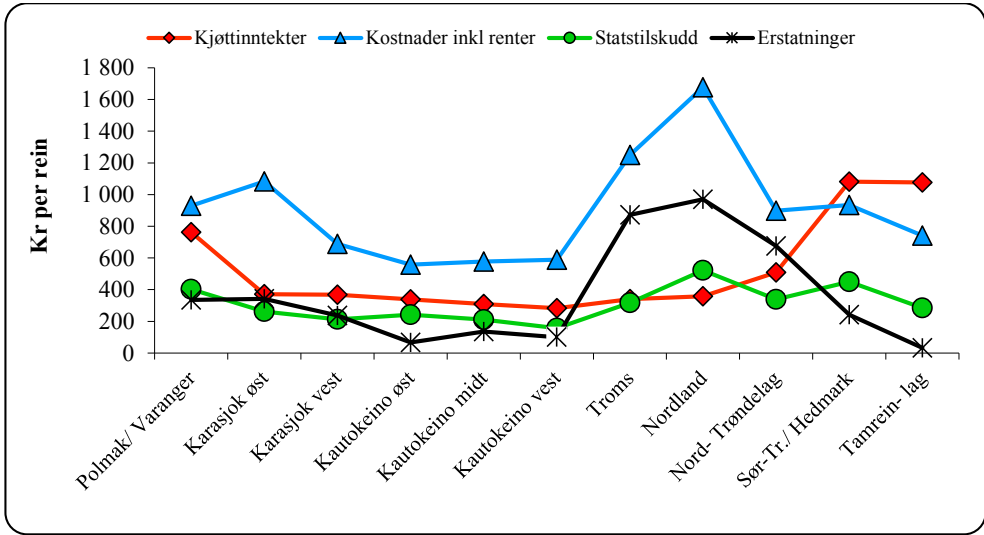
Tamreinlag: Resultatmålene har en reduksjon. De produksjonsbaserte inntektene og erstatningene reduseres med henholdsvis 1,4 mill. kroner og 0,4 mill. kroner. Statstilskuddene øker med 0,3 mill. kroner. Kostnadene er tilnærmet uendret. Antall årsverk øker fra 38 til 39.

Tabell 4.7.3 Totalregnskap for 2013 fordelt på soner i Finnmark (1.000 kr)

Regnskapsposter	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Produksjonsbaserte inntekter:	20 677	9 924	5 728	7 631	10 201	8 318
Kjøtt og biprodukter	18 403	7 329	11 436	10 419	12 802	9 555
Endring i samlet livdyrverdi	-2 968	-1 869	-7 524	-3 988	-5 814	-2 276
Binæringsinntekter	261	378	360	475	1 060	433
Andre	4 980	4 086	1 457	726	2 154	606
Statstilskudd:	9 732	5 179	6 628	7 443	8 722	5 311
Ordinære tilskudd	9 382	4 092	4 230	4 774	6 604	2 808
Andre tilskudd	200	150	1 783	2 659	2 009	2 463
Ekstraordinære tilskudd	0	0	425	0	0	0
Tilskudd til binæringer	0	0	0	0	0	0
Verdiskapningsprogram	0	852	0	0	0	0
Tiltak mot radioaktivitet	0	0	0	0	0	0
Konfl.demp. tiltak rovvilt	150	85	190	10	109	40
Erstatninger:	8 081	6 750	7 368	2 044	5 635	3 394
Tap av rein	7 926	4 710	7 368	2 025	5 295	2 770
Arealinngrep	156	2 039	0	19	340	624
Sum inntekter	38 491	21 852	19 723	17 118	24 558	17 022
Kostnader:						
Siidaandelens kostnader	17 895	18 689	16 604	15 298	19 429	17 299
Felleskostnader	3 790	1 418	3 902	666	2 570	1 678
Kostnader i tamreinlag	0	0	0	0	0	0
Sum kostnader	21 685	20 107	20 506	15 964	21 999	18 978
Vederlag for arbeid og kapital	16 806	1 745	-782	1 153	2 559	-1 956
Renter på lånt kapital	735	1 286	903	1 254	1 978	953
Vederlag for arbeid og egenkapital						
Totalt (1.000 kr)	16 071	460	-1 686	-100	581	-2 909
Per årsverk(kr)	315 119	4 217	-11 626	-930	3 107	-34 221
Per siidaandel (kr)	365 251	8 672	-24 082	-1 647	6 181	-53 867
Sum årsverk	51	109	145	108	187	85
Antall siidaandeler	44	53	70	61	94	54
Vederlag for arbeid og egenkapital i 2012:						
Totalt (1.000 kr)	8 301	-4 629	10 701	-451	9 428	62
Per årsverk (kr)	170 320	-47 435	76 609	-4 344	50 857	714
Per siidaandel (kr) 1)	188 652	-87 335	155 080	-7 521	101 381	1 143
Antall årsverk i 12	49	98	140	104	185	86
Antall siidaand. i 12	44	53	69	60	93	54

Tabell 4.7.3 viser at det er store forskjeller mellom sonene i Finnmark, både innenfor områdene og mellom områdene.

Figur 4.7.1 viser fordelingen av totalregnskapets hovedposter etter reintall og reinbeiteområde. Det fremgår av figuren at kjøttinntektene pr. rein er høyest i Sør-Trøndelag/Hedmark og Tamreinlagene, samt at kostnadene pr. rein er høyest i Troms og Nordland. Samtidig ser vi at Nordland ligger høyest når det gjelder både erstatninger og statstilskudd pr.rein.



Figur 4.7.1 Fordeling av totalregnskapets hovedposter i 2012 etter reintall (kr. pr. rein)

Tabellene 4.7.4 og 4.7.5 viser henholdsvis vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk og vederlag til arbeid og egenkapital pr. siidaandel i perioden fra 2010 til 2013 for de ulike reinbeiteområdene.

Tabell 4.7.4 Vederlag for arbeid og egenkapital pr. årsverk i perioden 2010-13 (kr)

Reinbeiteområde	2010	2011	2012	2013
Polmak/Varanger	360 117	208 422	170 320	315 119
Karasjok Øst	51 015	36 204	-47 435	4 217
Karasjok Vest	104 335	70 183	76 609	-11 626
Øst-Finnmark	142 816	90 105	50 254	49 085
Kautokeino Øst	76 851	85 445	-4 344	-930
Kautokeino Midt	91 909	61 463	50 857	3 107
Kautokeino Vest	115 457	78 846	714	-34 221
Vest-Finnmark	90 068	71 454	23 856	-2 664
Troms	90 875	170 256	137 906	90 093
Nordland	253 644	209 592	146 215	82 711
Nord-Trøndelag	324 555	331 544	327 621	254 209
Sør-Tr./Hedmark	416 889	312 623	219 925	264 274
Sum samisk reindr	144 670	120 755	72 024	51 689
Tamreinlag	334 815	214 301	264 479	219 967
Totalt	152 999	122 892	85 700	62 112

Tidligere år har vederlag til arbeid og egenkapital vært økende frem til og med 2008, mens det nå fremgår av tabell 4.7.4 at det har vært nedgang hvert år i de påfølgende år. I 2013 har Polmak/Varanger en økning i vederlag pr årsverk sammenlignet med 2011 og 2012. Fra 2012 til 2013 har også Karasjok-øst og Sør-Trøndelag/Hedmark en positiv endring.

Tabell 4.7.5 Vederlag til arbeid og egenkapital pr. siidaandel i perioden 2010-13 (kr)

Reinbeiteområde	2010	2011	2012	2013
Polmak/Varanger	577 306	349 057	188 652	365 251
Karasjok Øst	105 784	74 137	-87 335	8 672
Karasjok Vest	203 148	135 066	155 080	-24 082
Øst-Finnmark	270 780	171 023	86 581	89 646
Kautokeino Øst	149 988	168 299	-7 521	-1 647
Kautokeino Midt	173 160	114 808	101 381	6 181
Kautokeino Vest	207 756	141 912	1 143	-53 867
Vest-Finnmark	174 769	137 710	43 296	-4 843
Troms	140 531	261 013	207 723	118 248
Nordland	400 362	331 551	258 692	138 540
Nord-Trøndelag	462 147	472 671	424 555	338 945
Sør-Tr./Hedmark	561 943	421 171	349 574	419 193
Sum samisk reindr.	247 789	212 025	124 231	88 532
Tamreinlag 1)	334 815	214 301	264 479	219 967
Totalt	267 166	226 765	141 957	103 556

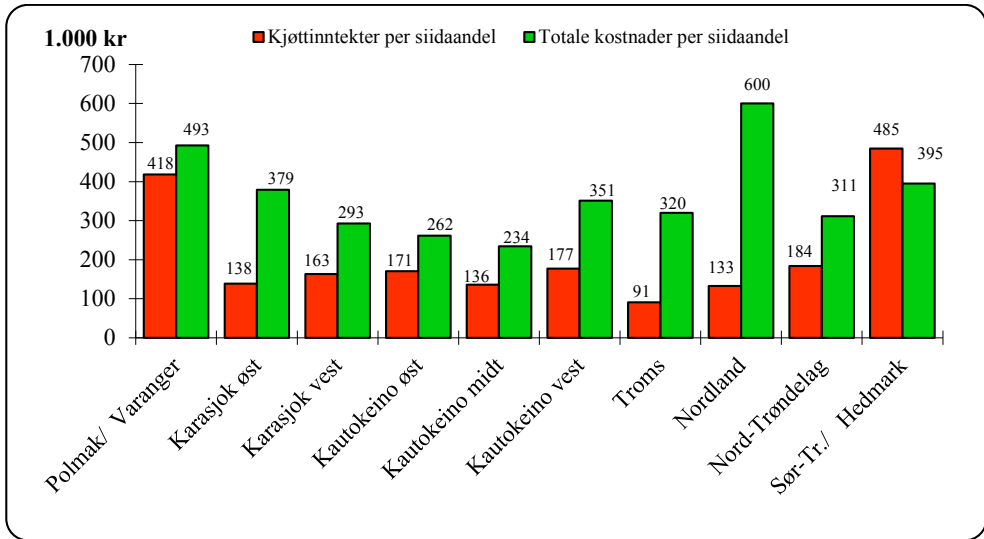
1) Vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk for tamreinlagene.

Tabell 4.7.5 viser at vederlag til arbeid og egenkapital pr siidaandel for 2013 er på sitt laveste sammenlignet med perioden under ett, og at det har vært synkende hvert år i sammenligningsperioden. Fra 2009 er reduksjonen på 149 636 til 2012, noe som tilsvarer om lag 51%.

Den største nedgangen de senere årene finner vi i Polmak/Varanger, som har redusert sitt vederlag fra kr. 577 300 i 2010 til kr. 188 700 i 2012. For 2013 er det igjen en økning på 174 000 kr. Over tid er Polmak/Varanger sonen i Finnmark som har det beste vederlaget.

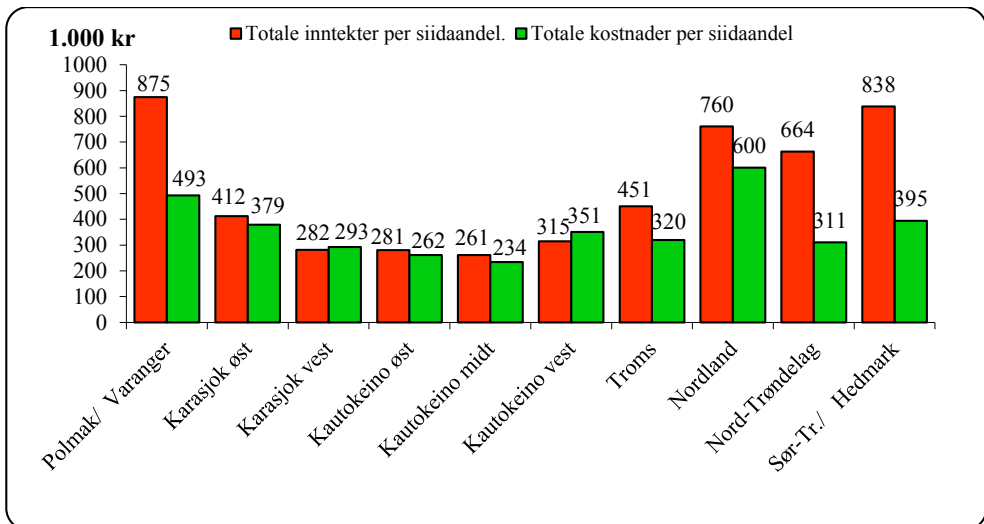
Vi ser også at det for hele Øst- og Vest-Finnmark har vært en markant nedgang gjennom hele sammenligningsperioden.

Figur 4.7.2 viser gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. siidaandel i forhold til gjennomsnittlige totale kostnader pr. siidaandel i 2013. Det går frem av figuren at de totale kostnadene pr. siidaandel er større enn kjøttinntektene pr. siidaandel i samtlige områder. Til sammenligning var det både i 2010 og 2011 to av områdene som hadde kjøttinntekter høyere enn kostnadene.



Figur 4.7.2 Kjøttinntekter pr. siidaandel og totale kostnader pr. siidaandel i 2013 (1.000 kr)

I figur 4.7.3 er binæringsinntekter, andre produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger lagt til på inntektssiden.



Figur 4.7.3 Totale inntekter pr. siidaandel og totale kostnader pr. siidaandel i 2013 (1.000 kr)

4.8 Budsjett 2014

På samme måte som tidligere, er budsjettet i hovedsak basert på foreliggende regnskapstall og opplysninger fra slakteriene. Innledningsvis redegjøres det for bakgrunnen til budsjettallene. Deretter presenteres budsjettet for 2014 i tabell 4.8.1. Det gjøres oppmerksom på at endringer i den samlede livdyrverdien fra og med budsjettåret 2011 er inkludert i beregningene, etter å ha vært holdt utenfor tidligere år. Dette innebærer at budsjettallene nå blir mer sammenlignbare med regnskapstallene som presenteres her. Budsjettfordelingen på områdenivå – når det gjelder hovedpostene kjøttinntekter, statstilskudd, erstatninger og kostnader – er tatt med i figurene i kapittel 8.1.

Produksjonsbaserte inntekter

Vinterslakt for 2014 er på totalt 7 900 dyr for hele landet, hvorav 4 600 ble slaktet i Finnmark. Prognosen for totalt slakteuttak høsten 2014 i Finnmark er på 35 000 dyr til slakteri. I tillegg forutsettes det et privat slakteuttak på 7 500 dyr. For 2014 budsjetteres det med et totalt uttak på 47 100 i Finnmark.

For Sørømrådene legges til grunn et totalt slakteuttak, inkludert privat slakt, på 24 000 dyr.

Det er knyttet usikkerhet til årets estimat over slaktetall som følge av en noe uoversiktlig situasjon. På lik linje som i tidligere år vil også slaktetallene påvirkes av de gjeldende værforhold for å gjennomføre slakting.

Med bakgrunn i ovenstående estimeres det at det blir slaktet 71 100 dyr i kalenderåret 2014.

Med utgangspunkt i tidligere innrapporterte slaktedata fra 2013 legger utvalget til grunn gjennomsnittlige slaktevekter i 2014 på henholdsvis på henholdsvis 19,0 kg for kalv og 30,7 kg for voksne dyr (jf. tabell 4.1.3).

Andelen kalveslakt utgjorde 73% i 2013, mot 66% og 70% i de to foregående årene. For 2014 legges det til grunn at andel kalveslakt vil være 70%.

Grunnlag for beregning av totalt kvantum levert til slakteri er gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og voksne dyr. Grunnlag for beregning av kvantum til privat forbruk og omsetning er gjennomsnittlig slaktevekt for voksne dyr. Med utgangspunkt i disse gjennomsnittsvektene, budsjettert antall slakt og budsjettert fordeling mellom kalv og voksne dyr, forventes en total produksjon på 1 600 tonn i 2014 (2013: 1 873 tonn). Av totalproduksjonen antas det at 244 tonn vil gå til privat forbruk og omsetning, og at 1 356 tonn vil bli levert til slakteri.

Basert på innrapporterte slaktedata fra 2014 anslår utvalget en samlet gjennomsnittspris på 69,3 kr. pr. kilo.

Denne prisen er i likhet med prisene for de tre foregående år å anse som en bruttopris, det vil si før slakte- og eventuelle fraktkostnader er trukket fra. Det henvises til kapittel 3.2 for nærmere omtale.

På grunnlag av kvantums- og prisanslagene budsjetteres kjøttinntektene i kalenderåret 2014 til 110,9 mill. kr (2013: 114,1 mill. kr).

Binæringsinntekter og andre produksjonsbaserte inntekter forventes å være på samme nivå som i 2013. Det budsjetteres derfor med henholdsvis 5,3 og 28,2 mill. kr på disse postene.

For 2014 forutsettes det at reinhjordverdien vil endres negativt med -15,9 mill. kr.

Statstilskudd

Statstilskuddene budsjetteres på grunnlag av foreliggende regnskapstall pr. november 2014, med tillegg av hva som forventes utbetalt ut året.

For ordinære tilskudd er det regnskapsført 58,1 mill. kr i 2014. En økning fra 50,3 mill. kr. i 2013.

Andre tilskudd budsjetteres med 14,8 mill. kr. En økning fra 12,8 mill. kr fra 2013.

Tilskudd til næringskombinasjoner budsjetteres med 2,7 mill. kr, som er det samme som i 2013, korrigert for prisstigning.

Tilskudd i forbindelse med Reinprogrammet budsjetteres med 0,9 mill. kr, basert på bevilgningstall fra Innovasjon Norge. Ordningen startet opp i 2012, og avløste det tidligere Verdiskapningsprogrammet.

På bakgrunn av foreliggende regnskapstall og forventede utbetalinger ut året, budsjetteres det med 0,9 mill. kr til tiltak mot radioaktivitet i 2014. Det gjøres oppmerksom på at kun postene anlegg, føring, tap, tidligslakt, kostholdskompensasjon og nedføring inngår under tiltak mot radioaktivitet. Refusjoner til reieiere i forbindelse med kassasjon av slakt inngår i kjøttinntektene og måling av radioaktivitet inngår i kjøre- og arbeidsinntektene. For konfliktdempende tiltak til rovvilt budsjetteres det med 4,2 mill. kr for 2014.

Ut fra forutsetningene overfor budsjetteres summen av statstilskuddene med 81,6 mill. kr, en økning på 7,8 mill. kr fra regnskapsåret 2013.

Erstatninger

Erstatninger for tap av rein til rovvilt, trafikk (tog og bil) beregnes med utgangspunkt i de tre foregående år. Det vil si at det budsjetteres med et gjennomsnitt av de tre foregående årene, vektet opp mot områdenes historiske andel av de forskjellige erstatningsordningene. Erstatninger utbetalt over reindriftsavtalen budsjetteres ut fra regnskapstall, men for 2014 forventes ingen utbetalinger på denne posten. Imidlertid forventes det at utbetalte rovvilterstatninger vil reduseres noe i Finnmark i 2014 som følge av avkortninger ved manglende overholdelse av øvre reintall. Dette medfører at beregnet erstatning for tap av rein budsjetteres med 69,5 mill. kr. Erstatninger for arealinngrep budsjetteres med 4,4 mill. kr fordelt på områdene.

Totalt sett innebærer dette at sum inntektsposter budsjetteres med 284,0 mill. kr (2013: 260,2 mill. kr).

Kostnader

For øvrig forventes det at slaktekostnadene, korrigert for prisstigning antas å være på omtrent samme nivå som i 2013. Også de øvrige kostnadene forventes å vedvare på samme nivå, kun korrigert for forventet prisstigning.

Med dette som utgangspunkt budsjetteres det med 157,4 mill. kr på posten siidaandelenes kostnader. Korrigert for prisstigning budsjetteres det likeledes med 29,5 mill. kr på posten felleskostnader, samt 9,8 mill. kr på tamreinlagenes kostnader.

De totale kostnadene vil da utgjøre 196,7 mill. kr i kalenderåret 2014 (2013: 191,3 mill. kr).

Vederlag til arbeid og egenkapital

Med de betingelsene som er gitt ovenfor, er vederlag til arbeid og kapital beregnet til 87,3 mill. kr – en økning på 18,3 mill. kr i forhold til regnskap 2013.

Gjeldsbelastningen i 2013 forutsettes å være på samme nivå som året før. Utvalget går derfor ut fra dette ved beregning av rentekostnader. Gitt en forventet gjeldsbelastning og rentenivå, budsjetteres det med rentekostnader for 2014 på 9,9 mill. kr.

Totalt sett innebærer dette en økning i vederlag til arbeid og egenkapital fra 59,1 mill. kr i 2013 til 77,4 mill. kr i 2014.

Beregnet arbeidsinnsats for 2014 er 952 årsverk. Med utgangspunkt i disse forutsetningene, er vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk beregnet til kr 81 300(2013: kr 62 100), og vederlag til arbeid og egenkapital pr. siidaandel beregnet til kr 135 500 (2013: kr 103 600).

Tabell 4.8.1. Sammendrag av totalregnskapet i perioden 2010-13, budsjett for 2014 og endring fra 2013 til 2014 (1.000 kr)

Regnskapsposter	Regnskap				Budsjett 2014	Endring Endring
	2010	2011	2012	2013		
Produksjonsbaserte inntekter:	174 259	142 660	122 825	117 844	128 500	10 656
Kjøtt og biprodukter	141 201	117 554	109 838	114 110	110 900	-3 210
Endr. i reinhjordverdien	3 696	-3 905	-16 039	-29 781	-15 900	13 881
Binæringsinntekter	6 077	3 582	3 659	5 293	5 300	7
Andre prod.baserte innt.	23 284	25 429	25 367	28 222	28 200	-22
Statstilskudd:	87 198	76 878	65 438	70 628	81 600	10 972
Ordinære tilskudd	57 824	53 367	42 643	50 308	58 100	7 792
Andre tilskudd	15 391	12 078	13 758	12 800	14 800	2 000
Ekstraordinære tilskudd	0	463	579	579	0	-579
Tilskudd til næringskomb.	4 082	1 664	2 668	1 105	2 700	1 595
Verdiskapningsprogram	2 830	1 949	873	944	900	-44
Tiltak mot radioaktivitet	837	1 532	835	715	900	185
Konf.demp. tiltak rovvilt	6 233	5 825	4 082	4 177	4 200	23
Erstatninger:	72 155	79 904	76 000	71 861	73 900	2 039
Tap av rein	66 082	76 098	72 672	67 725	69 500	1 775
Arealinngrep	6 073	3 806	3 328	4 136	4 400	264
Sum inntekter:	333 611	299 443	264 262	260 333	284 000	23 667
Kostnader:						
Siidaandelenes kostnader	139 307	130 724	137 905	153 435	157 408	3 973
Felleskostnader	25 601	23 799	27 170	28 754	29 500	746
Kostnader i tamreinlag	7 799	8 893	9 178	9 159	9 800	641
Sum kostnader:	172 707	163 416	174 253	191 347	196 708	5 361
Vederlag for arbeid og kapita	160 905	136 027	90 009	68 986	87 292	18 306
Renter på lånt kapital	8 354	9 720	9 520	9 159	9 900	741
Vederlag for arbeid og egenkapital						
Totalt (1.000 kr)	152 551	126 307	80 489	59 130	77 392	18 262
Per årsverk(kr)	152 247	126 560	85 718	62 111	81 039	18 927
Per siidaandel (kr) ¹⁾	265 768	220 431	141 957	103 555	134 361	30 806
Vederlag for arbeid og egenkapital eks erstatning for arealinngrep						
Totalt (1.000 kr)	146 478	122 501	77 161	54 994	72 992	17 998
Per årsverk (kr)	146 186	122 746	82 174	57 766	76 431	18 665
Per siidaandel (kr) ¹⁾	255 188	213 788	136 087	96 311	126 722	30 411
Sum årsverk	1 002	998	939	952	955	3
Antall siidaandeler	574	573	567	571	576	5

¹⁾ Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (38 i 2012, 39 i 2013) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.



Tilleggsinformasjon

- Kapittel 5: Nærmere om reindrifftsavtalen
- Kapittel 6: Langsiktige utviklingstrekk for reindrifften
- Kapittel 7: Husholdsinntekter for reindrifftsfamilier
- Kapittel 8: Vurderinger av materialet
- Vedlegg:
 1. Tabeller
 2. Tabelloversikt
 3. Figuroversikt
 4. Kart over reinbeiteområdene
 5. Ordforklaring

5. Nærmere om Reindrifftsavtalen

I dette kapitlet gis en nærmere beskrivelse av reindrifftsavtalen mellom Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) og Staten ved Landbruks- og matdepartementet. Innledningsvis omtales bakgrunnen for og utviklingen av avtalen frem til i dag. Deretter beskrives reindrifftsavtalen for 2014/2015 nærmere. Resten av kapitlet gir en oversikt over reindrifftsavtalen de senere år, med hovedvekt på de største avtalepostene – *Reindrifftens utviklingsfond* og *Kostnadssenkende og direkte tilskudd*.

5.1 Innledning

Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindrifftspolitikken. I forhandlingene om reindrifftsavtalen drøftes de sentrale økonomiske spørsmål som knytter seg til utviklingen i næringen, og her fastsettes retningslinjene for bruken av de økonomiske virkemidlene – blant annet ut fra reindrifftslovens intensjon og bestemmelser, og ut fra de behov og utfordringer næringen til enhver tid står overfor.

I 1976 ble den første hovedavtalen inngått mellom Staten ved Landbruksdepartementet og NRL. Dette markerte innledningen til at det føres en egen næringspolitikk for reindrifften, og det åpnet en direkte kommunikasjonslinje mellom næringen og Staten. Hovedavtalen fastslo at reindrifftssamene gjennom NRL har forhandlingsrett med Staten om økonomiske tiltak for næringen, herunder faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål av betydning for utviklingen i næringen. Fra midten av 1970-tallet til midten av 1980-tallet var det en forholdsvis sterk vekst i overføringene over reindrifftsavtalen. Disse overføringene ga reindrifftsutøverne en økonomisk trygghet og en mulighet til å videreutvikle reindrifften som næring. Samtidig fikk overføringene den utilsiktede virkning at reintallet økte, og da særlig reintallet i Finnmark.

På 1990-tallet sto spesielt reintallstilpasningen i Finnmark, men også reintalls- og inntektsfordeling sentralt når man har drøftet innretningen av de økonomiske virkemidlene over reindrifftsavtalen. På samme måte har produksjonsoptimalisering vært et fokusert delmål. Her kan det nevnes at kalveslaktetilskuddet er den eneste ordning over reindrifftsavtalen som har vært med fra avtalens opprettelse.

Fra og med reindrifftsavtalen 2003/2004 ble tilskuddsordningene lagt vesentlig om i forhold til tidligere. Tilskuddene til siidaandeler og tamreinlag ble endret fra ordninger som i stor grad har vært faste beløp pr. siidaandel, til ordninger som premierer produksjon og verdiskaping. Dette innebærer at mens ordningene tidligere var knyttet opp mot et minstekrav til produksjon (kg), er dagens ordninger knyttet til verdien av det som produseres (kr). Videre er det satt fokus på tiltak som skal legge til rette for økt slakting og omsetning av reinkjøtt, ved å fortsatt stimulere til reell markedsrettet produksjon og verdiskaping.

5.2 Reindrifftsavtalen 2014/15

Rammen for reindrifftsavtalen 2014/2015 er på 111,5 mill. kr. Dette er en økning på 2,0 mill. kr fra foregående år. Bevilgningen for Reindrifftsavtalen 2014/2015 er innarbeidet i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom LMDs Prop.nr 1 S (2014-2015).

De kostnadssenkende og direkte tilskuddene videreføres med enkelte endringer i satsene. Den totale bevilgningen for de kostnadssenkende og direkte tilskuddene er økt fra 67,7 mill. kr for avtaleåret 2013/14 (etter vedtatt budsjett for 2014) til 69,1 mill. kr for avtaleåret 2014/2015. Avsetning til produksjonspremie økes fra 29,0 mill. kr til 32,7 mill. kr. Kalveslaktetilskuddet økes fra 15,4 mill. kr til 17,8 mill. kr. Ordinært driftstilskudd samt særskilt tilskudd hvor kvinner er eneste leder avvikes i 2014/15, mens det avsettes 1,3 mill. kr til særskilt driftstilskudd til ungdom. Distriktstilskuddet videreføres uendret på 10,3 mill. kr i 2014/15. Ektefelle tillegg videreføres uendret med 1,8 mill. kr. Frakttilskudd videreføres med 3,0 mill. kr. Det gjøres oppmerksom på at det her er avsetningene som beskrives, og at det for enkelte ordninger i tillegg er endringer i satser og forutsetninger.

Når det gjelder Reindriftens utviklingsfond (RUF), økes bevilgningen fra 33,1 mill. kr i avtaleåret 2013/2014 til 33,7 mill. kr i avtaleåret 2014/2015 (+0,6 mill. kr). Tildelingsrammen settes lik bevilgningsrammen. Herunder er det lagt opp til konfliktforebyggende tiltak (1,45 mill. kr), Reinprogrammet/Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat (8,2 mill. kr), fagbrevordningen (2,0 mill. kr), markedstiltak (5,0 mill. kr), pramming (5,3 mill. kr), lærings- og omsorgsbaserte tjenester (0,1 mill. kr) og prosjektet «Reindriftens hverdag» (1,0 mill. kr). Totalt sett innebærer dette at 10,65 mill. kr ikke er øremerket av avtalepartene og skal dekke kostnadene til de øvrige ordningene på RUF.

Avsetningene til velferdsordninger videreføres uendret med 2,6 mill. kr. Organisasjonstilskuddet videreføres med 6,1 mill. kr. Av midlene til organisasjonstilskudd er det avsatt 0,2 mill. kr til organisering og drift av HMS-tiltak i reindrifften.

5.3 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme

Tabellene 5.3.1 og 5.3.3 viser fordelingen av henholdsvis reindrifftsavtalens ramme og rammen for post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* de fem siste avtaleårene. Tabellene 5.3.2 og 5.3.4 viser foreliggende regnskapstall. Det gjøres oppmerksom på at rammefordeling og regnskapstall ikke er direkte sammenlignbare på grunn av forskyvninger i utbetalingstidspunkt. Eksempelvis kan et tilskudd som gjelder for avtaleåret 2013/2014 komme til utbetaling først i regnskapsåret 2015. Dette gjelder blant annet i tilfeller der søknadene er mangelfulle og det kreves tilleggsopplysninger før de kan innvilges.

De to største postene i Reindrifftsavtalen er post 51 *Reindriffts utviklingsfond* og post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd*. Disse to postene omtales nærmere i kapitlene 5.4 og 5.5.

Tabell 5.3.1 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme de fem siste avtaleårene (mill. kr)

Post	Benevnelse	Ramme	Ramme	Ramme	Ramme	Ramme
		2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
51	Reindriffts Utviklingsfond	30,0	32,8	34,1	33,1	33,7
72	Organisasjonstilskudd	6,1	6,1	6,1	6,1	6,1
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	61,8	60,0	62,4	67,7	69,1
79	Velferdsordninger	3,1	3,1	1,9	2,6	2,6
	Sum	101,0	102,0	104,5	109,5	111,5

Tabell 5.3.2 Utbetalinger over reindrifftsavtalens ramme de fire siste årene (mill. kr)

Post	Benevnelse	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap
		2011	2012	2013	2014*
51	Reindriffts Utviklingsfond	45,2	43,2	28,3	24,4
72	Organisasjonstilskudd	6,1	6,1	6,1	6,1
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	54,8	46,3	51,9	57,9
79	Velferdsordninger	1,0	1,2	1,2	0,8
	Sum	107,1	96,8	87,5	89,2

*Regnskapstall pr. 21.11.14

Tabellene 5.3.3 og 5.3.4 viser at *Tilskudd til driftsenheter og tamreinlag* utgjør hoveddelen av post 75.

Tabell 5.3.3 Spesifikasjon av rammen for post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* de fem siste avtaleårene (mill. kr)

Benevnelse	Ramme 2010/11	Ramme 2011/12	Ramme 2012/13	Ramme 2013/14	Ramme 2014/15
Tilskudd til driftsenheter og tamreinlag	51,8	48,2	50,6	54,4	55,8
<i>Produksjonspremie</i>	25,8	24,0	23,0	29,0	32,7
<i>Driftstilskudd¹</i>	6,7	7,0	9,2	7,5	3,5
<i>Prøveordning Vest-Finnmark</i>	6,0	5,0	0,0	0,0	0,0
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	7,9	8,9	15,4	15,4	17,8
<i>Tidligslaktetilskudd</i>	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Ektefelletillegg</i>	3,4	3,3	3,0	2,5	1,8
Distriktstilskudd	8,2	9,9	9,9	10,3	10,3
Fraktilskudd	1,8	1,9	1,9	3,0	3,0
Totalt post 75	61,8	60,0	62,4	67,7	69,1

1 Fra og med 2014/15 er driftstilskuddet kun gjeldende for ungdom.

Tabell 5.3.4 Spesifikasjon av regnskapet for post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* de fire siste avtaleårene (mill. kr)

Benevnelse	Regnskap 2011	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014*
Tilskudd til driftsenheter og tamreinlag	39,5	32,5	40,8	45,6
<i>Produksjonspremie</i>	21,1	15,7	18,1	25,5
<i>Driftstilskudd</i>	7,7	7,8	8,3	5,4
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	6,6	6,5	11,9	12,3
<i>Tidligslaktetilskudd</i>	1,5	0,0	0,0	0,0
<i>Ektefelletillegg</i>	2,6	2,5	2,5	2,4
<i>Distriktstilskudd</i>	8,7	10,3	10,0	9,1
Fraktilskudd	1,5	1,7	1,6	1,0
Prøveordning	5,2	1,9	0,0	0,0
Totalt post 75	54,9	42,1	52,4	55,7

*Regnskapstall per 21.11.14

5.4 Reindriftens utviklingsfond

Hovedandelen av bevilgningen på RUF avsettes av avtalepartene til enkelte øremerkede formål. Det resterende av bevilgningen skal dekke de formål som sorterer under RUF, men er i utgangspunktet frie midler underlagt fondet. Økonomisk støtte fra Reindriftens utviklingsfond kan innvilges som tilskudd eller lån. Her nevnes gjeterhytter og øvrige reindriftsanlegg, støtte ved omfattende tap av rein i ulykker, innløsning av siidaandeler og utdanningsstipend. Økonomisk støtte kan også innvilges til andre tiltak, som for eksempel markedsfremmende tiltak, sikring av reindriftens beiterett, transport av rein og konfliktforebyggende tiltak. Tabell 5.4.1 gir en oversikt over fordelingen av bevilgningene på fondet de fire siste årene. Enkelte av bevilgningene er gitt av avtalepartene mens andre er RUF-styrets/Reindriftsforvaltningens disponeringer på løpende ordninger.

Tabell 5.4.1 Fordeling av bevilgninger over Reindriftens utviklingsfond de fire siste årene 2010-2013 (1.000 kr)

142		2010	2011	2012	2013
021	Adm. øk.utvalg	469	780	570	710
031	Adm. av fondet	232	180	180	130
411	Livdyrlån	171	0	0	350
511/512	Transp. og flytting	5000	4900	5680	5722
522	Slakteanlegg	1761	0	219	0
523/524	Gjerdeanlegg/sperregjerder	1060	1140	1120	325
525	Konfl. reindr./jordbr.	1400	1400	1400	1450
53	Tiltak konven.beiter	2000	2500	500	1600
552	Gjeterhytter	1325	1000	1045	1200
612	Forskning/forskningsformidling	4500	4138	3949	4179
613	Plan/utredning	0	0	0	250
614	Refusjon kursutgifter	50	0	50	70
615	Kvinnetiltak	1000	1000	1000	1000
616	Fagbrevordning	2000	2000	2000	2000
618	Utdanningsstipend	952	210	0	0
641	Kulturformål	65	0	0	2000
642	Barnehager	0	0	0	2000
654	Bierverv/etab.stip.	2000	2000	2108	2000
655	Verdiskapningsprogram	7700	7700	7700	8000
708/73	Avviklingslønn	0	0	0	7500
72	Markedsfremmende tiltak	2000	3000	5000	6100
74	Tidligpensjon	130	0	0	800
75	Innløsning av dr.enh.	3600	2250	900	0
751	Avviklingsbonus	0	0	0	0
76	Avløserordning ved svangerskap	1378	0	0	0
99	Diverse	112	675	0	441
	Markedsregulering	0	7000	8460	95
	Tap av rein	0	443	0	202
	Tilsagn totalt:	38906	42316	41881	48124

**Post 522 omfatter i 2010 blant annet tilskudd på 1 mill. kr til Holtan Rein DA.*

Det går frem av tabellen at tre av de største postene på fondet, gjennom hele perioden, er post 655 Verdiskapningsprogram, 511/512 Transport og flytting, 708/73 avviklingslønn og post 612 Forskning/forskningsformidling. Vi ser også at det de siste årene har vært store bevilgninger knyttet til markedsfremmende tiltak og markedsregulering, som et direkte resultat av den ekstraordinære innsatsen som er lagt ned for å rette opp markeds krisen i reinkjøtt næringen.

Reinprogrammet

Reinprogrammet ble etablert i forbindelse med forhandlingene om reindrifftsavtalen for 2012/13. Reinprogrammet avløser det tidligere Verdiskapningsprogrammet for reindrift. Hovedformålet med Reinprogrammet er å oppnå mer verdiskapning innen produksjon, kommersialisering og salg av reinkjøtt og biprodukter fra rein. Satsingen skal komme reindrifftsutøverne til gode. Det betyr at støtte til videreførelsesbedrifter skal ha økonomisk effekt for reindriften, enten i form av økt pris eller økt salgsvolum. Reinprogrammets handlingsområder er bedriftsutvikling, kompetansetiltak og felles omdømme og

markedsføringstiltak. Det avsettes en bevilgning på 8,2 mill. kr over reindrifftsavtalen 2013/14 til Reinprogrammet. Bevilgningen skal også dekke kostnadene knyttet til administrering av programmet.

Tabell 5.4.2 viser en oversikt over innvilgede prosjektsøknader i perioden fra programmet startet opp i 2013 og hittil i 2014. Det fremgår av tabellen at det er innvilget totalt 14,5 mill. kr fordelt på 35 prosjekter. Dette tilsvarer et gjennomsnitt på 414 188 kr. pr. prosjekt. Av de 13 prosjektene er 11 (32 %) lokalisert i Finnmark.

Tabell 5.4.2 Innvilgede prosjektsøknader over Reinprogrammet fra oppstarten og frem til 03.11.14

Reinbeite- område	Antall prosjekter	% av ant. prosjekt	Innv. beløp (1.000 kr)	Gj.sn. innv. beløp (kr)
Øst-Finnmark	9	26 %	2 883	320 333
Vest-Finnmark	2	6 %	1 100	550 000
Troms	1	3 %	280	280 000
Nordland	5	14 %	2 869	573 800
Nord-Trøndelag	2	6 %	2 130	1 065 000
Sør-Tr./Hedmark	8	23 %	2 423	302 821
Tamreinlag	0	0 %	0	0
Overgripende/flere o	8	23 %	2 812	351 500
Totalt	35	100 %	14 497	414 188

Transport og flytting

Landbruksdirektoratet administrerer på vegne av reindrifftsneringen en avtale med Harstadfirmaet LGF Seaworks AS, om pramming av rein til øyene for sommerbeite. Det geografiske området for ordningen er Vest-Finnmark og Nord-Troms. Nåværende avtale gjelder ut 2014. Kostnadene ved prammingen har økt betydelig som følge av regulerte døgnpriser, fra 3 mill. kr i 2003 til 5,6 mill. kr i 2013.

Forskning og veiledning

Fra og med avtaleåret 2011/12 er det ikke foretatt konkrete avsetninger til forskning og veiledning over Reindrifftsavtalen, men lagt opp til at RUF –styret selv avklarer avsetning til formålet. Dette med unntak av enkelte øremerkinger som avklares under forhandlingene om reindrifftsavtalen. I 2011/12 ble det øremerket 0,15 mill. kr til et forskningsprosjekt på Fosen. I 2012/13 og 2013/14 var øremerkingen på henholdsvis 0,3 mill. kr og 1,0 mill. kr til finansiering av NRL's andel i prosjektet «Reindrifftsens hverdag». Sistnevnte prosjekt har også i den framforhandlede avtalen for 2014/15 fått øremerket et beløp på 1,0 mill.kr av den totale bevilgningen til RUF.

Tabell 5.4.3a Innvilgede prosjektsøknader til forskning og veiledning i perioden 2011-12, antall prosjekter og beløp (1.000 kr)

Satsningsområder	2011		2012		Totalt	
	Antall innvilget	Innvilget beløp	Antall innvilget	Innvilget beløp	Innvilget beløp	Andel av innvilget
Reindrift og arealbruk	2	882	2	1 125	2 007	29 %
Drift og produksjon	7	613	4	1 895	2 508	36 %
Verdiskapning	2	627	0	0	627	9 %
Samf.forhold og lovgivning	1	10	1	300	310	4 %
Like stilling	1	100	0	0	100	1 %
Forskningsformidling	2	411	1	108	519	7 %
Konsekvenser av klimaendr.	2	470	1	400	870	13 %
Totalt	17	3 113	9	3 828	6 941	100 %

RUF-styret utarbeidet i 2012 en strategisk plan for bruk av forskningsmidler over reindrifftsavtalen for årene 2013-2016. Følgende hovedområder er prioritert i planen: arealbruk, rein/dyrelaterede forhold, bærekraftig utvikling og institusjonelle endringsprosesser, drift og produksjon, samt samfunnsforhold/kulturelle forhold i næringen.

Tabell 5.4.3b Innvilgede prosjektsøknader til forskning og veiledning i perioden 2013-14, antall prosjekter og beløp (1.000 kr)

Satsningsområder	2013		2014*		Totalt	
	Antall innvilget	Innvilget beløp	Antall innvilget	Innvilget beløp	Innvilget beløp	Andel av innvilget
Arealbruk	2	810	2	970	1 780	25 %
Rein	1	150	2	688	838	12 %
Bærekraftig utvikling og institusjonelle endringsprosesser	1	475	0	0	475	7 %
Drift og produksjon	4	1 645	1	350	1 995	28 %
Samfunnsforhold	2	1 100	1	1 000	2 100	29 %
Totalt	10	4 180	6	3 008	7 188	100 %

*Foreløpige tall pr. 20.11.2014.

Tabell 5.4.3 a og b gir en oversikt over innvilgede prosjektsøknader i perioden 2011-2014 innenfor hvert av satsningsområdene. Som man kan se ut av tabellene er det på områdene «Drift og produksjon» og «samfunnsforhold» hoveddelen av forskningsmidlene benyttes. Det gjøres samtidig oppmerksom på at tallene pr år inneholder både pågående prosjekter (over flere år) og

nye prosjekter. Dette betyr at et prosjekt kan framkomme som innvilget søknad flere år på rad. Antall innvilgede søknader er dermed noe høyere enn antall prosjekter.

Samlet for perioden er 55 % av alle søknader innvilget.

Tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part

I henhold til forskriftens § 1 kan tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part bevilges til bygging av gjerder som verner innmarksareal, kulturbete, plantefelt og bebygde områder mot reinbeite – under forutsetning av at partene er enige om dette. Under spesielle forhold kan det gis tilskudd også til andre tiltak som vil virke konfliktdepende.

Tilskuddet ble til og med 2013 administrert av Innovasjon Norge, avdeling Troms. Fra og med 2014 er det Fylkesmannen i Sør-Trøndelag som avgjør søknader om tilskudd. For avtaleåret 2014/15 er avsetningen til konfliktforebyggende tiltak på 1,45 mill. kr. over reindrifftsavtalen, og 1,5 mill. kr over jordbruksavtalen. Avsetningen skal også dekke kostnadene til administrasjon av ordningen.

Tabell 5.4.4 Innvilgede prosjektsøknader til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og berørt part i perioden 2011-14, antall prosjekter og beløp (1.000 kr)

Reinbeite- område	2011-2013		2014*		Totalt i perioden	
	Antall innvilget	Innvilget beløp	Antall innvilget	Innvilget beløp	Innvilget beløp	%-vis fordeling
Polmak/Varanger	3	270	0	0	270	5 %
Karasjok	5	214	0	0	214	4 %
Øst-Finnmark	8	484	0	0	484	9 %
Vest-Finnmark	6	1 084	3	238	1 321	23 %
Troms	8	747	0	0	747	13 %
Nordland	1	23	0	0	23	0 %
Nord-Trøndelag	0	0	0	0	0	0 %
Sør-Tr./Hedmark	11	1 480	5	1 619	3 099	55 %
Tamreinlag	0	0	0	0	0	0 %
Totalt	34	3 818	8	1 857	5 674	100 %

*Foreløpige tall pr. 03.12.2014

Tabellen viser at en stor andel av de totale bevilgningene til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og jordbruk har gått til Vest-Finnmark, Troms og Sør-Trøndelag/Hedmark.

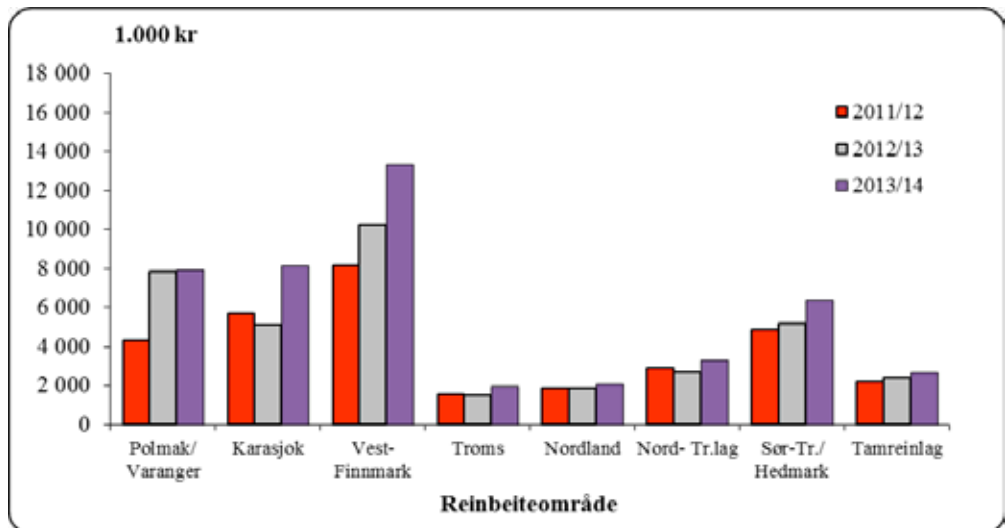
5.5 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

Som vist i tabell 5.3.3 består post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* av underpostene *Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag*, *Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag* (distriktstilskudd) og *Tilskudd til slakterier* (frakttilskudd). Disse ordningene omtales nærmere i resten av dette kapitlet.

Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag

Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag skal i henhold til forskriftens § 1 bidra til å fremme en bærekraftig reindrift, fremme kvalitet og produktivitet, heve inntekten og virke utjevne i næringen. Figur 5.5.1 viser resultatet av tilskuddsbehandlingen de tre siste driftsårene etter avkorting.

Det fremgår av figur 5.5.1 at tilskuddene i 2013/2014 for Polmak/Varanger, Troms, Nordland, Nord-Trøndelag og tamreinlagene ligger tilnærmet likt som for foregående år. I Polmak/Varanger, Karasjok, Vest-Finnmark og Sør-Trøndelag ser vi en økning i de direkte tilskuddene. Det gjøres oppmerksom på at resultat av tilskuddsbehandlingen for det enkelte driftsår ikke nødvendigvis samsvarer med de faktiske utbetalinger i driftsåret – som følge av forskyvninger i utbetalingstidspunkt.



Figur 5.5.1 Direkte tilskudd til siidaandeler og tamreinlag de tre siste driftsårene (1.000 kr)

I det følgende presenteres resultatene av tilskuddsbehandlingen for siste driftsår (2013/2014) mer inngående. Oversiktene over innvilgede tilskudd bygger på beregnede tilskudd og ikke reelle utbetalinger. I praksis betyr dette at det ikke er tatt hensyn til eventuelle avkortinger i oversiktene. Årsaken er at avkortinger gjøres på totalt tilskudd, og kan ikke identifiseres på deltilskuddsnivå. Tabell 5.5.1 viser en oversikt over hovedresultatene av tilskuddsbehandlingen for driftsåret 2013/2014.

Tabell 5.5.1 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2013/14 (totalt)

Reinbeite- område	Totalt		Innvilget		Avslag / Ikke søkt
	Antall ¹⁾	%	Antall	%	Antall
Polmak/Varanger	44	8,3	42	95 %	2
Karasjok Øst	52	9,8	35	67 %	17
Karasjok Vest	70	13,2	58	83 %	12
Øst-Finnmark	166	31,2	135	81 %	31
Kautokeino Øst	61	11,5	44	72 %	17
Kautokeino Midt	94	17,7	72	77 %	22
Kautokeino Vest	54	10,2	17	31 %	37
Vest-Finnmark	209	39,3	130	64 %	76
Troms	47	8,8	36	77 %	11
Nordland	41	7,7	28	68 %	13
Nord-Tr.lag	39	7,3	36	92 %	3
Sør-Tr./Hedmark	30	5,6	29	97 %	1
Totalt	532	100	397	75 %	135
Tamreinlag	4	100	4	100 %	0

1) Antall siidaandeler ved driftsårets begynnelse – dvs. pr. 01.04.

Tabellen viser at 397 av 532 siidaandeler har fått innvilget tilskudd, dette gir en tilslagsprosent på 75 % for 2013/2014. 100% av søknadene fra tamreinlagene er innvilget. For ytterligere informasjon om tilslagsprosent henvises det til tabell 5.5.3.

Tabell 5.5.2 gir en mer detaljert oversikt over de innvilgede tilskuddene til siidaandelene for driftsåret 2013/14, og totalt for 2012/2013. Tabellen viser antall innvilgede tilskudd pr. område og gjennomsnittlig innvilget beløp pr. andel for andeler som har fått innvilget tilskudd. Det er ikke tatt hensyn til avkortinger i tabellen.

Tabell 5.5.2 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2013/14 (innvilget), og totalt for 2012/13

Reinbeite- område	*Drifts- tilskudd		Produksjons- tilskudd		Ekstraord. dr.tilsk.**	Kalveslakte- tilskudd		Ektefelle- tillegg***
	Antall	Beløp	Antall	Beløp	Antall	Antall	Beløp	Antall
Polmak/Varanger	42	13 677	41	107 290	4	41	67 837	4
Karasjok øst	35	13 771	32	49 601	6	31	20 621	3
Karasjok vest	58	12 358	54	54 571	6	54	24 172	8
Øst-Finnmark	135	13 131	127	70 388	16	126	37 507	15
Kautokeino øst	44	15 824	44	66 938	2	42	35 466	4
Kautokeino midt	72	11 524	72	50 613	2	72	20 999	9
Kautokeino vest	17	9 578	14	65 126	0	14	39 408	1
Vest-Finnmark	130	12 707	133	57 701	4	129	27 545	14
Troms	36	13 042	36	29 697	2	30	5 967	6
Nordland	28	12 080	28	42 549	3	24	12 936	5
Nord-Tr.lag	36	13 194	36	45 271	2	36	21 343	10
Sør-Tr./Hedmark	29	21 655	29	137 105	3	29	50 317	8
Totalt	397	13 535	386	62 954	30	374	29 401	58
2012/13	374	15 741	373	43 904	32	345	28 204	60
Tamreinlag	0	0	4	310 000	0	4	335 844	0
2012/13	0	0	4	260 000	0	4	332 200	0

** Satsen for driftstilskudd i 2013/14 er kr 10.000 pr. siidaandelsleder, kr 25.000 pr. kvinnelig enkeltinnhaver og andre innehavere under 30 år.*

*** Ekstraordinært driftstilskudd ved overdragelse av siidaandel til ungdom under 35 år utbetales med kr 80.000 65.000 det første året etter overdragelsen og med kr. 65.000 i to påfølgende år*

**** Ektefelletillegget utbetales med kr 42.500.*

Tabellen viser at det er innvilget 397 driftstilskudd og 386 produksjonspremier, 30 ekstraordinære driftstilskudd til ungdom, 374 kalveslaktetilskudd og 58 ektefelletillegg.

Tilsvarende viser tabellen at det er innvilget produksjonspremie og kalveslaktetilskudd til fire tamreinlag. Tabellen viser for øvrig at områder med størst kjøttproduksjon pr. siidaandel (jf. figur 4.1.1) får størst utbetaling av tilskudd pr. siidaandel – i tråd med intensjonen bak omleggingen av tilskuddsordningene. Det har totalt sett vært en økning i utbetaling av produksjonstilskudd, både antall og beløp, i forhold til driftsåret 2012/2013.

Tabell 5.5.3 viser andel av tilskudd til siidaandeler og tamreinlag som er innvilget de fem siste driftsårene. Det påpekes for øvrig at tilskuddsordningen i perioden har inneholdt ulike delordninger, og at vilkårene for å oppnå tilskudd har endret seg over tid.

Tabell 5.5.3 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag de fem siste driftsårene (tilslagsprosent)

Reinbeiteområde	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14
Polmak/Varanger	96 %	52 %	75 %	93 %	95 %
Karasjok øst	60 %	69 %	64 %	55 %	67 %
Karasjok vest	85 %	92 %	69 %	67 %	83 %
Øst-Finnmark	80 %	75 %	69 %	70 %	81 %
Kautokeino øst	69 %	68 %	53 %	76 %	72 %
Kautokeino midt	84 %	85 %	82 %	55 %	77 %
Kautokeino vest	65 %	57 %	65 %	63 %	31 %
Vest-Finnmark	75 %	73 %	69 %	63 %	64 %
Troms	70 %	66 %	63 %	60 %	77 %
Nordland	72 %	82 %	72 %	75 %	68 %
Nord-Tr.lag	85 %	90 %	90 %	90 %	92 %
Sør-Tr./Hedmark	100 %	100 %	100 %	97 %	97 %
Totalt	78 %	76 %	72 %	70 %	75 %
Tamreinlag	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 5.5.3 viser at tilslagsprosenten i sør-områdene, inkludert Troms, varierer lite i sammenligningsperioden. For Finnmark ser vi derimot en større variasjon.

Bakgrunns materialet viser at den største årsaken til at siidaandelen ikke oppnår tilskudd, er at man har et for høyt reintall i forhold til det som er fastsatt. Mange av disse har også, med bakgrunn i de gitte kriteriene, unnlatt å levere søknad da de uansett ikke vil komme til å oppnå tilskudd. Avslag på grunn av for høyt reintall er spesielt gjeldende i Vest-Finnmark. Når det gjelder tamreinlagene, fremgår det av tabell 5.5.3 at tilslagsprosenten har vært 100 % gjennom hele sammenligningsperioden.

Tabell 5.5.4 gir en oversikt over avslåtte søknader om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag for driftsåret 2013/2014. Tabellen viser også hvilke begrunnelser som er gitt for avslag. I mange tilfeller gis det avslag på søknadene på grunnlag av flere sammenfallende forhold. Der hvor vi kjenner begrunnelsen til hvorfor en siidaandel ikke har søkt (eksempelvis for lav omsetning til å få innvilget tilskudd), har vi kategorisert disse som om de har søkt og fått avslag.

Tabell 5.5.4 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2013/14 (avslag eller ikke søkt)

Reinbeiteområde	Antall	Begrunnelse for avslag ¹⁾ , eventuelt ikke søkt på grunn av;			
		1	2	3	4
Polmak/Varanger	2	0	0	0	2
Karasjok øst	17	7	4	0	6
Karasjok vest	12	0	9	3	0
Øst-Finnmark	31	7	13	3	8
Kautokeino øst	17	3	11	1	2
Kautokeino midt	22	3	19	0	0
Kautokeino vest	37	1	29	0	7
Vest-Finnmark	79	7	62	1	9
Troms	11	5	0	4	2
Nordland	13	6	0	2	5
Nord-Tr.lag	3	0	0	0	3
Sør-Tr./Hedmark	1	1	0	0	0
Totalt	135	26	72	10	27
Tamreinlag	0	0	0	0	0

1) *Begrunnelse for avslag:*

1 = Avgiftspliktig inntekt fra salg av kjøtt fra rein i innehaver(e)s merke under 50.000 kr, ikke registrert i avgifts- og enhetsregisteret.

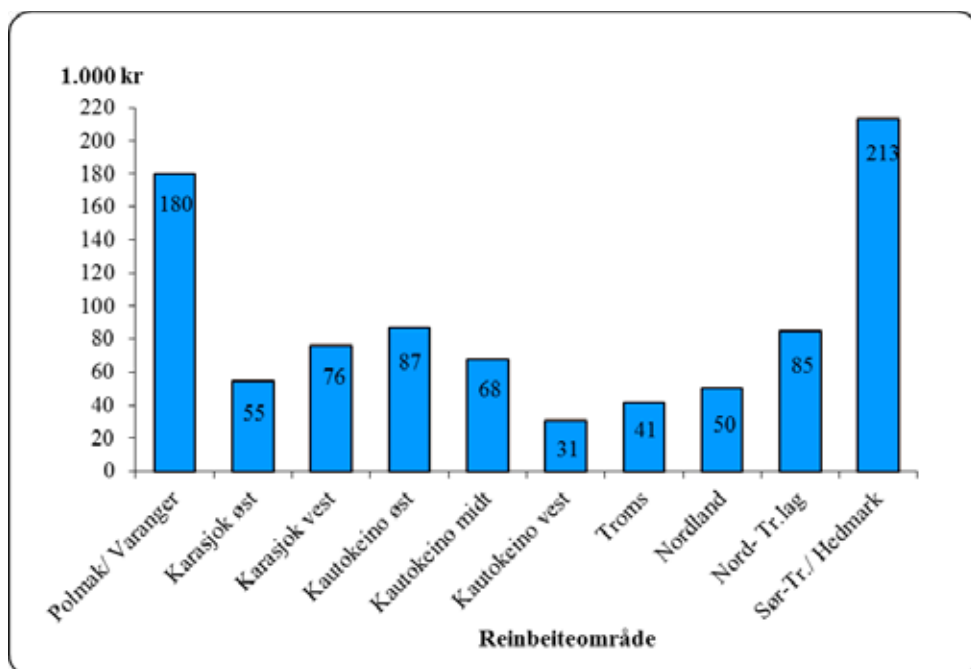
2 = Over 600 rein eller over fastsatt øvre reintall

3 = Siidaandelsleder mottar alderspensjon.

4 = Andre årsaker (levert Melding om reindrift men ikke søkt om tilskudd, ikke levert Melding om reindrift, forhold som ikke er i henhold til gitte krav som er gitt ved utøvelse av reindrift).

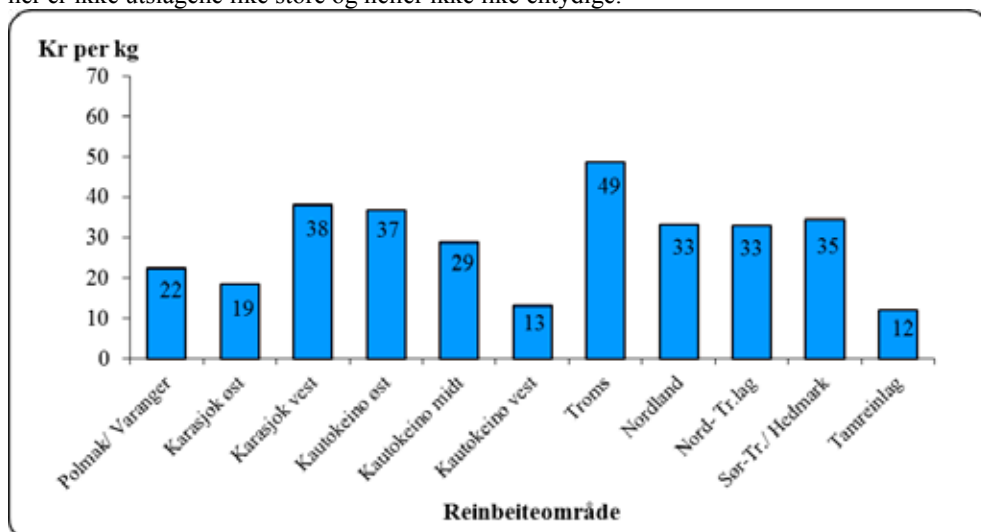
I følge tabell 5.5.4 er det i alt 135 siidaandeler som enten ikke har søkt eller fått avslag på sine søknader om tilskudd (25%). Av disse er 26 avslått/har ikke søkt som følge av at siidaandelen har en avgiftspliktig inntekt fra salg av rein i innehaver(e)s merke på under kr 50 000 og/eller ikke er registrert i avgifts- og enhetsregisteret, 72 avslått/ikke søkt som følge av at siidaandelen har over 600 rein eller over fastsatt øvre reintall, 10 avslått/ikke søkt som følge av at siidaandelslederen mottar alderspensjon og 27 avslått av andre årsaker. Det påpekes at det fremdeles kan være en stor del av de 27 avslagene som gjelder søknader som ikke er levert, fordi man ikke oppfyller et eller flere av de øvrige kravene for å få innvilget tilskudd.

I figurene 5.5.2 og 5.5.3 er tilskuddene til siidaandeler og tamreinlag for driftsåret 2013/2014 relatert til henholdsvis totalt antall siidaandeler og total kjøttproduksjon pr. område. I begge figurer er avkortinger medregnet. Det fremgår av figur 5.5.2 at det er betydelige forskjeller mellom reinbeiteområdene når det gjelder tilskudd pr. siidaandel.



Figur 5.5.2 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler driftsåret 2013/14
(Tall i 1.000 kr. pr. siidaandel)

Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag er de av tilskuddene til næringen som i størst grad er knyttet til produksjon. Dette innebærer at områder med størst kjøttproduksjon pr. andel (jf. figur 4.1.1) også oppnår de største tilskuddene pr. andel. Samtidig innebærer det at tilskuddene pr. kg. produsert kjøtt er noe lavere i disse områdene enn i de øvrige områdene (jf. figur 5.5.3), men her er ikke utslagene like store og heller ikke like entydige.



Figur 5.5.3 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2012/13
(kr. pr. kg.)

Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag

Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag skal i henhold til forskriftens § 1 bidra til økt medansvar for bærekraftig reindrift og kriseberedskap. Videre skal tilskuddet gi grunnlag for avløserordning ved sykdom og svangerskap ut over folketrygdens generelle ordninger. Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag omfatter henholdsvis tilskudd til administrasjon, planlegging og ressursforvaltning, særskilt tilskudd til Trollheimen for beiteleie og avsetning for kriseberedskap. Ved sammenligning over år må en også for denne tilskuddsordningen være klar over den betydningen endringer i satser og vilkår for å motta tilskudd har for nivået på utbetalingene. Forskyvninger i utbetalingstidspunkt mellom år har også stor betydning for sammenligningen.

Tabell 5.5.5 gir en oversikt over utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag i perioden 2009-2013.

Tabell 5.5.5 Utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag i perioden 2009-13 (utbetalingsår) (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2009	2010	2011	2012	2013
Polmak/Varanger	738	1 104	938	936	931
Karasjok øst	444	589	626	741	786
Karasjok vest	974	1 174	1 102	1 095	1 180
Øst-Finnmark	2 155	2 866	2 665	2 772	2 897
Kautokeino øst	329	638	580	136	661
Kautokeino midt	1 146	1 468	1 437	1 869	1 662
Kautokeino vest	510	1 084	615	821	531
Vest-Finnmark	1 985	3 190	2 631	2 826	2 854
Troms	685	1 130	872	864	858
Nordland	276	744	270	693	1 184
Nord-Tr.lag	594	706	744	438	905
Sør-Tr./Hedmark	809	613	819	730	556
Tamreinlag	600	600	712	600	712
Totalt	7 104	9 849	8 713	8 923	9 964

Tabellen viser at utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag kan være varierende. Årsaken til svingninger mellom årene er avkortinger i tilskuddene og forskyvninger i utbetalingsår. Økningen i 2010 tilskrives det ekstraordinære distriktstilskuddet for de distriktene som har utarbeidet og godkjent sine bruksregler.

Tilskudd til slakterier

Tilskudd til slakterier er det siste tilskuddet på post 75 og består fra 2006 kun av frakttilskudd. Frakttilskuddet skal i henhold til forskriftens § 1 bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til reineiere i ulike reinbeitedistrikter og tamreinlag, samt bidra til utjevning av fraktkostnader til markedet. Tilskuddet skal jfr. § 3 beregnes ut fra avstanden mellom slakteplass og fryse-/nedskjæringsanlegg. Tabell 5.5.6 gir en oversikt over resultatene av tilskuddsbehandlingen for tilskudd til slakterier de tre siste driftsårene. Det gjøres oppmerksom på at beløpene ikke

samsvarer med faktiske utbetalinger i driftsårene som følge av forskyvninger i utbetalingstidspunkt, og vi viser derfor utbetalingene i kalenderåret. Fra og med Reindrifftsavtalen 2012/2013 ble satsene endret fra å være kr. 25,- pr. slakt for avstander mellom 10-200 km, kr. 30,- pr. slakt for avstander mellom 201-300 km og kr. 35,- pr. slakt for avstander over 300 km, til hhv kr. 10,-, 40,-, og 50,-. Utbetalingene for 2011/12 er derfor ikke direkte sammenlignbare med senere år.

**Tabell 5.5.6 Tilskudd til slakterier de tre siste driftsårene, etter utbetalingsår
(1.000 kr).**

Frakt av skrott	2011	2012	2013
Frakt av skrott 5-200 km	798	992	191
Frakt av skrott 201-300 km	142	69	82
Frakt av skrott >300 km	531	629	461
Totalt	1 471	1 690	734

6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften

Kapittel 6 gir en oversikt over de langsiktige utviklingstrekkene for reindriften økonomi i perioden 2004-2013. Dette materialet setter regnskapstallene for 2013, som er presentert i kapittel 4, inn i en større sammenheng. Det øvrige tallmaterialet som ligger til grunn for presentasjonene i dette kapitlet, er tidligere publisert i de årlige totalregnskapene.

For at tallene skal være sammenlignbare, er alle verdier regnet om til fast pengeverdi ved hjelp av konsumprisindeksen. Hovedfokus for kapitlet er kjøttinntekter, statstilskudd, erstatninger, kostnader, resultat (vederlag til arbeid og egenkapital) og markedsforhold.

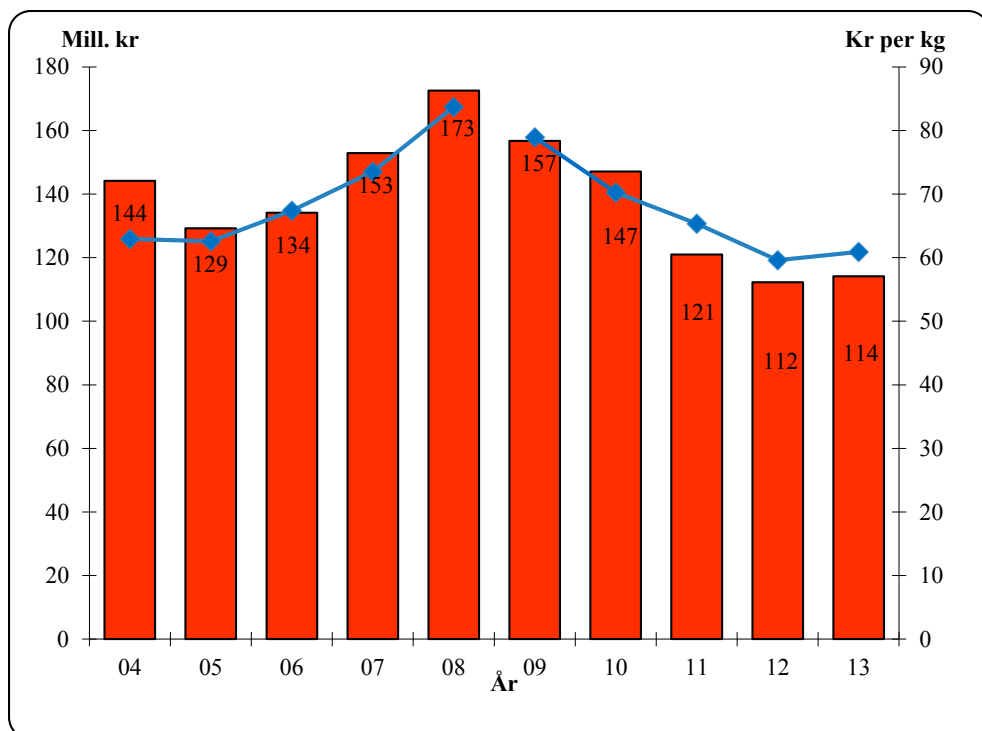
Slakteriene gjennomførte en omlegging av prisene ved rapportering av slakt fra driftsåret 2002/03, hvor de gikk over fra å rapportere nettopriser til å rapportere bruttopriser. Med bruttopriser menes pris til reineier inkludert slakte- og evt. fraktkostninger.

For 2009 ser vi en endring i prisbildet på grunn av reduserte priser, og vi viser til nærmere omtale av dette under avsnitt for pris i kapittel 3.2.

6.1 Kjøttinntekter

Figur 6.1.1 viser kjøttinntektenes og prisens utvikling i perioden 2004-2013. Det framkom en liten reduksjon fra 2004 til 2005 som skyldes lavere slaktekvantum, mens økningen fra 2005 til 2008 skyldes høyere pris. Produsentprisen inklusive tilskudd (korrigert for prisstigning) har vært relativt stabil i sammenligningsperioden. Prisøkningen fra 2004 til 2007 skyldes blant annet gode markedsforhold, men samtidig er det utført innrapporteringer av for høye bruttopriser fra enkelte av slakteriene. Dette har gitt et feil bilde av prisutviklingen i perioden. Det henvises for øvrig til kapittel 3.2 for nærmere beskrivelse av prisundersøkelsen og feil innrapportering.

Som følge av ovenstående fikk man dermed en reduksjon av prisene i 2009. Når vi ser på tallene gjeldende for årene etter ser vi at tendensen fremdeles er nedadgående. Årsaken til fortsatt reduksjon er nok fremdeles knyttet til den daværende vanskelige markeds situasjonen, som man kan anta var et resultat av de høye prisene. Gjennom etableringen av et reguleringslager i 2010, fikk man derimot levert og slaktet store mengder rein, men da med lavere priser til reineierne. I 2011 gikk slaktekvantumet i tillegg betydelig ned, det dårlige markedet hadde da skapt en vanskelig leverings situasjon for både slakterier og reineiere. I 2012 er produksjonen gått noe opp, men prisene er fortsatt nedadgående og de totale kjøttinntektene er dermed redusert ytterligere. I 2013 har imidlertid kjøttinntektene gått noe opp sammenliknet med 2012.

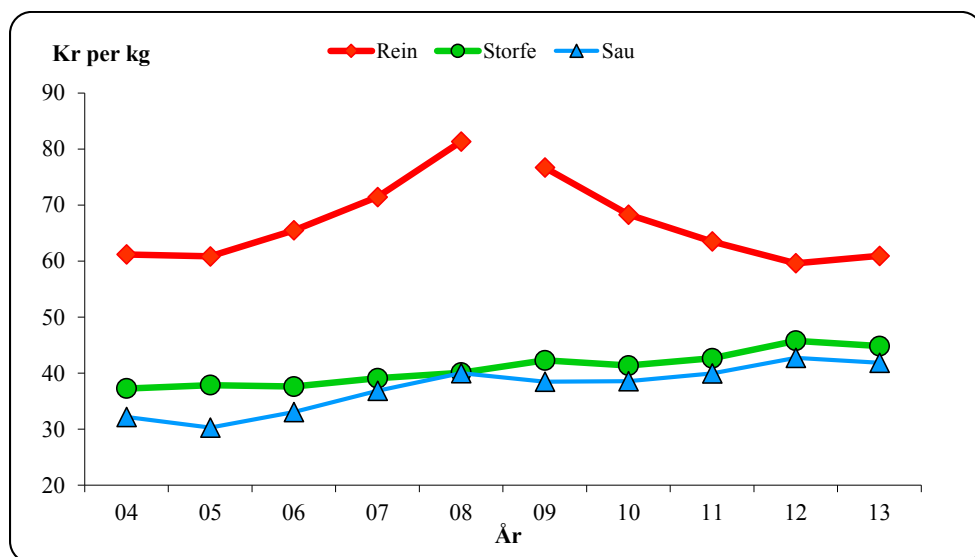


Figur 6.1.1 Reindriftens kjøttinntekter i perioden 2004-2013 (søylar), sammenholdt med prisutviklingen (produsentpris inklusive tilskudd) (kurve) (2013-kroner)

Priser

Figur 6.1.2 viser produsentpriser eksklusive tilskudd for kjøtt av rein, storfe og sau. Det fremgår av figuren at prisutviklingen for storfe og sau følger omtrent samme tendens, mens prisen for reinkjøtt de siste årene har vært i en annen retning. Reinkjøttprisen har økt mye fram til og med 2008, og deretter vært nedadgående, noe som innebærer at prisutviklingen for reinkjøtt synes å ha være uavhengig av prisutviklingen for storfe- og sauekjøtt.

Det påpekes imidlertid at flere av slakteriene fra og med 2003 innrapporterer priser hvor slaktekostnader og eventuelt fraktkostnader er inkludert. Det henvises til kapittel 3.2 for nærmere omtale av priser.



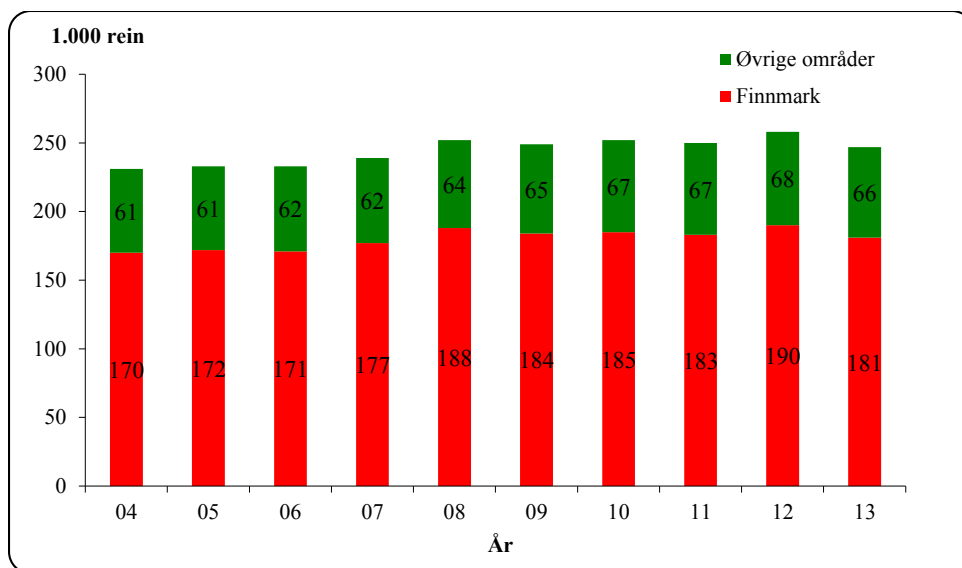
Figur 6.1.2. Produsentpris for kjøtt av rein, storfe og sau, eksklusive tilskudd (2013-kroner)

Produsert kvantum

Figur 6.1.3 viser reintallsutviklingen, og figur 6.1.4 viser produktivitetsutviklingen i den siste tiårsperioden.

Figur 6.1.3. viser utvikling av reintallet fra 2004 til 2013. Figuren viser at reintallet har vært tilnærmet stabilt i områdene sør for Finnmark. Reintallet i Finnmark har i større grad variert, med lavest og høyest reintall i henholdsvis 2004 og 2012 i sammenligningsperioden.

Produktiviteten pr. rein er et resultat av naturgitte betingelser (vegetasjon, tilgjengelighet, klima osv.), kalvetilgang, annen arealbruk, rovdyrbelastning, beitebelastning og flokkens kjønns- og aldersstruktur. En del av disse faktorene kan utøverne påvirke, enten alene eller i fellesskap.

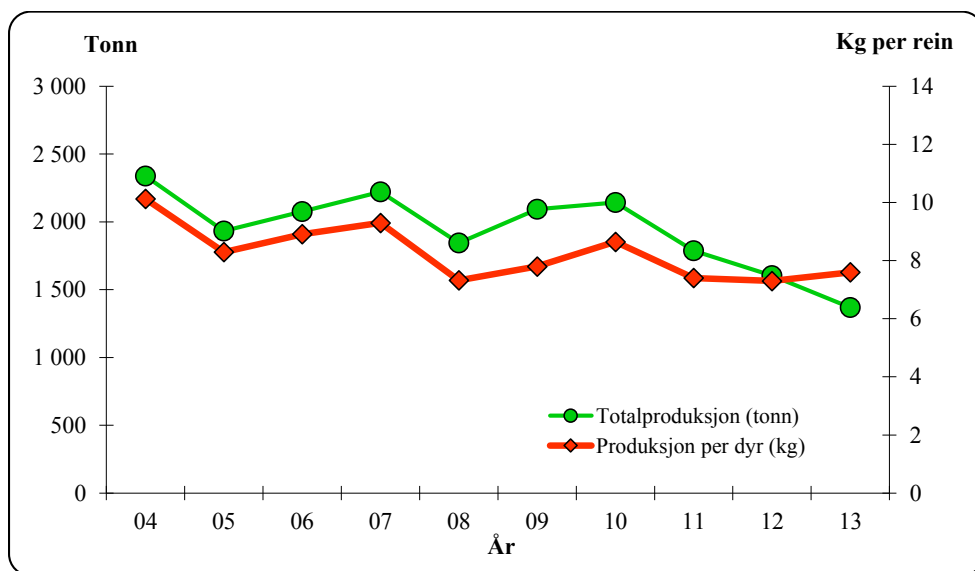


Figur 6.1.3. Utvikling i reintall pr. 31. mars i perioden 2004-2013 (korrigert reintall)

Et optimalt dyretall i forhold til tilgjengelige beiteressurser er vesentlig for produksjon og utbytte. Både et for høyt og et for lavt dyretall gir en lavere avkastning på lang sikt. På kort sikt er det imidlertid mulig å oppnå gevinst ved overoptimal utnyttning. Dette har sammenheng med at beitene ikke bare har en årlig tilvekst, men også representerer en lagret ressurs. En overoptimal utnyttning bygger da på forbruk av denne ”grunnkapitalen”.

Med samme beitebelastning kan produktiviteten økes ved endring av reinflokkens kjønns- og alderssammensetning. Det vises til ressursregnskap for reindriftnæringen for nærmere omtale av disse forholdene.

Figur 6.1.4 viser totalproduksjon og produksjon pr. dyr i vårflokk. Med produksjon menes summen av kjøttproduksjon og endringer i den samlede livdyrverdien.



Figur 6.1.4 Totalproduksjon (tonn) og produksjon pr. dyr i vårflokk (kg pr. rein)

Det framgår av figur 6.1.4 at det gjennom hele perioden har vært en varierende produksjonsmengde. I 2009 ligger totalproduksjonen på omtrent samme nivå som i 2005. Fra 2010 til 2013 har det vært en jevn nedgang i totalproduksjonen, mens produksjonen pr dyr har vært relativt stabil de tre siste årene.

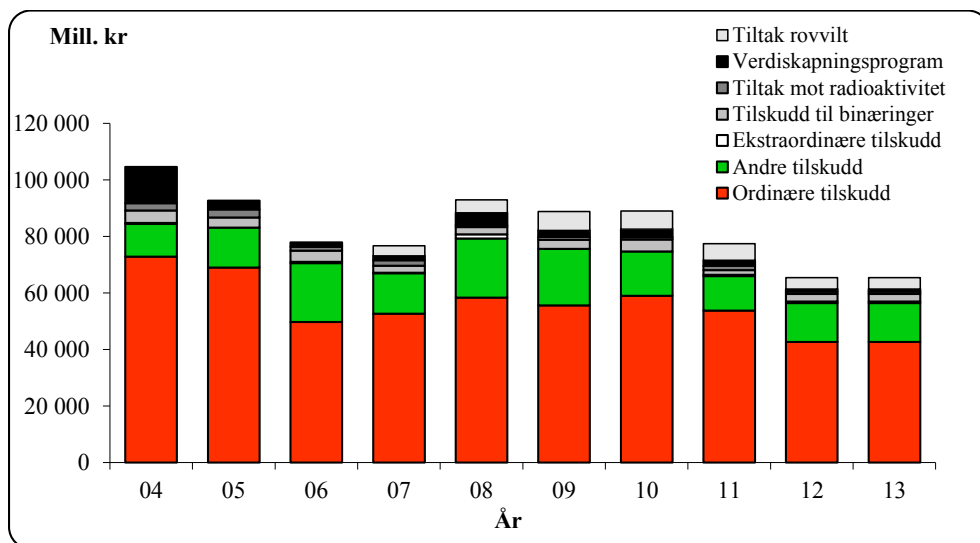
6.2 Statstilskudd og tiltak mot radioaktivitet

Inntektsoverføringer

I totalregnskapet grupperes de statlige inntektsoverføringene i postene direkte tilskudd, andre tilskudd, ekstraordinære tilskudd, tilskudd til næringskombinasjoner, tilskudd i forbindelse med Reinprogrammet og tiltak mot radioaktivitet. Posten direkte tilskudd omfatter distriktstilskudd, produksjonstilskudd, driftstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd (utgått fra og med driftsåret 2011/2012), særskilt tilskudd for Vest-Finnmark (fra og med driftsåret 2009/2010) og ektefelle tillegg. Posten andre tilskudd omfatter tilskudd til investeringer, tilskudd til pramming/flytting, tilskudd til tiltak innenfor konvensjonsbeiteområdene, utdanningsstipend (ingen utbetalinger etter 2011), fagbrevordning i reindriften (fra og med 2002), tilskudd til barnehager (ingen utbetalinger etter 2008), avviklingslønn (ingen utbetalinger etter 2010) og tilskudd til innløsning av siidaandel. Ekstraordinære tilskudd omfatter i hovedsak overføringer i forbindelse med uvanlig store tap.

Figur 6.2.1 viser utviklingen for de totale inntektsoverføringene og for de ulike tilskuddsformene i perioden fra 2004 til 2013, alt oppgitt i 2013-kroner. De samlede overføringene hadde i 2004 en markert økning i forhold til øvrige år, dette kom med bakgrunn i store utbetalinger over Verdiskapningsprogrammet for reindrift. I forbindelse med Reindriftsavtalen 2012/13 ble avtalepartene enige om å avvike verdiskapningsprogrammet for reindrift og etablere et nytt program under navnet Reinprogrammet. I løpet av 2013 ble det gitt tilsagn for totalt 5,96 mill. Det er denne økningen for 2013 vi ser i figuren.

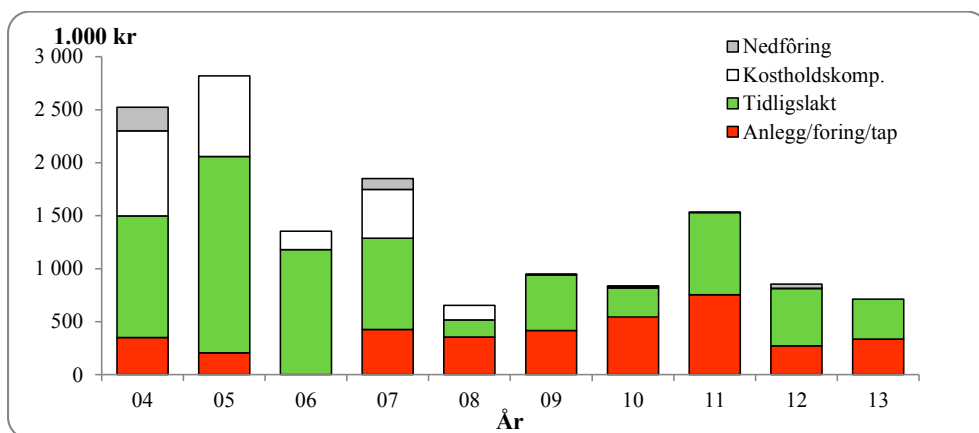
I tillegg til de tilskuddene som er vist i figuren og som regnes å ha direkte inntektsvirkning, kommer ulike midler knyttet til markeds- og pristiltak.



Figur 6.2.1 Tilskudd med inntektsvirkning i perioden 2004-2013 (2013-kroner)

Tiltak mot radioaktiv forurensing

Reindriften ble i 1986 hardt rammet av radioaktiv forurensing etter Tsjernobyl-ulykken. I juli 1986 fattet derfor Regjeringen et prinsippvedtak om at den enkelte produsent skulle holdes økonomisk skadeløs ved gjennomføring av nødvendige skadebegrensende tiltak etter ulykken. Forurensingen rammet særlig hardt områder på Sør-Helgeland og sørover. På bakgrunn av dette er det gitt årlige kompensasjoner til reinieiere som gjennomfører tiltak for å redusere radioaktivitetsnivået i reinflokkene. I forbindelse med reindriftingsforhandlingene i 2006/2007 ble det satt ned en arbeidsgruppe som skulle vurdere daværende tiltak. Dette resulterte blant annet i at finansieringen ble lagt om. Fra og med budsjettåret 2008 finansieres radioaktivitetstiltakene over kapittel 1147 som en ordinær bevilgning over statsbudsjettet.



Figur 6.2.2 Tiltakskostnader mot radioaktivitet i perioden 2004-2013 (2013-kroner)

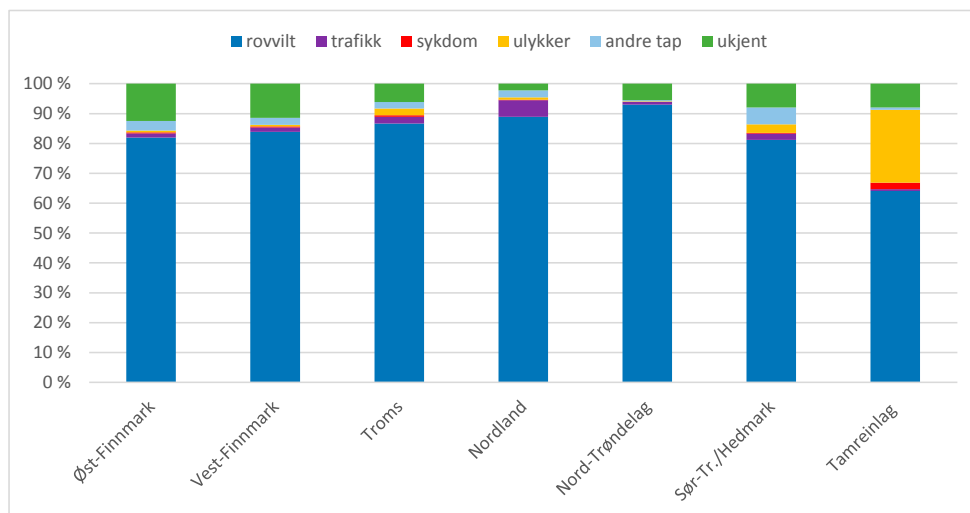
Figur 6.2.2 viser at utbetalingene har stabilisert seg noe på et noe lavere nivå enn i første del av perioden, men med årlige variasjoner. Økningen i 2011 sammenlignet med øvrige år i den siste femårsperioden, kom som en følge av økte tilskudd til foring og tidligslakt dette året.

6.3 Rovvilt

Oppgitte tap til fredet rovvilt

Det er mange årsaker til at rein tapes, hvorav de viktigste er rovvilt, sykdom, ulykker, tyveri og ugunstige vær- og beiteforhold. I samtlige reinbeiteområder oppgir næringen at rovvilt står for den klart største andelen av de totale tapene. Hovedårsaken til at reindriftnæringen er spesielt utsatt for rovvilttap, er at rein er det eneste beitedyret som finner sin næring i utmark hele året. Dette innebærer at driftsformen i seg selv gir økt tapsrisiko, og det gjør reindriftnæringen spesielt sårbar ved økning i rovviltstammene. Det finnes få tapsforebyggende tiltak som er effektive for reindriften. Tiltakene er ofte kostnadskrevende, og de kommer ofte i konflikt med reindriftnæringens tradisjonelle driftsmåter. Fremtidens rovviltforvaltning må legge til rette for å opprettholde en bærekraftig reindrift basert på næringens tradisjonelle driftsmåter.

Figur 6.3.1 viser samlede tap av rein i driftsåret 2013/2014 (oppgitte tap) fordelt etter tapsårsak. Pga. at opplysningene er hentet fra Melding om reindrift presenteres de for driftsåret i denne figuren.



Figur 6.3.1 Oppgitte tap av rein i driftsåret 2013/14, fordelt etter tapsårsak (prosent)

Av figuren går det fram at rovvilt er hovedårsak til tapene, og andelen oppgitte rovvilttap for reinbeiteområdene samlet er 84 % av de oppgitte totale tapene. Det fremgår av figuren at andelen oppgitte rovvilttap i driftsåret 2013/2014 er størst i Nordland og Nord-Trøndelag, med oppgitt rovvilttap på hhv. 89 % og 93% av totalt oppgitte tap. Tabell 6.3.1 viser utviklingen i oppgitte rovvilttap i forhold til totale oppgitte tap for driftsårene i perioden 2009/2010-2013/2014.

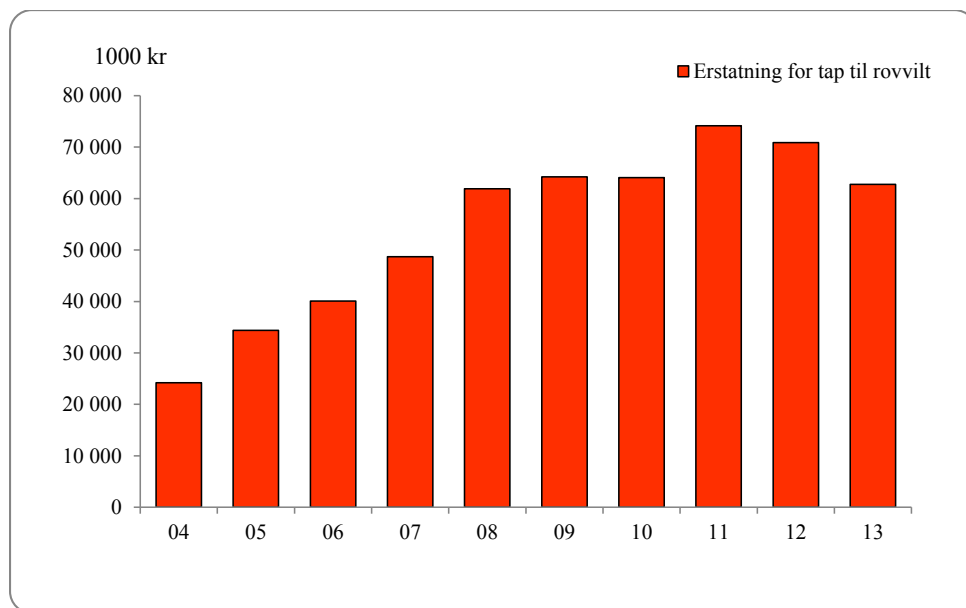
Tabell 6.3.1 Oppgitte rovvilttap i forhold til oppgitte totale tap (prosent)

Reinbeiteområde	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Øst-Finnmark	80 %	78 %	81 %	81 %	82 %
Vest-Finnmark	88 %	86 %	88 %	87 %	84 %
Finnmark	84 %	82 %	85 %	84 %	83 %
Troms	83 %	85 %	90 %	89 %	87 %
Nordland	88 %	88 %	90 %	93 %	89 %
Nord-Trøndelag	91 %	90 %	92 %	94 %	93 %
Sør-Trøndelag	86 %	82 %	83 %	86 %	81 %
Tamreinlagene	78 %	68 %	76 %	84 %	64 %
Totalt	85 %	83 %	86 %	86 %	84 %

Av tabellen framgår det at andelen oppgitte rovvilttap totalt er på 84 % av de samlede tapene, en liten nedgang fra fjoråret.

Erstatningsutbetalinger for rovvilttap

Figur 6.3.2 viser utviklingen i utbetalte rovvilterstatninger fra Miljødirektoratet i den siste tiårsperioden.



Figur 6.3.2 Utbetalte rovvilterstatninger til reindriftsnæringen i perioden 2004-2013 (2013-kroner).

Det går fram av figuren at erstatningsutbetalingene var lavest i sammenligningsperioden i 2004 (24,2 mill. kr) og høyest i 2011 (74,1 mill. kr). Det er vanskelig å dokumentere tap av rein til rovvilt, og dokumentasjonskravet er strengt. Dokumentasjonsandelen for rovvilttap er dermed lav. Det er i første rekke sannsynliggjorte tap som erstattes. Økningen i erstatningene etter 2004 skyldes økende rovvilttap, men kanskje i enda sterkere grad at dokumentasjon av tap gjennom

forskningsprosjekter og utredninger i tapsutsatte områder har gitt økt aksept for sannsynliggjorte tap. Erstatningssatsene har også økt i perioden. Tabell 6.3.2 viser erstattede rovvilttap i forhold til oppgitte rovvilttap.

Tabell 6.3.2 Erstattede rovvilttap i forhold til oppgitte rovvilttap (prosent)

Reinbeiteområde	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Øst-Finnmark	24 %	34 %	23 %	30 %	27 %
Vest-Finnmark	21 %	17 %	13 %	17 %	10 %
Finnmark	22 %	24 %	18 %	22 %	16 %
Troms	48 %	49 %	51 %	44 %	43 %
Nordland	49 %	46 %	46 %	49 %	47 %
Nord-Trøndelag	57 %	54 %	55 %	51 %	50 %
Sør-Tr./ Hedmark	35 %	41 %	34 %	27 %	41 %
Tamreinlag	27 %	33 %	20 %	50 %	26 %
Totalt	30 %	31 %	25 %	28 %	24 %

Forebyggende og konfliktdempende tiltak i forhold til rovvilt

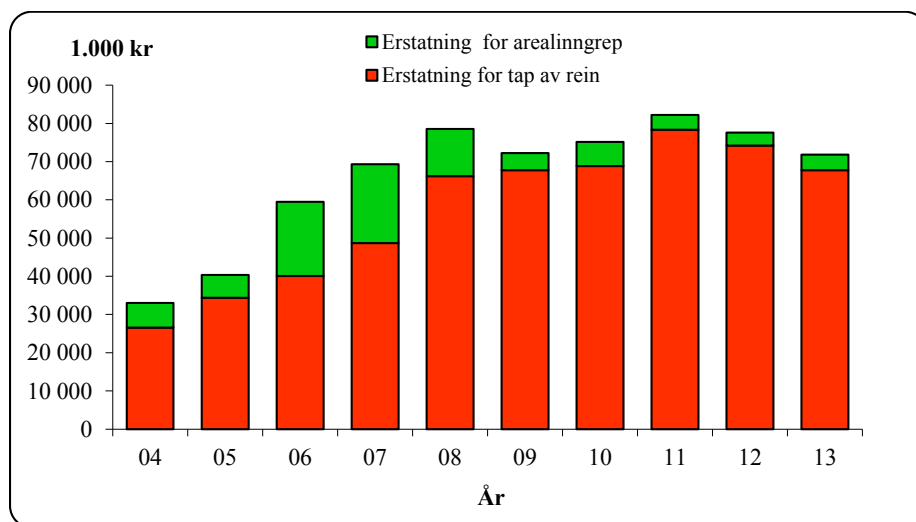
Økonomisk utvalg kommenterer her kort de tiltakene som fylkesmannen har gitt økonomisk støtte til siste år. Tiltak mot rovvilt er ressurskrevende mht. naturmessige begrensninger, men det er visse typer tiltak som har effekter i perioder av driftsåret. Vinter- og vårperioden er da viktig, og tiltak som har vært gjort i forbindelse med denne perioden er utvidet tilsyn i kombinasjon med foring i området. Jf. tabell 4.2.6 er dette det tiltaket som har hatt mest oppslutning i alle områder, og de som har gitt tilbakemeldinger om tiltaket melder om reduserte tap. Andre gjennomførte tiltak er kalving i gjerde, tidlig slakting, flytting av rein fra kritiske områder og akutte tiltak. Utvidet tilsyn alene skal ikke støttes økonomisk, men kan støttes i kombinasjon med andre tiltak. Til tross for bevilgninger fra myndighetene til rovviltregionene melder fylkesmannskontorene at det burde kommet inn flere søknader om tiltak fra utøverne.

6.4 Erstatninger

I totalregnskapet grupperes erstatningene i postene erstatninger for tap av dyr og erstatninger for arealinngrep.

Figur 6.4.1 viser utviklingen for erstatningsutbetalingene i perioden fra 2004 til 2013. De totale utbetalingene har vært jevnt økende siden 2004. Vi ser at erstatninger for arealinngrep i perioden 2006-2008 utgjør en større andel av de totale utbetalingene enn i perioden for øvrig. Reduksjonen på de totale erstatningsutbetalingene i 2009 kommer som en følge av lavere utbetalinger for arealinngrep. Det gjøres imidlertid oppmerksom på at tallene er usikre, da andel leverte distriktsregnskap og hvem som leverer disse, varierer fra år til år.

Figuren viser for øvrig at erstatning for tap av rein utgjør den klart største andelen av de totale erstatningsutbetalingene, og at det spesielt i 2007, 2008 og 2011 har vært en stor økning i erstatninger knyttet til tap av rein. I 2013 har vi en liten nedgang, denne kommer i hovedsak av reduksjon i utbetalte erstatninger for rovvilttap.

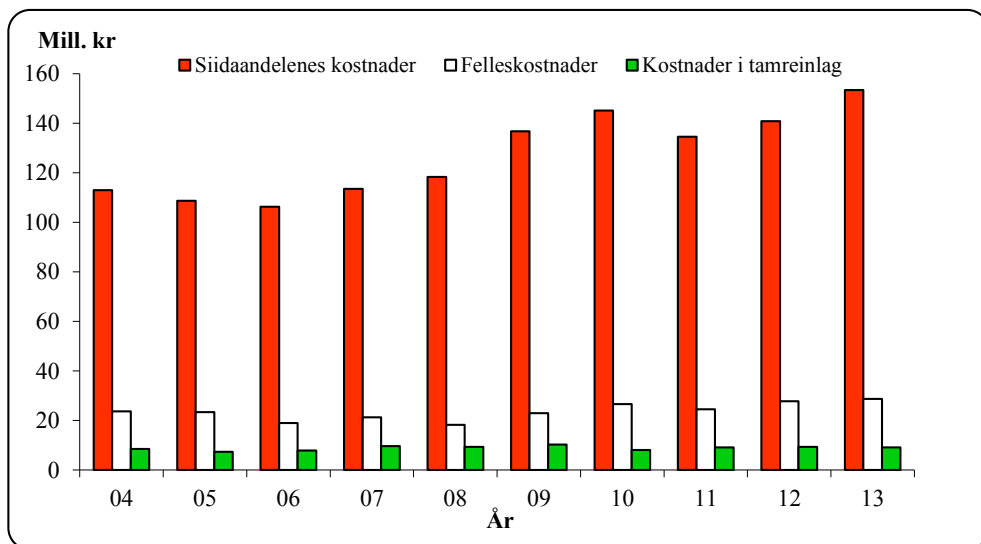


Figur 6.4.1 Erstatninger i perioden 2004-2013 (2013-kroner)

6.5 Kostnader

Totalt kostnader

De totale kostnadene er summen av siidaandelenes kostnader, felleskostnader (distrikter, fond mv.) og kostnader i tamreinlag. Figur 6.5.1 viser utviklingen for hver av disse kostnadsgruppene.



Figur 6.5.1 Kostnadsutviklingen i reindriftnæringen i perioden 2004-2013 (2013-kroner).

Siidaandelenes kostnader har variert noe i perioden, men den totale utviklingen viser en relativt stor økning fra starten av perioden og til i dag. Fra 2004 til 2006 er det en reduksjon i de totale kostnadene. Reduksjonen knyttes til postene varekjøp, avskrivninger og diverse. Fra 2006 til 2010 øker siidaandelenes- og felleskostnadene igjen. Bakgrunnsstoffet viser at prisstigningen på drivstoff og driftsmidler kan være en medvirkende årsak til økningen, samt det økte slakteuttaket gjennom perioden. Avskrivninger er en stor del av kostnadsbildet.

I 2011 ser vi at både siidaandelene og distriktene har redusert sine kostnader. Reduksjonen hos siidaandelene dette året kan i store trekk tilskrives nedgang i fremmedtjenester, utstyr, kjøretøy/maskiner samt bygninger/anlegg. Også hos distriktene var disse utgiftene kuttet ned, men i tillegg var postene varekjøp og frakt/transport betydelig redusert. Samtlige av disse kostnadene er i stor grad knyttet til drift og aktivitet, i motsetning til mange av de øvrige kostnadstypene som løper uavhengig av dette (forsikring, avskrivninger, administrasjon etc.). Slakteuttaket i 2011 var betydelig lavere enn i 2010, og som tidligere nevnt følger de totale kostnadene slakteuttaket i stor grad.

I 2012 øker de totale kostnadene igjen. Økningen er særlig merkbar på utstyr, fremmedtjenester og diverse. Slakteuttaket er gått litt opp sammenlignet med 2011, og oversikten over slaktekostnader i tabell 4.4.8 viser også at prisene har økt på denne tjenesten sammenlignet med fjoråret. Siidaandelenes kostnader har økt ytterligere fra 2012 til 2013, totalt med ca 11 %. Det er postene for avskrivninger, kjøretøy/maskiner, varekjøp og fremmedtjenester som øker mest.

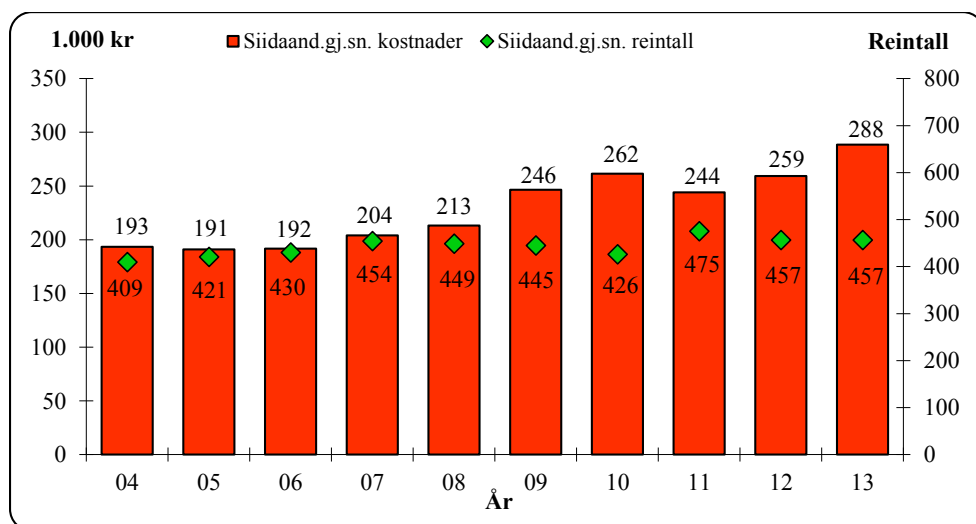
Av områdene/sonene er det Karasjok vest (38 %), Kautokeino vest (21 %) og Nord-Trøndelag (19 %) som har den største økningen.

Tamreinlagenes kostnader har variert noe, men omfanget av disse kostnadene er såpass små at det utgjør lite i det totale kostnadsbildet. Ettersom tamreinlagenes kostnader ikke har noen klare fellesnevner og markante endringer, ses det bort fra disse når de totale endringene skal forklares. I det følgende beskrives derfor bare kostnadsutviklingen for siidaandelene og distriktene nærmere.

For regionale forskjeller henvises det til kapittel 4.4.

Siidaandelenes kostnader

Figur 6.5.2 viser siidaandelenes gjennomsnittskostnader målt i faste kroner for perioden 2004-2013. Det fremgår av figuren at i sammenligningsperioden var siidaandelenes gjennomsnittskostnader lavest i 2005 (191.000 kr), og på sitt høyeste nivå i 2013 (288.000 kr). Figur 6.5.2 viser også at gjennomsnittlig reintall pr. siidaandel hadde en jevn økning fra 2004 til 2007, fra hhv 409 til 454 dyr. Antallet har etter dette variert fra å være oppe i 475 dyr pr siidaandel i 2011 til at det i 2013 er på 457 dyr.



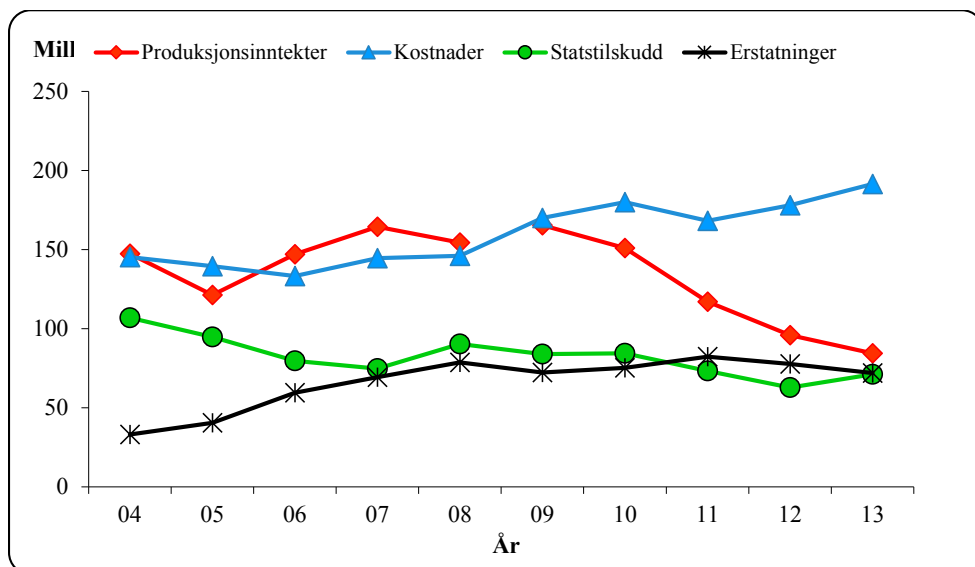
Figur 6.5.2 Utvikling i siidaandelenes gjennomsnittlige kostnader (søyler) (2013-kroner) og siidaandelenes gjennomsnittlige reintall.

Felleskostnader

Etableringen av distriktstilskuddet var med på å legge grunnlaget for at distriktene kunne opptre som egne økonomiske enheter med blant annet felles investeringer. Ordningen må ses i sammenheng med avtalepartenes ønske om å stimulere til felles ressursbruk innen reinbeitedistriktene. Distriktenes felleskostnader finansieres nå ved ulike statstilskudd, avgifter til distriktskassen betalt av de ulike eierne og diverse felles fond. Det kan ikke påvises noen sikker sammenheng mellom overføringer og kostnadsnivå innenfor den siste tiårsperioden. Etter en nedgang i felleskostnadene fra 2010 til 2011, har de igjen steget i 2012 og 2013, hhv med 14 % og 5,8 %. For perioden 2004-2013 er felleskostnadene i nominelle kroner på sitt høyeste nivå i 2013.

6.6 Vederlag til arbeid og egenkapital

Figurene 6.6.1 og 6.6.2 viser utviklingen for henholdsvis hovedpostene i reindriftens totalregnskap og vederlag til arbeid og egenkapital i perioden 2004-2013.



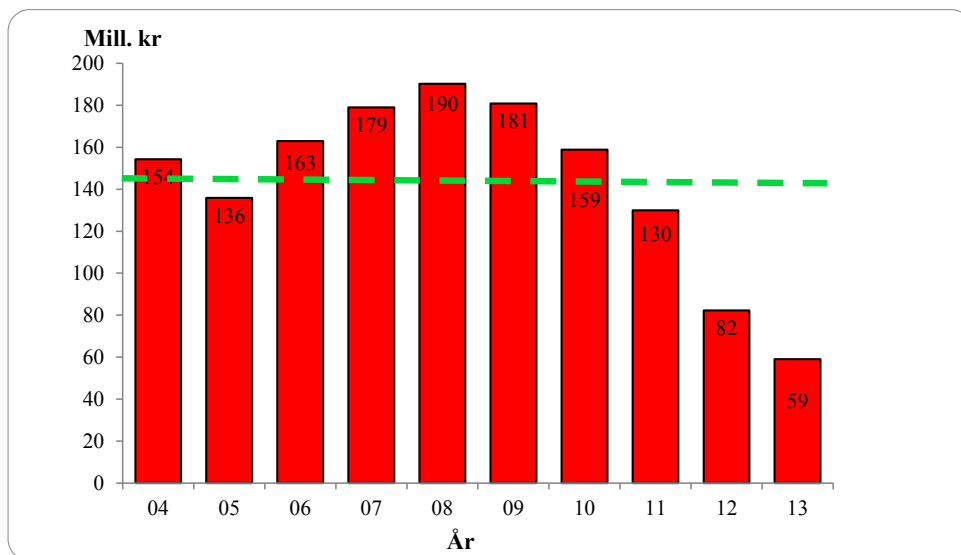
Figur 6.6.1 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap (2013-kroner) (Produksjonsinntekter er kjøttinntekter korrigert for endringer i livdyrverdien)

Det går frem av figur 6.6.1 at statstilskuddene avtar fra 2004 til 2007. Etter å ha økt til 2008 er det igjen en reduksjon til og med 2012. I 2013 har de økt til samme nivå som 2011.

Erstatningene har stort sett vært økende fra 2004 til 2011, med unntak av en nedgang i 2009 som følge av nedgang i erstatning for arealinngrep. I 2012 og 2013 ser vi en liten reduksjon, hovedsakelig som følge av nedgang i erstatning for rein tatt av rovvilt.

Nedgangen på kostnadene fra 2004 til 2006 henger sammen med nedgang i slaktekvantum. Den påfølgende økningen fra 2006 til 2010 ansees å ha sammenheng med generell prisøkning, og økningen i slaktevolum. I 2011 var det både en nedgang i slaktekvantum, samt reduserte utgifter på spesielt postene varekjøp og utstyr, som medførte den totale reduksjonen. I 2012 var det en liten økning i slaktekvantum, og kombinert med høyere slaktepriser medførte dette en økning i kostnadene. Bakgrunnsstoffet viser også at næringen har hatt økte kostnader i 2012 knyttet til utstyr, sammenlignet med tidligere år. For 2013 var det en ytterligere økning i kostnadene, blant annet som følge av en økning i varekjøp, kjøretøy og maskiner, samt avskrivninger.

Produksjonsinntektene – dvs. kjøttinntektene korrigert for endringer i den samlede livdyrverdien – er den av postene i figur 6.6.1 som har variert mest. Fra 2009 ser man at det har vært en negativ utvikling, som skyldes markedssituasjonen og den generelle prisnedgangen. Det henvises til kapittel 8 for nærmere omtale av utviklingen i totalregnskapets hovedposter i den siste tiårsperioden.



Figur 6.6.2 Utvikling i vederlag til arbeid og egenkapital. (2013-kroner).

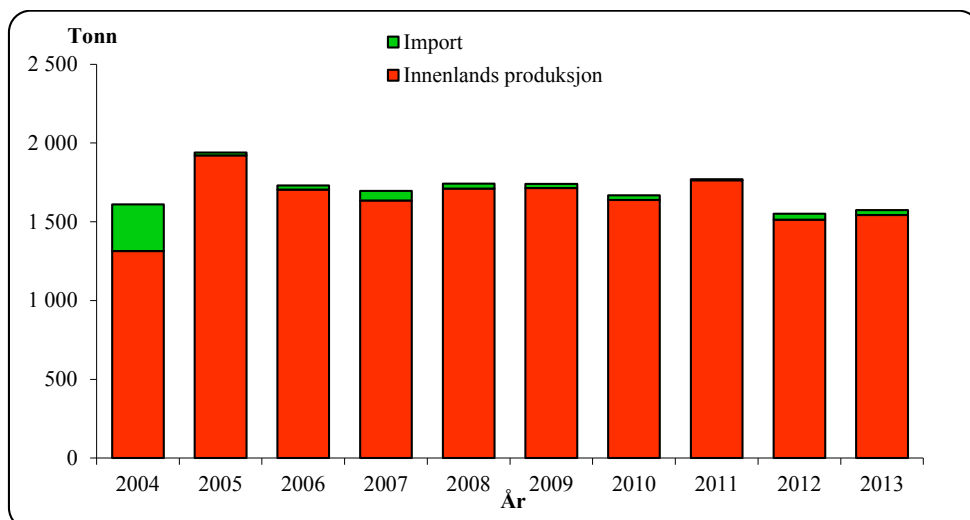
Figur 6.6.2 viser at vederlag til arbeid og egenkapital var på sitt klart høyeste nivå i sammenligningsperioden i 2008. Økningen fra 2005 til 2006 skyldes i hovedsak høye erstatningsutbetalinger, mens man i 2007 og 2008 hadde en forholdsvis stor økning i både kjøttinntektene og erstatninger. Nedgangen i 2009 har sammenheng med nedgang i statstilskudd og erstatninger, samtidig som det totale kostnadsnivået har økt. Nedgangen i 2010 har sammenheng med lavere priser og en vedvarende økning i kostnadene, mens årsaken i 2011 må sies å være lavere slaktekvantum og priser, i tillegg til et deriv lavere tilskuddsnivå. I 2012 er vederlaget redusert som følge av nedgang i samtlige inntektsposter og ny økning i kostnadene. Vederlaget er ytterligere redusert i 2013 på grunn av nedgang i inntekter og erstatninger, redusert i livdyrverdi, samt betydelig økning i siidaandelenes kostnader. Gjennomsnittlig vederlag til arbeid og egenkapital i perioden er på 143 mill. 2013-kroner.

6.7 Markedsforhold

Produksjon av reinkjøtt utgjør under 1 % av den totale produksjonen av rødt kjøtt i Norge. I den siste tiårsperioden er det årlig slaktet mellom 1.300 og 1.900 tonn norsk rein ved registrerte slakterier. All innenlandsk slaktning av rein, med unntak av slakt til privat forbruk og omsetning, skjer ved registrerte slakterier. I kalenderåret 2013 var det 27 registrerte slakterier som innrapporterte slaktning av norsk rein.

Handel med reinkjøtt

Tidvis har tilgangen til innenlandsk produsert reinkjøtt vært mindre enn etterspørselen etter reinkjøtt i det norske markedet. Dette har til tider medført import av reinsdyrkjøtt. Figur 6.7.1 gir en oversikt over importen av reinkjøtt til det norske markedet de ti siste årene.



Figur 6.7.1 Fordeling mellom innenlandsk produksjon (slakt ved registrerte slakterier) og import i perioden 2004-2013 (tonn)

Tabellene 6.7.1 og 6.7.2 viser oversikter over henholdsvis import og eksport i den siste femårsperioden. Opplysningene er hentet fra Statistisk Sentralbyrås (SSB) statistikk over utenrikshandelen.

Tabell 6.7.1 Import av reinkjøtt de fem siste årene – gjelder all import, det vil si import både til full og redusert tollsats (tonn)

Import (tonn)	2009	2010	2011	2012	2013
Levende rein	0	0	7	4	1
Hele og halve skrotter	28	0	17	27	7
Kjøttstykker med bein	0	0	0	0	1
Utbeinet kjøtt	1	6	6	1	3
Saltet, tørket, røkt etc.	0	0	0	0	0
Totalt	29	6	30	32	12

Det går frem av tabell 6.7.1 at det i hovedsak har vært hele og halve skrotter som importeres. Importen har for det meste vært fra Sverige. Mesteparten av det som er registrert som import i sammenligningsperioden av utbeinet kjøtt er norsk rein slaktet i Sverige og tilbakeført til Norge gjennom ordningen med utenlandsk bearbeiding.

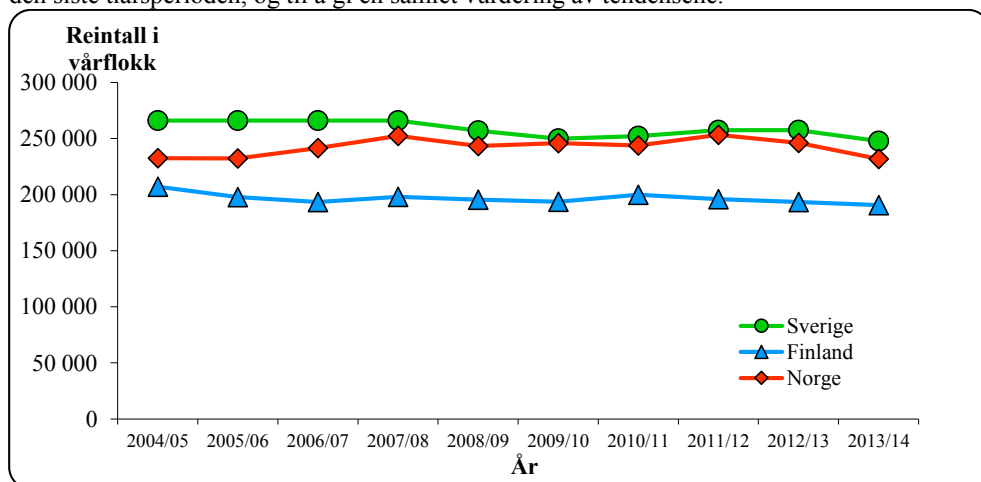
Tabell 6.7.2 Eksport av reinkjøtt de fem siste årene (tonn)

Eksport (tonn)	2009	2010	2011	2012	2013
Levende rein	83	0	41	73	15
Hele og halve skrotter	0	3	7	4	7
Kjøttstykker med bein	0	6	4	0	0
Utbeinet kjøtt	0	6	0	12	5
Saltet, tørket, røkt etc.	0	0	0	0	1
Totalt	83	15	53	89	28

Tabell 6.7.2 viser at det er små kvanta av reinkjøtt som eksporteres. Eksporten har hovedsakelig gått til land i Europa, men også New Zealand, Filippinene, Qatar, USA, Venezuela og Kina, Arabiske Emirater, Kenya, Egypt og Sør-Afrika er representert i oversiktene fra SSB. Eksporten av levende rein i 2012 og 2013 er dyr fraktet til Finland og Sverige for slakt.

Markedssituasjonen i Sverige og Finland

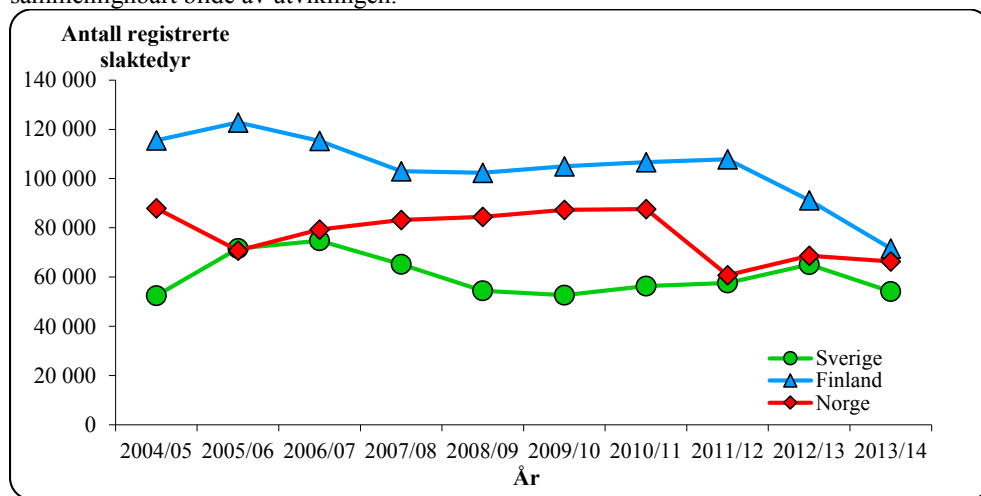
Figurene 6.7.2, 6.7.3 og 6.7.4 gir oversikt over utviklingen av reintall, slaktevolum og pris i våre to naboland den siste tiårsperioden, sammenlignet med tilsvarende tall for Norge. Det påpekes at det kan være forskjeller mellom landene når det gjelder metoder for utarbeidelse av statistikken, som gjør at tallene ikke nødvendigvis er direkte sammenlignbare. Økonomisk utvalg anser likevel at figurene er egnet til å presentere utviklingen innenfor hvert av landene i den siste tiårsperioden, og til å gi en samlet vurdering av tendensene.



Figur 6.7.2 Reintallsutviklingen i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden

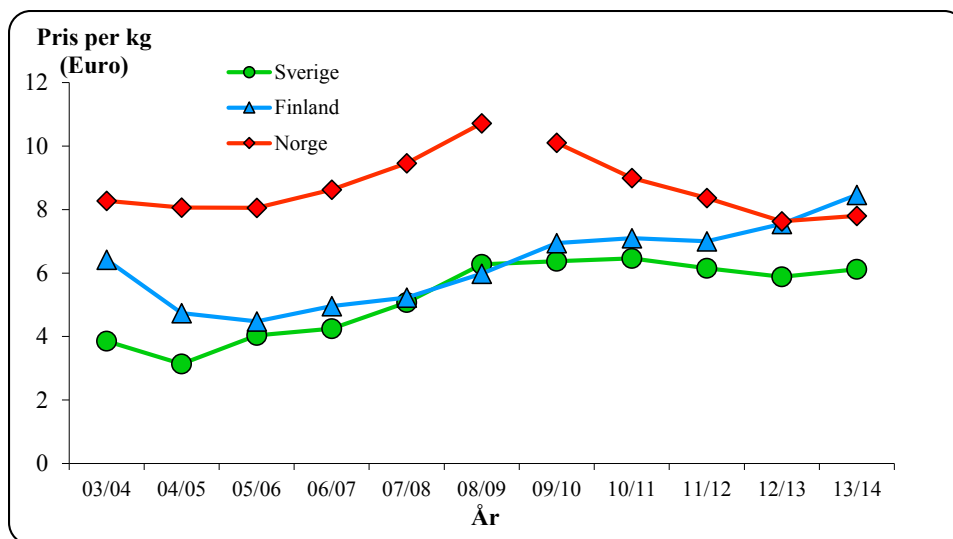
Det fremgår av figur 6.7.2 at reintallet i Finland, sammenlignet med Norge og Sverige, har vært relativt stabilt (og under fastsatt øvre nivå) gjennom hele sammenligningsperioden.

Figur 6.7.3 viser at utviklingen når det gjelder totalt antall registrerte slaktedyr har vært varierende i perioden, men at uttaket fra og med 2008/2009 til og med 2011/2012 har vært relativt stabile i Sverige og Finland. Man ser også at antallet gjennom hele sammenligningsperioden er betydelig høyere i Finland enn i de to øvrige landene. I Norge ser vi at det for 2011/2012 har vært en stor reduksjon. Det gjøres oppmerksom på at det kan være variasjoner når det gjelder i hvilken grad slakt til privat forbruk og omsetning blir registrert i de tre landene. Dette har blant annet sammenheng med ulikheter i slakteristruktur og tilskuddsordninger. Konsekvensen er at figur 6.7.3 ikke nødvendigvis gir et fullt ut sammenlignbart bilde av utviklingen.



Figur 6.7.3 Totalt antall registrerte slaktedyr i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden

Figur 6.7.4 viser pris til reineier i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden – målt i faste 2013-euro. Det fremgår av figuren at prisene gikk ned i Sverige og Finland fram til sesongen 2004/05, og etter en påfølgende økning har den de siste årene vært stabil. I Norge har prisene hatt en økning fram til sesongen 2008/2009, med en påfølgende reduksjon de fire siste årene. Prisøkningen og -reduksjonen i Norge må imidlertid ses i sammenheng med endringer når det gjelder avregning fra slakteriene. Rapporteringene derfra har også basert seg på for høye bruttopriser, noe som gir seg utslag i en reduksjon på prisen til reineier når tallgrunnlaget nå er korrekt (fra og med driftsåret 09/10). Det henvises til kapittel 3.2 for nærmere omtale av prisundersøkelsen og konsekvenser.



Figur 6.7.4 Pris til reineier i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden (pris pr.kg., 2013-euro)

7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier

7.1 Inntekter utenfor reindriftsnæringen

Tallene for 2013 for dette kapitlet var ikke mulig å framskaffe innen fristen for ferdigstilling av Totalregnskapet. Kapittel 7.1 er dermed identisk med fjorårets publikasjon. Tallene kan allikevel ha nytteverdi for leserne, der hvor man er ute etter den historiske utviklingen innenfor dette området. Økonomisk utvalg valgte derfor, på tross av manglende oppdatering, å ta med kapitlet i sin helhet også i årets publikasjon.

Mange reindriftsfamilier henter deler av inntekten sin utenfor reindriftsnæringen. Utvalget legger derfor også fram reindriftsfamilienes beregnede totale brutto lønns-, pensjons- og renteinntekter fra andre sektorer, samt deres inntekter fra annen næringsvirksomhet (heretter kalt ”sum lønn m.v. utenfor reindriften”).

Grunnlag for beregningene av de nevnte inntektspostene er datamateriale fra selvangivelser og næringsoppgaver. Disse tar primært sikte på å gi svar på kostnads- og kapitalforhold i næringen.

I beregningene er det skilt mellom siidaandelslederens og ektefellens inntekt. Samboere med felles barn og/eller felles formuesforhold er her regnet som ektefeller.

Mens man tidligere korrigererte sum inntekter i forhold til antall mottatte regnskap, legges nå samtlige utøveres (innehavere og ektefeller) selvangivelser til grunn for beregningene. Gjennomsnittsinntektene er beregnet på grunnlag av antall leverte selvangivelser innenfor hvert reinbeiteområde, mens totaltallene er beregnet i forhold til totalt antall siidaandeler i hvert enkelt reinbeiteområde.

Lønnsinntekter er som hovedregel korrigerert for *arbeidsinntekter* ført under kapittel 4.1 (jf. tabell 4.1.11). I tabell 7.1.2 er imidlertid ikke lønnsinntektene korrigerert for arbeidsinntekter. Årsaken til dette er at bakgrunnsmateriale ikke gir grunnlag for å fordele arbeidsinntektene etter siidaandelslederens sivile status (gift/samboende eller ugift).

Tabell 7.1.1 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2012, 2011 og 2010 (1.000 kr)

Reinbeite- område	Gjennomsnitt pr. siidaandel			Totalt		
	Leder	Ektefelle/ samboer	Samlet	2012	2011	2010
Polmak/ Varanger	158	108	266	11 705	10 338	10 507
Karasjok	103	118	220	27 544	29 320	27 414
Øst-Finnmark	117	115	232	39 248	39 657	37 921
Vest- Finnmark	96	162	258	54 220	48 080	42 460
Troms	122	96	218	10 454	9 183	8 998
Nordland	109	136	245	10 528	9 408	7 826
Nord-Tr.lag	95	144	240	9 355	7 808	6 977
Sør-Tr./ Hedmark	91	170	261	7 821	7 802	7 432
Totalt	106	138	244	131 626	121 939	111 614

Tabell 7.1.1 viser at sum lønn m.v. utenfor reindriften utgjør 131,6 mill. kr i 2012 (121,9 mill. kr i 2011). Som i 2011 er dermed disse inntektene høyere enn kjøttinntektene i reindriftnæringen, som i 2012 var på 109,9 mill. kr. Sum lønn m.v. utenfor reindriften er fordelt med 106 mill. kr for siidaandelsledere og 138 mill. kr for ektefeller. Sum lønn m.v. utenfor reindriften hadde en økning fra 2011 til 2012 i alle reinbeiteområder unntatt Karasjøk.

Polmak/Varanger og Troms skiller seg ut med høyest gjennomsnittlig sum lønn m.v. utenfor næring for innehaver, mens Sør-Trøndelag/Hedmark og Vest-Finnmark har høyest sum lønn m.v. utenfor reindriften for ektefeller. Gjennomsnittlig sum lønn m.v. pr. siidaandel varierer fra 218.000 kr i Troms til 266.000 kr i Polmak/Varanger.

Tabell 7.1.2 viser en oversikt over gjennomsnittlig sum lønn m.v. utenfor reindriften for innehaver, ektefelle og samlet for siidaandelen for de av innehaverne som har ektefeller, samt for innehavere som ikke har ektefeller.

Tabell 7.1.2 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2012 for siidaandelsledere med ektefeller og siidaandelsledere uten ektefeller (1.000 kr)

Reinbeiteområde	Gjennomsnitt pr. siidaandel			Innehavere uten ektefeller
	Innehavere med ektefeller/samboer			
	Leder	Ektefelle	Samlet	Leder
Polmak/Varanger	161	264	425	170
Karasjok	96	356	452	106
Øst-Finnmark	116	327	443	121
Vest-Finnmark	96	327	422	108
Troms	131	266	397	116
Nordland	84	293	377	131
Nord-Trøndelag	70	256	326	132
Sør-Tr./Hedmark	105	243	348	58
Totalt 2012	101	306	407	115
Totalt 2011	98	270	368	85

Det går frem av tabell 7.1.2 at ektefellene står for den klart største andelen av inntektene som hentes utenfor næringen, og at innehavere uten ektefeller i gjennomsnitt henter mindre av inntektene sine utenfor reindriften enn innehavere med ektefeller. Tabellen viser for øvrig at gjennomsnittlige inntekter utenfor reindriften har økt fra 2011 til 2012 både for gifte/samboende innehavere og ektefeller, og for enslige innehavere.

Tabell 7.1.3 Gj.sn sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2012 (1.000 kr. pr. siidaandel)

Reinbeite- område	Lønn	Pensjoner	Annen næringsinnt.	Renter	Totalt
Polmak/Varanger	211	29	3	23	266
Karasjok	189	27	0	4	220
Øst-Finnmark	194	28	1	9	232
Vest-Finnmark	221	29	0	8	258
Troms	163	46	0	9	218
Nordland	192	44	4	5	245
Nord-Tr.lag	180	26	3	31	240
Sør-Tr./Hedmark	236	15	0	9	261
Totalt	203	30	1	10	244
Prosent	83 %	12 %	0 %	4 %	100 %

Tabell 7.1.3 viser at lønn er den største inntektskilden utenfor næringen (83 %). Deretter følger pensjoner (12 %), renter (4%) og andre næringsinntekter (0 %). Gjennomsnittlig lønnsinntekt utenfor reindriftsnæringen utgjør 203.000 kr. pr. siidaandel i samisk reindrift i 2012 (2011: 197.000 kr).

Siidaandelsleders samlede inntekt utenom næring er fordelt med 74 % på lønn, 17 % på pensjoner, 0 % på andre næringsinntekter og 8 % på renteinntekter. Den tilsvarende fordelingen for ektefeller er 90 %, 8 %, 0 % og 1 %. Det er altså en større andel lønnsinntekter blant ektefeller enn blant innehavere.

Tabell 7.1.4 viser en oversikt over fordelingen av kvinnelige og mannlige siidaandelsledere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften. Tabell 7.1.5 viser tilsvarende data for ektefeller. Det gjøres oppmerksom på at pensjoner og renter ikke er medregnet i tabellene 7.1.4 og 7.1.5.

Tabell 7.1.4 Andel kvinnelige og mannlige *siidaandelsledere* som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2012 (prosent)

Reinbeite- område	Kvinner ¹⁾	Menn ¹⁾	Inntekt < 175.000		Inntekt > 175.000	
			Kvinner ²⁾	Menn ²⁾	Kvinner ²⁾	Menn ²⁾
Polmak/Varanger	92 %	59 %	36 %	68 %	64 %	32 %
Karasjok	76 %	58 %	19 %	83 %	81 %	17 %
Øst-Finnmark	82 %	59 %	26 %	80 %	74 %	20 %
Vest-Finnmark	93 %	69 %	43 %	81 %	57 %	19 %
Troms	67 %	79 %	17 %	87 %	83 %	13 %
Nordland	80 %	59 %	25 %	82 %	75 %	18 %
Nord-Tr.lag	63 %	65 %	60 %	90 %	40 %	10 %
Sør-Tr./Hedmark	71 %	70 %	80 %	75 %	20 %	25 %
Totalt 2012	79 %	66 %	36 %	82 %	64 %	18 %
Totalt 2011	79 %	64 %	45 %	84 %	55 %	16 %

1) Andel kvinnelige/mannlige siidaandelsledere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i prosent av totalt antall kvinnelige/mannlige siidaandelsledere i utvalget.

2) Andel kvinnelige/mannlige siidaandelsledere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften på henholdsvis under og over 175.000 kr.

Tabell 7.1.4 viser at 79 % av de kvinnelige og 66 % av de mannlige siidaandelslederne har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2012. Videre viser tabellen at 36 % av de kvinnelige siidaandelslederne som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften, tjener under 175.000 kr. 82 % av de mannlige siidaandelslederne som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften, tjener under 175.000 kr.

Tabell 7.1.5 Andel kvinnelige og mannlige *ektefeller* som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2012 (prosent)

Reinbeite- område	Kvinner ¹⁾	Menn ¹⁾	Inntekt < 175.000		Inntekt > 175.000	
			Kvinner ²⁾	Menn ²⁾	Kvinner ²⁾	Menn ²⁾
Polmak/Varanger	86 %	40 %	8 %	0 %	92 %	0 %
Karasjok	94 %	20 %	24 %	0 %	76 %	100 %
Øst-Finnmark	92 %	30 %	20 %	67 %	80 %	33 %
Vest-Finnmark	92 %	50 %	23 %	100 %	77 %	0 %
Troms	93 %	100 %	38 %	0 %	62 %	100 %
Nordland	89 %	100 %	31 %	100 %	69 %	0 %
Nord-Tr.lag	86 %	100 %	22 %	100 %	78 %	0 %
Sør-Tr./Hedmark	88 %	80 %	14 %	100 %	86 %	0 %
Totalt 2012	91 %	57 %	23 %	83 %	77 %	17 %
Totalt 2011	91 %	70 %	22 %	75 %	78 %	25 %

1) Andel kvinnelige/mannlige ektefeller som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i prosent av totalt antall kvinnelige/mannlige ektefeller i utvalget.

2) Andel kvinnelige/mannlige ektefeller som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften på henholdsvis under og over 175.000 kr.

Det går frem av tabell 7.1.5 at 91 % av de kvinnelige og 57 % av de mannlige ektefellene har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2012. Av kvinnene er det 77 % som tjener over 175.000 kr og 23 % som tjener under 175.000 kr, mens hos de mannlige er det 23% som tjener over 175.000 og 77% som tjener under 175.000. På bakgrunn av tabell 7.1.5 kan en derfor trekke den konklusjonen at ektefellers inntekter utenfor reindriftsnæringen er av stor betydning for siidaandelens økonomi. Dette gjelder i særlig grad bidraget fra kvinnelige ektefeller, ettersom det er en relativt høy andel av kvinnelige ektefeller som har til dels betydelige lønnsinntekter. Utvalget påpeker at disse inntektene også inneholder næringsinntekter fra duodji når inntekten overstiger 50.000 kr og det leveres egen næringsoppgave. Da det er vanskelig å skille ut disse, blir de i dette tilfellet regnet som næringsinntekt utenfor reindriften, selv om det i realiteten er inntekt innenfor reindriften.

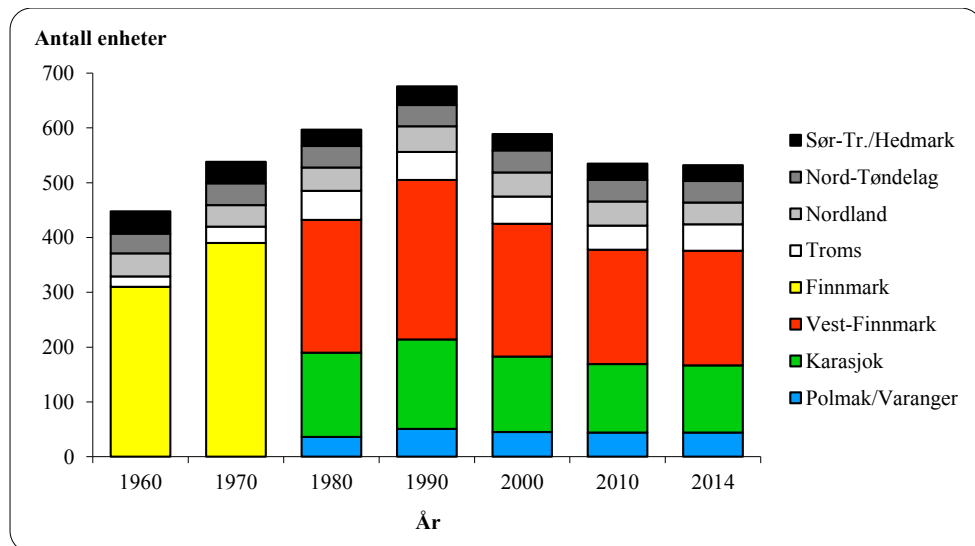
7.2 Strukturutvikling og sysselsetting

Strukturutvikling

Før reindriftsloven av 1978 trådte i kraft, ble begrepet familieenhet anvendt som enhet både i næringsstatistikken (eksempelvis antall rein pr. familieenhet) og i forvaltningen forøvrig. Dette var imidlertid ikke noe entydig begrep, og definisjonen på familieenhet varierte både over tid og fra reinbeiteområde til reinbeiteområde. Tallmaterialet gir derfor ikke noen presis

beskrivelse av befolknings- og sysselsettingsnivået i næringen. Da den forrige reindriften trådte i kraft i 1979, ble driftsenhet innført som grunnenhet. Heller ikke dette begrepet var entydig.

Fram til 1990 inneholder figuren også de som beholdt sin driftsenhet selv om de hadde sluttet med reindrift. Fra 2000 er enheter med null rein fjernet fra oversikten. Den langsiktige utviklingen i antall enheter fra 1950 til 2014 er vist i figur 7.2.1. Selv om tallmaterialet har sine svakheter, gir det et visst uttrykk for endring i antall enheter. Siden begrepet siidaandel erstattet begrepet driftsenhet som grunnenhet da den nye reindriften trådte i kraft i 2007, er dette begrepet brukt når det gjelder tall fra og med 2007.



Figur 7.2.1 Antall enheter i samisk reindrift i perioden 1960-2014 (familieenheter/driftsenheter/siidaandeler).

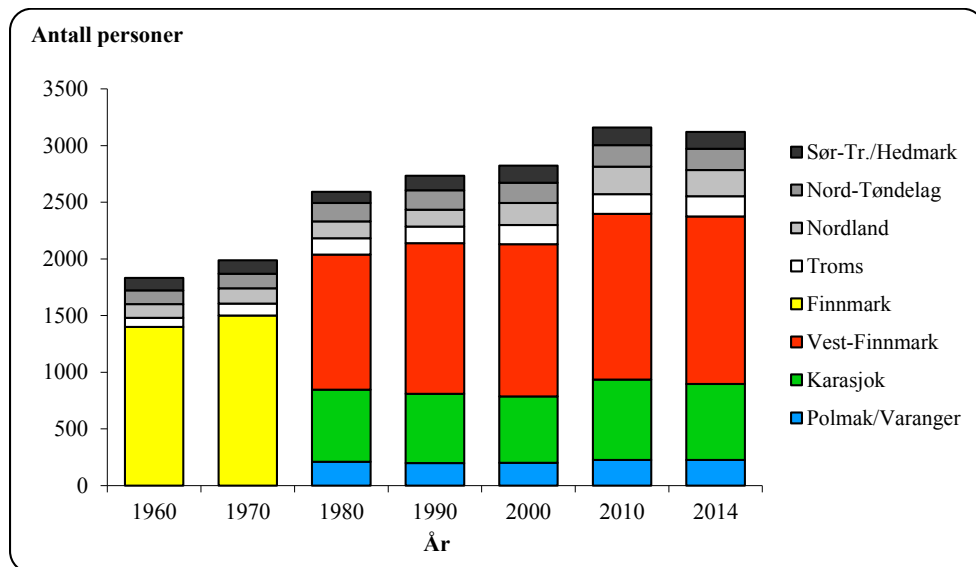
I Finnmark økte antallet enheter med 195 fra 1960 til 1990. Fra 1980 til 1990 økte antall enheter i Finnmark med 73. Selv om det var et uttrykt ønske om å begrense tilgangen av nye enheter på grunn av ressursituasjonen, hadde en så sent som i perioden 1985 til 1988 en økning på 44 enheter i Finnmark. Det meste av denne økningen var imidlertid en offisiell godkjenning av enheter som i realiteten allerede var etablert i Vest-Finnmark.

Figur 7.2.1 viser at det relativt sett var en sterkere vekst i antall enheter i Troms enn i Finnmark i perioden fra 1960 til 1990. Økningen må ses i sammenheng med overføringen av distrikter fra Nordland fylke til Troms reinbeiteområde (gjelder distrikter som ligger nord for Vestfjorden).

I tillegg til de refererte tallene var det i 1980-årene et betydelig antall reineiere som ønsket, men ikke fikk registrert egne enheter. En del av disse drev likevel reindrift, for eksempel i foreldrenes siidaandel.

Det usikre bakgrunns materialet gjør at det ikke er mulig å trekke detaljerte konklusjoner ut fra figur 7.2.1. Tallene viser imidlertid at det i perioden fra 1960 til 1990 var en betydelig økning i antall enheter med utkomme fra reindriften. Tendensen til vekst bekreftes også av tallmaterialet for antall personer tilknyttet næringen (jf. figur 7.2.2). I perioden fra 1990 til 1997

var det en til dels sterk nedgang i antall enheter, mens antall personer knyttet til næringen holdt seg på et stabilt høyt nivå. Nedgangen i antall enheter frem til 1997 kom særlig i Finnmark – som følge av Omstillingsprogrammet. Etter 1997 økte antallet driftsenheter, i hovedsak som følge av at enheter som hadde vært på omstilling kom tilbake til næringen. Selv om antall enheter nå er under nivået fra 1979, da reindrifsløven trådte i kraft, ligger antall personer i næringen langt over nivået fra den tiden.



Figur 7.2.2 Antall personer i samisk reindrift i perioden 1960-2014.

Tallmaterialet for antall personer i reindriften har også sine svakheter. Dette skyldes blant annet at det over tid har vært ulike oppfatninger av hvor stor grad av tilknytning til reindriften som kreves for å bli registrert i oversiktene. En annen forklaringsfaktor i denne sammenheng er at statusen ved å stå oppført i Melding om reindrift har variert over tid, på grunn av endringer i virkemidlene. Usikkerheten når det gjelder antall personer er imidlertid mindre enn usikkerheten når det gjelder antall enheter (gjelder spesielt eldre data). Slik forholdene er i dag, er tallmaterialet basert på oversikter fra den enkelte siidaandel/reinbeitedistrikt.

Opplysningene omfatter i hovedsak personer som etter reindrifsløven § 9 har rein i en siidaandel, uavhengig av om reindriften er hovedvirksomheten eller ikke. Dette gjelder i første rekke siidaandelsleder, ektefellen og deres barn. Siidaandelen kan også omfatte rein som tilhører andre, forutsatt at disse oppfyller vilkårene i reindrifsløven § 9. Som hovedregel kan ingen enkeltpersoner eie rein i mer enn en siidaandel.

Tabell 7.2.1 viser utviklingen i antall personer pr. familieenhet/driftsenhet/siidaandel i de ulike reinbeiteområdene fra 1960 til 2014.

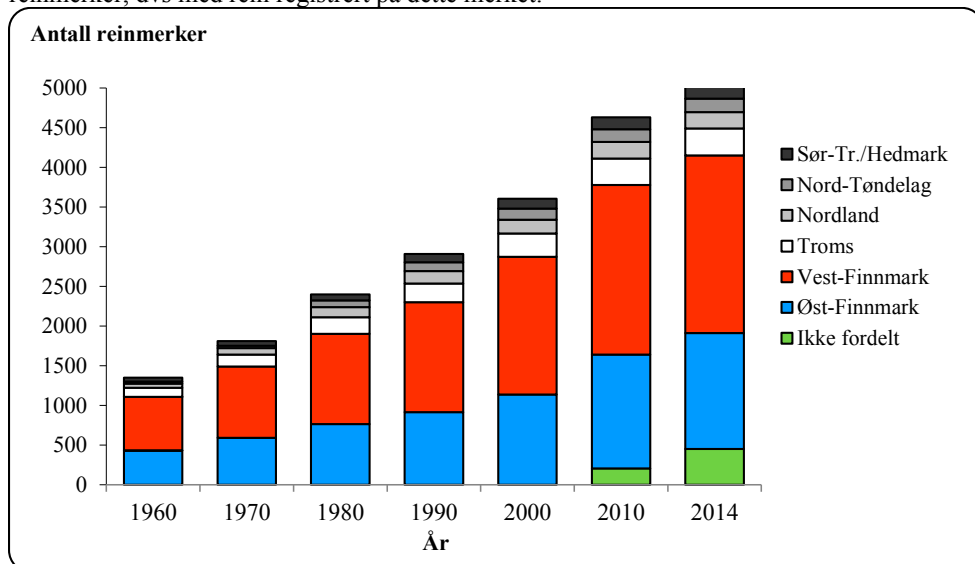
Tabell 7.2.1 Antall personer pr. enhet (siidaandel/familieenhet)

Reinbeiteområde	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2014
Polmak/Varanger			5,8	3,9	4,4	5,2	5,1
Karasjok			4,1	3,7	4,5	5,7	5,4
Vest-Finnmark			4,9	4,6	5,9	7,0	7,1
Finnmak	4,5	3,8	4,7	4,2	5,3	6,3	6,3
Troms	4,2	3,5	2,8	2,9	3,6	4,0	3,7
Nordland	2,9	3,5	3,4	3,1	4,5	5,5	5,7
Nord-Trøndelag	3,4	3,2	4,2	4,4	4,6	4,8	4,8
Sør-Tr./Hedmark	2,7	3,1	3,3	3,8	4,8	5,2	5,1
Totalt samisk reindrift	4,1	3,7	4,3	4,0	5,0	5,9	5,9

Det fremgår av tabell 7.2.1 at gjennomsnittlig antall personer pr. siidaandel i samisk reindrift har økt fra 4,1 personer i 1960 til 5,9 personer i 2014. Siden 1990 har antall personer pr. siidaandel økt jevnt i stort sett alle områdene. Finnmark har gjennom hele perioden hatt gjennomsnittlig flest personer pr. enhet.

Figur 7.2.3 viser antall registrerte reinmerker i perioden 1960 – 2013. Tallene er hentet fra merkeregisteret. Merkeregisteret er et eget register over reinmerker, og dette er ikke sortert på områder. I 2009 ble det gjort en jobb for å fordele disse merkene, men mange av nyregistreringene i ettertid er ikke sortert. Det gjøres også oppmerksom på at tallene inkluderer eventuelle slettede merker, og det totale antallet merker er dermed ikke ensbetydende med antall reineiere eller antall aktive merker.

Til sammenligning kan nevnes at det i vår database framkommer om lag 3000 aktive reinmerker, dvs med rein registrert på dette merket.



Figur 7.2.3 Antall registrerte reinmerker i perioden 1960-2014.

Syssetting

Metode for beregning av arbeidsforbruk i samisk reindrift har bygd på en utvalgsundersøkelse basert på registrerte arbeidsregnskap fra 1987 til 1989. På bakgrunn av dette materialet ble det utarbeidet modeller for beregning av årsverk i reindriftsnæringen. Utvalget har imidlertid ønsket et datagrunnlag som er mer i tråd med dagens arbeidssituasjon i reindriften, og som i sterkere grad synliggjør kvinnenens arbeidsinnsats. En ny arbeidstidsundersøkelse ble derfor igangsatt i begynnelsen av 2012, med utsendelse av spørreskjema til samtlige siidaandelsledere. Etter en purrerunde i løpet av 2012/2013, satt man til slutt igjen med en svarprosent som er atskillig høyere enn det den gamle undersøkelsen baserte seg på. Undersøkelsen ble ferdigstilt senhøsten 2013, og beregningene i årets og fjorårets publikasjon er gjort på grunnlag av denne.

Ved beregning av antall årsverk tas det hensyn til antall siidaandeler, utøverens alder, innehavers kjønn, om siidaandelen ledes sammen med ektefelle, samt antall reineiere i siidaandelen.

Reindriften er på mange måter en livsform, noe som også setter sitt preg på det arbeidet som utføres. Det kan mange ganger være vanskelig å måle reell arbeidstid, samt hvordan den enkelte registrerer ventetid og den tiden som går med til å forflytte seg etter flokken. Det er heller ikke tatt hensyn til hvordan omfanget av arbeid i andre næringer påvirker arbeidsinnsatsen i reindriften.

Arbeidsforbruket i tamreinlagene beregnes i forhold til et fast antall rein pr. årsverk. Det beregnede arbeidsforbruket for 2013/2014 er spesifisert i tabell 7.2.3. Ved beregningene er det lagt til grunn at ett årsverk utgjør 1.800 timer.

Tabell 7.2.2 Beregnet arbeidsforbruk i 2013/2014

Reinbeite- Område	Timer pr. enhet	Årsverk pr. enhet	Årsverk Totalt	Rein pr. årsverk
Polmak/Varanger	2 105	1,17	51	446
Karasjok	3 716	2,06	254	200
Øst-Finnmark	3 292	1,83	305	241
Vest-Finnmark	3 273	1,82	380	275
Troms	2 372	1,32	63	187
Nordland	2 999	1,67	67	216
Nord-Trøndelag	2 384	1,32	52	265
Sør-Tr./Hedmark	2 840	1,58	46	272
Tamreinlag			39	320
Totalt	3 088	1,72	952	256

Tabell 7.2.2 viser store variasjoner i beregnet arbeidsforbruk mellom reinbeiteområdene. Målt i timer og årsverk pr. enhet, har Polmak/Varanger det laveste arbeidsforbruket (2.105 timer og 1,17 årsverk) og Karasjok det høyeste (henholdsvis 3.716 timer og 2,06 årsverk).

Beregnet antall årsverk i samisk reindrift i 2013/2014 gir et gjennomsnitt på 1,72 årsverk pr. siidaandel.

Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) den siste femårsperioden er vist i tabell 7.2.3.

Tabell 7.2.3 Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) i perioden 2010-14

Reinbeiteområde	2010	2011	2012	2013	2014
Polmak/Varanger	71	75	49	50	51
Karasjok	250	247	238	246	254
Øst-Finnmark	321	323	286	296	305
Vest-Finnmark	405	404	376	377	380
Troms	69	68	72	72	63
Nordland	69	70	69	70	67
Nord-Trøndelag	56	56	51	52	52
Sør-Tr.lag/Hedmark	40	40	48	48	46
Tamreinlag	38	38	38	39	39
Totalt ant. Årsverk	998	998	939	955	952

Bakgrunnsmateriale viser at til 2008 hadde man en økning i antall årsverk, mens det i årene 2009 til 2013 vært nedadgående tendens. For 2014 er det beregnet at årsverkene minker igjen.

Utviklingen i antall siidaandeler de ti siste årene er vist i tabell 7.2.4. Fra 2005 til 2014 reduseres antallet enheter fra 569 til 532 (-37 enheter). Før dette var det en økning i antall enheter i perioden 1997-2002, som i all hovedsak har sammenheng med at 52 av de 100 driftsenhetene i Finnmark som gikk ut i omstilling i perioden 1993-97 har gjenopptatt driften. Reduksjonen i antall enheter etter 2008 kan også forklares ved at det i tallet, til og med 2007, har vært iberegnet siidaandeler under avvikling eller etablering, altså andeler uten rein, som i utgangspunktet ikke er aktive enheter. Fra og med 2008 er tallet definert som antall siidaandeler med rein, og tallserien er også korrigert i forhold til tidligere års publikasjoner.

Tabell 7.2.4 Antall siidaandeler i samisk reindrift de ti siste driftsårene

Reinbeiteområde	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polmak/Varanger	43	43	44	44	45	44	44	44	44	44
Karasjok	139	138	138	124	125	125	123	122	124	53
Øst-Finnmark	182	181	182	168	170	169	167	166	168	167
Vest-Finnmark	227	217	216	213	209	209	208	207	209	209
Troms	50	46	46	43	43	44	44	48	48	48
Nordland	43	44	44	44	44	44	44	39	39	40
Nord-Trøndelag	37	36	38	38	39	39	39	39	39	39
Sør-Tr.lag/Hedmark	30	30	30	30	30	30	30	30	30	29
Totalt samisk reindrift	569	554	556	536	535	535	532	529	533	532

Tabell 7.2.5 viser utviklingen i antall personer i aktive enheter den siste tiårsperioden. Det fremgår av tabellen at antallet personer var lavest i 2004 og høyest i 2010.

Tabell 7.2.5 Antall personer i samisk reindrift de ti siste årene

Reinbeiteområde	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polmak/Varanger	215	215	211	217	233	227	226	220	227	226
Karasjok	646	650	644	666	716	708	695	674	676	670
Øst-Finnmark	861	865	855	883	949	935	921	894	903	896
Vest-Finnmark	1 297	1 292	1 318	1 322	1 425	1 462	1 460	1 449	1 467	1473
Troms	160	154	167	168	179	175	169	170	170	179
Nordland	215	223	217	226	234	242	239	229	234	229
Nord-Trøndelag	175	185	185	183	200	189	190	187	188	188
Sør-Tr./Hedmark	151	152	154	154	158	156	154	149	150	149
Totalt samisk reindrift	2 859	2 871	2 896	2 936	3 145	3 159	3 133	3 078	3 112	3 114

Likestilling i reindriften

Tabell 7.2.6 viser antall aktive siidaandeler som har kvinnelig innehaver, fordelt etter siidaandelens reintall og siidaandelslederens alder.

Tabell 7.2.7 viser en tilsvarende oversikt over antall siidaandeler som har mannlig innehaver, mens tabell 7.2.8 viser en oversikt over antall felles siidaandelsledere. Beregningene er basert på data fra Melding om reindrift for driftsåret 2013/2014. Reintall er hentet fra Melding om reindrift post 1.3.4 Reintall ved driftsårets slutt. Det gjøres oppmerksom på at noen av disse er innehavere for siidaandeler med 0 rein i beholdningen pr 31.03.13, og at de dermed ikke er å betegne som aktive siidaandeler, men fortsatt er registrert i systemet. Da Totalregnskapet baserer seg på tall ned til sonenivå, velger vi å ikke gå nærmere inn på de enkelte siidaandeler og definere hvorfor reintallet ligger på 0. Dette er imidlertid forklaringen på avviket mellom tabell 7.2.4 Antall siidaandeler og tabell 7.2.6 – 7.2.8, siidaandeler fordelt på kvinnelige, mannlige og fellesinnehavere.

Tabell 4.6.1 (under kapittel 4.6) viser det totale antall beregnede årsverk i reindriftnæringen. Etter den nye arbeidstidsundersøkelsen har vi nå særskilt beregnet kvinners innsats og betydning for reindriften. Antall årsverk utført av kvinner framkommer i tabell 7.2.6 nedenfor. Det gjøres oppmerksom på at beregningene er utført med bakgrunn i kvinnelige innehaveres, samt kvinnelige ektefellers arbeidsinnsats, og at arbeidstiden til andre medlemmer av siidaandelen ikke er iberegnet. Beregninger viser imidlertid at innehavere og ektefeller i gjennomsnitt står for om lag 80% av den totale arbeidsinnsatsen i siidaandelene.

Ved beregning av antall årsverk utført av kvinner tas det hensyn til antall kvinnelige innehavere i felles siidaandel, antall kvinnelige siidaandelsinnehavere med ektefelle, om den eventuelle ektefellen selv er aktiv reindriftsutøver, samt antall kvinnelige ektefeller i de siidaandeler som har mannlig innehaver og som ikke er fellesandel.

Det beregnede arbeidsforbruket for kvinner i 2013 er spesifisert i tabell 7.2.6. Ved beregningene er det lagt til grunn at et årsverk er 1.800 timer. Arbeidsforbruket i tamreinlagene beregnes i forhold til et fast antall rein pr. årsverk.

Tabell 7.2.6 Arbeidsforbruk for kvinner i 2013

Reinbeite- område	Timer per enhet	Årsverk per enhet	Årsverk Totalt	Rein per årsverk	Antall Siidaandeler
Polmak/Varanger	630	0,35	15	320	44
Karasjok Øst	355	0,20	10	406	53
Karasjok Vest	222	0,12	12	400	70
Øst-Finnmark	372	0,21	38	369	167
Kautokeino Øst	695	0,39	24	336	61
Kautokeino Midt	503	0,28	26	396	94
Kautokeino Vest	509	0,28	15	472	54
Vest-Finnmark	561	0,31	65	392	209
Troms	660	0,37	18	156	48
Nordland	493	0,27	11	287	40
Nord-Trøndelag	555	0,31	12	245	39
Sør-Tr./Hedmark	565	0,31	9	322	29
Tamreinlag ¹⁾					
Totalt	505	0,28	153	336	532

Tabell 7.2.6 viser at det i 2013 var totalt 153 årsverk utført av kvinner i reindriften. Det fremgår videre at arbeidsforbruket målt i timer pr. andel er høyest i Kautokeino Øst, og lavest i Karasjok vest. Differansen er på 473 timer. Målt i antall rein pr. årsverk (rein med kvinnelig eier) varierer arbeidsforbruket fra 156 rein i Troms til 472 rein i Kautokeino Vest.

Tabell 7.2.7 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2013 med kvinner som innehavere, fordelt etter siidaandelslederens alder og siidaandelens reintall

Reinbeite- Område	Antall enheter	Alder			Reintall			
		< 30	31-50	> 50	<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	7	1	4	2	0	2	4	1
Karasjok	16	1	11	4	4	3	7	2
Øst-Finnmark	23	2	15	6	4	5	11	3
Vest-Finnmark	14	3	6	5	0	4	10	0
Troms	9	0	5	4	0	6	3	0
Nordland	3	0	1	2	0	0	3	0
Nord-Trøndelag	6	2	3	1	0	3	3	0
Sør-Tr./Hedmark	7	0	5	2	0	0	7	0
Totalt	62	7	35	20	4	18	37	3

Det fremgår av tabell 7.2.7 at det i 2013 er til sammen 62 kvinnelige siidaandelsledere. Dette utgjør 12% av det totale antallet aktive siidaandelsledere. Majoriteten av de kvinnelige innehaverne er mellom 31 og 50 år, og er ledere for siidaandeler med mellom 251- 600 rein.

Tabell 7.2.8 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2013 med menn som innehavere, fordelt etter siidaandelslederens alder og siidaandelens reintall

Reinbeite- Område	Antall enheter	Alder			Reintall			
		< 30	31-50	> 50	<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	29	6	10	13	1	3	18	7
Karasjok	81	15	39	27	6	8	61	6
Øst-Finnmark	110	21	49	40	7	11	79	13
Vest-Finnmark	121	17	70	34	5	22	75	19
Troms	27	5	11	11	1	15	11	0
Nordland	30	4	15	11	4	7	18	1
Nord-Trøndelag	19	2	8	9	0	4	15	0
Sør-Tr./Hedmark	19	0	8	11	0	0	19	0
Totalt	326	49	161	116	17	59	217	33

Tabell 7.2.8 viser at det i 2013 er 326 mannlige aktive siidaandelsledere. Dette utgjør 62% av det totale antallet innehavere. I likhet med de kvinnelige siidaandelslederne, er også hoveddelen av de mannlige innehaverne mellom 31 og 50 år, og de er ledere for siidaandeler med mellom 251 og 600 rein.

Tabell 7.2.9 Antall felles siidaandeler i samisk reindrift i 2013 fordelt etter siidaandelens reintall

Reinbeite- Område	Antall enheter	Reintall			
		<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	8	0	0	5	3
Karasjok	25	2	3	15	5
Øst-Finnmark	33	2	3	20	8
Vest-Finnmark	72	0	7	45	20
Troms	12	0	2	10	0
Nordland	6	0	1	5	0
Nord-Trøndelag	14	0	0	14	0
Sør-Tr./Hedmark	4	0	0	4	0
Totalt	141	2	13	98	28

Tabell 7.2.9 viser at det i 2013 er 141 felles siidaandelsledere som er aktive. Dette utgjør 27 % av det totale antallet innehavere. Hoveddelen av innehaverne er ledere for siidaandeler med mellom 101 og 250 rein.

Tabell 7.2.10 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2013, etter reineierens kjønn (prosent)

Reinbeite- Område	Fordeling reintall (%)	
	Kvinner	Menn
Polmak/Varanger	21 %	79 %
Karasjok	20 %	80 %
Øst-Finnmark	20 %	80 %
Vest-Finnmark	27 %	73 %
Troms	21 %	79 %
Nordland	23 %	77 %
Nord-Tr.lag	28 %	72 %
Sør-Tr./Hedmark	23 %	77 %
Totalt	24 %	76 %

Tabell 7.2.10 viser at 24 % av reintallet i 2013 står oppført med kvinner som eiere.

Tabell 7.2.11 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2013, etter reineierens medlemstype (prosent)

Reinbeite- Område	Fordeling reintall prosent		
	Innehaver	Ektef./sambo.	Andre
Polmak/Varanger	69 %	7 %	24 %
Karasjok	70 %	3 %	27 %
Øst-Finnmark	70 %	5 %	25 %
Vest-Finnmark	57 %	9 %	34 %
Troms	76 %	4 %	20 %
Nordland	77 %	8 %	15 %
Nord-Trøndelag	80 %	2 %	18 %
Sør-Tr./Hedmark	73 %	6 %	21 %
Totalt	66 %	6 %	28 %

Tabell 7.2.11 viser at siidaandelsledere står oppført som eiere av 66 % av reintallet i 2013, mens ektefeller/samboere og andre eier henholdsvis 6 % og 28 % av reintallet.

8. Vurderinger av materialet

8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene

Økonomisk utvalg ser det som sin hovedoppgave å peke på hovedtrekk i reindriftens økonomiske utvikling i forhold til mål og virkemidler for næringen. Primært er det en oppgave å legge frem regnskap for siste år, og prognose for utviklingen det påfølgende året. Utvalget peker også på mer generelle og langsiktige utviklingstrekk som antas å ha betydning for partenes utforming av reindriftspolitikken.

Forskjellene innenfor de enkelte reinbeiteområdene kan ofte være større enn mellom reinbeiteområdene. Likevel er det slik at den økonomiske utviklingen varierer mellom områdene, og at det er klare regionale forskjeller. Utvalget vil derfor gi en særskilt oversikt over utviklingen i hvert enkelt reinbeiteområde.

Hovedfokus for fremstillingen i dette kapitlet er utviklingen for følgende poster:

- Kjøttinntekter (ikke korrigert for endringer i samlet livdyrverdi)
- Statstilskudd
- Erstatninger
- Kostnader

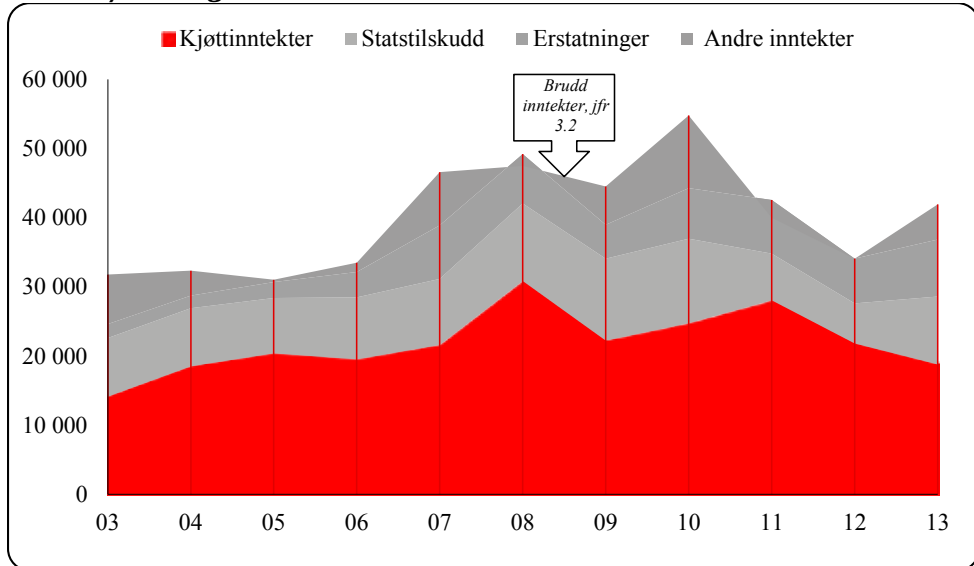
Kjøttinntektene omfatter slakt ved slakterier, samt beregnet privat forbruk og omsetning. Inntektene fra privat forbruk og omsetning er beregnet ut fra samme priser som fra slakterier. Fra og med 1997 er grunnlag for beregning av privat forbruk og omsetning 20 dyr pr. siidaandel og 50 dyr totalt for tamreinlagene. Økonomisk utvalg henviser til avsnitt om pris under kap.3.2, for beskrivelse av prisreduksjonen fra 2008 til 2009. Jfr. beskrivelsen er det i dette kapitlet markert et brudd i inntektslinjene i figurene.

Kostnadene omfatter siidaandelens kostnader, felleskostnader og kostnader i tamreinlag.

Statstilskuddene omfatter ordinære tilskudd, andre tilskudd, tiltak mot radioaktivitet, tilskudd til næringskombinasjoner, innløsning av siidaandel, Verdiskapningsprogrammet, samt at konfliktdepndende tiltak i forhold til rovvilt er inkludert fra 2007.

Erstatninger omfatter erstatninger for tap av rein og erstatninger for arealinngrep. I erstatninger for tap av rein inngår rovvilterstatninger, erstatninger for rein drept av tog og beregnede erstatninger fra forsikringsselskapene for rein drept av bil. I tillegg er eventuelle erstatninger over reindriftsavtalen for uvanlig store tap inkludert.

Det gjøres oppmerksom på at det er brukt ulik skalering på y-aksen i figurene i kapittel 8.1, og at budsjettall på områdenivå er innarbeidet i figurene. Det understrekes at den områdevisse fordelingen av budsjettallene er usikker.

Polmak/Varanger

Figur 8.1.1 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Polmak/Varanger i perioden 2003-2013 (2014-kroner)

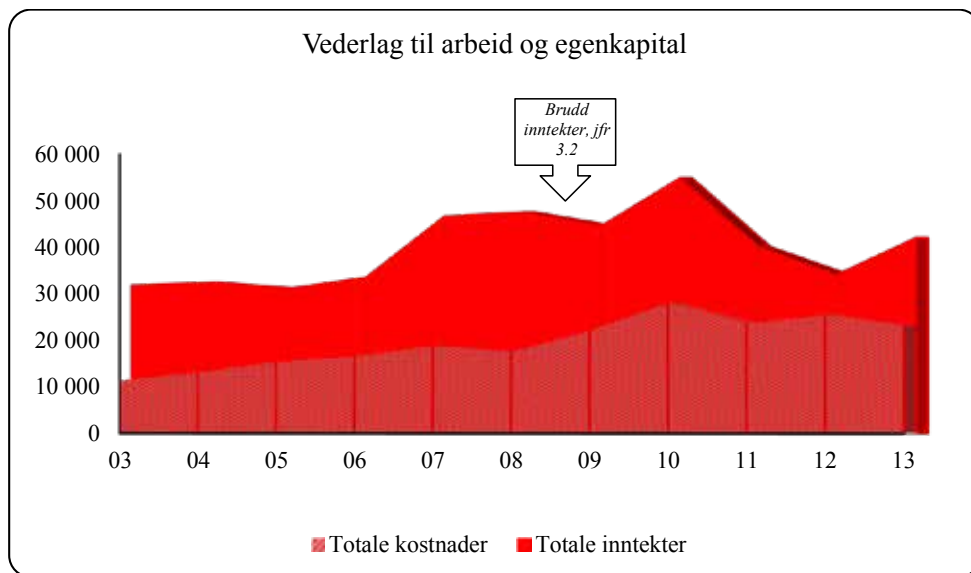
Det totale oversiktsbildet viser at økonomien i reindriften i Polmak/Varanger har vært best i 2007-2010. Sammenlignet med øvrige områder har Polmak/Varanger gjennom hele perioden utpekt seg som et område med sunn økonomi, og kjøttinntektene har hele tiden vært høyere enn de øvrige av totalregnskapets hovedposter. I løpet av de siste 4 årene har imidlertid dette snudd noe, og i tre av de fire siste årene er kostnadene høyere enn kjøttinntektene.

Kjøttinntektene har gjennom perioden vært jevnt stigende, med 2008 og 2011 som de beste årene. I 2008 var det et høyt slakteuttak kombinert med høye priser som resulterte i periodens høyeste inntektsnivå. I 2011 hadde man også et særlig høyt uttak sammenlignet med perioden for øvrig. Lave kostnader var med på å bidra til et godt resultat på vederlagsmålet for arbeid og egenkapital dette året.

I perioden etterpå har *statstilskuddene* holdt seg relativt stabile, med en noe økende tendens i perioden 2005-2010. Sammenligner vi tilskuddene med slakteuttaket ser vi at Polmak/Varanger hadde høyeste slakteuttak i 2008 (tonn), og periodens nest høyeste i 2010.

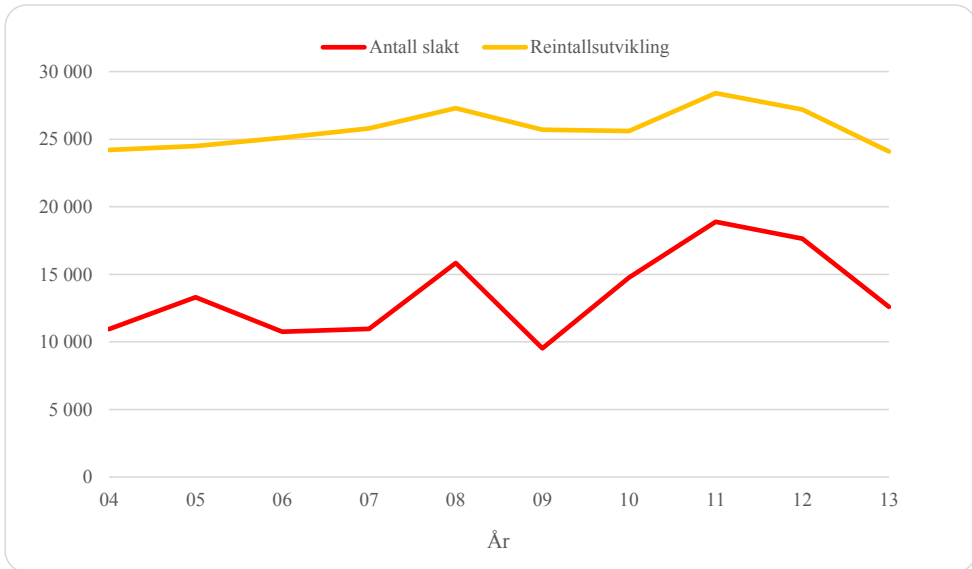
De siste tre årene ser vi en utvikling med først en nedgang i tilskudd, og deretter en økning igjen i 2013. Nedgangen må ses i sammenheng med nedgang i kjøttinntektene, mens siste års økning henger sammen med at man med tilpasning av reintallet har oppfylt vilkårene for tilskudd.

Den totale *erstatningsandelen* for rein tatt av rovvilt i Polmak/Varanger de fem siste årene (2009-2013) er på ca 43% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

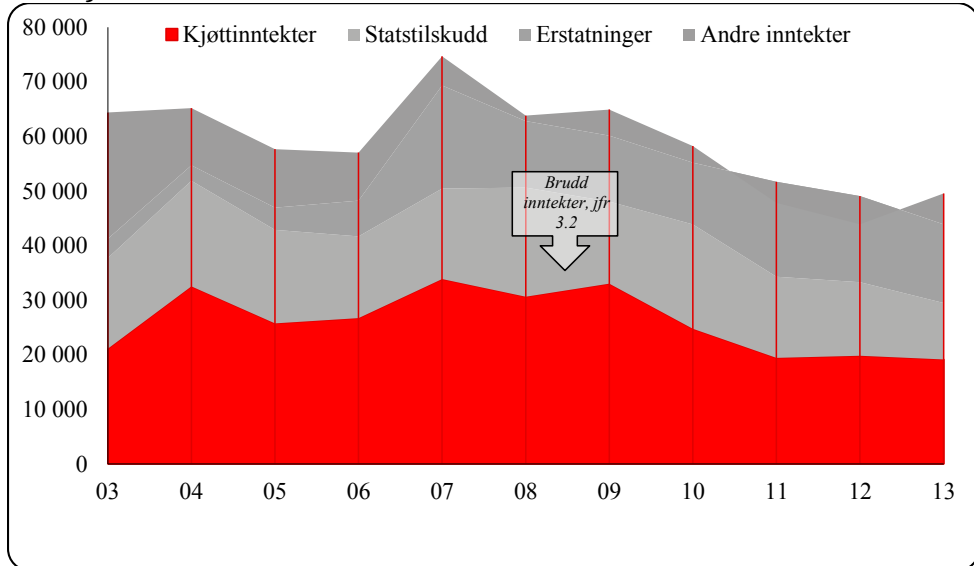


Figur 8.1.2 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Polmak/Varanger i perioden 2003-2013 (2014-kroner)

Kostnadene er en post som var jevnt økende til og med 2010, sett bort fra en liten nedgang i 2008. Økningen skyldes høyere driftskostnader samt større utgifter knyttet til slakting. I 2011 har Polmak/Varanger, som de fleste andre områder, redusert sine kostnader igjen, og det er spesielt på postene utstyr og anlegg reduksjonen kom. I 2012 har man et relativt høyt slakteuttak, faktisk det nest høyeste i sammenligningsperioden. En naturlig følge av dette er at kostnadene til fremmedtjenester blir høyere, noe som bidrar sterkt til at området får høyere totale kostnader i 2012 enn i 2011. Vi ser også her inntektsøkningen i 2013 m.a. som følge av man ved tilpasning av reintallet har oppfylt vilkårene for tilskudd.



Figur 8.1.3 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Polmak/Varanger i perioden 2004-2013

Karasjok

Figur 8.1.4 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Karasjok i perioden 2003-2013 (2014-kroner)

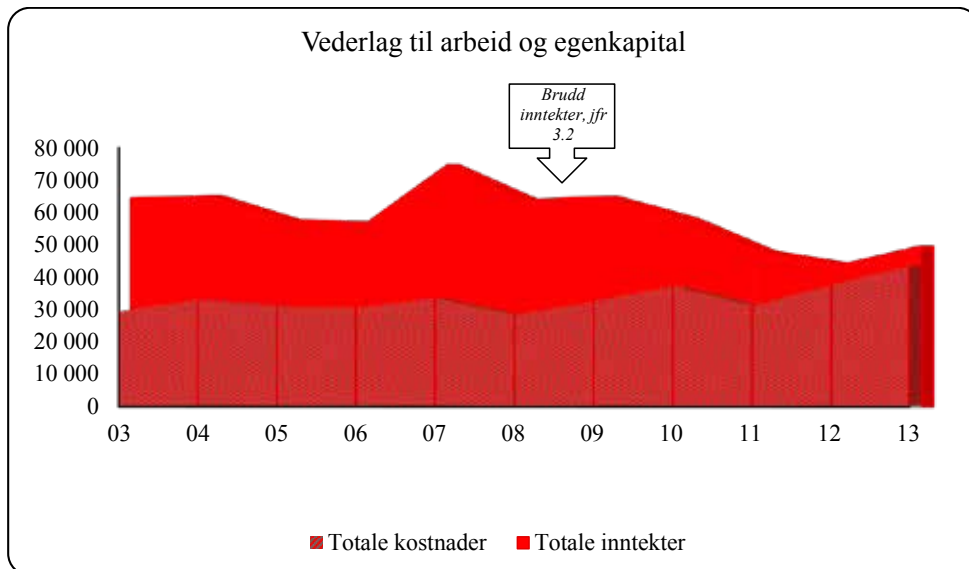
Kjøttinntektene i dette området er varierende. I 2004 og 2007 var inntektene høyere enn samtlige av de øvrige resultatmålene. I perioden 2010 - 2012 er kjøttinntektene betydelig lavere enn kostnadene. Gode kjøttinntekter er avhengige av at antall slakt økes betydelig for å kompensere for de lavere slaktevektene. Slakteuttaket har så en viss økning i 2013 uten at dette har medført økning i kjøttinntektene.

I Karasjok har det, som i øvrige områder, vært en betydelig prisøkning til og med 2008. Både i 2008 og 2009 var det derimot dette området, av samtlige, som hadde de laveste prisene pr. kg. slakt. Dette har sammenheng med lavere vekter og derav lavere pris.

Antall tonn har ikke økt proporsjonalt med antall slakt. For 2010 er det likevel en økning i *statstilskuddene*. Økningen kan relateres til økning i samtlige av de produksjonsavhengige tilskuddene i Karasjok øst. Etter et lavere slakteuttak i 2010/11, ble tilskuddene igjen redusert. Slakteuttaket var i 2011/12 på sitt laveste nivå siden 2004, målt i tonn, mens statstilskuddene er på sitt nest laveste gjennom hele sammenligningsperioden. Nedgangen i tilskudd fra 2012 til 2013 må ses i sammenheng med manglende oppfyllelse av vilkårene om reintall.

Erstatningsutbetalingene hadde en markant økning i 2007. Dette kom som følge av en utbetaling knyttet til arealinngrep i Halkavarre. I sammenligningsperioden har man etter 2007 hatt et generelt høyere nivå i erstatningene. Økningen i 2006 må også her tilskrives endringen i erstatningsbeløpene, hvor man fra 2006 inkluderte tapt produksjonspremie i utbetalingene. Etter at erstatningsutbetalingene i perioden 2008-2010 var stabile, både med tanke på arealinngrep og rovvilttap, ser vi en markant økning i 2011 og 2012. Fra 2012 til 2013 er det så ingen vesentlig endring.

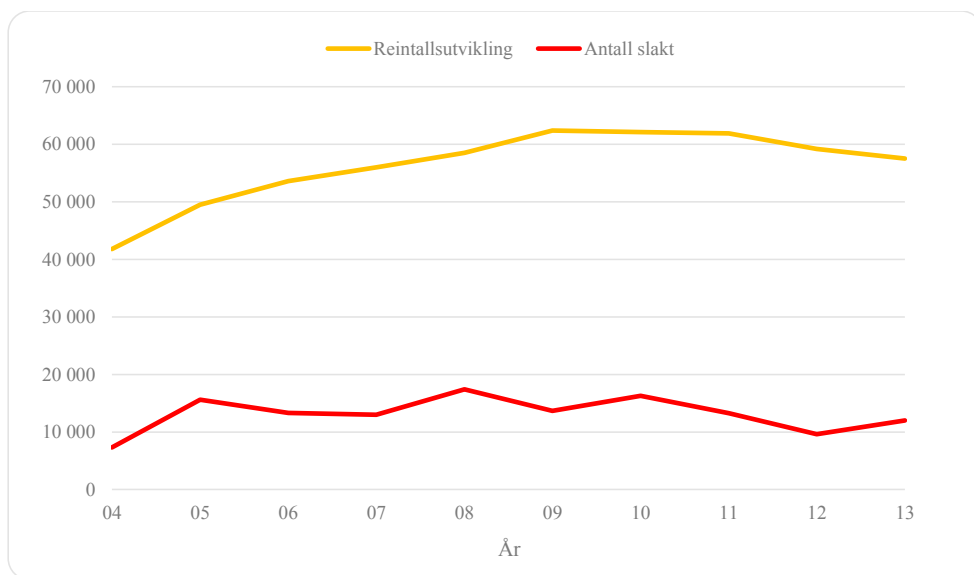
Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Karasjok de fem siste årene (2009-2013) er på ca 24% (andel erstattet i forhold til omsøkt).



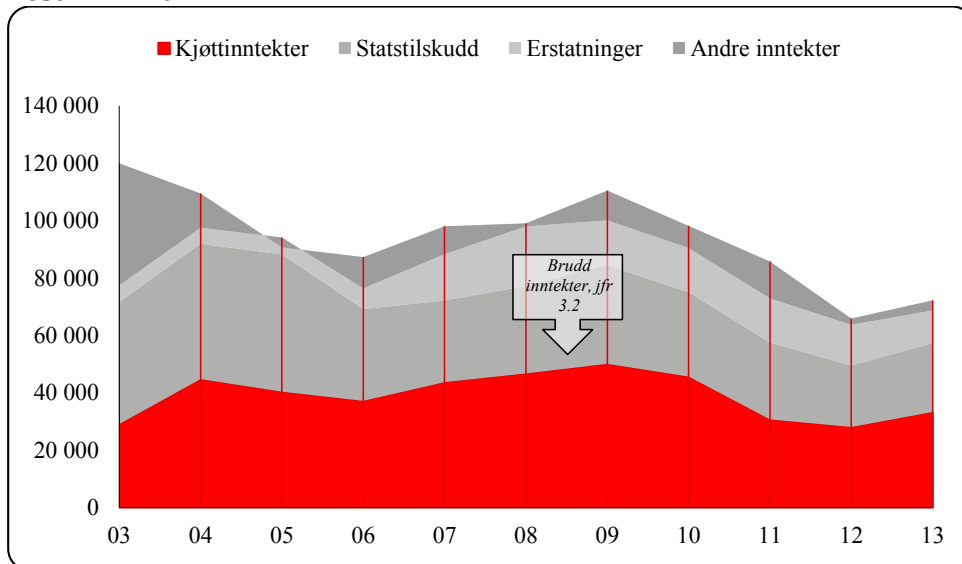
Figur 8.1.5 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Karasjok i perioden 2003-2013 (2014-kroner)

Kostnadene ligger på et generelt høyt nivå, og økningen fra 2011 til 2012 har fortsatt i 2013. Karasjok har hatt kostnader høyere enn kjøttinntekter i store deler av sammenligningsperioden. Det er kun i årene 2004, samt 2007 – 2009, at kjøttinntektene er høyere enn kostnadene. Den største kostnadsarten for dette området er kjøretøy og maskiner, som gjennom hele perioden har utgjort en betydelig del av de totale utgiftene. Øvrige poster som utgjør mye er avskrivninger og varekjøp; disse tre til sammen utgjør ca 54% av de totale kostnadene perioden sett under ett. Kostnader til kjøretøy og maskiner, samt utstyr, har imidlertid blitt redusert hvert år gjennom hele sammenligningsperioden, mens avskrivningene øker.

Målt i resultatmålet for arbeid og egenkapital markerte 2007 seg som det beste året i sammenligningsperioden. Uttaket i antall slakt var høyt, og med en stigende kjøttpris i forhold til årene før genererte dette noe høyere inntekter. Erstatningsutbetalingene var også særlig høye dette året.



Figur 8.1.6 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Karasjok i perioden 2004-2013

Vest-Finnmark

Figur 8.1.7 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2003-2013 (2014-kroner)

Kjøttinntektene hadde i perioden 2004 - 2010 stabilisert seg på et høyere nivå enn tidligere år, hvorav årene 2008 – 2010 var høyest. Dette har sammenheng med en økning i slakteuttaket, og selvfølgelig prisnivået. Slakteuttaket gikk i årene 2010 til 2012 mye ned, og vi må helt tilbake til 2003 for å finne et lavere uttak målt i antall. Slaktevektene er i denne perioden jevnt over på et lavt nivå. Kjøttinntektene er lavere enn kostnadene gjennom hele perioden, og de siste årene utgjør kjøttinntektene kun om lag halvparten av kostnadsnivået.

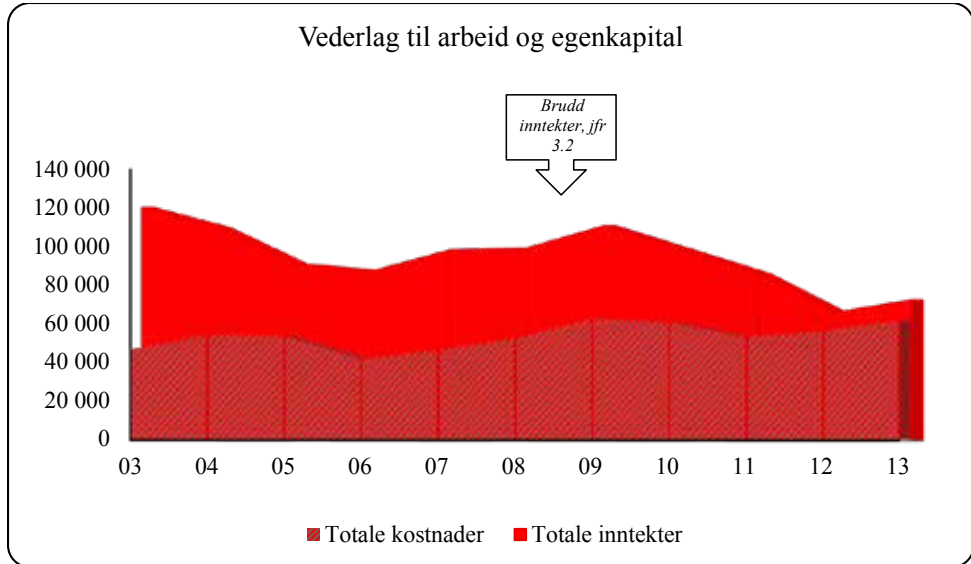
Bakgrunns materialet viser imidlertid også at økningen i perioden 2007 – 2009 hovedsakelig kom av posten “Andre tilskudd” (investeringer, pramming, stipend, fagbrev etc.), poster som igjen har hatt en nedgang i de påfølgende år.

Tilskuddordningene for Vest-Finnmark har vært noe endret i perioden. Etter en økning i tilskuddene fra 2002-2005, framkom det i 2006 et kraftig fall. De produksjonsavhengige tilskuddene ble i denne perioden redusert med hele 36,5%. Samme år hadde man både en reduksjon i antall siidaandeler på 10 enheter, og et lavere slakteuttak. Tilskuddsordningen ble deretter endret fra og med avtaleåret 2009/2010. Man innførte en ny tilskuddsmodell som erstattet ordningen med tidligslakte tilskudd og kalveslakte tilskudd. Den nye tilskuddsordningen satte et produksjonskrav på 8 kg pr rein i vårflokk, og tilskudd ble utmålt pr kg slakt med differensierte satser ut fra slaktetidspunkt. Kravet medfører at flere har måttet slakte mer for å få statstilskudd. I årene 2010 – 2012 har tilskuddene gått gradvis nedover, og de to siste årene er de på sitt laveste nivå gjennom hele perioden. Nedgangen i 2012 er et resultat av reduksjon i produksjonspremien og Vest-Finnmark-tilskuddet. Fra 2012 til 2013 er tilskuddene på samme nivå til tross for en viss økning i kjøttinntektene. Som for Karasjok må dette ses i sammenheng med manglende oppfyllelse av vilkårene i forhold til fastsatt reintall.

Erstatningsutbetalingene hadde i 2007 en stor økning i forhold til perioden før. Tendensen fortsatte påfølgende år. Erstatningene for tap av rein tatt av rovvilt økte med ca 63% fra 2006

til 2007, samtidig som erstatning for arealinngrep hadde store utbetalinger dette året (fra 0,7 mill. kr. i 2006 til til 5,1 mill. kr. i 2007). Sistnevnte gjelder utbetaling for Abojohka som ble inntektsført i 2007. I 2008 gikk erstatningsutbetalingene for rein tatt av rovvilt ytterligere opp, med tilnærmet fordobling av utbetalinger i forhold til 2007. Ser vi hele perioden under ett, har erstatningsutbetalingene knyttet til rein tatt av rovvilt økt fra 3,9 mill. kr. i 2005 til 16,1 mill. kr. i 2008. Erstatningene har de fire påfølgende årene gått ned til å ligge mellom 13 og 14 mill kr. Fra 2012 til 2013 har de så gått ytterligere ned, fra 13,2 til 10,1 mill kr.

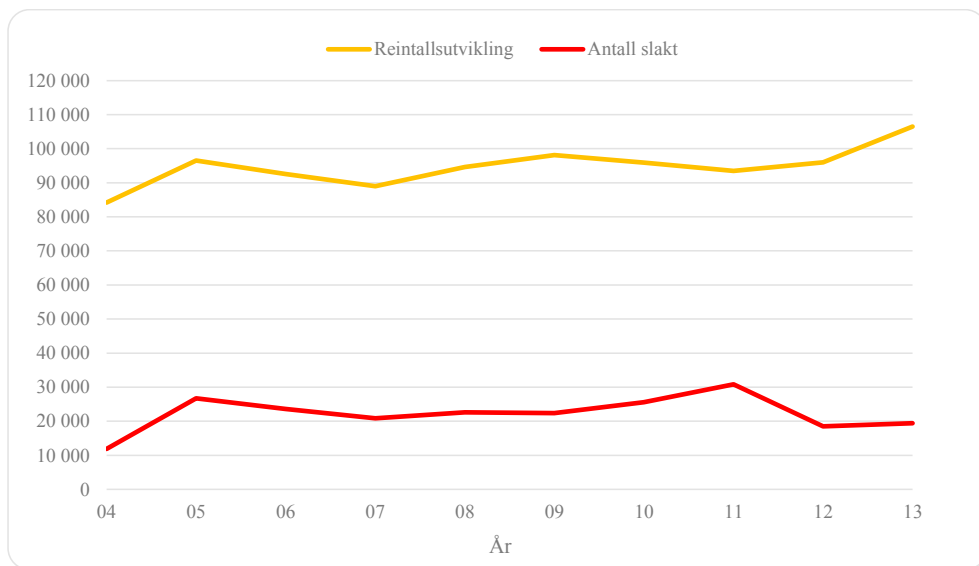
Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Vest-Finnmark de fem siste årene (2009-2013) er på ca 18% (andel erstattet i forhold til omsøkt).



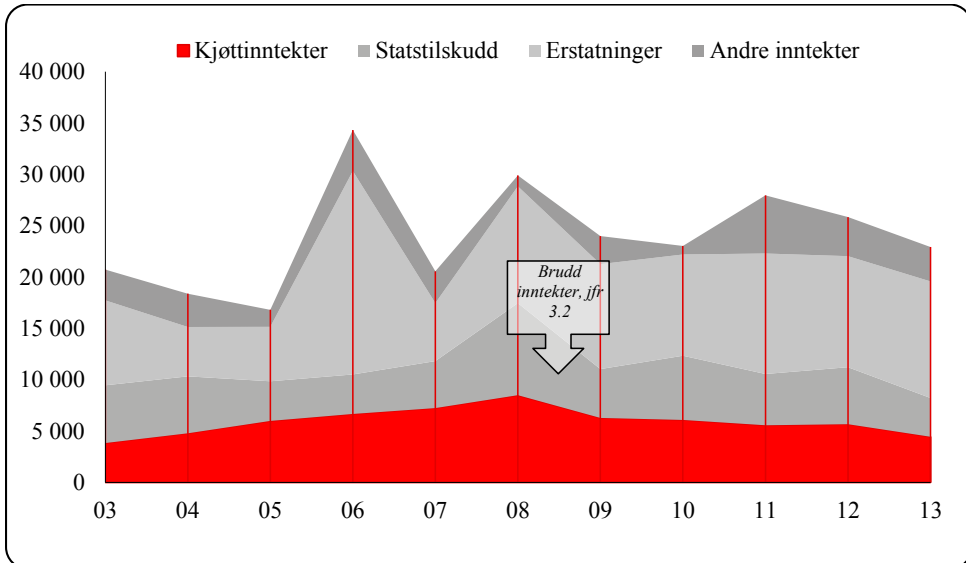
Figur 8.1.8 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2003-2013 (2014-kroner)

Kostnadsnivået har i alle år ligget godt over inntektene. Dette kan ha sammenheng med at reintallet i flere distrikt i Vest-Finnmark ut fra gitte føringer er for høyt. Driften av enhetene blir dermed mer ressurskrevende. Vi ser at man i 2006 og 2007 hadde et kostnadsnivå lik inntektene, mens at forbruket i perioden for øvrig er godt over inntektsnivået. Om lag 26% av de totale kostnadene gjennom hele perioden kommer av utgifter til kjøretøy og maskiner. Til sammenligning kan nevnes at det samme tallet for hele landet ligger på ca 20%. Vest-Finnmark står alene for om lag 31,5% av de samlede kostnadene for hele reindrifts-Norge. Både i 2010 og 2011 har imidlertid Vest-Finnmark klart å redusere sine kostnader i forhold til året før, etter at man har hatt økende tendens helt siden 2006, men i 2012 og 2013 har kostnadene igjen økt.

Utfordringen i Vest-Finnmark vil være å få ned reintallet til et bærekraftig nivå. Dette har også med dyrevelferdsmessige hensyn å gjøre. Beitepresset gjenspeiler svært lave gjennomsnittsvekter, og i likhet med Karasjok oppnår man i dette området lav pris pr. kg. kjøtt. En reduksjon av reintallet vil bidra til økte slaktevekter, og derav økt pris. En reduksjon i reintallet vil også bidra til lavere driftskostnader, ved at bakgrunnsmateriale viser at kostnadsnivået følger reintallsutviklingen.



Figur 8.1.9 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Vest-Finnmark i perioden 2004-2013

Troms

Figur 8.1.10 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Troms i perioden 2003-2013 (2014-kroner)

Kjøttinntektene

Antall slakt er forholdsvis stabilt. I 2011 ser vi imidlertid en stor nedgang, noe som kan forklares med at ett av de største distriktene ikke leverte slakt dette året. I 2012 har slakteuttaket økt, men det er fortsatt under «normalen». Troms har også de høyeste gjennomsnittsvektene på rapportert slakt gjennom stort sett hele perioden, og det er kun tamreinlagene som kan vise til tilsvarende nivå. I 2006 var gjennomsnittlig slaktevekt på 33 kg. De høye gjennomsnittsvektene har holdt seg gjennom hele perioden. I 2009 var tallet for første gang i sammenligningsperioden under 30 kg., med 27,1 kg.

Troms har tidligere år oppnådd langt høyere priser pr.kg. kjøtt, sammenlignet med øvrige områder. I 2008 hadde man periodens til da høyeste pris på 81,32 kr. Dette kombinert med et høyt slakteuttak resulterte i et forbedret inntektsnivå som også er periodens beste.

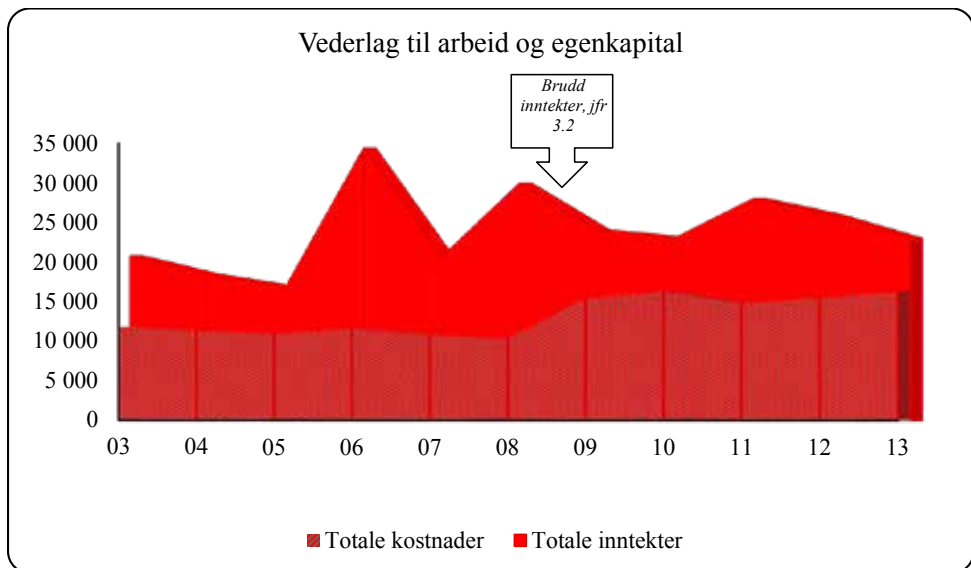
Etter 2008 har kjøttinntektene vært jevnt nedadgående og totalt sett ligger kjøttinntektene nå på samme nivå som i 2004. I 2011 framkommer igjen en stor økning på prisnivået, med et gjennomsnitt på kr. 85,41 pr. kg. kjøtt. Dette kan forklares med det ene distriktet som ikke leverte i 2011. Dette distriktet leverer normalt i områder som gir dårligere priser enn slakteri i Troms, noe som trekker gjennomsnittsprisen ned. Etter en forholdsvis stor prisnedgang i 2012 har det vært et enda kraftigere fall til 2013. Kjøttprisen i Troms er nå kommet under gjennomsnittsnivået for landet.

Statstilskuddene har vært noe varierende i perioden. En sannsynlig årsak til den noe varierende utviklingen kan være tilslagsprosenten. Troms skiller seg ut som et område hvor tilslagsprosenten er den laveste blant alle områdene. Bakgrunns materialet viser at tilslagsprosenten fra 2006-2012 har variert fra 60% til 70%, hvor 2009 var det beste året i så måte. Med så lav andel som søker, eventuelt får innvilget tilskudd, blir utslaget stort når prosenten varierer.

Erstatningene for dette området har i perioden vært varierende. I 2006 ser vi et kraftig hopp, som også spiller en betydelig rolle i utviklingen av det totale årsresultatet. Økningen i 2006 på ca 12 mill kr har sammenheng erstatning for arealinngrep til et distrikt. Erstatning for arealinngrep utbetales som en engangssum og inntektsføres i sin helhet det året erstatningene utbetales.

Troms er for øvrig et område hvor erstatningsutbetalingene knyttet opp mot rein tatt av rovvilt har vært stabile, men i 2008 framkom det en markant økning på denne posten, og utbetalingene i årene etterpå har deretter holdt seg på tilsvarende nivå som dette årets utbetalinger.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Troms de fem siste årene (2009-2013) er på ca 54% (andel erstattet i forhold til omsøkt).



Figur 8.1.11 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Troms i perioden 2003-2013 (2014-kroner)

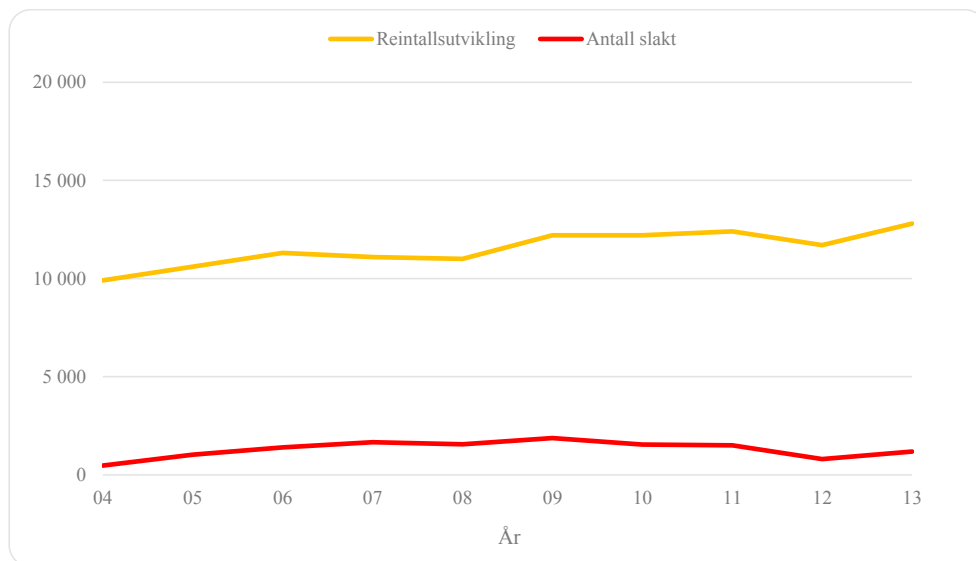
Kostnadsnivået for dette området er betydelig, sett i forhold til inntektene. Store kostnadsposter gjennom hele perioden er utgifter til kjøretøy og maskiner (19%), varekjøp (18%), samt avskrivninger (18%). Totalt sett står Troms for 8% av reindriftsnæringens totale kostnader perioden sett under ett. Det høye kostnadsnivået må bl.a. ses i sammenheng med driftsstrukturen med mange små distrikt med få siidaandeler og manglende stordriftsfordeler.

I 2008 var kostnadene på sitt laveste nivå i hele sammenligningsperioden. Noe mindre utgifter til varekjøp, kjøretøy og maskiner, samt frakt og transport bidro til dette. I årene etter har nivået stabilisert seg på et noe høyere nivå. Økningen kom som følge av økning i postene frakt og transport, samt varekjøp. Kostnadene til frakt og transport er betydelig redusert i 2010, men en økning i øvrige poster skaper allikevel et høyere kostnadsnivå for disse årene.

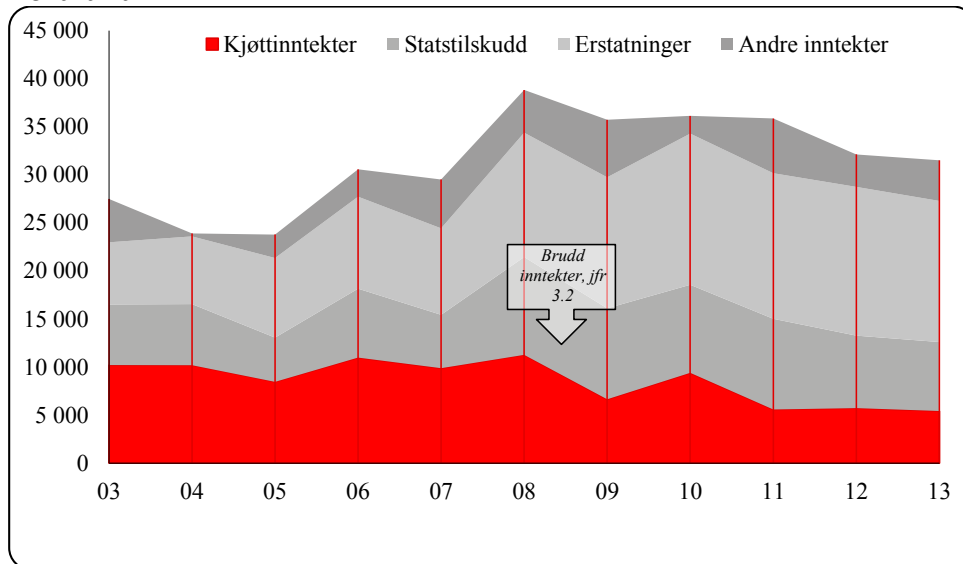
De relativt høye inntektene i 2008, kombinert med et lavt kostnadsnivå dette året, gjorde at vederlag til arbeid og egenkapital ble svært positivt perioden sett under ett. Om man beregner

vederlagsmålene ekskludert erstatninger for arealinngrep, var det dette året man hadde periodens beste årsresultat.

En tilpasning til reindrifftsavtalens tilskuddsordninger skal bidra til forbedret økonomi. Tidligere har det vært slik at mange av de som ikke har fått tilskudd i Troms, har fått avslag med bakgrunn i at leder av siidaandelen mottar alderspensjon. En overføring av siidaandelen til yngre generasjoner har vært et av tiltakene for å sikre at siidaandelen oppfyller kravene for å motta tilskudd. I tillegg kan en slik overføring/generasjonsovergang utløse andre tilskudd, jfr. ordninger i Reindrifftsavtalen, og kan dermed være et virkemiddel for å forbedre økonomien i de enkelte siidaandelene. Dette ser nå ut til å ha endret seg; de to siste år ser det ut til at hovedtyngden av de som har fått avslag har fått dette med bakgrunn i at de har havnet under de gitte inntektskrav, i tillegg til noen avslag på grunn av reintallet.



Figur 8.1.12 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Troms i perioden 2004-2013

Nordland

Figur 8.1.13 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 2003-2013 (2014-kroner)

I likhet med Troms er Nordland et område hvor økonomien preges av et høyt kostnadsnivå. Dette må også her bl.a. ses i sammenheng med driftsstrukturen med mange små distrikt med få siidaandeler. Gjennom hele sammenligningsperioden har kostnadene ligget betydelig over kjøttinntektene. I hele perioden fra 2005 til 2013 har det vært en jevn økning i kostnadene.

Kjøttinntektene har holdt seg relativt stabile og uten betydelige avvik til og med 2008. I 2009 hadde man en kraftig reduksjon i rapportert slakteuttak, årsaken her er at en del av uttaket i Nordland ble utført som leieslakting i Sverige, og man har ikke innarbeidede rutiner ved svenske slakteri for innsending av slakterapporter. Mens det i 2010 var en økning i kjøttinntektene, var det igjen en nedgang i årene etter. Inntektene er nå på et betydelig lavere nivå i forhold til perioden fram til 2008 som følge av lavere slakteuttak og priser.

Nordland hadde en betydelig økning i prisen fra 2006 til 2008. Gjennomsnittsprisen var 58,65 kroner i 2006, mens den i 2008 var på 78,72 kr. pr.kg. Dette tilsvarer en økning på 34% på disse to årene. Den moderate prisnedgangen fra 2008 til 2009 kan ha en sammenheng med den mangelfulle slakterirapporteringen ved at grunnlaget for beregning av priser ikke var representativt for hele området. I 2010 hadde man en prisnedgang på ca 10,5% sammenlignet med 2009, en nedgang som fortsatte i 2011. Etter en mindre økning i 2012 er det igjen en nedgang i prisnivået i 2013 hvor man nå er kommet under gjennomsnittsnivået for landet.

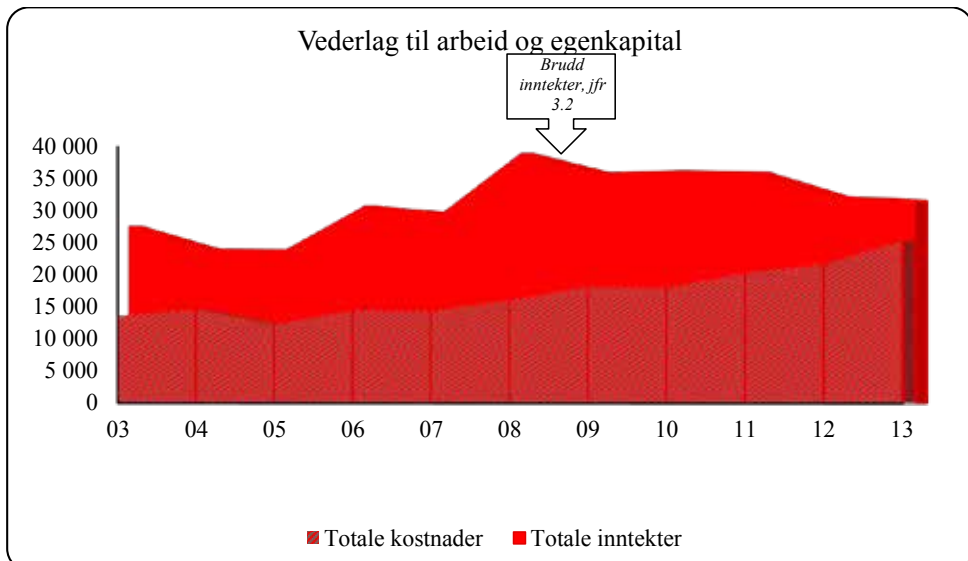
Inntektskurven i perioden 2006-2008 var allikevel ikke direkte preget av den relativt store prisøkningen. En nedgang i gjennomsnittsvektene og dermed antall tonn slakt er hovedårsaken til dette. I 2006, før inntektsøkningen satte inn, hadde man periodens nest høyeste slakteuttak både med tanke på antall slakt, samt gjennomsnittsvakter. Vi ser også at reintallet dette året var på sitt laveste siden 2002.

Statstilskuddene for Nordland hadde i 2008 en relativt stor økning, faktisk nesten en fordobling sammenlignet med året før. Bakgrunns materialet viser at det var posten andre tilskudd som representerte økningen, da spesielt investeringer, pramming/transport og tiltak konvensjonsbeiter.

Tilskuddene er blitt redusert i perioden etter 2008. Bakgrunns materialet viser at det hovedsakelig er posten “Andre tilskudd” som reduseres jevnt etter toppen i 2008, men at man i 2010 også har en reduksjon på de produksjonsavhengige tilskuddene. I 2011 ligger man totalt sett på omtrent samme nivå som i 2010, men de produksjonsavhengige tilskuddene står nå for en større andel av den totale potten. Nedgangen i 2012, er mye på grunn av nedgang i produksjonspremien og tidligslakt, noe jo også slakteuttaket tyder på. Det er også en viss nedgang i 2013.

Erstatningsutbetalingene for Nordland har gjennom hele perioden vært forholdsvis stabile. Økningen i 2008 knytter seg til erstatning for arealinngrep. Etter å ha ligget på mellom 0,3 - 0,8 mill. kr i årene før var dette beløpet i 2008 på 2,6 mill. kr. Erstatningsutbetalingene knyttet til arealinngrep var neste år “normalisert”, men denne gangen var det en sterkt økende rovvilterstatning som gjorde at den totale erstatningsposten likevel var økende. Tendensen med økt rovvilterstatning fortsetter i 2010 for deretter å stabilisere seg på dette nivået til og med 2012. Nordland er også et område hvor erstatninger for trafikkkdrepte dyr utgjør en del av de totale erstatningsutbetalingene, om lag 10-20% av utbetalingene på tap av rein baserer seg på denne type tap.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Nordland de fem siste årene (2009-2013) er på ca 47% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

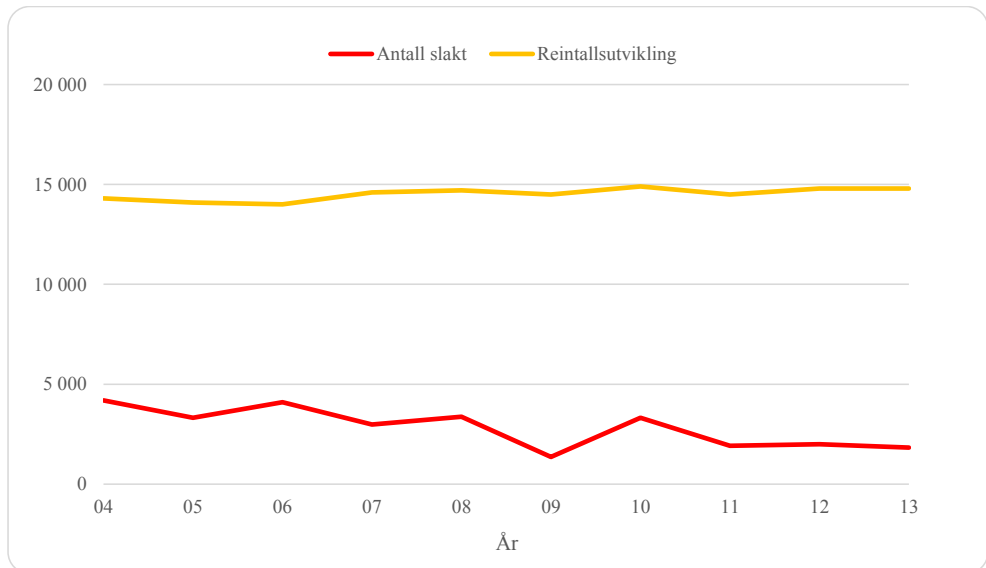


Figur 8.1.14 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 2003-2013 (2014-kroner)

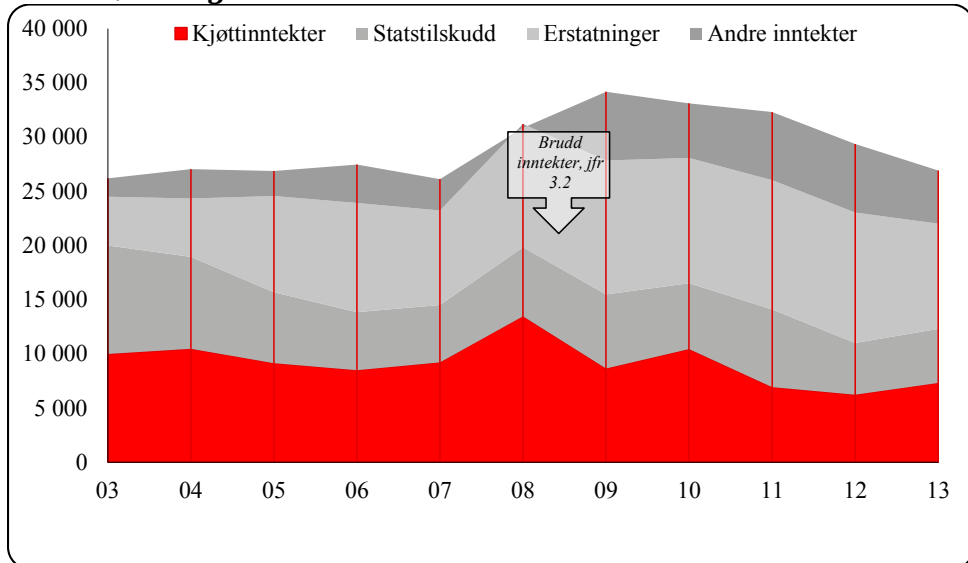
Kostnadene ligger, som tidligere nevnt, betydelig over kjøttinntektene. Tendensen for dette området har også vært økende de senere årene. Det er utgifter knyttet til kjøretøy og maskiner,

varekjøp og avskrivninger som står for den største andelen av de totale kostnadene. Disse tre artene utgjør til sammen om lag 45% av totalen. Den største økningen fra 2005 skriver seg fra postene utstyr, avskrivninger og fremmedtjenester. Økningen i kostnader har vedvart i perioden fram til og med 2009, men i 2010 har imidlertid Nordland klart å redusere sine kostnader. Det er postene frakt og transport, samt bygninger/anlegg, som representerer reduksjonen. Økningen i 2011 skriver seg stort sett fra kostnader til administrasjon, varekjøp og avskrivninger, mens man i 2012 øker ytterligere spesielt på varekjøp.

Nordland har et stabilt reintall. Slakteuttaket har gjennom hele sammenligningsperioden vært jevnt nedadgående. Som tidligere vist til, var det et særskilt fall i 2009 som skyldes mangelfulle registreringer på grunn av slaktning foretatt i Sverige.



Figur 8.1.15 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Nordland i perioden 2004-2013

Nord-Trøndelag

Figur 8.1.16 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2003-2013 (2014-kroner)

Kjøttinntektene var forholdsvis stabile i begynnelsen av perioden, til og med 2007. Slakteuttaket ble redusert år for år. Samtidig med dette var prisene økende. Totalt medførte dette en forholdsvis stabil inntektskurve. I 2008 og 2010 har man imidlertid hatt en økning i slakteuttaket, da spesielt i 2008. I 2008 var det også gode priser som resulterte i et stort hopp i inntektskurven. Prisutviklingen har i hele sammenligningsperioden vært økende, fra en pris på 52,48 kr. pr. kg. kjøtt i 2003, hadde man i 2009 en pris på 84,41 kr. pr. kg. Inntektsøkningen i 2008 kom som en følge av høyere priser, økning i slakteuttaket samt gode slaktevekter. Slakteuttaket i 2008 var 33% høyere enn i 2007. Gjennomsnittsvektene er svært stabile i perioden 2003-2012, med unntak av 2010, hvor man var nede i periodens laveste slaktevekt på 22,7 kg. Vektene har forøvrig variert fra 23,4 kg til 24,3 kg.

I 2012 er kjøttinntektene på sitt laveste nivå gjennom hele perioden. Årsaken til dette er betydelig lavere priser sammenlignet med årene før, kombinert med et lavt slakteuttak dette året. Nedgangen pr. kg. kjøtt fra toppåret 2009 er på i overkant av 26,49 kr. pr. kg. kjøtt. Det er så en viss økning i 2013 som følge av økt slakting og økning i pris.

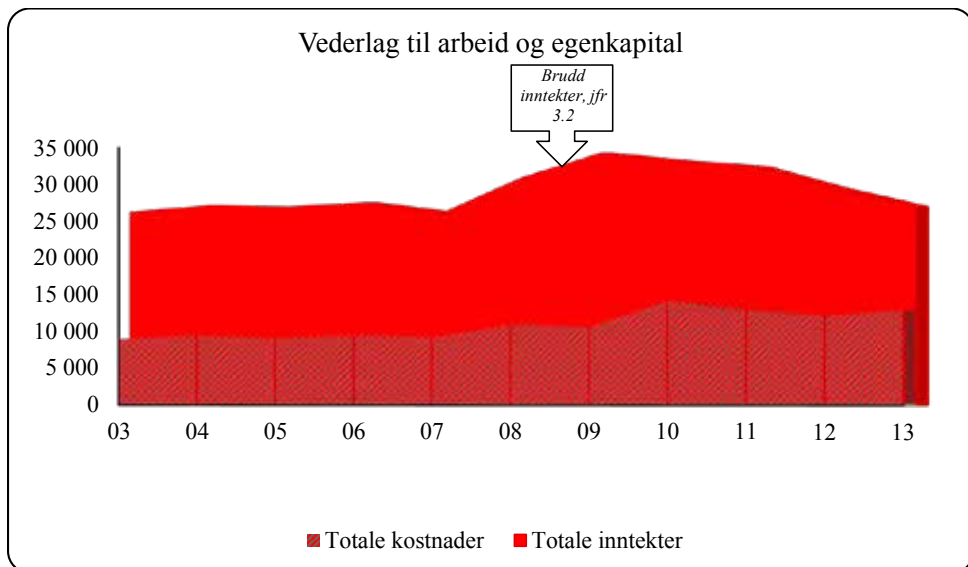
Tilskuddsnivået i Nord-Trøndelag har til og med 2007 hatt en negativ utvikling. Etter endringen i tilskuddsordningene fra og med avtaleåret 2003/2004, har nivået på oppnådde tilskudd vært nedadgående. Både produksjonspremie, kalvetilskudd og tidligslaktetilskudd er direkte knyttet opp mot enten kjøttverdien eller slakteuttaket, og varierer i samme takt som kjøttinntekten. I perioden 2008 – 2011 var imidlertid tilskuddsutbetalingene bedre; i 2009 og 2011 kommer dette hovedsakelig som en følge av høyere utbetalinger knyttet til de produksjonsrettede tilskuddene etter høye slakteuttak. I 2012 er man igjen nede på samme nivå som i 2007 og dette er uendret i 2013.

Erstatningsnivået på dyr tatt av rovvilt har vært økende gjennom hele perioden, og synliggjør de betydelige utfordringer dette medfører for reindriften i Nord-Trøndelag. Reineierne i Nord-Trøndelag får erstattet en større del av det omsøkte tapet enn reineierne i øvrige områder.

Bortfallet av produksjonspremie pga mindre slakteuttak kompenseres delvis med at den inngår som et grunnlag for erstatningssummen for godkjente tap til rovdyr.

Erstatningsutbetalingene i Nord-Trøndelag er i hovedsak knyttet mot rein tatt av rovvilt. Utbetalingene knyttet til arealinngrep utgjør ca 5-10% av de totale erstatningene og er således av mindre betydning for den økonomiske utviklingen i dette området.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Nord-Trøndelag de fem siste årene (2009-2013) er på ca 56% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

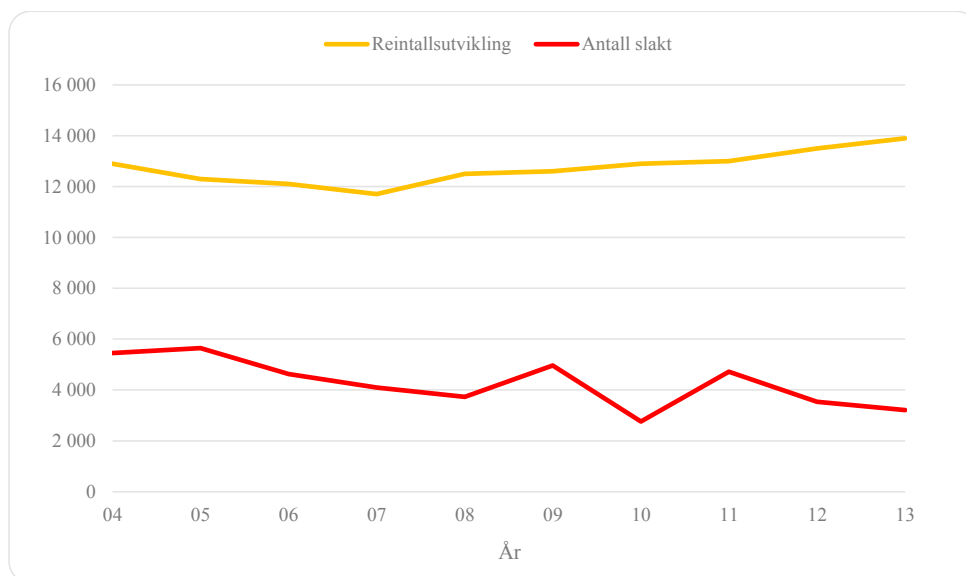


Figur 8.1.17 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2003-2013 (2014-kroner)

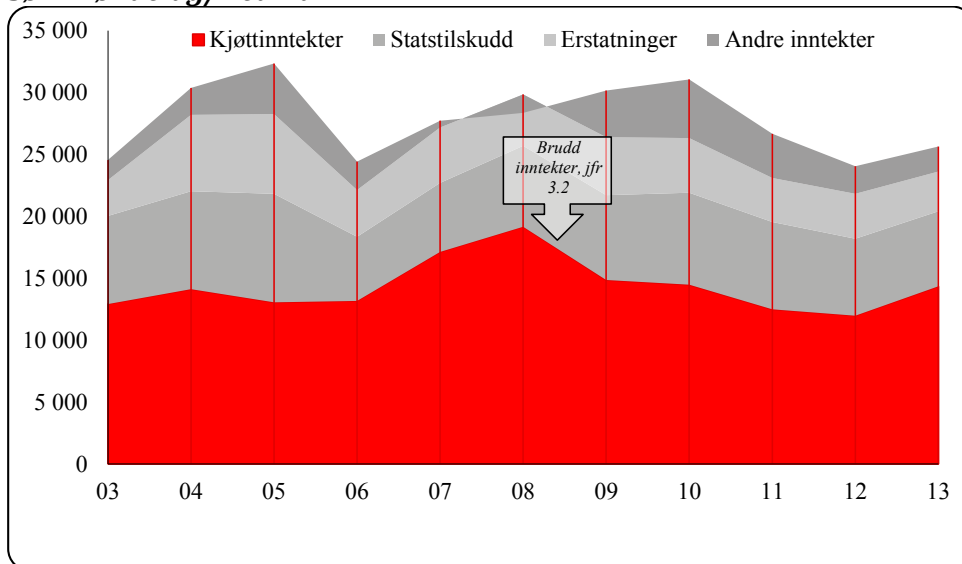
Kostnadsnivået har vært stigende i perioden fram til 2010, men med en nedgang i 2011 og 2012 og så en viss økning igjen i 2013.

Det økte kostnadsnivået gjennom perioden har sannsynligvis også en sammenheng med rovviltsituasjonen. Både dokumentasjonskravene og økte behov for gjeting og tilsyn har økt bruken av motoriserte kjøretøyer betraktelig. Endret områdebruk har også medført større bruk av helikopter i forbindelse med samlinger. Bakgrunns materialet viser at postene frakt og transport, leie og fremmedtjenester, som kan relateres til ovenstående, til sammen utgjør ca 20% av de totale kostnadene. Gjennomsnitt i landet for øvrig på disse postene er ca 15%.

For øvrig kan nevnes at det er en klar utvikling mot at en større del av familiens totale inntekt kommer fra lønnsinntekt utenom næringen. For dette området gjelder også at man pr i dag er inne i en periode med generasjonsoverganger, der flere nye ledere av siidaandeler er i en oppbyggingsfase. Det er et markert trekk at oppbyggingsfasen går over flere år enn tidligere.



Figur 8.1.18 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Nord-Trøndelag i perioden 2004-2013

Sør-Trøndelag/Hedmark

Figur 8.1.19 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2003-2013 (2014-kroner)

Utviklingen i Sør-Trøndelag/Hedmark er preget av stor stabilitet og forutsigbarhet.

Kjøttinntektene har i hele perioden vært større enn både kostnader, erstatninger og statstilskudd. Dette endret seg i 2012, og vi ser for første gang at kostnadene var høyere enn inntektene. Forskjellen kom som en følge av noe lavere inntekter på grunn av reduksjon i pris pr. kg. kjøtt. For 2013 endrer dette bildet seg, idet kjøttinntektene har en klar økning samtidig som kostnadsnivået går ned.

Området hadde en relativt stor inntektsøkning fra 2006 til 2008. Økningen i 2007 skyldes en kombinasjon av høyere slakteuttak og økte priser sammenlignet med 2006. Fra 2007 til 2008 har inntektsøkningen en direkte sammenheng med prisøkningen på hele 25,5%. Slakteuttaket i 2008 gikk noe ned sammenlignet med året før.

Prisene i Sør-Trøndelag har gjennom hele perioden ligget høyere enn de totale gjennomsnittsprisene for landet sett under ett. I 2008, når de totale gjennomsnittsprisene var på sitt høyeste, oppnådde man i dette området 83,29 kr. pr.kg. kjøtt. Til sammenligning kan nevnes at man i den sonen med lavest pris dette året hadde en pris på 70,12 pr.kg. kjøtt. Både i 2011 og 2012 ser vi en stor prisreduksjon som forklarer fallet i inntektskurven. I 2013 var det igjen en oppgang i prisen til 63,75 kr pr kg.

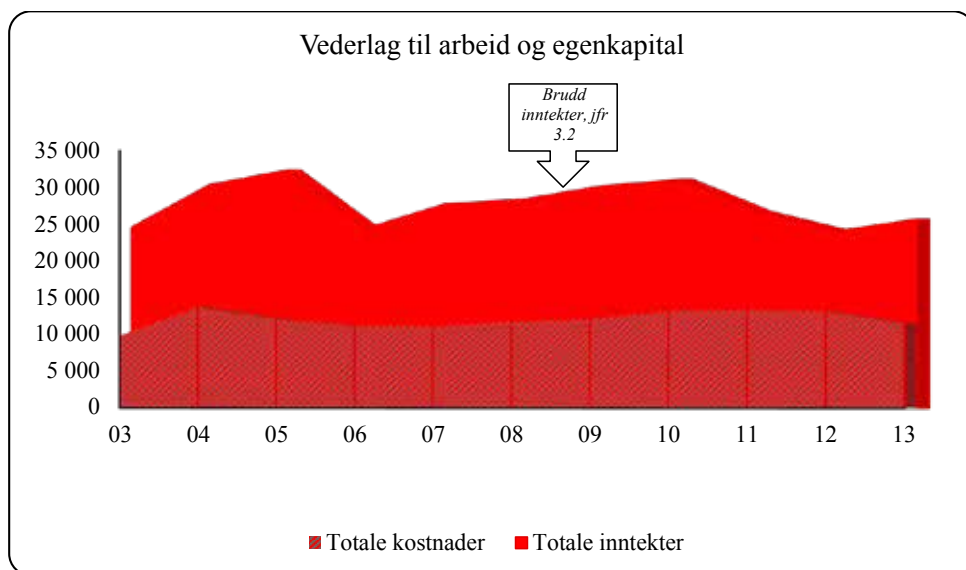
Gjennomsnittsvektene i Sør-Trøndelag er stabile med en noe økende tendens. Fra å ha vært på 23,9 kg i 2003, som det laveste i sammenligningsperioden, var de i 2009 oppe i periodens høyeste gjennomsnittsvekt med 25,9 kg. Sammen med tamreinlagene er dette det området som utpeker seg med høyest totalproduksjon pr. livrein.

Tilskuddsnivået er stabilt. Man hadde en reduksjon fra 2005 til 2006 for deretter å stabilisere seg på et noe lavere nivå. Reduksjonen skyldes en nedgang i samtlige tilskuddsposter bortsett

fra driftstilskuddet. Den største årsaken til reduksjonen er imidlertid at området for første gang ikke mottok tilskudd til investeringer, en post som i 2005 alene utgjorde om lag 28% av det totale tilskuddsbeløpet. Fra og med 2006 til og med 2010 var tilskuddsandelen jevnt stigende, etterfulgt av en generell nedgang i 2011 og 2012 som er jevnt fordelt på de ulike tilskuddene.

Erstatningsutbetalingene er stabile og dreier seg i all hovedsak om erstatninger for rein tatt av rovvilt. Vi ser en økning i 2004 og 2005 som utelukkende skriver seg fra erstatningsutbetalinger for arealinngrep, i dette tilfellet i forhold til Meråkerreguleringen i 2004. I 2011 og 2012 ser vi imidlertid en liten reduksjon i erstatningsutbetalingene; i 2011 er dette et resultat av reduserte erstatninger for arealinngrep, mens det i 2012 er erstatninger for rein tatt av rovvilt som utgjør reduksjonen.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Sør-Trøndelag de fem siste årene (2009-2013) er på ca 41% (andel erstattet i forhold til omsøkt).



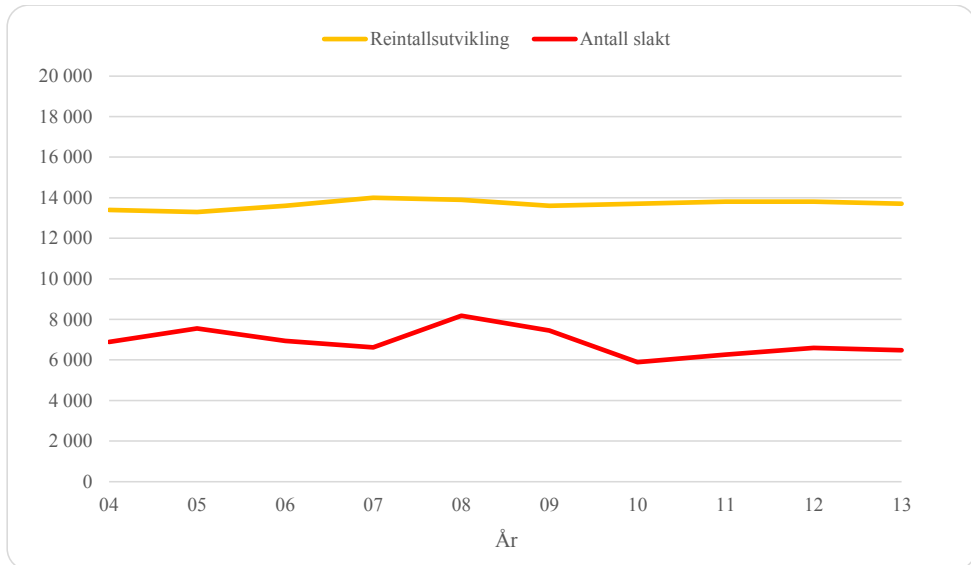
Figur 8.1.20 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2003-2013 (2014-kroner)

Kostnadsnivået fikk et hopp i utviklingen fra 2003, som blant annet kan relateres til endringen i prisrapporteringen fra slakteriene som fant sted fra og med 2003. Den største økningen på kostnadssiden var imidlertid knyttet til økte utgifter på bygninger og anlegg. Posten økte med om lag 270 % fra 2003 til 2004.

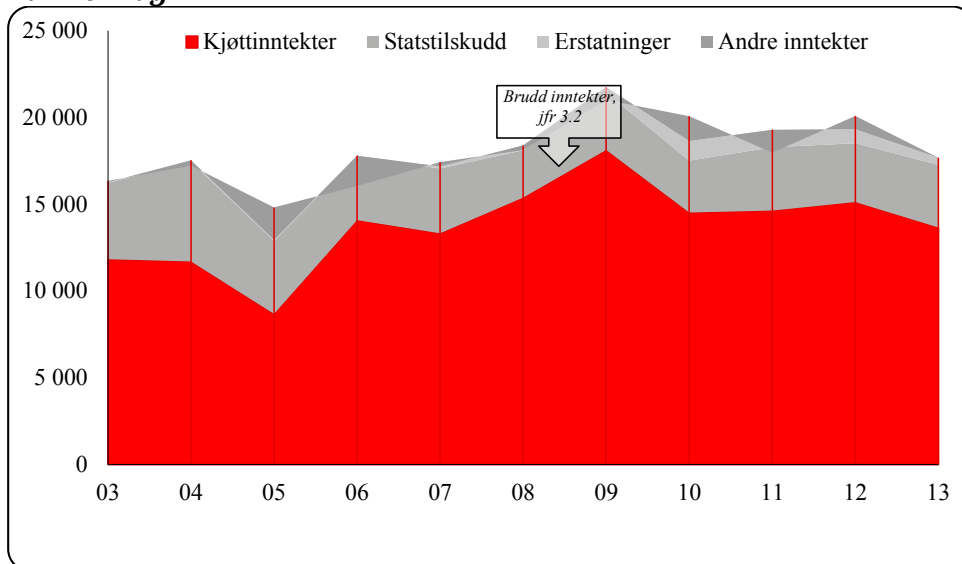
For øvrig er det postene kjøretøy og maskiner som utgjør den største kostnadsposten for området, med en gjennomsnittlig andel på 19% for perioden sett under ett. Kostnadsnivået har vært svakt stigende fra og med 2007, og i 2010 ser vi en litt større økning som følge av økte utgifter til utstyr og øvrige varekjøp. Fra 2010 til 2012 har kostnadene vært stabile, også innad mellom kostnadstypene. I 2013 er det så igjen en nedgang i kostnadene.

Perioden sett under ett var det 2005 som kan betegnes som periodens beste år. På tross av en liten reduksjon i inntektene, bidro det økte tilskudds- og erstatningsnivået til at vederlaget for

arbeid og egenkapital var på sitt høyeste. Vi ser også at man dette året hadde redusert kostnadene med om lag 11% fra året før.



*Figur 8.1.21 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt
I Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2004-2013*

Tamreinlag

Figur 8.1.22 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap hos tamreinlagene i perioden 2003-2013 (2014-kroner)

Kjøttinntektene har gjennom hele perioden vært høyere enn de øvrige hovedpostene, og den økonomiske situasjonen hos tamreinlagene har dermed vært gjennomgående positiv. Inntektsreduksjonen i 2005 kom som en kombinasjon av lavere gjennomsnittsvekter og lavere slakteuttak. Avviket på slaktevektene var kun på 0,2 kg fra året før. I 2012 hadde området periodens høyeste gjennomsnittlige slaktevekt på 31,2 kg.

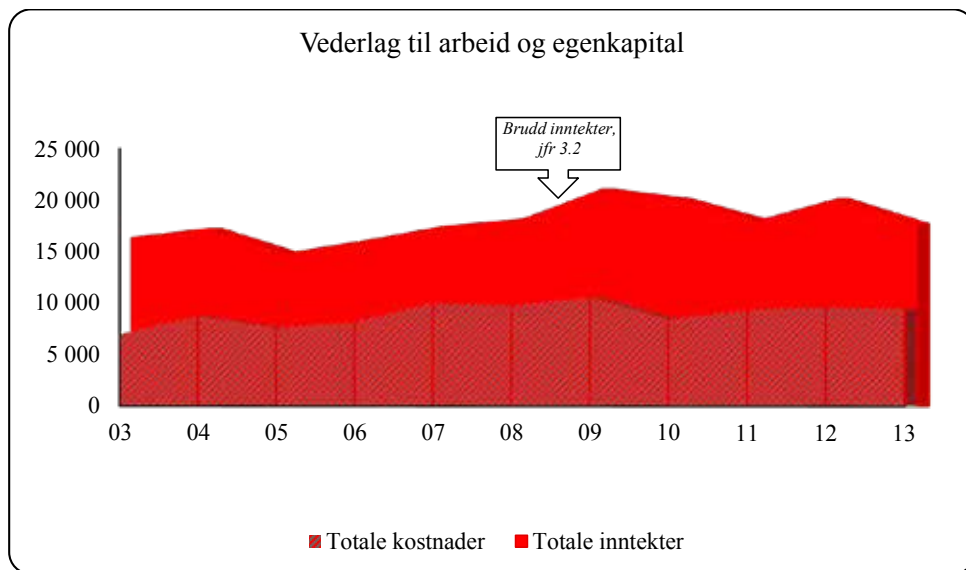
Prisene for dette området hadde sitt bunn-nivå i 2004. Fra dette året var den en økning fram til 2009 på hele 68%. Prisene har deretter gått ned med ca 18 % til 2013, og var nede i 60,92 kr i 2011. Tamreinlaga har likevel i 2013 den høyeste pris på landsbasis med 67,34 kr, landsgjennomsnittet er 60,92 kr.

I 2010 opplever man en reduksjon i kjøttinntektene, dette som følge av mindre slaktekvantum. Det ble slaktet ca 13 % mindre i 2010 sammenlignet med året før. Både i 2011 og 2012 var slakteuttaket bra, men lav pris i 2011 medførte allikevel inntektsreduksjon dette året. Prisen i 2012 har økt i forhold til 2011, og sammen med økte gjennomsnittsvekter blir slaktekvantumet på samme nivå som i 2011, og området får dermed en inntektsøkning i 2012. I 2013 er det en nedgang i slaktekvantum, og til tross for økning i prisen går kjøttinntektene ned i forhold til 2012.

Tilskuddsnivået har vært varierende siden 2004. Tamreinlagene har stabile inntektsoverføringer på de ordinære tilskuddene. De postene som skaper variasjoner i de totale tilskuddsbeløpene er hvorvidt det foreligger investeringer som utløser tilskudd, samt størrelsen på tilskudd til tiltak mot radioaktiv forurensning. Tamreinlagene er det området som gjennom årene har mottatt hovedandelen av denne typen tilskudd. Det er særlig kompensasjonen for tidligslakt som har vært dominerende. I 2011 hadde også tamreinlagene forholdsvis stor utbetaling knyttet til tap av rein ved ulykke, noe som gav utslag i en høyere utbetaling på de totale tilskuddene.

Erstatningsnivået hos tamreinlagene har vært svært lavt, og omfatter kun erstatninger for tap av rein. Dette tilsier at man her mister få dyr til rovvilt, noe som gir mer forutsigbare rammer for produksjon av reinkjøtt til menneskelig føde. I 2010 og 2011 har man faktisk en markant økning på dette området; sammenlignet med 2009 har erstatningsutbetalingene for rein tatt av rovvilt økt med omlag 250 %. Dette er noe redusert i 2012 og 2013.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt hos tamreinlagene de fem siste årene (2009-2013) er på ca 33% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

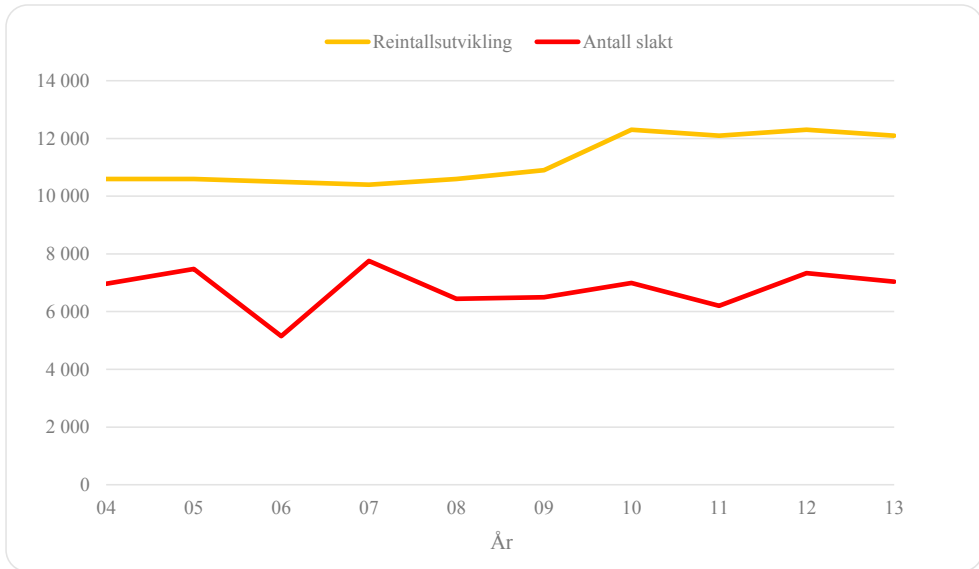


Figur 8.1.23 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i tamreinlagene i perioden 2003-2013 (2014-kroner)

Kostnadene har hatt en gjennomgående økning i perioden fra 2005 til 2009. I 2010 har imidlertid tamreinlagene, for første gang siden 2005, en reduksjon i kostnadsnivået. Variasjoner i kostnadsføringen gjør det vanskelig å finne tendenser, men vi ser at også i 2010 er det utstyrsposten som står for mesteparten av kostnadene med sine 72 % av de totale kostnadene dette året. I 2011 og 2012 er kostnadene igjen økende, og samtidig litt mer fordelt; men fortsatt kan man definere størsteparten av forbruket til utstyr og varekjøp.

Tamreinlagene er også det området som utpeker seg med høyest produktivitet blant samtlige områder. Totalproduksjonen pr. livrein gjennom perioden har ligget mellom 14 kg. pr. dyr og 17,3 kg. pr. dyr. Gjennomsnittet for hele reindriften gjennom perioden har ligget mellom 6 kg. pr. dyr og 11,6 kg. pr. dyr, hvor den høyeste produktiviteten var i begynnelsen av perioden. Høy totalproduksjon pr. livrein innebærer god kalvetilgang, lite tap og gode slaktevekter.

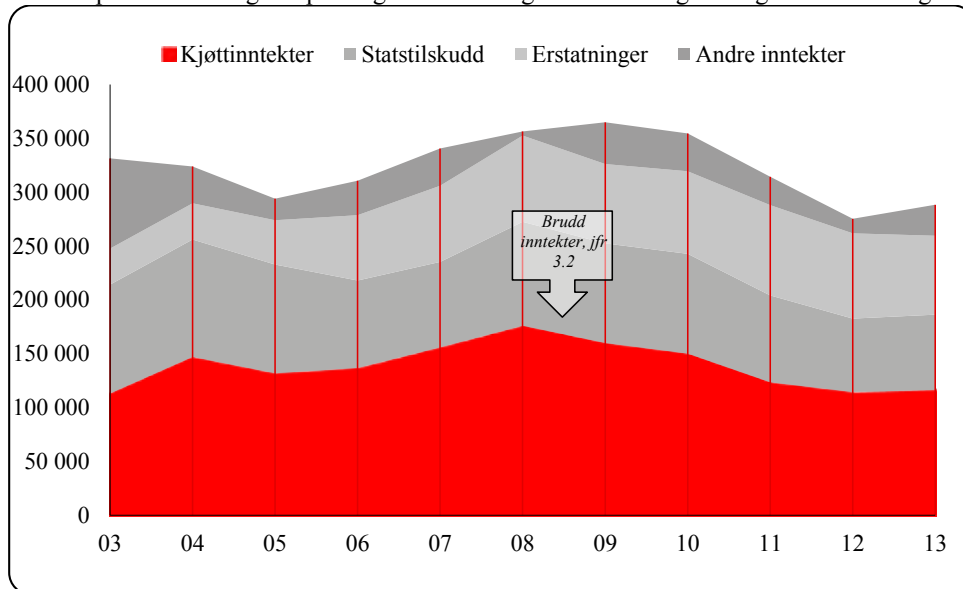
2010 var det året hvor resultatmålet for arbeid og egenkapital var på sitt høyeste. Dette med bakgrunn i høyere erstatningsnivå og lavere kostnader, og på tross av lavere kjøttinntekter.



Figur 8.1.24 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt hos tamreinlagene i perioden 2004-2013

8.2 Generelle vurderinger

I dette avsnittet vurderes den økonomiske utviklingen i reindriftsnæringen med utgangspunkt i sentrale poster i totalregnskapet. Figurene 8.2.1 og 8.2.2 danner grunnlaget for vurderingene.



Figur 8.2.1 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2003-2013 (2014-kroner)

Kjøttinntektene har vært økende til og med 2008. I 2009 opplevde man imidlertid en reduksjon i inntektene, dette med bakgrunn i avdekking av feil prisrapportering fra slakteri. Her henvises det til avsnitt om priser under kap 3.2.

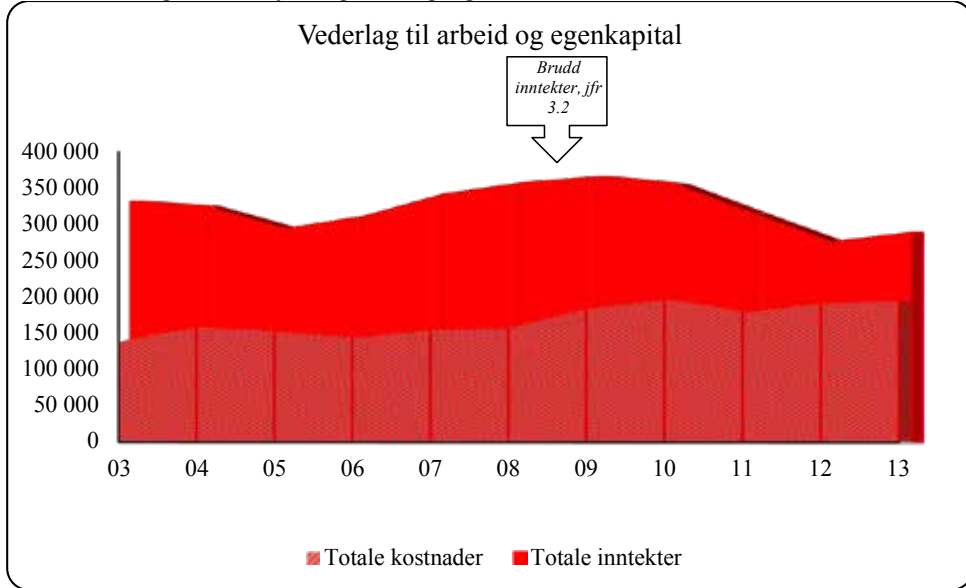
Slaktekvantumet har økt med 9,2 % fra 2003 til 2013. Antallet slakt har i samme periode økt med 40 %. Gjennomsnittlig slaktevekt er i samme periode redusert fra 26,4 kg til 22,1 kg (-14,7%). Samtidig ser vi at vektene i 2003 var på sitt høyeste perioden sett under ett, med sine 26,4 kg. Den gjennomsnittlige slaktevekt påvirkes også av hvor stor andel kalveslakten utgjør. Andel kalveslakt var 58 % i 2003 og 73 % i 2013.

I 2010 gjorde en vanskelig markedssituasjon at prisene ble ytterligere redusert, etter at de først var korrigert ned som følge av feilrapporteringen. Prisreduksjonen har fortsatt i årene etter, og man er nå nede på samme prisnivå som i 2006. På grunn av reduksjonen, lavere vekter samt nedgang i slaktekvantumet sammenlignet med 2010, er inntektene nå nede på omtrent samme nivå som i 2005.

Tilskuddsnivået målt i faste priser har vært varierende, med en nedadgående tendens gjennom perioden. De største utbetalingene finner vi i 2004 og 2006, men økningen disse årene baserte seg i stor grad på den type tilskudd som ikke er produksjonsrettet. Dersom vi ser på de tilskuddene som er direkte avhengig av produksjonen, utgjorde disse i årene 2007 – 2011 en større andel av de totale tilskuddene enn i perioden for øvrig. De produksjonsavhengige tilskuddene utgjør 39% av de totale tilskuddsutbetalingene gjennom perioden.

Dersom vi ser på de kostnadssenkende og direkte tilskuddene, utgjør disse totalt 63% av de totale tilskuddene gjennom perioden.

Erstatningsnivået økte noe i begynnelsen av sammenligningsperioden, og hadde en tilsvarende reduksjon i midten av perioden. Økningene i 2006 og 2007 må sees i sammenheng med engangsutbetalinger for arealinngrep i Troms og Finnmark. Andelen rovvilterstatninger økte mye i 2006 i forhold til perioden før, denne økningen må sees i sammenheng med en endring i erstatningsbeløpene, hvor man fra 2006 inkluderte tapt produksjonspremie i utbetalingene. Vi ser også at fra 2009 til 2011 har erstatningsutbetalingene hatt en stor økning hvert år, og det er hovedsakelig utbetalinger knyttet til rovvilttap som utgjør økningen. I 2012 er denne andelen noe redusert, og det er en ytterligere nedgang i 2013 til samme nivå som i 2010.

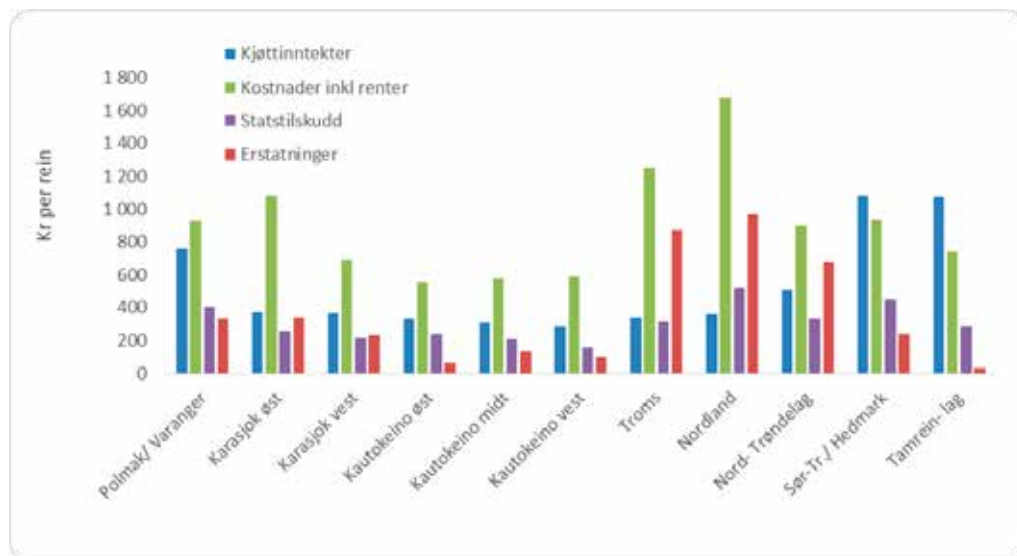


Figur 8.2.2 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2003-2013 (2014-kroner)

Kostnadene hadde i årene 2006 til 2010 en markant økning landet sett under ett. De største utgiftene går til kjøretøy og maskiner (20 %), avskrivninger (18 %) samt utstyr (12 %). Dette er beregnet for perioden under ett. For øvrig ser man at postene varekjøp og utstyr er poster som har en økende tendens hele perioden igjennom, bakgrunns materialet at disse to postene har en økning på henholdsvis 160% og 214% fra 2003 til og med 2012. Etter 2010 har det vært en utflating av kostnadsveksten, men som vist til i kap 4.4 kan det være store utslag de ulike kostnadspostene imellom.

Reindriftsnæringen har totalt sett hatt en forholdsvis svak økonomi i hele sammenligningsperioden. Kjøttinntektene har i det vesentligste vært lavere enn kostnadene, med unntak av årene 2006 til 2008. Man har i stor grad vært avhengig av statstilskudd og erstatninger. Resultatmålene blir deretter, og 2008 er periodens beste år ut fra vederlagsmålet for arbeid og egenkapital. Kjøttinntektene ble imidlertid redusert i 2009 på grunn av et lavere prisnivå enn antatt, og sammenholdt med de økte kostnadene dette året var resultatet dårligere enn foregående år.

Figur 8.2.3 viser fordelingen av totalregnskapets hovedposter i 2012 etter reinbeiteområde og reintall. Som det fremgår av kapittel 7.1, har ”sum lønn m.v. utenfor reindriften” stor betydning for økonomien i næringen. For å gi et inntrykk av *hvor stor* betydning disse inntektene har, er også sum lønn m.v. tatt med i figuren.



Figur 8.2.2 Fordeling av totalregnskapets hovedposter og ”sum lønn m.v. utenfor næringen” i 2013 etter reintall (kr. pr. rein)

Det fremgår av figuren at tamreinlagene har den sunneste økonomien i næringen. Her er kjøttinntektene pr. rein større enn kostnadene, statstilskuddene og erstatningene pr. rein.

Samtlige av de øvrige områdene har høyere kostnader enn kjøttinntekter, statstilskudd og erstatninger pr. rein.

Erstatningene pr. rein er høyest i Nordland, og lavest i tamreinlagene.

Statstilskuddene pr. rein er høyest i Nordland, og lavest i Karasjok øst og Kautokeino vest.

Troms og Nordland skiller seg ut som reinbeiteområdene med den svakeste økonomien i næringen, ettersom kostnadene pr. rein ligger klart høyest, kombinert med lave kjøttinntekter pr. rein.

Figuren viser for øvrig at sum lønn m.v. utenfor reindriften har størst betydning i Troms og hos tamreinlagene, og minst betydning i Kautokeino midt.

Vedlegg

1. Tabeller

Tabell 1 Kjøttinntekter i 2013 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	Ant. slakt	Snittvekt	Tonn	Snittpris	Verdi (1000 kr)
Polmak/ Varanger	13 474	21,30	287	64,13	18 403
Karasjok øst	5 255	22,68	119	61,50	7 329
Karasjok vest	8 949	21,66	194	59,00	11 436
Øst-Finnmark	27 678	21,68	600	62,09	37 168
Kautokeino øst	7 705	21,49	166	62,92	10 419
Kautokeino midt	12 050	20,13	243	52,79	12 802
Kautokeino vest	8 289	20,16	167	57,17	9 555
Vest-Finnmark	28 044	20,51	575	56,95	32 654
Troms	2 257	32,62	74	59,10	4 352
Nordland	2 649	33,58	89	59,76	5 317
Nord-Trøndelag	4 640	25,42	118	60,82	7 173
Sør-Tr./ Hedm.	8 600	25,65	221	63,75	14 064
Tamreinlag	6 814	29,17	199	67,34	13 383
Totalt	80 682	23,24	1 875	60,92	114 110

Tabell 2 Kjøttinntekter i perioden 2009-13 (1.000 kr)

Slakteuttak:	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Antall slakt;</i>	72 495	80 885	67 163	69 018	69 842
Slakteri	11 160	10 960	11 260	10 780	10 840
Privat	0	0	0	0	0
Totalt	83 655	91 845	78 423	79 798	80 682
Gj. vekt 1)	23,76	22,81	23,61	23,60	23,24
Prod. i tonn	1 987	2 095	1 852	1 883	1 875
Pris (kr/kg)	73,92	67,44	63,50	58,37	60,92
Inntekt	146 907	141 285	117 562	109 932	114 221

1) Inklusive beregnet privat forbruk og omsetning

Tabell 3 Ordinære inntektsoverføringer i perioden 2010-13 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2010	2011	2012	2013
Polmak/Varanger	8 974	5 664	5 188	9 382
Karasjok øst	4 919	4 522	2 968	4 092
Karasjok vest	6 610	5 862	4 610	4 230
Øst-Finnmark	20 503	16 048	12 766	17 705
Kautokeino øst	5 985	4 873	3 202	4 774
Kautokeino midt	8 823	9 109	6 877	6 604
Kautokeino vest	4 689	4 162	2 686	2 808
Vest-Finnmark	19 498	18 143	12 765	14 186
Troms	3 040	2 620	2 423	2 441
Nordland	2 797	3 471	2 671	3 315
Nord-Trøndelag	3 449	4 270	3 350	3 668
Sør-Tr./Hedmark	5 963	6 102	5 848	5 858
Tamreinlag	2 574	2 713	2 819	3 135
Totalt:	57 824	53 367	42 643	50 308

Tabell 4 Inntektsoverføringer pr. siidaandel i 2013 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2013		
	Prod. avh.	Andre	Totalt
Polmak/Varanger	192 090	25 693	217 783
Karasjok øst	63 572	18 000	81 572
Karasjok vest	43 577	42 324	85 901
Øst-Finnmark	299 239	30 296	119 502
Kautokeino øst	67 439	54 411	121 850
Kautokeino midt	51 086	40 545	91 630
Kautokeino vest	44 753	52 856	97 609
Vest-Finnmark	163 278	52 557	106 780
Troms	33 688	40 640	74 329
Nordland	51 991	61 402	113 393
Nord-Trøndelag	70 841	27 051	97 893
Sør-Tr./Hedmark	176 762	18 517	195 279
Sum tilskudd per siidaandel:	795 799	42 470	117 738

Tabell 5 Tiltak mot radioaktivitet i perioden 1989-2013 (1.000 kr)

År	Anlegg/ foring/tap	Tidlig slakt	Kostholds- komp.	Nedføring	Totalt
1989	3123	0	3214	0	6 337
1990	1833	0	3281,21769	0	5 114
1991	2 200	0	2 515	0	4 715
1992	2 811	0	1 358	0	4 169
1993	2 306	682	1 276	0	4 264
1994	1 017	1 360	1 492	0	3 869
1995	3 352	2 005	1 217	0	6 574
1996	1 702	778	855	0	3 334
1997	867	1 892	866	0	3 625
1998	1 613	1 312	807	0	3 732
1999	1 276	1 560	806	0	3 633
2000	554	1 597	618	30	2 799
2001	498	1 456	775	192	2 921
2002	173	1 234	403	85	1 894
2003	270	1 186	1 021	180	2 657
2004	310	1 013	707	197	2 227
2005	186	1 673	686	0	2 545
2006	0	1 075	156	0	1 231
2008	343	156	132	0	631
2009	412	518	4	1	935
2010	545	273	13	6	837
2011	755	774	4	0	1 532
2012	266	530	3	37	835
2013	337	378	0	0	716
Total	26 748	21 452	22 208	728	71 125

Tabell 6 Erstatninger for tap av rein 2009-13 (1.000 kr)

	2009	2010	2011	2012	2013
Miljødirektoratet - tap rovvilt	60 155	61 510	72 060	69 389	62 771
Jernbaneverket - tap tog	1 007	3 075	1 356	1 781	2 433
Forsikringselskaper - tap bil	2 298	1 497	2 682	1 503	2 320
Reindrifftsavtalen - andre store tap	0	0	0	0	202
Totalt	63 460	66 082	76 098	72 672	67 726

2. Tabelloversikt

Forord	1
Sammendrag	2
Innhold	1
1. Økonomisk utvalg	1
1.1 Mandat	1
1.2 Medlemmer og sekretariat	1
1.3 Utvalgets arbeid.....	1
2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken	3
2.1 Reindriftspolitiske mål	3
2.2 Reindriftspolitiske virkemidler	4
3. Grunnlag og forutsetninger	6
3.1 Prinsipper.....	6
3.2 Materiale og metode	7
<i>Generelt</i>	7
<i>Produksjonsbaserte inntekter</i>	7
<i>Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak i forhold til rovviltskader</i> ..	9
<i>Erstatninger</i>	11
<i>Kostnader</i>	11
<i>Kapitalforhold</i>	12
<i>Sammendrag av totalregnskapet og årsverksberegninger</i>	12
<i>Reindriftsfradraget</i>	12
<i>Tabell 3.2.1 Prosentvis fordeling av antall oppnådde reindriftsfradrag for 2012, etter fradragenes størrelse</i>	13
<i>Langsiktige utviklingstrekk</i>	13
4.Totalregnskap 2013 og budsjett 2014	14
4.1 Produksjonsbaserte inntekter	14
<i>Kjøttinntekter</i>	14
<i>Tabell 4.1.1 Kjøttinntekter i 2013 og 2012 (1.000 kr)</i>	14
<i>Tabell 4.1.2 Fordeling av antall slakt til slakteri mellom ulike sesonger</i>	15
<i>Tabell 4.1.3 Utvikling i gjennomsnittsvekter (slakt til slakteri) i perioden 2009-13 (kg)</i>	16
<i>Tabell 4.1.6. Utvikling i verdien av den totale kjøttproduksjonen i perioden 2009-13 (1.000 kr)</i>	18
<i>Endring i samlet livdyrverdi</i>	20
<i>Tabell 4.1.9 Verdi av endring i samlet livdyrverdi for perioden 1. januar - 31. desember i 2013 og 2012</i>	22
<i>Binæringsinntekter</i>	22
<i>Tabell 4.1.10 Binæringsinntekter i perioden 2009-13 (1.000 kr)</i>	23
<i>Andre produksjonsbaserte inntekter</i>	23
<i>Tabell 4.1.11 Andre produksjonsbaserte inntekter i 2013 (1.000 kr)</i>	23
4.2 Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovviltskader	24
<i>Tilskudd med inntektsvirkning</i>	24
<i>Tabell 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2009-2013 (1.000 kr)</i>	25
<i>Ekstraordinære tilskudd</i>	28
<i>Tilskudd til næringskombinasjoner</i>	29
<i>Tabell 4.2.3 Tilskudd til næringskombinasjoner i perioden 2009-13 (1.000 kr)</i>	29
<i>Reinprogrammet/ Verdiskapingsprogrammet for reindrift</i>	30
<i>Tabell 4.2.4 Utbetalinger over Verdiskapingsprogrammet/Reinprogrammet (1.000 kr)</i>	30
<i>Tiltak mot radioaktiv forurensing</i>	30

Forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader.....	31
Tabell 4.2.6 Forebyggende tiltak mot rovvilt etter tiltakstype for 2013 (1.000 kr).....	31
4.3 Erstatninger.....	32
Erstatning for tap av rein.....	32
Tabell 4.3.1 Erstatning for tap av rein i perioden 2009-13 (1.000 kr).....	32
Erstatning for arealinngrep.....	33
Tabell 4.3.2 Erstatning for arealinngrep i perioden 2010-13 (1.000 kr).....	33
4.4 Kostnader.....	34
Tabell 4.4.1 Siidaandelenes kostnader i perioden 2010-13 (1.000 kr).....	34
Tabell 4.4.2 Siidaandelenes kostnader i 2013 etter kostnadsart (1.000 kr).....	35
Tabell 4.4.3 Felleskostnader i perioden 2010-13 (1.000 kr).....	37
Tabell 4.4.6 Totale kostnader i 2013 etter kostnadsart (1.000 kr).....	39
Tabell 4.4.7 Totale kostnader i perioden 2009-2013 etter kostnadsart (1.000 kr).....	41
4.5 Kapitalforhold.....	44
Tabell 4.5.1 Siidaandelenes samlede kapitalforhold i 2013 (1.000 kr).....	44
Tabell 4.5.3 Rentekostnader i perioden 2010-13 (1.000 kr).....	45
Tabell 4.5.4 Total gjeld, renter og rentesats i samisk reindrift i perioden 2010-13 (1.000 kr).....	46
4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler.....	46
Tabell 4.6.1 Arbeidsforbruk og antall siidaandeler i 2013.....	46
4.7 Sammenndrag av totalregnskapet.....	48
Tabell 4.7.2 Totalregnskap for 2013 fordelt etter reinbeiteområder (1.000 kr).....	50
Tabell 4.7.3 Totalregnskap for 2013 fordelt på soner i Finnmark (1.000 kr).....	52
Tabell 4.7.4 Vederlag for arbeid og egenkapital pr. årsverk i perioden 2010-13 (kr)....	53
Tabell 4.7.5 Vederlag til arbeid og egenkapital pr. siidaandel i perioden 2010-13 (kr). 54	
4.8 Budsjett 2014.....	56
Tabell 4.8.1. Sammenndrag av totalregnskapet i perioden 2010-13, budsjett for 2014 og endring fra 2013 til 2014 (1.000 kr).....	59
Tilleggsinformasjon.....	61
5. Nærmere om Reindrifftsavtalen.....	61
5.1 Innledning.....	61
5.2 Reindrifftsavtalen 2014/15.....	62
5.3 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme.....	63
Tabell 5.3.1 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme de fem siste avtaleårene (mill. kr).....	63
Tabell 5.3.3 Spesifikasjon av rammen for post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd de fem siste avtaleårene (mill. kr).....	64
5.4 Reindriffts utviklingsfond.....	64
Tabell 5.4.1 Fordeling av bevilgninger over Reindriffts utviklingsfond de fire siste årene 2010-2013 (1.000 kr).....	65
.....	65
Tabell 5.4.3a Innvilgede prosjektsøknader til forskning og veiledning i perioden 2011-12, antall prosjekter og beløp (1.000 kr).....	67
Tabell 5.4.3b Innvilgede prosjektsøknader til forskning og veiledning i perioden 2013-14, antall prosjekter og beløp (1.000 kr).....	67
Tabell 5.5.1 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2013/14 (totalt).....	70
Tabell 5.5.2 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2013/14 (innvilget), og totalt for 2012/13.....	70
Tabell 5.5.3 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag de fem siste driftsårene (tilslagsprosent).....	72

Tabell 5.5.4 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2013/14 (avslag eller ikke søkt).....	73
Tabell 5.5.6 Tilskudd til slakterier de tre siste driftsårene, etter utbetalingsår (1.000 kr).....	76
6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften.....	77
6.1 Kjøttinntekter	77
6.2 Statstilskudd og tiltak mot radioaktivitet.....	82
6.3 Rovvilt.....	84
Oppgitte tap til fredet rovvilt	84
Tabell 6.3.1 Oppgitte rovvilttap i forhold til oppgitte totale tap (prosent)	85
Tabell 6.3.2 Erstattede rovvilttap i forhold til oppgitte rovvilttap (prosent)	86
6.4 Erstatninger	87
6.5 Kostnader	88
6.7 Markedsforhold	91
Tabell 6.7.2 Eksport av reinkjøtt de fem siste årene (tonn)	93
7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier	96
7.1 Inntekter utenfor reindriftnæringen.....	96
Tabell 7.1.1 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2012, 2011 og 2010 (1.000 kr).....	96
Tabell 7.1.2 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2012 for siidaandelsledere med ektefeller og siidaandelsledere uten ektefeller (1.000 kr).....	98
Tabell 7.1.3 Gj.sn sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2012 (1.000 kr. pr. siidaandel)...	99
Tabell 7.1.4 Andel kvinnelige og mannlige siidaandelsledere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2012 (prosent)	99
Tabell 7.1.5 Andel kvinnelige og mannlige ektefeller som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2012 (prosent).....	100
7.2 Strukturutvikling og sysselsetting	100
Tabell 7.2.1 Antall personer pr. enhet (siidaandel/familieenhet)	103
Tabell 7.2.2 Beregnet arbeidsforbruk i 2013/2014.....	104
Tabell 7.2.3 Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) i perioden 2010-14.....	105
Tabell 7.2.4 Antall siidaandeler i samisk reindrift de ti siste driftsårene.....	105
Tabell 7.2.5 Antall personer i samisk reindrift de ti siste årene	106
Tabell 7.2.6 Arbeidsforbruk for kvinner i 2013	107
Tabell 7.2.7 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2013 med kvinner som innehavere, fordelt etter siidaandelslederens alder og siidaandelens reintall.....	107
Tabell 7.2.8 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2013 med menn som innehavere, fordelt etter siidaandelslederens alder og siidaandelens reintall.....	108
Tabell 7.2.9 Antall felles siidaandeler i samisk reindrift i 2013.....	108
fordelt etter siidaandelens reintall	108
Tabell 7.2.10 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2013, etter reineierens kjønn (prosent)	109
Tabell 7.2.11 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2013, etter reineierens medlemstype (prosent).....	109
8. Vurderinger av materialet.....	110
8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene	110
8.2 Generelle vurderinger.....	135
Vedlegg.....	138
1. Tabeller.....	138
Tabell 1 Kjøttinntekter i 2013 (1.000 kr)	138
Tabell 2 Kjøttinntekter i perioden 2009-13 (1.000 kr).....	138
Tabell 3 Ordinære inntektsoverføringer i perioden 2010-13 (1.000 kr).....	139

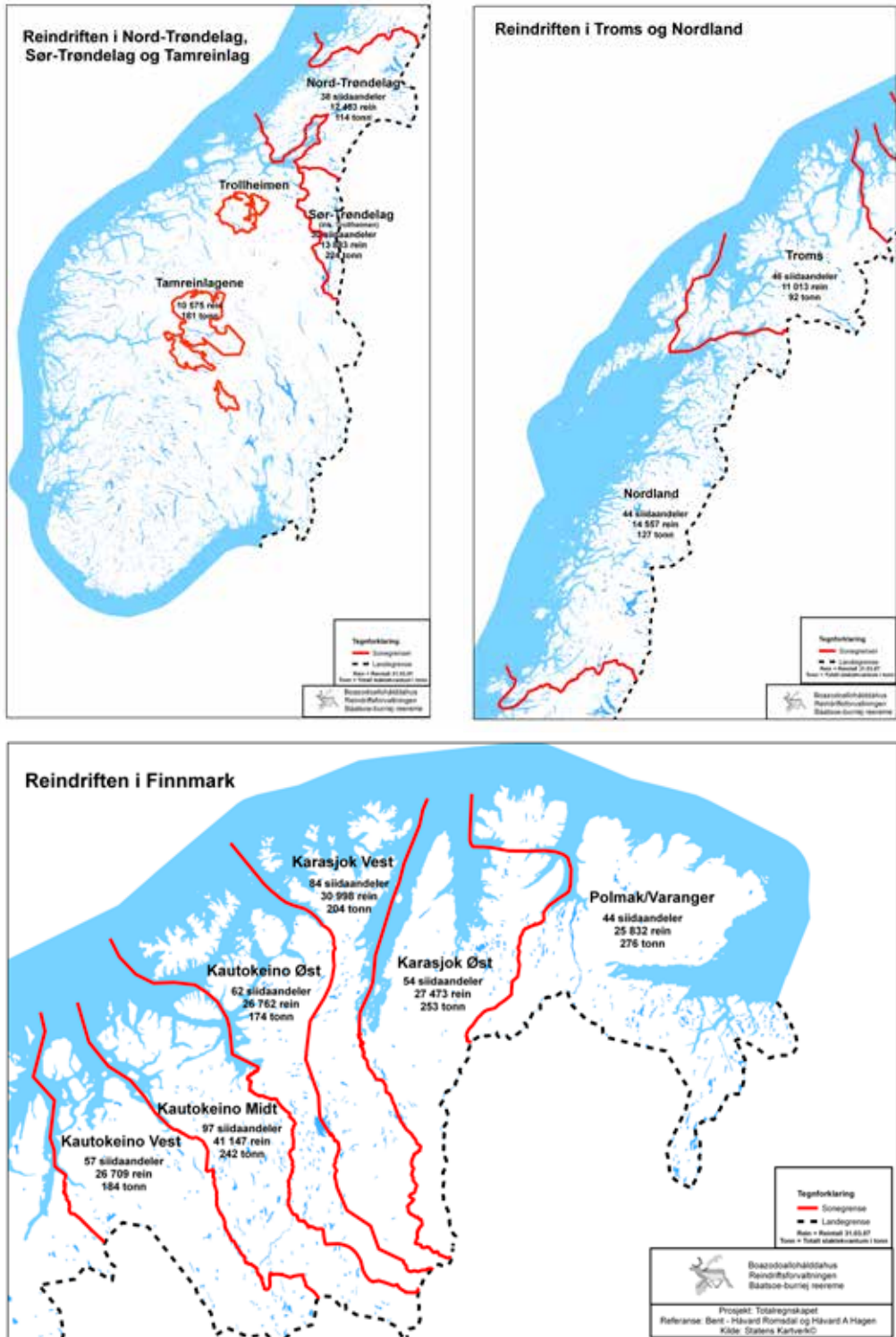
<i>Tabell 4</i> <i>Inntektsoverføringer pr. siidaandel i 2013 (1.000 kr)</i>	139
<i>Tabell 5</i> <i>Tiltak mot radioaktivitet i perioden 1989-2013 (1.000 kr)</i>	140
<i>Tabell 6</i> <i>Erstatninger for tap av rein 2009-13 (1.000 kr)</i>	140
2. <i>Tabelloversikt</i>	141
3. Figuroversikt	145
4. Kart over reinbeiteområdene	147
5. Ordforklaringer	148

3. Figuroversikt

Forord	1
Sammendrag	2
Innhold	1
1. Økonomisk utvalg	1
2. Mål og virkemidler i reindriftpolitikken	3
3. Grunnlag og forutsetninger	6
4.Totalregnskap 2013 og budsjett 2014	14
Figur 4.1.1 Gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. siidaandel (samisk reindrift) i 2013 (1000 kr). Kurven viser gjennomsnittlig reintall pr. siidaandel. Linjen viser gjennomsnittlig kjøttinntekt for den samiske reindriften i hele landet.....	19
Figur 4.1.2 Gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. rein i vårflokk i 2013 (kr. pr. rein). Kurven viser produksjon pr. rein i vårflokk (kg pr. rein).....	20
Figur 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 20010-13 (1.000 kr).....	27
Figur 4.2.2 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer pr. siidaandel og gjennomsnitt for alle områder i 2013 (1.000 kr).....	27
Figur 4.4.1. Gjennomsnittlige kostnader (kr pr. rein) i perioden 2011-13, etter siidaandelens reintall.	36
Figur 4.4.2 Totale kostnader (eksklusive renter) pr.rein og pr.kg. prod. kjøtt i 2013.	41
Figur 4.4.3 Totale kostnader (eksklusive renter) i perioden 2011-13 (1.000 kr).....	42
Tilleggsinformasjon	61
5. Nærmere om Reindriftsavtalen	61
Figur 5.5.2 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler driftsåret 2013/14 (Tall i 1.000 kr. pr. siidaandel).....	74
Figur 5.5.3 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2012/13.... (kr. pr.kg.).....	74
6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften	77
7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier	96
Figur 7.2.1 Antall enheter i samisk reindrift i perioden 1960-2014 (familieenheter/driftsenheter/siidaandeler).....	101
Figur 7.2.2 Antall personer i samisk reindrift i perioden 1960-2014.	102
Figur 7.2.3 Antall registrerte reinmerker i perioden 1960-2014.	103
8. Vurderinger av materialet	110
Figur 8.1.1 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriften totalregnskap i..... Polmak/Varanger i perioden 2003-2013 (2014-kroner).....	111
Figur 8.1.2 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriften totalregnskap i..... Polmak/Varanger i perioden 2003-2013 (2014-kroner).....	112
Figur 8.1.3 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Polmak/Varanger i perioden 2004-2013.....	113
Figur 8.1.4 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriften totalregnskap i..... Karasjok i perioden 2003-2013 (2014-kroner).....	114
Figur 8.1.5 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriften totalregnskap i Karasjok i perioden 2003-2013 (2014-kroner).....	115
Figur 8.1.6 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Karasjok i perioden 2004-2013.....	116
Figur 8.1.7 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriften totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2003-2013 (2014-kroner).....	117

Figur 8.1.8 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2003-2013 (2014-kroner).....	118
Figur 8.1.9 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt.....	119
i Vest-Finnmark i perioden 2004-2013	119
Figur 8.1.10 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Troms i perioden 2003-2013 (2014-kroner)	120
Figur 8.1.11 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Troms i perioden 2003-2013 (2014-kroner)	121
Figur 8.1.12 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt.....	122
i Troms i perioden 2004-2013	122
Figur 8.1.13 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 2003-2013 (2014-kroner)	123
Figur 8.1.14 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 2003-2013 (2014-kroner)	124
Figur 8.1.15 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt.....	125
i Nordland i perioden 2004-2013.....	125
Figur 8.1.16 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2003-2013 (2014-kroner).....	126
Figur 8.1.17 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2003-2013 (2014-kroner).....	127
Figur 8.1.18 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt.....	128
i Nord-Trøndelag i perioden 2004-2013.....	128
Figur 8.1.19 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i.....	129
Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2003-2013 (2014-kroner).....	129
Figur 8.1.20 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i.....	130
Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2003-2013 (2014-kroner).....	130
I Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2004-2013	131
Figur 8.1.22 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap hos tamreinlagene i perioden 2003-2013 (2014-kroner).....	132
Figur 8.1.23 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i tamreinlagene i perioden 2003-2013 (2014-kroner).....	133
hos tamreinlagene i perioden 2004-2013.....	134
Figur 8.2.1 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2003-2013 (2014-kroner)	135
Figur 8.2.2 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2003-2013 (2014-kroner)	136
Figur 8.2.2 Fordeling av totalregnskapets hovedposter og ”sum lønn m.v. utenfor næringen” i 2013 etter reintall (kr. pr. rein)	137
Vedlegg	138

4. Kart over reinbeiteområdene



5. Ordforklaringer

<i>Aktiv siidaandel</i>	Siidaandel som er oppført med rein i utgående beholdning (pr. 31. mars) i Melding om reindrift.
<i>Andre tilskudd</i>	Utdanningsstipend, lærlingordning i duodji (opphørt f.o.m. 2002), tilskudd til barnehager, avviklingslønn og tilskudd til innløsning av siidaandel.
<i>Bincæringsinntekter</i>	Inntekter av duodji, jakt, fiske, bærplukking og annen virksomhet knyttet til reindrift.
<i>Becquerel (Bq)</i>	Måleenhet for radioaktivitet.
<i>Bruttopris</i>	Pris til reineier fra slakteri, før evt. slakte- og fraktekostnader er trukket fra.
<i>Distriktstilskudd</i>	Direkte tilskudd til reinbeitedistrikter (over Reindrifftsavtalen).
<i>Driftsenhet</i>	Nå definert som siidaandel, jf. ny reindrifftslov.
<i>Driftstilskudd</i>	Tilskudd til siidaandeler i hele landet (over Reindrifftsavtalen).
<i>Driftsår</i>	I reindrifften: 1. april – 31. mars (reindrifftsåret).
<i>Duodji</i>	Samisk husflid.
<i>Ektefelle tillegg</i>	Direkte tilskudd til siidaandeler der begge ektefeller utøver aktiv reindrift (over Reindrifftsavtalen).
<i>Felles siidaandel</i>	Siidaandel drevet av to ansvarlige ledere i fellesskap (ektefeller).
<i>Felleskostnader</i>	Felles kostnader som dekkes av reinbeitedistriktet, reindrifftsfondet eller særskilte erstatningsfond.
<i>Hovedavtalen</i>	Avtale som ligger til grunn for de årlige reindrifftsforhandlingene (revidert i 1992/93 – St.prp. nr. 66 (1992-1993)), inngått mellom Staten ved Landbruksdepartementet og Norske reindrifftsamers landsforbund (NRL).
<i>Investeringer</i>	Inngår under ordinære tilskudd, og omfatter livdyrlån, tilskudd til gjerder, bygninger og anlegg.
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	Direkte tilskudd til siidaandel for slakt av kalv (over Reindrifftsavtalen).
<i>Kapitalinnsats</i>	Innsats av kapital, for eksempel i form av rein, snøscooter etc.
<i>Konsumprisindeks</i>	Statistisk forholdstall for forbruksvarer (viser prisstigningen).
<i>Korrigert reintall</i>	Reintall pr. 31. mars korrigert i henhold til opplysninger i siidaandelens Melding om reindrift påfølgende år.
<i>Kostholdskompensasjon</i>	Tilskudd til kompensasjon for alternativt kosthold som følge av radioaktivitet i matreie.
<i>Livdyrverdi</i>	Verdi av levende rein (livdyr).
<i>Låste beiter</i>	Beiter som ikke er tilgjengelige på grunn av klimatiske forhold (is og snø).

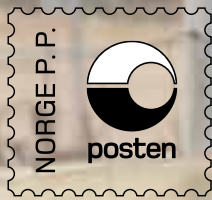
Vedlegg

<i>Melding om reindrift</i>	Melding som siidaandelene leverer inn hvert driftsår med oversikt over reintall, tap, slakteuttak, siidaandelens medlemmer, m.v.
<i>Nettopris</i>	Pris til reineier fra slakteri, etter at slakte-/ og evt. fraktkostnader er trukket fra.
<i>NRL</i>	Norske Reindriftsamers Landsforbund (næringsorganisasjon for norske reindriftsamer).
<i>Oppgitt rovvilttap</i>	Rovvilttap oppgitt i siidaandelens Melding om reindrift.
<i>Ordinære tilskudd</i>	Inntektsoverføringer til siidaandeler og tamreinlag, herunder tilskudd til investeringer, pramming/flytting, distriktstilskudd, produksjonstilskudd, driftstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd, ektefelle tillegg og tiltak konvensjonsbeiter (over Reindriftsavtalen).
<i>Populasjon</i>	Alle individer innenfor et visst område.
<i>Produksjonspremie</i>	Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag som beregnes med utgangspunkt i en prosentsats (25 %) av avgiftspliktig salg av kjøtt og avgiftspliktige inntekter fra reinen (over Reindriftsavtalen fra og med 2003/04).
<i>Produksjonstilskudd</i>	Direkte tilskudd til siidaandeler og tamreinlag (over Reindriftsavtalen).
<i>Produktivitet</i>	Kjøttproduksjon pr. dyr eller pr. arealenhet.
<i>Reinbeitedistrikt</i>	Reinbeiteområdet er delt inn i flere reinbeitedistrikter (etter reindriftsloven §2).
<i>Reinbeiteområde</i>	Største forvaltningsenhet innenfor det samiske reindriftsområdet (etter reindriftsloven §2).
<i>Reindriftsavtalen</i>	Ettårig økonomisk avtale mellom Staten (ved Landbruksdepartementet) og NRL.
<i>Reindriftsfond</i>	Offentlig fond til fremme av reindriften (etter reindriftsloven §32).
<i>Reinmerke</i>	All rein skal være øremerket ved snitt i ørene med eierens registrerte merke. Merking skal foregå innen 31. oktober det året dyret er født. Alle registrerte reinmerker i Norge finnes i et merkeregister.
<i>Samlet livdyrverdi</i>	Summen av alle livdyrverdier.
<i>Ressursregnskapet</i>	Økologisk regnskap over reindriftenes ressursgrunnlag og ressursutnyttelse.
<i>RUF</i>	Reindriftenes Utviklingsfond
<i>Samisk reindrift</i>	Reindrift innenfor reinbeitedistrikt, inkludert Trollheimen i Sør-Trøndelag/Hedmark.
<i>Siida/sijte</i>	Geografisk og sosial betegnelse for en gruppe av reineiere som utøver deler av driften i fellesskap innenfor et bestemt areal.
<i>Slakteuttak</i>	Antall slaktedyr eller antall kg slakt.

Vedlegg

<i>St.meld. nr. 28 (1991-1992)</i>	Stortingsmeldingen om "En bærekraftig reindrift".
<i>Strata/stratum</i>	Inndeling av siidaandeler etter innehaverens alder og siidaandelens reintall.
<i>Sytingsrein</i>	Rein i eget merke som det føres tilsyn med i en annen siidaandel.
<i>Tamreinlag</i>	Sammenslutning av andelshavere med særskilt tillatelse for reindrift i enkelte sørnorske fjellområder utenfor det samiske reindrifftsområdet (etter reindrifftsloven §5).
<i>Tidligslaktetilskudd</i>	Direkte tilskudd til tidlig slakt (høstslakt) av rein i Finnmark (over Reindrifftsavtalen).
<i>Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag</i>	Omfatter produksjonstilskudd, driftstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd og ektefelle tillegg.
<i>Totalkostnader</i>	Summen av siidaandelens kostnader, felleskostnader og kostnader i tamreinlag.
<i>Totalkvantum</i>	Summen av kjøttmengde levert slakteri, privat omsetning og privat forbruk.
<i>VSP-rein</i>	Verdiskapingsprogram for reindriften. Ordningen administreres av Innovasjon Norge.
<i>Årsverk</i>	Normert arbeidsinnsats gjennom året (i reindriften 1.800 timer).

B ØKONOMI
ÉCONOMIQUE



Adresse ved retur:
Reindrifftsforvaltningen
Postboks 1104
9504 Alta

www.reindrifft.no

